Neculai Popa

COBORÂREA ÎN IAD

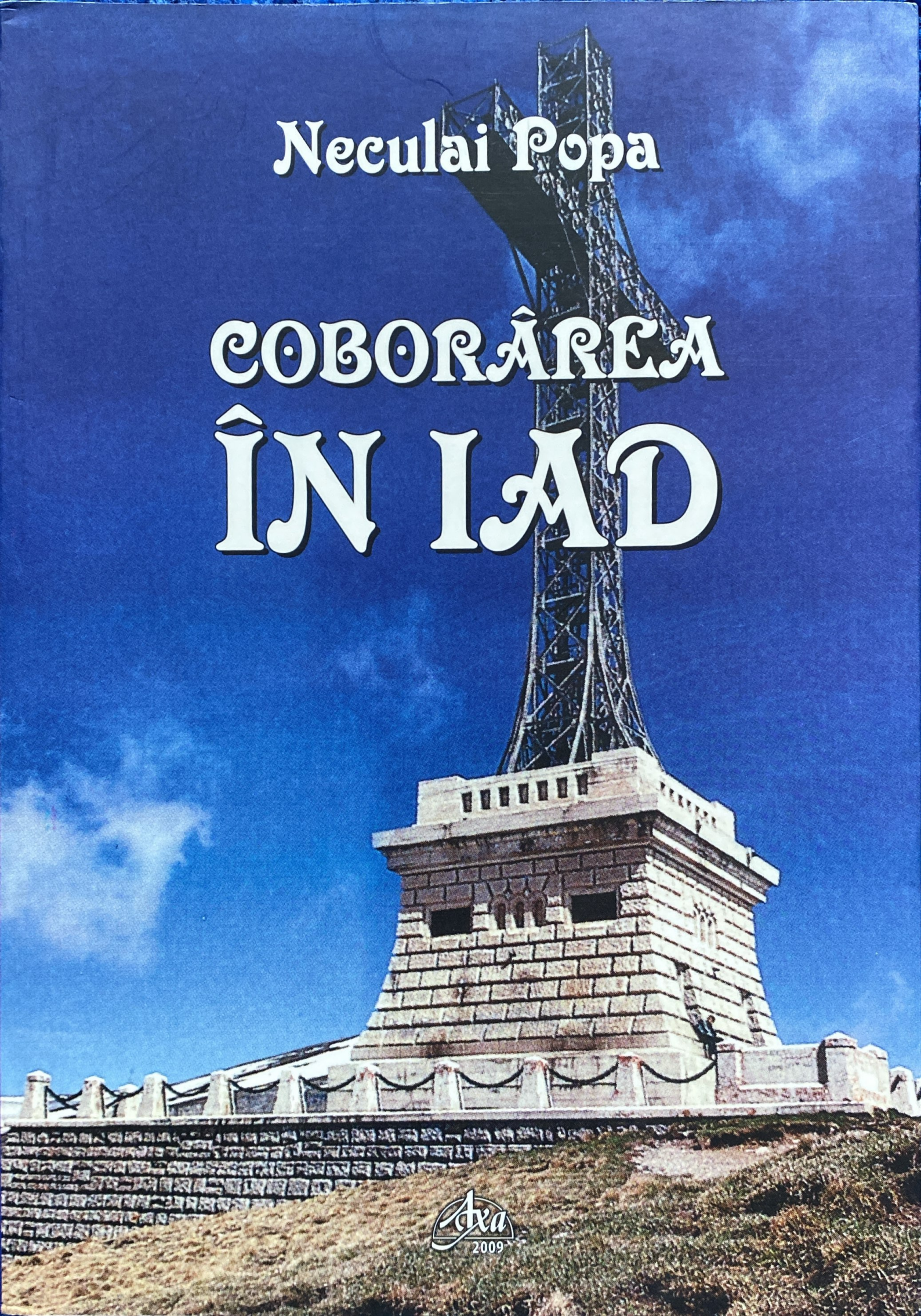

Axa
2009

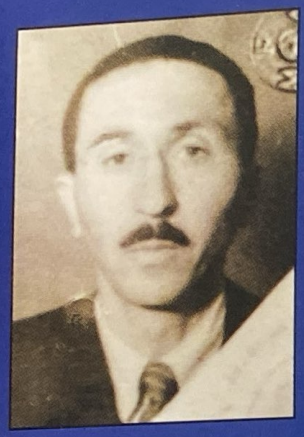

După eliberare în 1964

La bătrânețe

EDITURA AXA BOTOȘANI
Botoșani, str. Constantin Gane nr. 16,
Cod 710147
Tel./fax: 0231/585050 ■ Mobil: 0729.585050

Neculai Popa / COBORÂREA ÎN IAD
ISBN: 978-973-660-384-6

Neculai Popa

COBORÂREA ÎN IAD

Editura AXA • 2009

PREFAŢĂ

Nu am fost înzestrat cu darul povestirii, dar obligaţia, pe care o avem cu toţii în faţa istoriei, de a face cunoscute generaţiilor următoare abuzurile şi crimele, săvârşite în special cu tineretul român în timpul dictaturii comuniste, m-a determinat să încerc a pune pe hârtie unele momente trăite de mine sau petrecute sub ochii mei în închisorile comuniste din România. Dacă pe parcurs voi crede de cuviinţă să povestesc anumite scene la care nu am fost martor, voi menţiona acest lucru, precizând şi sursa de unde deţin informaţia.

Probabil din neştiinţă sau rea intenţie, mi s-a pus şi încă mi se mai pune de multe ori întrebarea: „Te-ai îmbătat şi ai scăpat vreo vorbă de te-au arestat?" sau „Vezi dacă ai avut încredere în prieteni"? Asemenea întrebări mă fac să relatez motivele arestării mele, încercând să rememorez cauzele care au dus la arestarea mea şi prin care să se înţeleagă mai bine ceea ce a însemnat deţinutul politic în România.

Cei care am luptat împotriva comunismului nu eram îmbătaţi cu alcool, ci eram cuprinşi de dragostea de neam, de ţară, de dreptate, de adevăr, de libertate şi mai ales de dorinţa de a ne apăra biserica şi credinţa în Dumnezeu. Acestea au fost cauzele care au făcut ca închisorile din ţară să devină neîncăpătoare pentru români. Am început această luptă fără a fi îndemnaţi de cineva, ci pentru că propria noastră conştiinţă nu ne permitea să rămânem nepăsători. Spre deosebire de tineretul de azi, generaţiile din trecut au fost beneficiarele unei educaţii sănătoase, având rezultate mult superioare celei ce-i i-a urmat. Educaţia primită de la părinţi avea la bază credinţa în Dumnezeu, frica de păcat, iubirea de neam şi de ţară. Am fost crescuţi într-o atmosferă plină de dragoste şi respect faţă de cei din jurul nostru, nefiind intoxicaţi de

propaganda ateismului comunist sau a luptei de clasă. Am avut norocul să nu cunoaştem influenţa nefastă a televiziunii cu filmele sale obscene şi libidinoase sau alte blestemăţii. Dimpotrivă, părinţii şi bunicii noştri ne vorbeau despre faptele frumoase sau eroice din viaţa înaintaşilor noştri, care ne impresionau atât de mult, încât ele deveneau pentru noi simboluri vrednice de urmat. Ajunşi pe băncile şcolilor, aflam tot mai multe lucruri noi, iar îndemnurile şi sfaturile primite de la dascălii noştri ne-au făcut să trăim cu convingerea de nestrămutat că ne-am născut creştini şi români, că aşa trebuie să trăim şi să murim. Pentru noi, această convingere constituia însuşi rostul vieţii noastre pe pământ. De aceea, noi nu am ajuns în închisori din spirit de aventură sau din dorinţa de a face acte de bravură, ci din convingerea fermă că ne facem datoria faţă de neam şi ţară, faţă de biserica noastră, faţă de noi înşine.

Prin scrierea cărţii de faţă, voi fi poate învinuit de unii că mi-am asumat o sarcină pe care nu am reuşit să o duc la îndeplinire aşa cum ar fi trebuit. Nu-i acuz şi, din punctul lor de vedere, cred că au dreptate. Dar trebuie şi ei să mă înţeleagă, deoarece eu nu am urmărit să descriu viaţa din închisorile comuniste, ci am căutat să prezint doar unele momente care mi s-au părut mai deosebite din timpul şederii mele în aceste temniţe.

Eventualii cititori se vor aştepta poate să găsească în aceste amintiri descrieri amănunţite, analize psihologice ale unor indivizi, ale unor grupuri de oameni sau ale unor întâmplări, încât să fie cât mai uşor şi mai bine cunoscută şi înţeleasă viaţa trăită în închisorile comuniste.

Aşa ar fi normal, astfel se procedează când intenţionezi să faci literatură. Eu nu am fost preocupat de acest lucru, scopul meu fiind de a evoca unele momente trăite de mine mai intens, aşa cum le trăiam eu atunci, cum le vedeam, ce simţeam şi cum le suportam. Fără îndoială, voi fi judecat, compătimit sau acuzat de către unii care ar fi mai mult sau

mai puţin îndreptăţiţi să facă acest lucru. Este dreptul lor să o facă, să mă condamne sau nu, după cum şi eu am dreptul de a ţine sau nu seama de aprecierea lor, deoarece, înainte de verdictul dat de ei, eu m-am prezentat în faţa propriei mele conştiinţe, pe care o consider suprema instanţă de judecată.

Cine din lumea de azi ar putea să înţeleagă apariţia unor stări anormale, ajungând uneori chiar până la momente de nebunie colectivă, datorită unei terori diabolic gândite şi aplicate? Îşi închipuie un tânăr de azi cum poate un om să accepte moartea sa pentru a salva pe altul?

Câţi îşi pot închipui că un om preferă să accepte să fie torturat şi să-şi mănânce propriile fecale, decât să-şi lovească camaradul de suferinţă sau decât să afirme că nu mai crede în Dumnezeu?

Va putea înţelege cineva care nu a trecut prin iadul din închisorile comuniste cum poate fi transformat un om în torţionar sau cum este posibil ca un om să ajungă insensibil când vede cum torţionarul îşi chinuieşte victima, ajungând chiar până acolo încât să nu mai facă aproape nici o deosebire între ei, dimpotrivă – părându-i-se ceva obişnuit? Dacă aceste stări sunt de neînţeles pentru cititorul de azi, pentru noi atunci păreau normale, deoarece noi nu mai gândeam normal, devenind deci şi noi anormali. Este un lucru dureros, dar adevărat.

Comunismul a folosit toate mijloacele de a ne distruge atât fizic cât şi sufleteşte. Vorbeau în numele umanităţii, dar ne torturau moral sau fizic prin bătăi, sete, frig, foame, umilinţe, singurătate, schingiuiri, încercări de corupere a celor mai slabi pentru a provoca suspiciuni, deznădejde, neîncredere, iar când au considerat că acestea şi-au făcut efectul, au încercat să distrugă şi ceea ce a rămas nealterat în noi şi anume sufletul.

La Piteşti, atât timp cât omul-materie era subordonat sufletului, ne simţeam oameni, sufeream, răbdam, dar căutam să rămânem ceea ce am fost, adică oameni adevăraţi. Atunci

când a fost atacat şi sufletul, s-a încercat alungarea lui Dumnezeu din el, iar acolo unde s-a reuşit, au început să dispară mila, respectul, dragostea şi iubirea aproapelui, nădejdea; deţinuţii au fost desensibilizaţi, mutilaţi sufleteşte, devenind deci oameni anormali; unii mai mult, alţii mai puţin, dar aproape toţi altfel de cum am fost şi ar fi trebuit să rămânem.

Am încercat să evoc în memoriile mele ceea ce am trăit, iar dacă vor apărea deosebiri între diverse mărturii, ele se datorează fie perioadei de timp, fie condiţiilor în care au fost ţinuţi cei ce povestesc şi nu unei lipse de obiectivitate.

Autorul

REZISTENŢA ANTICOMUNISTĂ

Era în toamna anului 1945. Războiul se terminase prin înfrângerea armatei germane, iar România rămăsese pradă hoardelor bolşevice. Apusul, ameţit de bucuria victoriei, trăia din plin prezentul, căutând să tragă cât mai multe foloase în urma prăbuşirii Germaniei, iar viitorul nu-l preocupa decât prin prisma propriilor interese.

Jertfele făcute de poporul român în lupta împotriva Germaniei au fost zadarnice, nefiind luate în seamă; dimpotrivă, vom fi pedepsiţi pentru a fi avut curajul de a ne opune şi lupta împotriva comunismului. Nu am fost numai abandonaţi de către puterile occidentale, dar am fost vânduţi ruşilor pentru a fi desfiinţaţi ca naţiune sub masca ideilor utopice şi inumane ale comunismului.

România a ajuns în această situaţie având nenorocul ca din anul 1930 să ajungă pe tronul regal doi regi străini de neam, Carol al II-lea şi Mihai I, în ale căror suflete nu s-a putut vedea nici cea mai mică urmă de respect pentru poporul român. Ţara fiind pentru ei doar un teren propice pentru a se îmbogăţi şi a-şi demonstra obedienţa faţă de forţele oculte ce conduceau omenirea. Pentru poporul român, Carol al II-lea a venit ca un blestem asupra acestui neam, pedeapsă venită cu îngăduinţa lui Dumnezeu, pentru că prea mulţi şerpi veninoşi au crescut în sânul acestui neam. Sub Carol al II-lea a început degradarea morală şi spirituală a conducerii societăţii româneşti. Lichelismul ia o amploare nemaicunoscută în România, încurajată chiar de regele ţării, care şi-a adunat în jurul său pe cei mai slugarnici, fără caracter şi dezinteresaţi de soarta neamului şi a poporului român. În susţinerea celor spuse, citez două fragmente din cartea „SUB ARIPI DE VULTUR" scrisă de Teofil G. Sidorovici, mare linguşitor al

regelui, apărută la Editura SOCEC. Reproduc întocmai textul şi scrierea cuvintelor cu literă mare:

a) pagina 117 de la rândul 7 la rândul 22:

„Munca lor de-o vieaţă, era toată prefăcută în scrum. Doar minunea lui Dumnezeu le mai putea veni în ajutor. Şi într`adevăr minunea a venit. M.S. Regele Carol II, în marea Sa dragoste de popor s`a îndurerat foarte, la auzul groaznicei nenorociri. Şi-a adunat Sfetnicii şi le-a spus:

- Nu voiu avea linişte, până când nu voiu şti că locuitorii din Dioşti vor fi iarăşi precum au fost. Vreau să se ridice alt sat pe ruinele celui ce-a fost şi jumătate din cheltuieli le voiu da Eu, Regele Ţării. Vreau să li se dăruiască iarăşi vitele de muncă şi vreau să văd în acest sat o rânduială nouă de vieaţă. În ţara Mea, nu vreau să plângă nimeni, căci e o poruncă a bisericii să ajutăm pe cei în nevoie..."

b) pagina 124 de la rândul 3 la rândul 25:

„În puţinul timp cât Îi lasă treburile grele ale domniei, Suveranul porneşte peste ogoarele Ţării Sale şi simte plăcerea câmpului bine lucrat. Dar nu numai atât.

Într`o dimineaţă de primăvară, împreună cu Vlăstarul Regesc, pe care-L creşte în aceeaşi dragoste de popor şi de ogor, a poposit în satul Băneasa, unde are o moşie. Venise plugurile şi El, Regele Ţării ţinuse să fie de faţă la una din cele mai scumpe lecţii străjereşti ale Măriei Sale Marelui Voevod Mihai: **lecţia plugului şi a brazdei bine întoarse.**

A mers Marele nostru Rege în urma plugului, la coarnele căruia se găsea Însăş Măria Sa Voevodul şi mereu Îi vorbea despre cele ce avea să facă, ca unul din cei mai buni plugari.

La amiază, Mândrul Voevod simţea plăcerea lucrului Său, privind la câmpul negru cu miros deosebit de primăvară şi arăta Înţeleptului Său Părinte bătăturile din palme, bătături făcute de apăsarea voinicească pe coarnele plugului, **în ziua de cinstire a plugăriei,** îndeletnicire de seamă a poporului Român."

Poate cineva să-şi închipuie că acest rege lipsit cu desăvârşire de orice fel de scrupule, capabil să facă orice pentru bani, ar fi fost în stare să risipească o parte din banii furaţi, pentru a ajuta pe acei ţărani loviţi de soartă? Dar ipocrizia era nelipsită din limbajul său. Referitor la banii furaţi din vistieria statului de către Carol al II-lea sau împreună cu oamenii lui, e suficient să ne întrebăm ce s-a făcut cu banii rezultaţi din timbrul aviaţiei, cum au fost cheltuite cele 28 de miliarde de lei înscrişi în buget pentru înarmarea armatei de la urcarea pe tron a lui Carol al II-lea şi până în 1939. Rezultatul s-a văzut cu ocazia convocării Consiliului de Coroană din 27 iunie 1940, urmare a ultimatumului sovietic privind cedarea Basarabiei şi nordul Bucovinei, când Constantin Argetoianu întreabă care este situaţia armatei. Răspunsul Generalului Tenescu „că avem muniţie numai pentru 15 zile şi că aviaţia este mai mult decât insuficientă" l-a determinat pe N. Iorga să-l întrebe pe rege unde sunt banii de pe timbrul aviaţiei, bani ce-i fuseseră încredinţaţi regelui pentru dotarea armatei cu o aviaţie puternică. Astfel s-a putut ajunge ca în anii 1940-1941, soldaţii din armata terestră să fie echipaţi cu opinci în loc de bocanci şi de multe ori pâinea să fie înlocuită cu mămăligă. Dar Carol al II-lea nu s-a remarcat numai prin risipirea şi însuşirea în mod fraudulos de însemnate sume de bani din vistieria statului, s-a comportat şi ca un josnic trădător de ţară. Astfel, la data de 19 august 1918, când se afla cu unitatea sa de vânători de munte pe frontul din Moldova, dezertează lăsând soldaţii fără comandant şi fuge la Odessa într-o aventură amoroasă cu Zizi Lambrino, pentru ca la 31 august să se căsătorească religios, fără ştiinţa şi acordul familiei regale, căsătoria care nu după mult timp va fi anulată iar fosta soţie fiind trimisă ulterior la Paris, acordându-i-se o pensie viageră. Carol este adus în ţară de la Odessa la 9 septembrie, iar pe 22 septembrie este pedepsit disciplinar cu 75 de zile de închisoare, urmând a fi executată la Mănăstirea

Horaiţa din judeţul Neamţ. În urma revoluţiei bolşevice din Ungaria condusă de Bela Kun, armata română intervine alungând trupele comuniste peste Tisa şi ocupă Budapesta. Casa regală dar şi guvernul doreau ca prinţul Carol, pentru a-şi recâştiga simpatia opiniei publice să meargă pe front, dar când i s-a propus acest lucru, Carol a simulat un accident de călărie, devenind indisponibil. Prinţul Nicolae, fratele său, afirmă că a recurs la o automutilare, numai să nu plece pe front. Ioseph Boyle, unul dintre amanţii Reginei Maria, i-a propus lui Zizi Lambrino douăzeci de mii de dolari şi o pensie lunară pentru copil dacă pleacă în Franţa, dar fiind refuzat, îi recomandă reginei să-l trimită pe Carol într-o lungă călătorie pentru a-i despărţi. Regina acceptă propunerea şi sub pretextul unei călătorii „de informare geografică" pregăteşte călătoria cu cel mai luxos vapor englez, fiind însoţit de încă 20 de persoane de teapa prinţului, având ca aghiotant pe Nicu Condiescu, căruia regina îi pune în vedere să abă grija ca prinţul să aibă permanent muzică, băutură şi femei ca să uite de fosta soţie. Cum vistieria statului era goală, regina l-a însărcinat pe ministrul de interne Argetoianu să-i caute banii necesari. Acesta a reuşit să obţină emiterea unui bon de tezaur în valoare de două milioane de franci elveţieni, iar omul de afaceri evreu Aron Schuller l-a negociat, urmând să primească banii înapoi plus dobânda respectivă de la Banca Naţională a României. Pentru Carol al II-lea România era văzută ca o sursă de îmbogăţire fără muncă, iar viitorul ei nu-l interesa, afirmaţie justificată prin următorul exemplu: prin anul 1926, prinţul Carol în calitatea sa de şef al Inspectoratului General al Aeronauticii din cadrul Ministerului de Război, face o comadă de avioane de vânătoare şi recunoaştere la firma engleză Siskin-Armstrong. La recepţionarea făcută înainte de a fi luate în primire de statul român, membrii comisiei de recepţie din care făcea parte şi ataşatul militar al României, care nu era altul decât Ion Antonescu, viitorul mareşal al României, au constatat că

avioanele erau total necorespunzătoare, cerând rezilierea contractului. Cum prinţul Carol încasase un comision substanţial de la firma engleză, aceştia s-au opus rezilierii, iar acelaşi samsar care încheiase primul contract direcţionează România către firma olandeză Fokker pentru a cumpăra necesarul de 50 de avioane. Deci un nou contract perfectat de acelaşi misit, un nou comision pentru prinţul Carol. Ce-i păsa lui Carol dacă armata română ar fi fost dotată cu acele avioane necorespunzătoare cumpărate de la firma britanică?

Aşa a ajuns România pe punctul de a fi desfiinţată ca ţară datorită unui alt rege trădător, Mihai I, care a predat ţara şi armata duşmanului comunist, minţind atât armata cât şi poporul român cu încheierea unui armistiţiu care în fapt nu a avut loc. Stau şi mă întreb: oare acest rege inconştient care fusese informat că soarta Europei, deci implicit şi a României, fusese pecetluită încă din noiembrie 1943 la conferinţa de la Teheran, la întâlnirea dintre Stalin, Roosevelt şi Churchill, nu are nici un fel de remuşcări în urma capitulării necondiţionate în faţa trupelor comuniste? Minţirea armatei şi a poporului român cu încheierea aşa-zisului armistiţiu a avut ca rezultat urmări dezastruoase pentru poporul român şi ţară pe moment dar şi pentru viitor. Astfel peste 130.000 de soldaţi şi ofiţeri români, după marele ziarist român Pamfil Şeicaru 175.000, care au luptat pe frontul din Moldova, au fost luaţi prizonieri şi trimişi în Siberia sau la minele de cărbuni din Ucraina, de unde marea majoritate nu s-au mai întors la casele lor unde erau aşteptaţi de părinţi sau copii.

Îmi amintesc cum încercând să mă refugiez din faţa trupelor invadatoare, ofiţerii români încercau să ne convingă să ne întoarcem la casele noastre, deoarece s-a făcut pace, nedându-şi seama că au fost minţiţi. Astfel au fost luaţi prizonieri aproape tot efectivul celor 26 de divizii de pe frontul din Moldova, iar tot armamentul cu care au fost înzestraţi a fost considerat captură de război. Dacă numai la

cele menţionate până acum mai adăugăm şi pierderile suferite de armata română pe frontul de vest, ea fiind subordonată comandamentului sovietic şi trimisă să lupte pe fronturile cele mai grele, unde inamicul era favorizat de configuraţia terenului, în special în Munţii Tatra şi cu armament mult superior celui folosit de armata română, a făcut ca pierderile de vieţi omeneşti ale armatei române să ajungă să fie de 165.000 de morţi şi aproape 50.000 de răniţi, pierderi mult mai mari decât cele suferite pe frontul din Răsărit în campania pentru eliberarea Basarabiei şi nordul Bucovinei.

Putem spune deci că pe regele Mihai nu-l interesa soarta poporului român, el nefăcând altceva decât să execute ordinele celor ce conduceau lumea, urmărind diminuarea pierderilor omeneşti din rândul armatelor duşmane prin capitularea necondiţionată, dar şi distrugerea României prin intermediul comunismului rusesc, operă a aceloraşi forţe oculte ale francmasoneriei. Fostul rege Mihai I lipsit de bunul-simţ şi fără nici un pic de ruşine, după căderea comunismului se întoarce în ţară, nu de dorul ei, ci cu gândul de a-şi revendica dreptul de proprietate asupra unor bunuri ce au aparţinut sau ar fi aparţinut Casei Regale.

Or, politicienii noştri de astăzi, dând dovadă de o crasă slugărnicie faţă de rege dar şi de supunere faţă de forţele masonice din exterior care îl susţin, îi dau aproape tot ce doreşte, fără a verifica în prealabil dacă bunurile solicitate au fost acordate membrilor familiei regale numai cu dreptul de uzufruct, sau date casei regale pentru a-i îmbogăţi patrimoniul care aparţine întregului popor, şi cele acordate regelui ca persoană fizică.

Se mai poate pune întrebarea: cum au fost realizate aceste bunuri şi prin ce mijloace, pentru ca acum acest rege vânzător de ţară să intre în posesia lor, pentru ca apoi să le vândă, iar banii să ajungă în băncile din Apus, adică în mâna celor care ne-au vândut Rusiei bolşevizate. Dacă poporul român, în marea lui majoritate a fost monarhist, el spera că

Dumnezeu se va îndura de acest neam şi-l va înzestra cu nişte regi asemenea domnitorilor Constantin Brâncoveanu sau Ioan Vodă Viteazu (cel Cumplit) şi mulţi alţii care şi-au dat viaţa pentru neam, ţară şi Biserica Ortodoxă.

Însă rolul regelui nu este de a guverna ţara, aşa cum a făcut Carol al II-lea, ci de a o reprezenta şi supraveghea respectarea Constituţiei, a legilor, asemenea unui arbitru de fotbal, care conducând un meci, are obligaţia de a supraveghea respectarea regulamentului, fluierând orice încălcare a acestuia, aplicând sancţiunile prevăzute în regulament. Dar Carol al II-lea nu a voit să joace rolul de arbitru, el a dorit şi a reuşit să conducă ţara după bunul său plac pentru a-şi atinge scopurile urmărite, cu largul concurs al politicienilor slugarnici adunaţi în jurul său, ca: Ernest Urdăreanu, Gabriel Marinescu, Neculai Iorga, patriarhul Miron Cristea, Max Ausschnit, Neculai Malaxa, Armand Călinescu, Constantin Argetoianu, generalul Gheorghe Argeşeanu care, în timp de trei zile cât a fost prim-ministru, a ordonat executarea a 256 de legionari în noaptea de 21/22 septembrie 1939, fără a fi judecaţi, ucigând o bună parte din elita neamului. Se poate spune că genocidul împotriva poporului român a început cu acest rege mason, continuat cu pactul Molotov-Ribbentrop şi apoi cu blestemul comunist.

Simţeam cum ne scufundăm într-un întuneric din care nimeni nu ştia când şi cum vom putea să ne salvăm. Crimele, violurile, jafurile şi abuzurile comise de hoardele sovieto-comuniste au produs răni adânci în sufletele curate ale tineretului, ceea ce a declanşat o atitudine ostilă faţă de cotropitori.

Aceasta era atmosfera în 1945, când ţara fiind mutilată, prădată şi sărăcită, iar poporul umilit în urma unui simulacru de armistiţiu, tineretul nu putea să rămână nepăsător la ceea ce se petrecea sub ochii lui. Aşa cum se întâmplă în vremuri de grea cumpănă, o parte a tineretului a uitat de tot ceea ce îl despărţea şi s-a unit în faţa primejdiei reprezentate de bolşevismul rusesc, alăturându-se celor ce au prevăzut cu

mulţi ani înainte pericolul comunist, celor aparţinând Mişcării Legionare. Spre ruşinea noastră, odată cu venirea hoardelor bolşevice, au apărut la suprafaţă şi gunoaiele, rezultate din frământările acestui popor. „Ce-i de făcut?" era întrebarea pe care şi-o puneau toţi cei ce iubeau ţara, neamul şi credinţa străbună. Unii, însă puţini la număr, uitând îndatoririle faţă de acest neam, urmărind câştigarea unor privilegii, au pactizat cu ocupanţii şi s-au pus necondiţionat la dispoziţia lor. Cei mai mulţi păreau a fi resemnaţi, lăsându-se în voia soartei, în speranţa că Dumnezeu nu ne va părăsi şi ne va ajuta să supravieţuim. A treia categorie, în care predomina tineretul, n-au acceptat nici pactul cu duşmanul şi nici pasivitatea.

Tineretul, crescut şi educat în spirit naţional şi creştin, în timp ce se ducea un război pentru salvarea fiinţei naţionale şi a hotarelor lăsate de strămoşi, nu putea rămâne nepăsător. Ne dădeam seama de îndatoririle ce ne reveneau ca fii ai acestui neam; eram conştienţi că drumul pe care va trebui să pornim nu va fi deloc uşor, că vom avea de înfruntat multe obstacole şi că orice luptă se câştigă prin jertfe şi suferinţă. Astfel gândeam atunci şi eram convinşi că nu greşeam.

Comportamentul şi aspectul trupelor bolşevice dăduse un semnal de alarmă, parcă spre a ne preveni de ceea ce ne aşteaptă. În acele vremuri, când neliniştea cuprinsese întreaga suflare românească, eram elev în ultima clasă a Liceului „Petru Rareş" din Piatra Neamţ. Venisem după o întrerupere de doi ani a cursurilor de zi, deoarece clasele VI şi VII (X şi XI după noua reformă) le absolvisem ca „elev particular", cum se spunea atunci celor ce nu frecventau cursurile. Atmosfera găsită era deosebită de cea pe care o lăsasem cu doi ani în urmă; colegi şi profesori noi, comportament diferit atât din partea unor colegi, cât şi din partea unor profesori. În locul seriozităţii şi a disciplinei din trecut, domnea o atmosferă de dezordine, panică sau frică.

Un coleg basarabean, rus sau ucrainean la origine,

Urum Valentin, împreună cu un evreu, Glasman, prin diferite promisiuni sau şantaje, încercau să atragă de partea lor pe unii colegi, pentru a înfiinţa o organizaţie comunistă în liceu, denumită, după câte îmi amintesc, „Tineretul progresist". Cunoscând adevărata faţă a comunismului, nu puteam rămâne nepăsător la ceea ce se întâmpla în jurul meu. Trebuia făcut ceva, dar întrebarea era cu cine şi ce anume se poate face. Eram coleg de clasă cu Emil (Milucă) Săndulescu, care în 1941 fusese selecţionat, împreună cu alţi elevi, printre care mă număram şi eu, pentru a fi încadrat ca „Frăţior de cruce" pe lângă unitatea Frăţiilor de Cruce din liceu. Deoarece după câteva zile a avut loc lovitura de stat a generalului Antonescu din ianuarie 1941, pentru a fi protejaţi, am fost abandonaţi, rămânând doar cu unele amintiri frumoase. După ce l-am urmărit însă câteva zile, pentru a vedea cum se comportă, m-am adresat lui, întrebându-l dacă ştie ceva despre existenţa F.D.C. în liceu, deoarece consideram că numai alături de acest grup F.D.C. s-ar putea face ceva pentru a contracara influenţa comunistă în şcoală.

Spre dezamăgirea mea, Milucă Săndulescu nu ştia nimic, deşi eu eram convins că trebuia să existe.

Întrebarea pusă lui Milucă a avut darul de a-l trezi din acea stare de nepăsare care începuse a pune stăpânire pe majoritatea colegilor, iar mai târziu el va fi acela care mă va întreba în repetate rânduri dacă am descoperit ceea ce căutam. Nu i-am spus, pentru că era impulsiv din fire şi dornic de afirmare, ceea ce nu era potrivit în acel moment. Întrucât eram sigur că se poate conta oricând pe sentimentele lui patriotice, am considerat că este mai bine a-l ţine în anturajul nostru, fără a-i da posibilitatea de a bănui ceva. Şi pentru a se putea înţelege atmosfera din acele timpuri, voi povesti următoarea întâmplare:

Într-o oră de dirigenţie, provocându-se de către colegul nostru Marius Lupu o discuţie în legătură cu drepturile noastre istorice asupra Basarabiei şi Bucovinei, subliniindu-se

totodată şi modul sălbatic de comportare al armatei ruseşti, care umbla cu ceasurile deşteptătoare la gât sau la curea, dirigintele clasei, profesorul Vasile Chiriţescu, ne-a întrebat: „Ce putem face în faţa puhoiului rusesc?" Marea majoritate ne-am declarat partizanii luptei pentru drepturile noastre istorice, care trebuie să fie sfinte tuturor, iar la o a doua întrebare: „Când şi cum?", aproape toţi ne-am ridicat în picioare, spunând hotărât: „Şi mâine mergem voluntari să luptăm cu arma în mână împotriva ruşilor cotropitori" Dirigintele, dându-şi seama că nu mai poate conduce şi controla discuţia mai departe, a zis că este mai bine să închidem convorbirea şi, luându-şi catalogul, a părăsit clasa, spunând: „Maurul şi-a făcut datoria, maurul poate să plece". A doua zi, toată discuţia din clasă a apărut în presa locală, cu atacuri vehemente împotriva profesorului V. Chiriţescu, care a fost acuzat de activitatea legionară din trecut, cerându-se totodată intervenţia justiţiei pentru pedepsirea celor vinovaţi pentru atacurile verbale şi insultele aduse „armatei sovietice, eliberatoarea României". Am avut noroc că judecător de instrucţie în acel timp era Octavian Rotundu, frate cu directorul liceului, Aurel Rotundu. Cu ajutorul lor au fost chemaţi, pentru a fi interogaţi la tribunal, numai cei care au luat parte la discuţie şi care au fost propuşi de noi. Prin declaraţiile date, toţi am negat cele scrise de presa locală, susţinând că întreaga discuţie a fost denaturată. Ca urmare a celor declarate de noi, cercetările nu au mai continuat, iar autorităţile comuniste de atunci s-au mulţumit cu darea afară din învăţământ a profesorului V. Chiriţescu şi cu exmatricularea din liceu a lui Marius Lupu, care era cunoscut ca făcând parte din organizaţia de tineret a Partidului Naţional Ţărănesc. Această nefericită întâmplare, soldată cu pierderea unui coleg şi a unui profesor dintre cei mai iubiţi şi respectaţi, avea să ne facă să fim mai prudenţi în viitor. Milucă Săndulescu, ajuns sublocotenent de securitate, avea să rămână acelaşi om plin de entuziasm şi nu peste mult timp

va fi arestat, deoarece pusese la cale cu alţi camarazi, sublocotenenţii Petrescu Eftimie şi Roşu Vasile, ca, la un moment potrivit, să ocupe cazarma şi să pună mâna pe armamentul şi muniţia unităţii, cu care să plece în munţi şi să înarmeze pe cei care se opuneau instalării comunismului în ţară. Au fost însă vânduţi de un subofiţer ce urma să-i însoţească, la proces cerându-i-se condamnarea la moarte, pentru a fi în cele din urmă osândit la 25 de ani închisoare.

Nu mi-a trebuit prea mult să descopăr ceea ce căutam şi, spre satisfacţia mea, majoritatea îmi erau prieteni. Nu eram mulţi, dar toţi oameni de acţiune. Acest grup avea ramificaţii în toate şcolile din oraş, având astfel posibilitatea de a întreţine o atmosferă anticomunistă în rândul întregului tineret. Eram mulţumit de descoperirea făcută şi nu mă mai simţeam singur.

Reluarea legăturilor cu grupul F.d.C. (Frăţia de Cruce) a avut un rol hotărâtor în viaţa mea, fapt ce nu l-am regretat niciodată, deoarece aici am găsit oamenii pe care îi căutam, în mijlocul lor am găsit adevăratele prietenii, caractere, oameni, capabili să-şi sacrifice tinereţea, chiar şi viaţa pentru idealuri măreţe puse în slujba neamului, a patriei şi mai presus de toate, în apărarea bisericii şi a credinţei în Dumnezeu. Dacă educaţia primită în copilărie de la părinţii noştri avea la bază morala creştină, punându-se accent pe dragoste, cinste, respect etc., acestea făcându-se prin sfaturi părinteşti, efectele având loc în timp, în cadrul F.d.C. ele trebuiau puse în practică din momentul în care ai acceptat încadrarea în grupul respectiv. De la început ni se recomanda mersul regulat la biserică, eliminarea limbajului şi a comportamentului de mahala, recomandându-se o atitudine plină de decenţă şi civilizată, pentru a fi exemplu pentru cei din preajma noastră. Tot aici am fost îndemnaţi să uităm pe cei ce ne-au dorit sau pricinuit vreun rău, dar să nu-i uităm pe cei ce ne-au ajutat sau au fost alături de noi în vremuri mai grele. momentul prieteniei din timpul şedinţelor era prilej de

a ne cunoaşte aşa cum suntem în realitate, fiind ca o adevărată spovedanie, când fiecare îşi arăta în special părţile negative proprii sau ale camarazilor din unitate cum ar fi: fumatul, lauda, comoditatea, tentaţia spre băutură sau jocurile de noroc, fără ca cineva să se supere, dimpotrivă, toţi căutând să ocolească sau să se debaraseze de astfel de vicii. Se critica cu severitate mândria, pentru a preveni apariţia unor complexe de inferioritate între cei săraci şi cei din familii mai bogate, între cei crescuţi la ţară şi cei din mediul orăşenesc, sau între cei înzestraţi cu calităţi mai deosebite faţă de alţii, recomandându-se modestie şi ajutor la nevoie (de exemplu: între cei fruntaşi la învăţătură şi cei mediocri). În urma acestor întâlniri ne despărţeam mai încrezători în noi, în solidaritatea şi idealurile care ne uneau. În urma acestor consfătuiri s-au creat prietenii şi caractere ce au rezistat tuturor furtunilor ce s-au abătut asupra acestui neam.

Trebuie să recunoaştem că au fost şi abandonări de la idealurile noastre, dar nu se pot compara cu marea majoritate a celor ce şi-au continuat drumul ales, dintre care unii vor îmbogăţi istoria neamului nostru cu adevărate nume de martiri ca: Valeriu Gafencu, Costache Oprişan, Maica Mihaela (Marieta Nicoară) etc., care în condiţiile în care au trăit sau sub presiunile la care au fost supuşi, au înţeles să-şi dea viaţa pentru Hristos şi neam, aşa cum a binevoit Tatăl Ceresc. E greu de apreciat ce a mai rămas din acea educaţie pusă în slujba unor idealuri măreţe, în slujba lui Dumnezeu, a neamului, a patriei, în final în slujba semenilor tăi, spre deosebire de astăzi, când idealul a ajuns să fie sinonim cu banul, dacă se poate să fie obţinut fără muncă şi fără limite.

Idealiştii din trecut fiind înlocuiţi cu aşa-zişii „băieţi deştepţi" de azi, ştiind să fie obedienţi faţă de cei mai mari şi mai puternici, dar neîndurători cu cei mai slabi, iar prin obrăznicia ce-i caracterizează au ajuns să joace un rol important în societatea noastră dezorientată şi incapabilă de o redresare morală şi spirituală.

Totuşi pentru a demonstra că sunt şi ei capabili de a face ceva, au preluat desfrânarea rămasă încă din timpul regalităţii pentru a o extinde asupra întregii societăţi cu scopul de a distruge familia care a fost şi trebuie să rămână la temelia societăţii omeneşti.

Din clasa mea, aproape o treime din elevii de origine română făceau parte din această unitate a F.D.C şi, spre mândria mea, erau printre cei mai buni elevi din clasă. Îmi amintesc dintre ei pe: Nicolae Perceli, Dumitru Perceli, Ion Comănici, Constantin Văleanu, Alexandru Ungureanu, Octavian Văideanu, cărora li se adăugau alţii din clasele mai mici, ca: Juncu Vasile, Pleşca Ioan, Măzăreanu Petru, Gavrizi Gheorghe, Creţulescu Neculai, Matei Ioan etc. care aveau obligaţia morală de a prelua şi continua lupta.

Scopul principal al Frăţiilor de Cruce era educarea tineretului în spiritul moralei creştin-ortodoxe, educarea naţională prin cultivarea dragostei de neam şi de ţară, educarea caracterelor, implantarea în sufletul tineretului a sentimentelor creştine de dreptate, echitate, de dragoste, de muncă etc. Căutam să facem cunoscute frumuseţile ţării prin dezvoltarea turismului etc. Ne străduiam să avem o comportare cât mai demnă, căutând să ne atragem cât mai mulţi simpatizanţi. Urmăream de asemenea atenţionarea tinerilor muncitori din judeţul nostru asupra pericolului comunist, reuşind în scurt timp să organizăm un grup de rezistenţă anticomunistă şi în mijlocul lor. Cei ce, pe parcurs, nu respectau normele cerute de noi, erau eliminaţi treptat fără a-şi da seama, din rândurile noastre, nu printr-o atitudine dură, care i-ar fi transformat probabil în potenţiali duşmani, ci prin evitarea întâlnirilor şi a discuţiilor cu ei, lăsând impresia că am renunţat la scopurile noastre. Aşa se explică şi faptul că nu toţi cei care au făcut parte cândva din F.D.C. sau corpul studenţesc deveneau ulterior membri ai Mişcării Legionare.

Aici ajungeau numai cei care doreau şi dovedeau că duc

o viaţă bazată pe morala creştină şi că doresc să se pună în slujba neamului românesc. Cei care nu se încadrau în aceste principii de viaţă erau abandonaţi o dată cu terminarea liceului şi nu li se mai făcea legătura mai departe cu centrele universitare. Cu timpul s-a reuşit să se formeze un centru de rezistenţă şi în cadrul Regimentului 15 Dorobanţi din Piatra Neamţ, cu care ţineam o strânsă legătură. Întrucât se punea problema unui posibil război, pe care tot răsăritul Europei îl aştepta în nădejdea eliberării de sub jugul comunist, ne făceam tot felul de planuri de acţiune, cum să procedăm la apariţia unor asemenea momente. Ne străduiam să cunoaştem cât mai bine pădurile din împrejurimi şi să căutăm anumite locuri unde să ne adunăm şi să ne ascundem în caz de nevoie. Îmi amintesc cum ne-a crescut moralul când am hotărât să facem un lagăr de noapte împreună cu tinerii muncitori şi cu grupul de militari pe muntele Cernegura, iar faptul că militarii (plutonierul Chelaru Florin, sergentul major Panduru Dumitru şi sergentul major Ostache) au reuşit să sustragă din magazia regimentului câteva arme cu care au venit în pădure, a fost pentru noi o adevărată victorie. Deşi spre ziuă armele au fost duse din nou în magazia regimentului pentru a nu se observa lipsa lor, numai faptul că am reuşit să le scoatem afară din unitatea militară a fost suficient pentru a ne convinge de solidaritatea şi încrederea ce ne lega pe toţi. Scopul nostru, printre altele, a fost să verificăm cum reacţionează fiecare membru la o acţiune mai neobişnuită, iar rezultatul s-a dovedit deosebit de îmbucurător. Numărul membrilor începea să crească, împreună cu optimismul din sufletele noastre.

O dată cu terminarea anului şcolar 1945-1946 s-a hotărât ca la Piatra Neamţ să se organizeze o tabără F.D.C. la care să participe reprezentanţi ai tuturor grupărilor F.D.C. din Moldova şi Bucovina. Au mai venit în această tabără reprezentanţi din Cluj, Timişoara, Turnu Severin. S-a căutat un loc mai greu accesibil în munţii din apropiere, unde am

putut sta, după câte îmi amintesc, o săptămână, fără a fi văzuţi de cineva. Tabăra a fost organizată de regionala F.D.C. Iaşi, care era condusă de Florică Dumitrescu, student la Facultatea de Medicină. Ea a constituit, la drept vorbind, un preludiu la şirul acţiunilor de rezistenţă armată care vor urma, dar acestea de durată, în alte zone ale Carpaţilor. Dintre cei care au luat parte la această tabără, îmi amintesc de următorii: Buliman Ioan, Săpătoru Gheorghe, Berza Eugen, Niţă Cornel – jud. Bacău; Dumitrescu Florian, Comşa Ieronim, Livinschi Mihai, Livinschi Anton, Cocâlnău Iulian – jud. Iaşi; Popescu Paul, Merişca Constantin – jud. Roman; Perceli Neculai, Perceli Dumitru, Gavrizi Gheorghe, Comănici Ioan, Văideanu Clement, Pascaru Lucian, Popa Neculai – jud. Neamţ; Rotaru Petru – jud. Vaslui; Huţanu Dumitru, Moldovan Toader din Paşcani; Balanişcu Chirică, Abăcioaie Leon studenţi din Cluj; Călinescu Puiu din Timişoara; Popescu Nicolae din Turnu Severin; Tcaciuc Emil, Coriciuc Traian – jud. Rădăuţi, Ionescu Paul – jud. Botoşani; Şufaru Gheorghe – jud. Dorohoi şi alţi câţiva, pe care nu-i mai reţin. La organizarea acestei tabere am fost sprijiniţi de mulţi oameni în vârstă, în mod deosebit de familiile I. Simionescu, P. Olaru şi altele. O parte din cei care au luat parte la această tabără aveau să fie ucişi în timpul anchetelor din vara anului 1948 sau în timpul reeducării de la Piteşti. Şi-au găsit moartea în timpul anchetelor Tcaciuc Emil din Rădăuţi, omorât la Bucureşti, Abăcioaie Leon din judeţul Dorohoi, omorât la Cluj, Buliman Ion din Bacău, omorât la Suceava. La Piteşti au fost omorâţi în timpul reeducării Niţă Cornel din Bacău şi Balaşnicu Chirică din Pomârla (judeţul Dorohoi), iar mulţi alţii au dispărut fără urmă, nemaiputându-se afla ceva despre ei.

Această tabără va rămâne una dintre cele mai plăcute amintiri din tinereţea mea. Aici s-au legat prietenii pe care nimic nu a reuşit să le distrugă, s-au modelat caractere şi s-a hotărât soarta multora dintre noi. Aici am putut să-mi dau

seama că nu distanţa, ci caracterul apropie sau îndepărtează pe oameni. Frumuseţea naturii parcă ne-a ajutat să ne unim sufleteşte, să ne respectăm reciproc, să înţelegem mai bine viaţa şi să o trăim aşa cum ne-a fost dată de Dumnezeu. Doream ca timpul să se scurgă mai încet, pentru a trăi din plin acele clipe frumoase. Şi totuşi, după o săptămână, ne-am despărţit cu speranţa că ne vom revedea în toamnă, în centrele universitare spre care ne va duce soarta.

Înainte de a ne despărţi, am ridicat în mijlocul pădurii o cruce mare din lemn de aproximativ trei metri înălţime pe care am scris „Tabăra F.D.C. Ionel Moţa, iulie 1946". Apoi, în grupuri mici, noaptea, a trebuit să conducem la gară pe cei ce nu cunoşteau oraşul, pentru a pleca fără să atragă atenţia Siguranţei de atunci. După această ispravă a noastră care a avut loc, după câte îmi amintesc, între 20-28 iulie 1946, ne vom bucura şi noi de vacanţa mult aşteptată.

O dată cu sosirea toamnei, a trebuit să ne despărţim de locurile unde ne trăisem copilăria şi să facem acel pas plin de speranţă şi optimism spre viaţa de student. Ajuns la Iaşi, ardeam de nerăbdare de a cunoaşte şi a mă integra în viaţa studenţească, atât de mult visată de toţi cei care doream să ne continuăm studiile. Întâlnindu-mă la Iaşi cu Florică Dumitrescu, i-am cerut să-mi facă legătura cu grupul studenţilor de la Facultatea de Drept, unde eram înscris. Mi-a răspuns pozitiv, dar mi-a spus că el doreşte ca eu să rămân în afara acestui grup, propunându-mi să activez mai departe în cadrul F.D.C. al regionalei Iaşi. Cu această ocazie mi-a spus că va trebui să mă ocup de grupurile F.D.C. din sectorul I, respectiv judeţele Neamţ, Bacău şi Roman, urmând a ţine legătura permanent între aceste judeţe şi regionala F.D.C. Iaşi. Nu mă aşteptam la aşa ceva, mi se părea o sarcină destul de importantă, dar neacceptarea acestei propuneri ar fi putut fi interpretată ca o slăbiciune, ceea ce nu doream. Analizând atent noua sarcină, ca şi riscurile ei, am început să am mai multă încredere în mine şi în acelaşi timp am căutat să mă

achit cu conştiinciozitate de obligaţiile ce-mi reveneau.

După ce mi s-a făcut legătura cu grupurile din judeţele Bacău şi Roman, pe cei din Neamţ cunoscându-i (întrucât venisem din mijlocul lor) am început să-mi fac un plan de acţiune. Am luat legătura cu ceilalţi doi şefi de sectoare, Ieronim Comşa şi Dan Lucinescu, consultându-ne cum este mai bine să acţionăm. Primul lucru pe care l-am făcut a fost deplasarea la toate grupurile pentru a cunoaşte situaţia reală, pentru a-mi da seama ce trebuie făcut imediat şi ce se poate face în viitor. La fiecare grup am atras membrilor atenţia că pe viitor toate legăturile, atât pe verticală cât şi pe orizontală (între grupuri) vor trebui să se facă numai prin mine. Cunoşteam foarte bine grupul din Neamţ, condus atunci de N. Creţulescu, de asemenea grupul de la Bacău, cu o parte din membrii săi, în frunte cu I. Buliman, şeful de grup. La Roman, lucrurile erau mai complicate, deoarece nu cunoşteam decât o singură persoană. În acel timp, conducerea grupului fusese luată de către Sebastian Dănilă, care îl înlocuise pe Constantin Merişca. Pentru că acesta plecase la facultate, mi s-a recomandat de la Iaşi ca, în cazul că nu-l voi găsi pe Dănilă, să-l caut pe Constantin Doina, care cunoaşte întreaga activitate din Roman. De la început am atras atenţia şefilor de grupuri de a nu spune nimănui numele meu, restul membrilor trebuind să ştie că vin din partea regionalei Iaşi. La fel şi eu am căutat să cunosc numai numele ce-mi erau absolut necesare. Luasem această măsură pentru ca, în cazul unor eventuale arestări, cel anchetat, în situaţia că nu ar fi rezistat la tortură, să nu aibă ce declara, stopându-se cel puţin temporar cursul anchetelor şi al eventualelor arestări.

Întrucât la Roman nu l-am găsit acasă pe Sebastian Dănilă, m-am dus la C. Doina, transmiţând prin el lui Dănilă unele instrucţiuni. Acest Doina îmi fusese prezentat ca un om de mare încredere, mai ales că mai făcuse închisoare şi în timpul lui Antonescu. Abia după arestările din luna mai 1948 aveam să ne dăm seama că devenise informatorul Siguranţei

şi că, atunci când se oferea să mă conducă pe căi mai lăturalnice la gară, nu făcea decât să mă dea în primire altor agenţi pentru a mă lua sub supraveghere. O dată cu parodia de evadare a lui Doina din incinta Siguranţei de la Roman, care s-a făcut ca să fie induşi în eroare cei ce nu fuseseră încă arestaţi şi ca să nu fie descoperit ca agent al Securităţii, toată lumea din închisoare îşi va da seama de ticăloşia de care a fost în stare acest om; a fost parcă şi un avertisment pentru mai târziu, când aveam să constatăm de câte cozi de topor a avut parte poporul nostru în întunecata perioadă a comunismului.

Zilele s-au scurs normal până în primăvara anului 1947, când am primit vestea că în nordul Moldovei şi în Bucovina au fost făcute arestări, iar printre arestaţi sunt o parte dintre foştii membri ai grupurilor F.D.C. din acea regiune. Dintre ei, Adrian Cărăuşu, Gheorghe Şufaru, Paul Ionescu şi alţii luaseră parte la tabăra din 1946 de la Piatra Neamţ. De aceea, se presupunea că Siguranţa ar fi putut afla ceva şi despre noi, aceasta determinându-mă să trec pe la toate grupurile spre a-i pune la curent cu situaţia nou creată, luând măsuri să se ascundă tot ceea ce ar fi prezentat un risc pentru noi sau un motiv de acuzare pentru Siguranţă, ca: arhive, cărţi, circulare etc. Tot acum îmi voi da seama că sunt supravegheat la Iaşi, iar C. Doina, sub pretextul că doreşte să vadă dacă nu sunt urmărit, mă va însoţi până la urcarea în tren. Întrucât la Iaşi se bucura de o încredere totală, nu mi s-a părut suspectă comportarea sa. Mi-am dat seama că sunt urmărit şi că eram mereu provocat la diverse discuţii de către un individ pe care îl văzusem de multe ori în Piatra Neamţ. Pretindea că este şi el înscris la facultate şi că a venit pentru a-şi susţine examenele. Ca să ies de sub privirile lui, am părăsit Iaşul, renunţând la ultimele două examene, şi am plecat acasă la ţară. Adevărul este că cei arestaţi din nordul Moldovei şi din Bucovina nu aveau nici o vină în legătură cu urmărirea mea, totul datorându-se lui Doina.

Vara a trecut fără apariţia unor semnale de alarmă, iar toamna am plecat din nou la Iaşi, pentru a-mi da cele două examene. Chiar de la primul examen a apărut acelaşi individ de la Piatra Neamţ, de sub privirile căruia cu greu puteam scăpa.

Având din nou convingerea că sunt urmărit (părere poate exagerată datorită răspunderii ce-mi revenea), m-am hotărât să plec iarăşi din Iaşi, renunţând la ultimul examen, sperând că voi reuşi să-l susţin în sesiunea de iarnă. Probabil „umbra mea" nu se aştepta la aşa ceva, încât nici la Roman, Bacău şi Piatra Neamţ nu am mai observat să fiu urmărit, ceea ce m-a făcut să cred că eram supravegheat numai la Iaşi. Din acest motiv, m-am hotărât să rămân la ţară, în comuna natală, de unde să-mi continui activitatea. În aceeaşi toamnă se va muta şi Florică Dumitrescu la Bucureşti şi, în locul lui, va veni la conducerea F.D.C. din Moldova Gheorghe Unguraşu. Această schimbare la conducerea F.D.C. îmi va fi de mare folos în timpul anchetelor, deoarece Gh. Unguraşu, arestat mai târziu, mă va putea ocoli în timpul cercetărilor, eu nefiind în Iaşi, iar Florică Dumitrescu fiind anchetat în Bucureşti, probabil că nu s-a insistat prea mult asupra activităţii lui de la Iaşi.

Spre sfârşitul lunii noiembrie 1947, a venit la mine la ţară, în comuna Dragomireşti, Ion Buliman din Bacău, spunându-mi că este trimis de Gh. Unguraşu pentru a mă anunţa că s-a hotărât constituirea unui adăpost în munţi, în apropierea satului Solonţ-Uturea şi că sunt chemat şi eu pentru a lua parte la această muncă şi a cunoaşte totodată acest loc, unde urma să ne adunăm când ar fi fost nevoie. Astfel, în ziua respectivă, am plecat la Bacău la I. Buliman, iar de acolo am mers împreună acasă la Gh. Unguraşu, cu care am plecat la locul stabilit pentru construirea adăpostului. Ne-am adunat acolo, după câte îmi amintesc, următorii: Gh. Unguraşu, Dan Lucinescu, Ieronim Comşa, Stoica Marcu Aurelian, I. Buliman, Mircea Moţei, N.

Simionescu şi subsemnatul. S-a hotărât construirea unui adăpost unde trebuia să ne adunăm în cazul că va începe un război între ţările apusene şi URSS. Scopul nostru era de a forma grupuri de rezistenţă, spre a împiedica trecerea armatelor ruseşti spre vest sau retragerea lor spre răsărit, pe valea Trotuşului. În cazul izbucnirii unui conflict armat între URSS şi puterile apusene, în acest loc urma să se instaleze comandamentul care să coordoneze acţiunile de rezistenţă armată din Moldova sau chiar din ţară, în funcţie de desfăşurarea evenimentelor. Armamentul pe care îl aveam aici era destul de modest, dar mai aveam şi în alte locuri, de unde trebuia să fie adus la timpul potrivit.

În plus, aveam promisiuni din partea unor militari că ne vor pune la dispoziţie tot ceea ce vom avea nevoie. Mai greu era însă transportul armamentului decât procurarea lui. Îmi amintesc de o întâmplare când numai norocul a făcut ca totul să se termine cu bine. În iarna anului 1945-1946, Gh. Unguraşu venea din Ardeal într-un tren personal ce circula pe ruta Ciceu-Comăneşti, fiind îmbrăcat în uniformă militară. În raniţa pe care o ţinea lângă el, avea grenade defensive, pe care urma să le ducă la Solonţ. La un moment dat, când, din cauza unei curbe şi a terasamentului slab, trenul mergea cu viteză redusă, îşi făcu apariţia în vagon conductorul însoţit de o patrulă militară. De teama de a nu fi prins că umblă în uniformă militară în mod ilegal, dar mai ales de frică să ni i se găsească grenadele din raniţă, Unguraşu sări pe geam din vagon. Zăpada destul de mare îi amortiză căderea şi începu să se rostogolească într-o văgăună. Spre groaza şi nedumerirea lui, nu departe de el se mai rostogolea ceva. După dispariţia trenului, va vedea că obiectul ce se rostogolise în apropiere era raniţa lui cu grenade. În tren, alături de el, mai călătoreau nişte femei, care l-au văzut cum ţinea cu grijă raniţa lângă el. Văzându-l sărind pe geam, din spirit de solidaritate, acestea i-au aruncat raniţa pe geam. Gh. Unguraşu ne povestea, cu mult haz, cum îi era frică să se

apropie de raniţă şi să o ia în spate şi că, în afară de sperietură, se mai pricopsise cu o criză de hernie, încât nu ştia ce să mai facă cu raniţa. Totuşi, în cele din urmă, a reuşit să ajungă cu raniţa cu grenade la Solonţ.

Tot aici urma să ne întâlnim, în cazul unei ameninţări de a fi arestaţi, şi să hotărâm ce aveam de făcut fiecare. Am muncit timp de o săptămână, reuşind să construim un adăpost subteran, peste care am pus trei rânduri de buşteni de fag în grosime de aproximativ un metru, apoi pământ şi l-am acoperit cu frunze şi crengi uscate. Eram mulţumiţi de munca noastră, unde la nevoie puteam să ne adăpostim în jur de 20 oameni, iar în privinţa rezistenţei eram încredinţaţi de soliditatea lui la un bombardament de artilerie. În interiorul adăpostului am lăsat la plecare şi cele câteva arme de care dispuneam în acel timp, împreună cu muniţia respectivă. Întrucât în timpul lucrului vremea se răcise şi începuse să ningă, ne-am improvizat o colibă de cetină care ne proteja de zăpada ce cădea în timpul nopţii, dar nu şi de apa rezultată din topirea ei, din cauza focului ce ardea în apropiere. Noaptea făceam de planton câte unul, atât pentru pază, cât şi pentru întreţinerea focului. Dormeam îmbrăcaţi, pe un strat gros de cetină, care să ne ferească de răceala pământului îngheţat. Ne simţeam bine şi nimeni nu se plângea că i-ar fi fost frig în timpul somnului.

În ziua în care totul era aproape gata, iar noaptea urma să părăsim locul, ne-am trezit cu un pădurar care se apropia. Când a ajuns la adăpost, era mai speriat decât noi, mai ales când a văzut şi cele câteva arme din jurul nostru.

Nu avea curajul să scoată o vorbă. După câte îmi amintesc, Gh. Unguraşu a rupt tăcerea, spunându-i să nu-i fie teamă, că suntem studenţi şi că dorim să avem un adăpost pentru a ne feri de ruşi, în cazul că ar începe un război. I-a atras atenţia să nu vorbească nimic despre ce a văzut, adăugându-i, spre a-l înspăimânta, că mai sunt asemenea ascunzişuri şi că dacă va anunţa poliţia ar putea să regrete.

Era speriat şi a promis că nu va spune nimănui ce a văzut, apoi, luându-şi rămas bun, a plecat poate cu regretul în suflet că nu ne-a ocolit. Părea un om cumsecade şi, cu toate că şi-a dat seama de ceea ce urmărim noi, prin comportarea ulterioară, a dat dovadă că a fost un bun român şi că nu ne-a trădat.

Datorită acestui incident, am camuflat bine locul, am băgat armele în adăpost şi ne-am îndepărtat de acolo, urmărind până a venit noaptea dacă nu se apropie cineva, ca urmare a unui denunţ. Totul a decurs normal, iar noaptea ne-am dus la Moineşti, de unde fiecare am plecat spre casele noastre.

Îmi amintesc că împreună cu I. Buliman am călătorit spre Bacău în lada unui camion, şi am ajuns aproape îngheţaţi.

Nu am mai trecut vreodată pe la adăpostul nostru, deşi promisesem acest lucru, pentru că nu am mai avut când.

Soarta nu le-a surâs nici celor care s-au adunat acolo, deoarece, din primele zile de anchetă, Siguranţa a aflat de locul acestui adăpost. În închisoare la Suceava se vorbea astfel despre descoperirea lui.

Gioga Parizianu, student la Facultatea de Medicină, fiind bătut groaznic la Siguranţă, la Bacău, în special la cap, în urma unui şoc psihic a început să-i ameninţe, spunând că dacă scapă de la Siguranţă se duce direct la Solonţ, ia de acolo o mitralieră şi o să-i împuşte pe toţi. În urma acestei ameninţări, torturile asupra lui s-au intensificat, până când omul a acceptat să vorbească despre locul amintit. A fost dus în pădurea Solonţ, însoţit de o companie de soldaţi bine înarmaţi, care au înconjurat locul respectiv, surprinzându-i pe cei din adăpost şi luându-le posibilitatea de a scăpa din încercuire. Câţiva militari, punându-l pe Parizianu în faţa lor, s-au apropiat de adăpost, cerându-le ocupanţilor să se predea. Eugen Berza a vrut să deschidă foc asupra celor ce se apropiau, dar a fost oprit de către Mihai Iorgovahu pentru a-i

salva viaţa lui Parizianu şi pentru că oricum nu se mai putea scăpa prin cordonul mare de militari.

Despre existenţa acestui buncăr, Siguranţa fusese informată de Constantin Doina din Roman, care se pusese în slujba ei, dar nu cunoştea locul unde fusese construit.

Iarna s-a scurs fără evenimente deosebite, iar eu căutam să-mi fac datoria de profesor la *Gimnaziul Unic* din Războieni-Neamţ şi totodată să întreţin printre ţărani o atmosferă de optimism. Reuşisem să constitui nişte grupuri de ţărani, cu care încercam să oprim influenţa comunistă în mediul rural. Aveam un astfel de grup în comuna Ţibucani, în fruntea căruia se afla Gh. Ambrozie, ori la Războieni, unde conducător era D. Holcă, acesta fiind cel mai numeros, cu ramificaţii şi în alte sate. Din acest grup îmi amintesc de Vasile Chirilă, Dumitru Filimon, Ioan Pisalute, Pavel Caia, învăţătorul Ioan Rădescu şi alţii. În comuna Dragomireşti, fraţii Neculai şi Gheorghe Văideanu şi Pavel Cenuşă aduseseră de asemenea în jurul lor numeroşi ţărani.

Şi la aceste grupuri s-a luat măsura să nu se cunoască decât capii între ei, iar pe orizontală cel mult 3-4 persoane. Din fericire, toţi aceşti ţărani au putut fi salvaţi de la arestare. Păcat că unii dintre ei, fiind cunoscuţi ca anticomunişti înverşunaţi, vor fi terorizaţi şi şantajaţi ca să facă unele compromisuri, pentru a fi discreditaţi. Cu toate acestea, nici unul nu a vorbit nimic despre ceea ce discutasem sau proiectasem împreună, iar Securitatea nu a aflat niciodată despre vechile noastre discuţii sau proiectele noastre.

Evenimentul cel mai important, cu urmări grave, a avut loc la sfârşitul lunii februarie sau martie 1948, când la Liceul „Petru Rareş" din Piatra Neamţ a fost arestat elevul C. Popârda din clasa a VII (XI), asupra căruia s-au găsit nişte cărţi interzise, în urma unui denunţ făcut de către un coleg. Era un copil foarte bun şi, fiind sărac şi orfan de ambii părinţi, era întreţinut la liceu de către Regimentul 15 Dorobanţi. Dus la Securitate, anchetat şi maltratat, a reuşit să

evadeze într-o noapte, ieşind printr-un geam din podul Securităţii, apoi, sărind într-un copac şi de acolo în stradă, a reuşit să dispară, ducându-se la colegul său Petrică Măzăreanu.

Fiindu-le frică de o eventuală percheziţie la locuinţa lui P. Măzăreanu, noaptea a fost dus pe muntele Pietricica şi ascuns într-o groapă rămasă din timpul războiului, acoperit cu nişte mărăcini, până a putut pleca din Piatra Neamţ. Am fost anunţat între timp de şeful grupului din localitate şi s-a hotărât deplasarea lui undeva în Dobrogea, la nişte macedoneni, urmând ca pe parcurs să vedem ce se poate face pentru el. Cu plăcere îmi amintesc cum s-au oferit ţăranii, cărora le spusesem cele întâmplate, să contribuie şi ei cu ce pot pentru a-l ajuta pe C. Popârda. Urmând apoi şi arestarea mea, nu am mai aflat niciodată nimic despre el.

Cu câteva zile înainte de capturarea mea, am fost surprins că a venit într-o seară la mine Pavel Cenuşă, om din sat, aducându-mi nişte cărţi legionare, spunând că îi este frică să le mai ţină în casă şi că a fost trimis cu ele la mine de N. Văideanu. Le-am primit şi le-am ascuns provizoriu undeva afară din casă. Aveam să aflu mai târziu că şi el ar fi fost unul dintre cei care i-au condus la mine pe cei ce aveau să mă aresteze. Nu cunosc exact poziţia lui după arestare, dar bănuiesc că atunci când a început să fie şantajat, fiindu-i frică, mi-a adus acele cărţi pentru a putea fi salvate, deoarece, chiar dacă i-a condus la mine pe cei care m-au arestat, a făcut-o din frică, dar nu a divulgat pe nimeni. Dacă mai târziu comportarea lui a mai lăsat de dorit, după spusele unora, care este adevărul despre el numai Dumnezeu ştie, dar bănuiesc că a fost numai o campanie de denigrare, urmărindu-se compromiterea lui.

La începutul lunii mai 1948, am primit o scrisoare de la Comşa Ieronim din Iaşi, prin care mi se comunica că au fost făcute unele arestări la Târgu Neamţ, ca urmare a unei consfătuiri studenţeşti care a avut loc la Mânăstirea Sihăstria,

unde urma a se hotărî planul de luptă ce trebuia adoptat în viitor; eram anunţat şi că trebuie să fiu pregătit, ca în caz de nevoie, să dispar de sub ochii Siguranţei şi să mă retrag la adăpostul nostru din apropiere de Solonţ. Mi se spunea că voi fi ţinut la curent cu desfăşurarea evenimentelor, din care cauză Sf. Paşti le-am petrecut sub tensiune, împreună cu Gh. Pivin, un amic originar din Cernăuţi, şi care, neavând pe nimeni în ţară, venise la mine.

El îmi va spune de arestarea studenţilor Iosipescu Romeo, Constantinescu Emil, Mătase Gheorghe, Lucinescu Dan şi a profesorului Gheorghiţă. Îmi va povesti despre tot ce s-a întâmplat şi cum au reuşit unii să scape. Ulterior, se bănuia că şi acolo a fost la mijloc o vânzare, deoarece Siguranţa luase unele măsuri. Să fi fost opera aceluiaşi C. Doina?

El mi-a adus ultimele veşti, care m-au mai liniştit întrucâtva, deoarece, după informaţiile pe care le deţinea, începutul noilor arestări nu va avea loc înainte de 1 iunie.

Probabil versiunea fusese lansată chiar de către Siguranţă, la Iaşi, unde aveam doi oameni care ne ţineau la curent cu ceea ce auzeau, iar prin zvonul lansat se urmărea a ne linişti, pentru a ne putea aresta la data ţinută încă secretă la nivelul cel mai înalt.

Eram preocupat acum de modul în care aş fi putut aduna nişte arme pentru ascunzişul nostru, deoarece la marginea satului fusese un depozit de armament şi, în afară de ce aveam eu, tot satul era plin cu arme, luate de acolo după 23 august 1944.

ARESTAREA. ÎNCHISOAREA SUCEAVA

În acea stare de nesiguranţă mă găseam în noaptea de 14-15 mai 1948, când, după miezul nopţii, am auzit bătăi în uşă şi mişcări pe la geamuri. Trezit din somn, fără a mai întreba cine este, am deschis uşa şi în faţa mea au apărut doi indivizi cu pistoalele în mână, spunându-mi că sunt de la Siguranţă şi că vor să facă o percheziţie. În jurul casei câinii lătrau, ceea ce dovedea că mai erau şi alţii prin apropiere. Mai târziu aveam să aflu că au fost câţiva binevoitori din sat care i-au adus la domiciliu şi şi-au oferit serviciile, fie de bună voie, fie în urma unor şantaje. Fără a-şi mai cere voie, au intrat în casă, continuând să ţină pistoalele în mâini, iar după ce am aprins lampa, au început percheziţia. Între timp, eu mă îmbrăcam şi priveam cum umblă printre cărţi, căutând să le arăt o totală indiferenţă. Pentru a rupe tăcerea, le-am spus că sunt cursurile după care mă pregătesc la facultate, căutând să le distrag atenţia, deoarece printre cursuri se găseau şi nişte cărţi scrise de Nichifor Crainic şi N. Paulescu, care erau interzise. Se putea observa că nu le trecuseră multe cărţi printre mâini, întrucât numele celor doi autori i-au lăsat indiferenţi. Tocmai când credeam că totul s-a terminat, unul dintre ei se uită după oglinda din perete. Noroc că era noapte, deoarece cred că mă îngălbenisem în acel moment, întrucât mi-am amintit că acolo se găsea scrisoarea primită de la Iaşi, prin care mi se comunicau arestările făcute la Târgu Neamţ şi mi se cerea să fiu pregătit pentru o posibilă dispariţie şi să mă îndrept spre adăpostul nostru de lângă Solonţ-Uturea. Scrisoarea era pusă în altă scrisoare de la o prietenă şi le ascunsesem acolo pentru a nu fi văzute de sora mea. Văzând că vor să le citească şi fiind o treabă nu tocmai uşoară pentru ei, am aprins o ţigară, pentru a-mi păstra şi a ascunde

neliniştea şi m-am oferit să le-o citesc eu.

Cum nu observaseră că sunt două scrisori, nu am mai aşteptat încuviinţarea lor, le-am luat scrisorile din mână şi am început să le citesc, la început mai rar şi cuvânt cu cuvânt pentru a mă putea urmări, căutând să le câştig încrederea. Furaţi probabil de conţinutul scrisorii, nu au observat că am sărit o pagină împreună cu scrisoarea de la Iaşi, apoi, sub motivul că nu doresc să fie văzută scrisoarea de sora mea, am rupt-o şi am aruncat-o în sobă. Până să se dezmeticească ei, i-am dat foc, ceea ce a făcut ca unul dintre ei să-şi dea seama că i-am păcălit şi a venit imediat la sobă, dar văzând cum ardeau bucăţile din scrisoare nu a mai zis nimic, pentru a nu se da de gol faţă de colegul lui, mai puţin experimentat.

Nu s-a arătat a fi supărat de ceea ce făcusem şi s-a comportat tot timpul civilizat. După arderea scrisorilor nu au mai continuat percheziţia şi mi-au spus că va trebui să merg cu ei la Piatra Neamţ, unde se va încheia un proces-verbal, care trebuie semnat şi de mine. Mulţumit că am reuşit să ard scrisorile şi că nu mai continuă percheziţia şi în alte locuri, mai ales pe afară, unde ar fi putut găsi câteva arme ce le aveam ascunse într-o magazie veche, am fost de acord cu plecarea la Piatra Neamţ. Porneam la drum, lăsând în urmă casa şi câinii care continuau să latre spre cei ce şedeau ascunşi în apropiere, cât şi spre cei ce mă luau din mijlocul familiei. Păşeam liniştit pe o cale pe care singur mi-am ales-o, fără a şti când şi cum se va termina, dar eram convins că este drumul prin care se poate ieşi din beznă spre lumină. Şedeam în maşină încadrat de cei doi agenţi ai Siguranţei, căutând să par cât mai liniştit şi prefăcându-mă că nu bănuiesc nimic din ceea ce mi se pregăteşte. Nu se făcuse ziuă, când am ajuns la Siguranţa din Piatra Neamţ. Pe atunci localul Siguranţei era într-o casă particulară , pe strada Mihail Sadoveanu, colţ cu I.L.Caragiale şi care fusese transformată în acest scop. În podul casei se amenajase o cameră mare, unde încăpeau până la 80-100 oameni.

Intrând în această cameră, mi-am dat seama de amploarea arestărilor; am înţeles că situaţia era destul de gravă şi că nu

era vorba numai de un proces-verbal.

Primul lucru pe care l-am făcut a fost să văd cine mai era arestat. Toţi erau puşi cu faţa la perete şi mi s-a atras atenţia că nu am voie să vorbesc sau să privesc în jurul meu. În acele clipe, nu mă muncea numai curiozitatea, ci trebuia neapărat să încerc, cât de cât, să-mi dau seama de ceea ce se petrece. La prima vedere, am bănuit că s-au făcut arestări pentru a fi duşi în lagăr, deoarece fuseseră aduşi aici tot felul de oameni, de diverse orientări politice. M-a nedumerit lipsa unora care ar fi trebuit să fie arestaţi printre primii. Se găseau arestaţi muncitori, intelectuali, elevi, bătrâni, femei etc.

Pe măsură ce timpul se scurgea, numărul arestaţilor creştea şi am început să-mi dau seama că situaţia este gravă şi nu poate fi vorba de trimiterea în vreun lagăr. După masă începură să se audă gemete ale celor torturaţi, ceea ce a făcut lumină în minţile tuturor.

După câteva zile, deoarece toate camerele se umpluseră cu arestaţi, unii am fost duşi la penitenciarul din localitate.

Pentru prima dată vedeam cum suntem repartizaţi în camere, după anumite criterii. Un arestat cu numele de Dumeni, pe care îl cunoşteam de la Războieni şi care, în podul Siguranţei, se aşezase lângă mine, cu toate că nu era un loc bun, repartizat în aceeaşi cameră, ocupă patul de lângă mine şi se ţinu permanent în preajma mea. Aici eram supravegheaţi de un gardian introdus în mijlocul nostru, pe care îl cunoşteam şi în mod discret l-am rugat să-mi anunţe părinţii unde mă aflu. Am observat că am fost urmărit de Dumeni care, revenit la locul meu, se apropie de mine încercând să pară discret şi mă rugă să vorbesc cu gardianul să-l ajute şi pe el să trimită un semn acasă. Mi-am dat seama de ticăloşia lui, am înţeles că urmăreşte să-l aibă la mână pe gardian cu un fapt compromiţător, aşa că, înjurându-l pe gardian, i-am spus iscoadei că mi-a vorbit urât şi că mi-a interzis să mai discut cu el. Cu toate că gardianul mi-a anunţat părinţii unde sunt şi că pot să-mi trimită alimente şi îmbrăcăminte, nu am mai vorbit nimic cu el şi nici măcar nu i-am mulţumit pentru serviciile făcute, din dorinţa de a nu-i

face rău. Acest gardian îmi era consătean şi-mi va povesti, după ce mă voi elibera, că unul dintre anchetatori a fost informat că a stat de vorbă cu mine, dar, recunoscându-şi vina, a fost sfătuit să nu-mi facă nici un serviciu şi să nu spună la nimeni despre cele întâmplate. A fost probabil unul dintre vechii anchetatori, care nu a vrut să-l bage în puşcărie. După câteva zile, am fost scos din cameră şi pus în lanţuri împreună cu George Pivin şi duşi din nou la Siguranţă, unde am fost băgaţi într-un beci.

În tot timpul cât am stat la Siguranţă, atât prima dată cât şi a doua oară, nu mi s-a dat nimic de mâncare. A trebuit să mă limitez la ceea ce mi se oferea de către cei ce primeau pachete de acasă. Cum în categoria acestora intrau puţini, iar cei ce nu primeau, fie din cauza distanţei, fie datorită faptului că familiile nu ştiau unde se află, formau marea majoritate, s-a ajuns ca toată lumea să sufere de foame. Când am fost dus de la penitenciar din nou la Siguranţă, nu mi s-a permis să iau cu mine mâncarea şi schimburile primite de acasă, toate rămânând pe patul ce-mi fusese repartizat.

În beciul Siguranţei, unde am fost băgat, pe jos era nisip ud, fiind astfel obligat să stau tot timpul în picioare. Tinereţea m-a ajutat să suport destul de uşor oboseala, foamea şi frigul. Până atunci mai credeam că nu au date precise despre mine, ceea ce îmi dădea curaj. A doua sau a treia zi am descoperit o firidă într-un perete, în care am găsit un borcan cu brânză amestecată cu unt, rămasă de la un alt arestat ce fusese scos de acolo. Am mâncat puţin, restul rămânând în firidă şi după plecarea mea la Suceava.

La Suceava, stând în cameră cu V. Ungureanu din Târgu Neamţ, am aflat că fusese borcanul lui şi că, atunci când a fost mutat de acolo, nu putuse să-l ia, părându-ne rău la amândoi după brânza nemâncată.

Anchetatorii, în mod intenţionat, când vroiau să ne mute dintr-o cameră în alta, ne chemau la cercetări, iar apoi eram trimişi în altă cameră, unde nu aveam nimic din cele puţine ale noastre, urmărindu-se astfel din primele zile înfometarea şi distrugerea morală a individului. La anchetă am fost scos

de două sau trei ori, fără a da vreo declaraţie. Se bătea îngrozitor, cu frânghia udă, cu bastoane de cauciuc sau ciomege, dar pe mine nu m-au bătut. M-au ameninţat, m-au spânzurat de picioare cu capul în jos, dar nu m-au lovit. Stoian, comandantul Siguranţei, mi-a spus înainte de a pleca la Suceava că, dacă la Piatra Neamţ nu am vrut să vorbesc nimic, să ştiu de la el că, acolo unde voi fi dus, voi spune totul. Nu l-am crezut, dar ştia el unde ne trimite şi ce ne aşteaptă. Mai târziu, după ce am venit acasă, aveam să aflu că se cunoştea cu un frate de al meu, care pe atunci era judecător de instrucţie şi probabil din această cauză nu m-a bătut şi m-a avertizat în legătură cu Suceava.

La Siguranţa din Piatra Neamţ, Petrică Măzăreanu, elev la Liceul „Petru Rareş", a fost bătut cel mai mult şi cu o cruzime greu de imaginat. Auzeam atât ziua cât şi noaptea, din beciul unde şedeam, gemete care te cutremurau. Îmi va povesti mai târziu la Suceava şi voi vedea pe corpul său urmele loviturilor, care parcă nu mai vroiau să dispară. Îl băteau cu frânghia udă până leşina, apoi îl băgau într-o cadă cu apă rece până îşi revenea, ca să înceapă din nou bătaia. Voiau să afle de la el unde se ascunsese C. Popârda după evadarea de la Siguranţă şi tot ce ştia despre grupul F.D.C. din Piatra Neamţ. Cu toate chinurile la care a fost supus, nu au reuşit să obţină de la el nimic. A fost condamnat la 5 ani închisoare, iar după ce a fost pus în libertate, a fost arestat din nou, condamnat la moarte şi executat în 1954, ca urmare a unor lupte avute cu miliţia. Se poate spune că a făcut parte dintr-o familie de martiri. Fratele său, Mircea Măzăreanu, absolvent tot al Liceului „Petru Rareş" şi student la Politehnică în Bucureşti, după ce a fost condamnat la 20 de ani închisoare, a fost şi el executat. Sora lui, elevă, după cum îmi povestea tatăl lor, a fost supusă celor mai groaznice torturi. Mama lor a fost şi ea arestată şi condamnată la un an închisoare, iar tatăl, după o pedeapsă de 7 ani, a mai primit şi alta, administrativă, de 3 ani, în Delta Dunării, la colonia Periprava. Aceasta este pe scurt drama unei familii de ceferişti, care a trăit sub dictatura comunistă.

Tot la Piatra Neamţ, Gh. Pivin, ca urmare a bătăilor la care a fost supus, a încercat să se sinucidă, tăindu-şi venele de la o mână, dar a fost descoperit şi salvat de la moarte. Nici femeile nu s-au bucurat de un tratament mai bun; amintesc doar cazul farmacistei Baliu, căreia tot în timpul anchetei i-au fracturat o mână, ca urmare a loviturilor date cu ciomagul.

După ce am fost ţinut la Piatra Neamţ două săptămâni, am fost dus la Suceava, unde aveam să fac cunoştinţă cu adevărata faţă a comunismului şi cu ceea ce erau în stare să facă cei care s-au pus de bună voie în slujba Moscovei. După o percheziţie sumară, deoarece nu aveam nici un fel de bagaj, am fost dus într-o celulă unde l-am găsit pe I. Negură, student la Iaşi, pe care îl cunoşteam din anul universitar 1946-1947. Numai după câteva zile de la sosirea în celulă, aveam să văd că I. Negură acceptase să fie informatorul Siguranţei şi va contribui la arestarea unui gardian din satul său, care îi adusese un rând de schimburi de acasă, iar mai târziu va trece de partea lui Ţurcanu în timpul reeducării şi va fi unul din cei care îmi va face primirea la Piteşti în camera 4 spital.

Odată intrat în noua celulă, nu apucasem să ne punem obişnuitele întrebări (când a avut loc arestarea, unde, pe cine am mai întâlnit etc.), că uşa se deschide şi este împins în mod ostentativ în celulă acelaşi Dumeni. Mai târziu voi vedea că mi-a fost de un real folos aducerea lui, deoarece, dacă nu ar fi apărut în celulă Dumeni, aş fi vorbit ceea ce nu trebuia cu Negură. Aşa că întotdeauna răul are şi partea lui de bine. Peste câteva zile am fost chemat să mi se dea schimburile ce îmi fuseseră aduse de la penitenciarul din Piatra Neamţ, devenind şi eu posesorul unui prosop şi al unei perechi de ciorapi pentru schimb.

După puţin timp de la sosirea în Suceava, am fost scos din celulă şi dus la parter în faţa unui anchetator, care de la prima vedere m-a făcut să-mi dau seama că mă aflu în faţa unui om cu experienţă, înaintea căruia trebuie să-ţi cântăreşti bine orice cuvânt. După obişnuitele întrebări pentru identificare, m-a întrebat dacă îmi sunt cunoscute o serie de

nume şi dacă am avut contacte cu persoanele respective. Îmi erau cunoscute aproape toate numele de care am fost întrebat, dar am răspuns că nu cunosc nici o persoană din cele menţionate, după care am fost trimis la celulă. Ajuns în cameră, mi-am dat seama de amploarea arestărilor şi de marele volum de informaţii pe care îl deţin anchetatorii.

Ulterior am aflat că se numea Ciupagea şi că era şeful anchetatorilor de la Suceava, unde au fost aduşi toţi cei arestaţi din Bucovina şi din partea de nord şi centru a Moldovei.

În aceeaşi zi am fost dus la alt anchetator, despre care se vorbea că îl cheamă Panaitescu şi că ar conduce anchetele şi arestările pe întreaga ţară, zvon ce nu a putut fi verificat.

Era un bărbat înalt, puţin cărunt, de aproape 50 ani, îmbrăcat foarte elegant, într-un costum gri şi cu un comportament civilizat. Mi-a pus aceleaşi întrebări ca şi Ciupagea şi, primind aceleaşi răspunsuri, m-a trimis în cameră. Mergând spre cameră, mi-am dat seama că m-a chemat mai mult pentru a mă vedea şi a-mi arăta că mi se cunoaşte cel puţin o parte din activitatea mea de la Iaşi. A doua sau a treia zi, am fost dus la anchetatorul care se ocupa de judeţul Neamţ, al cărui nume era I. Aramă şi care era de un sadism greu de imaginat. Toată ancheta lui se baza pe bătăi; era ajutat de doi indivizi care simţeau o plăcere în a bate şi a tortura oamenii, pe nume Blehan şi Danielevici. Atât după figură, cât şi după vorbă, nu păreau a fi români.

Pentru supuşenia oarbă faţă de partidul comunist şi contribuţia avută în cercetările de la Suceava, anchetatorul I. Aramă va câştiga încrederea superiorilor lui, folosind cel mai bun prilej de afirmare şi promovare în ierarhia securităţii comuniste. Fiind un om perfid, sadic, dar şi laş, s-a folosit în tot timpul anchetei de cei doi bătăuşi, Blehan şi Danielevici, la torturarea celor arestaţi, iar când aceştia depăşeau limita suportabilului, părăsea încăperea, făcându-le semn să se continue. Aceste plecări nu se datorau unor sentimente umanitare, dimpotrivă, era o fugă de răspundere în cazul unor decese.

Ieşit din cameră, urmărea prin vizetă continuarea bătăilor, ceea ce-i făcea pe bătăuşi să fie mai brutali. Ca dovadă a încrederii ce obţinuse după terminarea anchetelor, va primi sarcina de a supraveghea deţinuţii din închisoarea Suceava, precum şi desfăşurarea proceselor, nefiind străin de pregătirea aşa-zisei „reeducări". Scoaterea informatorilor ca plantoane pe sală şi libertatea de care se bucurau, sau folosirea lui N. Dumei ca informator şi chiar ca anchetator, confirmă rolul jucat de I. Aramă în această acţiune. Mai târziu, Aramă va ajunge la Galaţi cu gradul de colonel, iar după 1989, drept răsplată pentru serviciile făcute regimului comunist, va fi avansat de regimul neocomunist la gradul de general şi adus în Bucureşti, pentru a i se pierde urma.

Prima anchetă a fost mai mult un prilej de tatonare, de intimidare şi de a ne cunoaşte, ancheta limitându-se la întrebări ce urmăreau mai mult relaţii decât acţiuni propriu-zise, iar după aproximativ două ore am fost trimis în celulă.

În acest timp, uşile de la camerele de anchetă erau deschise, pentru a se auzi loviturile ce se dădeau, precum şi gemetele celor bătuţi, urmărindu-se prin aceasta înspăimântarea celor ce erau duşi pentru a fi anchetaţi. Seara, după orele 22, am fost scos din nou din celulă şi dus la camera de anchetă. În drum spre biroul de cercetări, gemetele şi zgomotul loviturilor făceau ca să te cuprindă groaza. În camera de anchetă, de la început mi s-a spus că trebuie să declar şi să scriu tot ce ştiu, iar dacă nu o fac de bună voie mă vor obliga şi, că până la urmă voi scrie tot ce cunosc, aducându-mi-se aminte parcă de cele spuse de Stoian la Piatra Neamţ. Când le-am răspuns că nu am nimic de scris, s-au repezit asupra mea, începând să mă lovească cu toţii, cu pumnii şi cu picioarele, cu bastoane de cauciuc, iar Aramă cu un ciomag, până ce am fost doborât pe duşumea. Apoi mi-au legat mâinile cu o sfoară, mi-au băgat genunchii între mâini, au introdus pe deasupra mâinilor, sub genunchi, printre coapsă şi gambă un par şi ridicându-mă cu tot cu par, l-au pus cu capetele pe câte o masă; am rămas astfel atârnat de par cu capul în jos şi cu tălpile picioarelor în sus.

După ce mi-au scos pantofii din picioare, au început bătaia la tălpi cu ciomagul, apoi cu bastoane de cauciuc.

Ca să nu se audă prea tare gemetele, aveau obiceiul să ne astupe gura cu un ciorap, asemenea unui căluş. Această operaţiune se făcea tuturor, având şi scopul de umilire a celui anchetat. Când vedeau că picioarele se învineţesc şi se umflă, erai dat jos de pe masă şi, după ce erai dezlegat, te obligau să alergi prin cameră sau sală, pentru a se pune în mişcare sângele prin ţesuturile strivite. În timpul alergării, continua bătaia cu ciomagul, cu pumnii şi cu picioarele în felul următor: anchetatorii se aşezau pe sală sau în cameră, dacă era mai mare, în linie dreaptă sau semicerc, având între ei o distanţă de 2-3 m, iar victima era obligată să alerge prin faţa lor. Când începea alergatul, primul anchetator îţi dădea o lovitură de picior în burtă sau ficat, cum se nimerea, încât de durere te aplecai fără să vrei în jos, cu mâna la locul unde erai lovit. În timp ce alergai încovoiat de durere, al doilea te lovea cu ciomagul în spate. În urma loviturii primite, încercai să te îndrepţi sau chiar să te laşi pe spate, timp în care al treilea anchetator îţi aplica o nouă lovitură de picior la ficat sau burtă, care din nou te făcea să te apleci de durere în faţă, dându-i posibilitatea următorului să te lovească cu ciomagul de-a lungul spatelui.

În felul acesta, aproape toate loviturile te găseau cu muşchii destinşi, fără nici o şansă de a le amortiza. Dacă totuşi reuşeai să nu te îndrepţi, încercând să rămâi încovoiat pentru a-ţi apăra ficatul sau burta, te loveau toţi în spate, până te îndreptai spre a primi lovitura pregătită pentru un anumit punct. Fiind obligat să alergi cât mai repede spre a se pune în mişcare sângele din tălpile picioarelor, loviturile erau atât de dese, încât era aproape imposibil să iei o măsură de autoapărare prin încordarea muşchilor.

Cel de la mijloc, care lovea cu ciomagul, era schimbat din când în când de către ceilalţi doi, deoarece numărul loviturilor lui erau duble în raport cu ale celor ce loveau cu picioarele sau pumnii. Când credeau că ai alergat suficient şi nu cedai, erai din nou pus pe par şi urcat pe mese pentru a fi

bătut iarăşi la tălpi, după care urma iar faza a doua de alergare.

După aproximativ 3-4 ore de anchetă şi bătăi, am fost trimis la celulă pentru a mă gândi dacă accept să scriu tot ce ştiu.

Deşi nu dădusem nici o declaraţie, ceea ce mă frământa era nu ce făcusem eu, ci ceea ce ştiau ei. Mă convinsesem că ei cunosc multe lucruri, dar nu ştiam ce anume aflaseră din cele ştiute de mine. În această situaţie, pentru mine nu erau decât două posibilităţi – a spune totul sau nimic. Prima soluţie însemna capitularea în faţa duşmanului şi încărcarea conştiinţei cu victime ce decurgeau din această atitudine, A doua posibilitate însemna chinuri, suferinţe, poate moartea sau o salvare miraculoasă. Această ultimă posibilitate, în timp, se putea bifurca, dându-ţi şansa de a alege una din cele două variante: prima variantă era intransigenţa până la capăt, iar a doua era o soluţie de compromis, adică de a recunoaşte ceea ce ei au ca date precise din alte surse. Am considerat că a doua variantă este cea mai bună, deoarece prima ar fi dus la exterminare şi nu ar fi folosit la nimic, din moment ce ei cunoşteau din alte informaţii o mare parte din activitatea mea. Tot în sprijinul variantei a doua, începea să-şi facă apariţia şi slăbiciunea pornită din întrebarea: „Voi putea rezista până la urmă tuturor chinurilor dacă aş alege prima variantă?"

În celulă am avut timp suficient de gândire şi să hotărăsc ce am de făcut. Am considerat că soluţia cea mai potrivită pentru acel moment este tăcerea, răbdarea şi aşteptarea, pentru a-mi da seama, cât de cât, de modul cum vor evolua evenimentele. Cei din cameră dormeau parcă lipsiţi de orice griji, în timp ce eu căutam să descopăr ce ar putea cunoaşte călăii. Mergând la anchetă, am întâlnit câţiva cunoscuţi şi ne-am făcut semne discrete că nu ne cunoaştem, dar era prea puţin.

Pe atunci nu ţi se puneau ochelari la ochi sau pătura în cap când mergeai la anchetă, iar gardienii erau majoritatea din cei vechi şi ne priveau cu înţelegere şi chiar milă. Ştiau

că suntem în cea mai mare parte studenţi şi elevi şi mulţi erau cu sufletul alături de noi.

A doua zi dimineaţa am fost scos din nou la anchetă şi, în afară de vechea formulă de a spune tot ce ştiau, pentru a-mi demonstra că sunt în posesia multor date, m-au întrebat ce cunoştinţe am despre un grup de elevi de la Liceul Comercial din Piatra Neamţ şi dacă îi ştiu. Auzisem de ei, dar nu reuşisem să-i cunosc, fiind un grup izolat şi neavând nici o legătură cu grupul meu. Mi-a fost uşor să dau un răspuns negativ, din care cauză au început din nou să mă bată la tălpi, apoi am fost scos din cameră pe sală la alergat şi bătut, după cum am mai arătat. Neavând probabil informaţii suficiente că aş fi avut legături cu ei sau alte date concrete despre activitatea mea, după vreo două ore de anchetă şi bătaie, anchetatorii m-au trimis la celulă pentru a mă gândi, avertizându-mă că voi fi chemat din nou după masă.

Aveam să aflu mai târziu, când vor fi aduşi la Suceava, că unii dintre elevi au fost siliţi să spună că mă cunosc. Deoarece picioarele îmi erau umflate şi se învineţiseră, mi-am înfăşurat tălpile cu un prosop, gândindu-mă cum se va termina această anchetă. Întrucât turnătorul Dumei făcea glume văzându-mi picioarele umflate şi înfăşurate în prosopul ud, mi-a venit ideea să mă plâng în cameră că îmi cer lucruri despre care nu ştiu nimic, dând ca exemplu elevii din Piatra Neamţ. În jurul amiezii, Dumei era scos în fiecare zi la anchetă, probabil ca să mănânce mai bine şi să spună ce a mai auzit vorbindu-se în celulă; revenea după aproape două ore, cu ţigări şi bine dispus. Pentru a-şi ascunde intenţiile, încerca să povestească fel de fel de lucruri ce le auzise sau văzuse în timp ce era anchetat, căutând să lase impresia că şi el era anchetat şi supus unor mari presiuni.

Dumeni, când a fost scos la „anchetă", a povestit probabil că eu mă plâng că nu cunosc elevii din Piatra Neamţ despre care sunt anchetat, deoarece după masă nu am mai fost scos la cercetări, aşa cum fusesem avertizat. Tot de la Dumeni am aflat, ceea ce s-a confirmat ulterior, că Lucian Pascaru scrie cu lux de amănunte tot ceea ce ştie, îndemnându-i şi pe alţii

să facă la fel şi motivând că, cu cât vom fi mai mulţi arestaţi, cu atât mai greu se va putea face un proces unui număr mare de oameni. Acum îmi dădeam seama că ei sunt în posesia unor noi informaţii despre activitatea mea dusă la Piatra Neamţ. Pascaru făcuse parte din unitatea F.D.C. a Şcolii Normale din Piatra Neamţ, luase parte la tabăra din 1946 şi cunoştea multe lucruri, iar acum căuta să aştearnă pe hârtie tot ceea ce îşi amintea, contribuind la implicarea multora în proces, pe baza declaraţiilor lui. După câteva zile cu anchete mai uşoare, într-o zi am fost scos pentru cercetări încă de la ora opt dimineaţa şi întrebat de această dată dacă îl cunosc pe Ion Buliman din Bacău, pe cine mai cunosc de acolo şi apoi ce ştiu despre un adăpost din apropiere de Solonţ, în care se găseau arme. Ca să mă înfricoşeze, Blehan şi Danielevici îşi făceau de lucru cu nişte ciomege şi bastoane de cauciuc. Îmi dădeam seama că au intrat în posesia unor informaţii, totuşi am răspuns negativ la întrebările puse, întrucât nu ştiam ce anume cunosc ei.

Ca urmare a răspunsurilor primite, au început să mă bată: m-au lovit la început cu pumnii, cu picioarele şi cu bastoanele de cauciuc, apoi am fost legat şi pus în „morişcă", pentru a fi bătut la tălpi, cu o duritate care, parcă le întrecea pe toate, urmând ca de obicei alergarea, însoţită de loviturile obişnuite în burtă, ficat şi pe spinare. După mai bine de o oră de anchetă şi bătaie, au început să-mi pună mai multe întrebări sub formă de pariuri, pentru fiecare întrebare fixându-se un număr de lovituri la tălpi, dacă îmi dovedeau că le cunosc şi că nu vreau să le declar. Îmi dădeam seama de situaţia dificilă în care mă aflam, dar eram obligat să accept propunerea lor, întrucât numai aşa îmi puteam da seama de ceea ce cunosc ei şi ce aş fi putut recunoaşte eu la nevoie. Îmi amintesc că prima întrebare a fost „dacă îl cunosc pe Ion Buliman din Bacău", la care am răspuns „nu", urmând ca pe parcursul anchetei să-mi dau seama ce anume se cunoaşte din acţiunile la care participasem împreună. Pentru această întrebare trebuia să primesc 50 de lovituri la tălpi, dacă îmi dovedeau că îl cunosc. Am fost întrebat apoi ce ştiu despre

un adăpost din pădurea din apropiere de Solonţ, întrebare pentru care cota fixată era de 100 lovituri la tălpi, în cazul în care mi se dovedea că nu sunt sincer. Începuseră parcă să mă amuze aceste întrebări, cu numărul lor de lovituri, deoarece nu-i credeam în stare să mi le aplice. Eram şi interesat să văd ce ştiu până acum despre mine, căci au urmat apoi întrebări ca: ce arme am ascuns acolo? cine le-a adus? cine a luat parte la construcţia adăpostului? şi altele, la care răspundeam automat „nu", fără să dau impresia că mă gândesc la ceva, mai ales că întrebările erau puse repede, una după alta, ca să sperie şi să nu-ţi dea timp de gândire. După punerea tuturor întrebărilor ce-i interesau pe ei, m-au întors cu faţa la perete şi am auzit cum se deschide uşa şi cum cineva intră în cameră.

Când mi-au spus să mă întorc cu faţa, spre surprinderea mea l-am văzut pe Ion Buliman. Aş putea spune o dublură nereuşită a lui Buliman, cu o faţă cadaverică, făcând eforturi disperate pentru a se ţine în picioarele care refuzau parcă să-l sprijine. Nu mai avea nimic din trăsăturile lui de altădată; era de nerecunoscut.

L-au pus să spună de când mă cunoaşte şi să redea principalele momente la care am participat împreună.

Abia mai putea să vorbească, iar în timpul povestirii se oprea din când în când pentru a-şi recăpăta forţa, să poată continua mărturisirile.

A spus că mă cunoaşte din 1946 şi că a fost la mine acasă ultima dată în luna noiembrie 1947, când mi-a spus că s-a hotărât să construim un punct de rezistenţă în apropiere de Solonţ etc. M-au întrebat ce am de spus, la care am răspuns că nimic nu-i adevărat şi că totul este o înscenare. Când povestea Buliman, hotărâsem să mă menţin pe aceeaşi poziţie pentru a-mi da seama de ceea ce au aflat ei şi cam ce nu se cunoştea încă. În acel moment, Ion Buliman, printr-o mişcare a umerilor, mi-a dat a înţelege că nu a mai putut rezista, uitându-se spre mine cuprins parcă de deznădejde şi neputinţă. Din toate cele spuse de el mi-am dat seama că vorbea numai de lucruri şi fapte cunoscute de mai mulţi, dar

despre ce ştiam numai noi doi nu a scos nici un cuvânt.

Acum am putut să aproximez ce informaţii deţin ei despre activitatea mea. Din acea zi nu l-am mai văzut pe Ion Buliman, şi, după cum îmi amintesc, chiar în noaptea următoare a murit. Am auzit o altă versiune a morţii sale, cum că ar fi fost dus la spital după confruntarea cu mine, unde ar fi murit după câteva zile. Nu este exclus ca această versiune să fi fost lansată de anchetatori, spre a ascunde moartea sa în incinta închisorii. Cu o noapte înainte de confruntarea noastră fusese bătut cu o cărămidă în piept, până i-au distrus plămânii. În timpul bătăii, a făcut o hemoptizie masivă, vărsând aproape 2 litri de sânge şi numai astfel a fost învins. Anchetatorii ştiau că va muri, de aceea m-au scos atât de dimineaţă la anchetă. Nu l-am acuzat nici atunci, nici după aceea, fiind tot timpul convins că a fost un om deosebit şi că a murit ca un martir.

După moartea lui Ion Buliman, întâlnindu-mă cu cel mai bun prieten al său, Vasile Alupei, acesta mi-a spus că în ziua de 29 iunie 1948, comisarul Voicescu, care l-a anchetat şi bătut, a venit în celulă la el şi l-a întrebat dacă Ion Buliman a fost bolnav de plămâni.

Răspunzându-i-se că „a fost perfect sănătos" şi fiind întrebat la rândul său, de ce i-a pus această întrebare, anchetatorul Voicescu îi spuse că Ion Buliman a avut o hemoptizie puternică şi că el crede că era bolnav de TBC. Or, numai faptul că Buliman era militar la data arestării, fiind încorporat cu puţin timp înainte, dovedeşte că se bucura de o sănătate perfectă.

După îndepărtarea lui Ion Buliman, a început calcularea loviturilor ce urma să le primesc în urma pariului impus de anchetatori, în total 260 lovituri la tălpi. În urma acestei confruntări, mi-am dat seama despre ce se poate vorbi şi despre ce nu. După zâmbetul celor ce făcuseră calculul, speram că este o glumă şi că vor renunţa a mă mai bate. Dar m-am înşelat când am crezut că mai există şi câte o fărâmă de omenie în aceşti călăi. M-au legat şi m-au aşezat din nou pe parul dintre cele două mese, iar Danielevici a început să mă

lovească, în timp ce Blehan număra loviturile zâmbind satisfăcut. Nu-mi amintesc câte lovituri am primit, ştiu doar că după un timp am fost dezlegat şi pus să alerg, iar ei continuau să mă bată conform metodelor întrebuinţate până atunci. După ce au considerat că am alergat suficient, m-au legat din nou şi m-au pus la morişcă, pentru a continua bătaia la tălpi, cerându-mi să declar tot ce ştiu şi ameninţându-mă cu noi confruntări. M-au bătut până mi-am pierdut cunoştinţa, iar după ce mi-am revenit, m-au dezlegat, obligându-mă să alerg din nou şi să primesc loviturile în timpul alergării, conform obiceiului. Parcă, pentru a căuta să demonstreze că nu sunt dispuşi să facă concesii, au continuat să numere loviturile până la 260, ca după aceea atenţia să le fie îndreptată spre alergare şi loviturile cu picioarele.

Din acea zi am început să scriu şi eu declaraţii privind activitatea mea propriu-zisă. Scriam căutând să confirm ceea ce ştiau ei, fără a mă îndepărta de la cele cunoscute, în cea mai mare parte numai despre activitatea mea şi încercând să minimalizez anumite lucruri. Astfel, tot timpul am susţinut că eu m-am dus la Solonţ pentru a lua parte la o tabără de muncă, fără a cunoaşte scopul acestui adăpost, evitând astfel unele contradicţii cu declaraţiile date de alţii. De asemenea, deplasările mele la grupurile F.D.C. din Roman, Bacău sau Piatra Neamţ căutam să le justific deoarece eram student la Drept şi puteam să lipsesc de la cursuri, fiind folosit drept „curier". N-am afirmat vreodată că am avut sarcina să mă ocup de aceste grupuri şi nu am folosit în declaraţie denumirea „Sectorul I. F.D.C. din Moldova".

Acceptând această poziţie, trăiam permanent sub tensiunea unor noi mărturii, urmare a altor arestări. De aceea, de câte ori eram scos la anchetă eram obsedat de întrebarea: Oare ce au mai aflat? Nu după mult timp avea să vină în camera unde stăteam un fost comisar din Iaşi, după câte îmi amintesc se numea Marcov. Era basarabean, fiind unul din cei doi oameni din cadrul Siguranţei care ne ţineau la curent cu tot ce ne interesa. De la Iaşi fusese însărcinat cu escortarea unui nou arestat până la Suceava, urmând a fi dat

anchetatorului Pompilian, care se ocupa de judeţul Iaşi. După ce l-a predat anchetatorului, în loc să îi dea un act prin care să se confirme predarea celui adus, i-au spus să-şi scoată cravata, cureaua, şnururile, pentru că este arestat. În plicul sigilat care conţinea actele privind pe cel arestat se găsea şi mandatul lui de arestare.

Îl compătimeam, dar era şi un motiv de a ne distra de păţania lui. Ne amuza când îl auzeam spunând că mai bine fugea în munţi cu cel arestat. Îmi amintesc că a primit o condamnare de 7 ani, pe care a suportat-o destul de greu.

Activitatea mea de la Piatra Neamţ cunoscută de ei s-a limitat numai la anul 1946, când făcusem parte din grupul F.D.C. De la Doina, din Roman, ştiau despre mine că ţin legătura între judeţele din centrul Moldovei şi Iaşi.

Susţinând că eram numai curier, am căutat să-i conving că nu cunoşteam decât o persoană două din judeţ. O dată cu aflarea implicării mele în construcţia adăpostului de la Solonţ şi a legăturilor mele cu alte judeţe, s-a pus accentul pe activitatea mea dusă în afara judeţului, mai ales că cea din Piatra Neamţ era cunoscută din declaraţiile lui Pascaru.

Deşi nu aveau informaţii importante în acest sens, au continuat presiunile asupra mea, scoţându-mă mereu la anchetă. Era spre sfârşitul cercetărilor şi căutau să mai descopere ceva. Într-o zi am fost scos din nou din celulă şi dus la anchetă. Fără să mai întrebe ceva, mi-au dat hârtie şi mi-au spun să scriu tot ce nu am declarat până în acel moment.

Începuse să mă cuprindă panica, neştiind ce lucruri noi au apărut în alte declaraţii. Le-am spus că nu mai am nimic de scris, întrucât am declarat tot ce am ştiut. Drept urmare, m-au luat din nou la bătaie în toate felurile, la palme, la tălpi, alergări etc. La un moment dat am crezut că au aflat că fusesem numit în 1947 şeful sectorului I. F.D.C., dar m-am liniştit cu gândul că voi susţine că şef de sector sau curier este acelaşi lucru. Îmi era de asemenea frică să nu fi aflat ceva despre cele câteva grupuri de ţărani, dar despre aceştia eram hotărât să nu vorbesc, indiferent de torturile la care aş fi

fost supus. A vorbi despre ei însemna pentru mine nu numai a-i trăda, dar şi a mă rupe pentru totdeauna de sat, de familie, a mă compromite definitiv în faţa celor ce mă cunoşteau de copil, aruncând o pată de neşters asupra părinţilor mei. Îmi era frică să nu fi vorbit despre ei Gh. Pivin, deoarece îi prezentasem pe câţiva; el putea să o facă, eu însă nu. Susţinând în continuare că nu mai am ce spune, am fost din nou luat la bătaie în toate felurile practicate până atunci. După bătaia la tălpi şi alergarea prin cameră, am fost legat cu mâinile la spate şi culcat cu faţa în sus în mijlocul camerei, cerându-mi să spun pe cine mai cunosc la Roman sau la Bacău în afara celor declaraţi. Această întrebare parcă mi-a dat forţe noi, confirmându-mi lipsa unor noi date privind activitatea mea şi parcă eram mai liniştit. Blehan şi Danielevici şedeau în cameră în direcţii opuse, iar lângă mine Aramă mă ameninţa, cerându-mi să declar pe toţi pe care îi cunosc. La un semn al lui Aramă, cei doi au început să alerge spre mine, sărind în acelaşi timp cu câte un picior pe pieptul meu. În timp de Blehan şi Danielevici continuau să sară pe pieptul meu, Aramă cu Dumei, ce a apărut între timp în cameră, îmi cereau să declar pe toţi cei pe care i-am cunoscut la Roman şi Bacău şi pe care nu i-am declarat încă. Fiind crescut la ţară, fusesem destul de voinic, iar pentru a diminua efectul săriturilor pe piept, în timp ce se apropiau de mine, căutam să inspir cât mai mult aer în plămâni. Acum ancheta mi se părea mai uşoară decât atunci când eram bătut la tălpi. Văzând că nu mai obţin nimic de la mine şi fiindu-le probabil frică să mă mai bată sau să mai sară pe pieptul meu ca până atunci, au chemat pe comisarii anchetatori Bălăceanu şi Pompilian, care se ocupau de loturile din judeţul Iaşi, spre a-i ajuta şi a continua ancheta. Aceştia erau consideraţi cei mai experimentaţi dintre anchetatorii de la Suceava, fiind cunoscuţi şi pentru duritatea şi sadismul lor. După ce m-au dezlegat şi m-au ajutat să mă ridic de pe podea, după aproape două ore de anchetă condusă de aceştia, am reuşit să-i fac să creadă că este posibil să nu mai cunosc pe cineva în afară de şefii de grupuri. Deşi unii din Bacău mă cunoşteau încă din

1946, nu au spus numele meu celorlalţi, ceea ce a făcut ca eu să apar numai în declaraţiile lui Buliman şi în altele unde nu am putut fi ocolit. În legătură cu Iaşul, întrucât Florică Dumitrescu se mutase la Bucureşti, fiind anchetat acolo, iar Gheorghe Unguraşu a fost arestat mai târziu, probabil nu s-a vorbit de mine, deoarece nu s-au făcut confruntări şi nu am fost supus anchetatorilor ce se ocupau de judeţul Iaşi.

După această anchetă foarte grea, în urma căreia am rămas cu o ruptură de peritoneu, cele ce vor urma vor fi mai uşoare şi de mică importanţă, nemaifolosindu-se vechea formulă „spune tot ce ştii", în unele cazuri recurgându-se şi la confruntări. Ca urmare a unor mutări din celule, voi ajunge în aceeaşi cameră cu Dan Lucinescu, Titi Stoica, Octav Obreja ş.a., care m-au pus la curent cu arestările din Moldova şi Bucovina. Apariţia unor noi capete de acuzare căutam să o pun pe seama uitării sau a faptului că au fost considerate fără importanţă şi, fiind acum cunoscute de ei, le recunoşteam şi eu, dacă nu implicau pe cineva din afară. Cu toate acestea, se trăia sub tensiune, deoarece se reuşise să se mai salveze câte ceva. Într-o după-amiază, pe la sfârşitul lui august sau septembrie, apăru în cameră N. Creţulescu, fost şef de grup F.D.C. Neamţ în anul 1947.

Nu ştiu cum am sărit în faţa lui întrebându-l de unde vine şi dacă a fost anchetat, deoarece nu auzisem de arestarea lui până atunci. Mi-a spus că vine de la Bucureşti şi că nu a fost încă anchetat. Nu l-am mai lăsat să vorbească şi am început să-i spun ce trebuie să declare şi apoi ce se ştie şi ce poate spune pentru a nu fi bătut. Nu am terminat de spus tot ce aş fi vrut să-i spun că uşa se deschise şi fu chemat la anchetă. Începui să trăiesc din nou sub o tensiune greu de relatat şi nu ştiam cum să-i mulţumesc lui Dumnezeu că ne-a ajutat să ne întâlnim. Era în joc libertatea unor oameni şi mă gândeam la o răzbunare din partea anchetatorilor pentru că i-am minţit că nu mai ştiu nimic. După aproximativ două ore, care pentru mine au fost extrem de lungi, a apărut în cameră N. Creţulescu.

Am sărit să-l întreb cum a decurs ancheta. Mi-a spus că

totul a decurs bine şi că a dat o declaraţie aşa cum îi spusesem eu. A povestit apoi că anchetatorul, văzând că declară de bună voie, s-a purtat frumos, spunându-i că bine a făcut că a declarat tot ce ştie de bună voie, deoarece totul este cunoscut de ei.

L-au întrebat apoi cum de s-a hotărât să spună tot. Când a răspuns că în camera în care a fost repartizat s-a întâlnit cu mine şi că l-am sfătuit să declare tot, deoarece este cunoscută activitatea noastră, nu l-au mai întrebat nimic. Am răsuflat uşurat văzând că am scăpat de noi anchete, mulţumit şi de salvarea celor ce nu fuseseră arestaţi. După mai puţin de o oră, N. Creţulescu va fi mutat în altă cameră, dar nu înainte de a fi pus la curent cu tot ceea ce ştiu sau nu ştiu anchetatorii.

Dumnezeu ne ajutase atât pe mine cât şi pe Creţulescu, poate unicul care a avut norocul să treacă prin anchetă fără să fie maltratat. Anchetele se răreau, doar apariţia unui nou arestat ne mai tulbura liniştea. Şi în continuare anchetatorii vor face o nouă greşală. Cei care erau aduşi din alte părţi sau noii arestaţi nu vor mai fi repartizaţi în camere cu alţi arestaţi, cum s-a întâmplat cu Creţulescu, ci vor fi băgaţi în celulele de la subsol. Aceste celule aveau însă geamurile spre curtea unde eram noi scoşi la plimbare, unde reuşeam să primim sau să transmitem ceea ce ne interesa. Această situaţie va avantaja pe toţi deţinuţii, nemailimitându-se numai la o cameră.

Scriind aceste amintiri, am căutat să redau doar câteva momente din timpul anchetelor ce au avut loc sub regimul comunist. După câte se vorbea prin închisoare, anchetele de la Suceava au fost printre cele mai dure şi umilitoare din ţară, justificate poate prin marele număr de arestări din toate păturile sociale, precum şi prin aversiunea moştenită din tată în fiu a moldovenilor faţă de ruşii cotropitori. La Suceava au fost omorâţi oameni în bătăi, alţi oameni şi-au pierdut minţile din cauza torturilor sau au rămas cu infirmităţi pentru toată viaţa. Gradul de ticăloşie al acestor torţionari s-a putut vedea atunci când anchetatorul Aramă şi cu Dumei l-au forţat pe

Constantin Olaru să-şi bată propriul tată, care nu voia să recunoască nişte învinuiri ce îi erau aduse.

Anchetatorii, voind să-l includă în proces şi pe Petru Olaru, un vechi legionar căruia nu i-au găsit nici un cap de acuzare, l-au bătut pe fiul său Constantin Olaru, pentru a recunoaşte că şi tatăl său era implicat în activitatea sa.

Ca orişice tânăr, Olaru nu şi-a dat seama de gravitatea acestei afirmaţii şi, pentru a scăpa de bătăi, a scris declaraţia aşa cum l-a învăţat anchetatorul Ion Aramă, împreună cu N. Dumei.

Petru Olaru, care mai auzise de asemenea cazuri, nu voia să recunoască, rezistând la bătăile la care era supus. Deoarece P. Olaru era bătrân şi bolnav, fiindu-le frică să-l mai bată ei, l-au adus pe C. Olaru, care era deosebit de timorat şi l-au obligat să-şi lovească tatăl, cerându-i să recunoască afirmaţiile sale. Pe baza declaraţiei lui C. Olaru şi a altora, obţinute în urma torturilor la care au fost supuşi, P. Olaru a fost şi el condamnat, la 5 ani închisoare.

Ajuns la penitenciarul din Gherla, se va îmbolnăvi foarte rău, iar un reumatism poliarticular îl va anchiloza în aşa grad, că nu se va mai putea mişca din pat. Chiar în situaţia aceasta nu va fi scutit de chinurile reeducării. Modul cel mai sadic de a-l chinui era când un reeducat îl lua în spate ţinându-l numai de mâini şi începea să-l scuture, provocându-i dureri îngrozitoare. Atât de gravă a fost acea anchiloză, încât chiar când a ajuns în libertate nu a mai coborât niciodată din pat.

De acelaşi tratament brutal şi plin de cruzime au avut parte atât bărbaţii cât şi femeile, bătrânii sau minorii. Îmi amintesc de călugărul Comănici de la Mânăstirea Neamţ, care, purtând acelaşi nume cu un nepot al său, a fost şi el arestat, torturat şi umilit fără nici o vină. Ţi se rupea inima de mila lui, din cauza umilinţelor la care era supus.

Masa era foarte slabă, încât în scurt timp majoritatea am ajuns distrofici. Unora li se mai acorda dreptul la pachete cu alimente sau îmbrăcăminte, dar această favoare era lăsată la aprecierea anchetatorilor şi a şefilor de Siguranţă din judeţ, iar de multe ori aceste drepturi deveneau motive de şantaj

pentru cei naivi. Spre sfârşitul toamnei, mi s-a adus şi mie un pachet cu haine pentru iarnă, iar înainte de proces am primit unul cu alimente. În judeţele unde şefii de Siguranţă şi anchetatorii mai aveau în suflet un strop de omenie, se primeau pachete lunar şi avea parte de ele aproape toată lumea, ceea ce nu putea fi vorba la cei din judeţul Neamţ.

Datorită regimului aspru, precum şi a diverselor forme de şantaj, oamenii care afară se bucurau de respectul tuturor vor deveni aici unelte uşor de manevrat de către anchetatori. Astfel, A. Rotundu, fostul director al Liceului „Petru Rareş" din Piatra Neamţ, arestat fără a avea vreo vină, va deveni colaborator al anchetatorilor, fiind surprins cu numeroase note informative. Dr. Butnaru, arestat fără motiv, după ce a ajuns polonicar şi pus să împartă masa, a avut o comportare urâtă atât faţă de bărbaţi cât şi faţă de femei. Se putea observa la mulţi din cei care au fost arestaţi din întâmplare că ne priveau cu oarecare răutate, considerându-ne pe noi vinovaţi de întemniţarea lor, fără să-şi dea seama că erau victimele unor intrigi puse la cale în mod discret de către anchetatori şi oamenii lor.

Tot în această puşcărie va fi aruncat acel germen al reeducării în sufletul unor oameni dezechilibraţi mintal, descoperiţi de cei însărcinaţi cu acest lucru, acţiune ce va culmina la Piteşti şi de care voi vorbi pe parcursul amintirilor.

În această atmosferă vor începe procesele de la Suceava, unde s-a deplasat Tribunalul Militar din Iaşi, avându-l ca preşedinte pe generalul Gh. Gheorghe. Pentru fiecare judeţ au fost făcute mai multe loturi, pe diverse categorii: elevi, studenţi, femei, maturi etc. Au fost formate trei completuri de judecată, care au funcţionat în trei schimburi, deci zi şi noapte.

Apărarea a fost numită din oficiu, nepermiţându-ni-se să luăm legătura cu avocaţii. Nu numai că nu am fost apăraţi la proces, dar am fost mai mult acuzaţi.

Nu s-au cerut, cel puţin pentru minori sau bătrâni, circumstanţe atenuante, dimpotrivă, se cereau pedepse grele,

care să fie de exemplu şi pentru alţii. De la Piatra Neamţ au fost repartizaţi pentru a ne apăra avocaţii Katz, I. Mâţă şi I. Timofte, care nu au făcut decât să batjocorească justiţia românească. Demn de remarcat este că în timpul procesului nu a fost nici un caz de arestat care să se umilească în faţa instanţei, nimeni nu a lăsat să se înţeleagă că ar regreta cele făcute şi toată lumea a renunţat la ultimul cuvânt, ca un protest la parodia de proces ce a avut loc.

Odată judecaţi ne simţeam mai uşuraţi, scăpaţi de griji şi speram să nu mai avem de-a face cu teroarea anchetatorilor şi să fim transferaţi la un penitenciar de execuţie a pedepsei.

ÎNCHISOAREA PITEŞTI – REEDUCAREA

Închisoarea din Piteşti este cunoscută şi va rămâne în istorie prin atrocităţile şi crimele ce au fost comise în timpul reeducării. Am avut norocul sau poate nenorocul de a fi şi eu în această perioadă în penitenciarul din Piteşti, unde am putut să văd „cum a fost creat omul", cu virtuţile sau slăbiciunile sale. Mi-a fost dat să văd cum un om se poate transforma, cu sau fără voia lui, într-un instrument de tortură pentru semenii lui sau cum poate accepta martiriul cu seninătate. Pentru a putea înţelege cum de a fost posibil să se ajungă la asemenea crime, consider că e necesar să se urmărească, pe cât este posibil, evoluţia acestei reeducări diabolic gândite, prin care se urmărea distrugerea fizică şi morală a tuturor celor care au avut curajul să se opună comunismului.

La noi în ţară cuvântul reeducare îţi aminteşte fără să vrei de închisoarea din Piteşti şi de crimele ce s-au petrecut acolo împotriva studenţimii române, însoţite de o intensă propagandă mincinoasă prin care vina era atribuită victimelor. De aceea consider util a face un mic istoric al acestei reeducări de tip comunist, care cu timpul s-a transformat într-un adevărat măcel asupra tineretului român şi căruia ulterior i-a fost atribuită vina celor petrecute.

Dacă citim „Ziar de lagăr – Caracal 1945" scris de Onisifor Ghibu, vom descoperi afirmaţia că: „Burghezii trebuie reeducaţi". Acest slogan va apărea şi în penitenciarul din Suceava, însoţit de unele manifestări ostile faţă de intelectuali şi de zvonuri de punere în libertate sau de ameninţări, pentru a intimida deţinuţii.

Zvonurile vor circula prin închisoarea Suceava lansate

prin Lucian Pascaru, Neculai Dumeni sau Alexandru Bogdanovici. Concomitent cu ele, vor apărea în penitenciar şi unele broşuri, precum şi promisiuni de punere în libertate.

Promisiunile de punere în libertate erau făcute la Caracal în schimbul unor adeziuni la B.P.D. (Blocul Partidelor Democratice), în timp ce la Suceava, punerea în libertate era chipurile condiţionată de sinceritatea din timpul anchetelor.

Apariţia broşurilor comuniste în lagărul de la Caracal confirmă implicarea administraţiei în această acţiune, ajungând până acolo încât să determine redactarea unei declaraţii concepută de poetul Buznea şi care va fi purtată prin bărăci de avocatul evreu Untermann, care purta la gât o cruciuliţă de argint; el a reuşit să adune 1058 de semnături, dintr-un efectiv de aproape 1400 de oameni.

În această atmosferă, nu trebuie să ne surprindă faptul că încep a fi concepute diverse memorii, iar justificarea lagărelor şi necesitatea reeducării vor găsi mediu prielnic chiar şi în capul autorului. Tot în această carte vom afla, din surse provenite de la Petru Groza, că responsabilitatea acestor lagăre aparţinea lui Teohari Georgescu (Burăh Tescovici) şi unui Consiliu Suprem, format din doi evrei, doi unguri şi un român. La fel se va întâmpla şi cu aşa zisa reeducare începută în 1948 şi oprită în 1952, dirijată de acelaşi Teohari Georgescu, ajutat tot de un Consiliu, din care făceau parte Alexandru Nicolski, Dulgheru, Zeller, nefiind însă străini nici Gheorghiu-Dej, Emil Bodnăraş, Vasile Luca, Ana Pauker, C. Pârvulescu, Walter Roman etc.

Implicarea administraţiei în reeducarea de la Caracal o demonstrează festivalurile artistice, îndemnurile de a se înscrie în P.C.R., precum şi schimbările apărute în fruntea acţiunii de reeducare. De exemplu, Elefterescu este preferat lui Isăceanu. Asemenea evoluţii au avut loc şi în penitenciarul Suceava: de pildă, Ţurcanu îi este preferat lui Bogdanivici.

Efectul nefast al acestei reeducări, chiar fără să fi fost făcute presiuni fizice, se poate constata din afirmaţia făcută de dr. Cotoiu din Arad: „Fac orice pentru a scăpa de aici", prin condamnarea politică a incidentelor de la Cluj sau prin compunerea unui „Imn al muncitorilor democraţi". În acest timp, la Bucureşti, Teohari Georgescu afirma: „Nu există libertate pentru bandiţi", expresie atribuită tuturor celor ce se împotriveau comunismului. Efectul presiunilor în numele unei „reeducări" s-a putut constata când cei puşi în libertate au fost încolonaţi şi conduşi la sediul partidului comunist, purtând steaguri şi au fost puşi să ţină discursuri, depăşind, după cum afirmă şi autorul, „orice margini de bun simţ şi de demnitate".

Dar acelaşi lucru se poate spune şi despre atmosfera ce s-a creat în bărăci, datorită lichelismului multora dintre internaţi.

Făcându-se o paralelă între regimul aplicat în lagărul de la Caracal şi cel aplicat studenţilor la Piteşti, s-ar cuveni ca cei ce-şi permit a judeca şi condamna victimele de la Piteşti sau Gherla să-şi facă un proces de conştiinţă, pentru a vedea dacă sunt suficient de informaţi asupra celor ce s-au petrecut în aceste închisori şi dacă au dreptul moral de a judeca şi condamna. Revenind la aşa-zisa reeducare de la Piteşti, vom vedea că această acţiune de reeducare a fost începută la închisoarea Suceava, iniţiatorul ei fiind considerat Bogdanovici Alexandru, student la Facultatea de Drept din Iaşi, căruia i se vor alătura Ţurcanu E., Dumeni N., Pascaru L., Mărtinuş Al., Caziuc Gh., Negură I. şi încă vreo câţiva pe care nu-i mai reţin.

Personal, nu am crezut niciodată că această idee i-a aparţinut lui Bogdanovici şi că ea s-a declanşat în toamna lui 1948, odată cu intrarea în scenă a acestuia, dimpotrivă, susţin că, germenul acestei reeducări a apărut încă din luna iunie (iulie) 1948 şi că însuşi Bogdanovici este o victimă a celor ce au lansat această idee. Ca unul care m-am aflat în acel timp

în penitenciarul din Suceava şi urmăream cu nelinişte desfăşurarea evenimentelor, am putut observa unele lucruri pe care abia la Piteşti voi reuşi să le înţeleg în toată complexitatea lor. Trăind din plin fenomenul reeducării, am putut să-mi dau seama că „marii patrioţi" făcuţi cadou de Stalin poporului român: Ana Pauker, Zeller, Nicolski etc. au învăţat ceva la Moscova şi nu au stat degeaba nici la Bucureşti, unde au pregătit aproape perfect un plan diabolic, menit să distrugă tot ce avea mai bun poporul român. De acest plan nu au fost străini nici cei ajunşi în fruntea PCR, adică toată clica ce conducea în acea vreme destinele ţării.

Tot la Piteşti îmi voi da seama că reeducarea a început la Suceava o dată cu îndemnurile lansate de Pascaru şi Dumeni de a se declara totul, motivându-se că, cu cât vom fi mai mulţi arestaţi, cu atât vor fi mai puţine perspective de a ni se face un proces şi că vom fi apreciaţi pentru sinceritatea noastră. Repet, îndemnurile erau lansate de Pascaru, fost secretar al partidului „Frontul Plugarilor" – organizaţia judeţeană Sălaj şi de Dumeni, slugă credincioasă a Siguranţei din acele vremuri. A fost un început de tatonare a atmosferei din mijlocul arestaţilor, precum şi o verificare a unor probabili aderenţi ai acestei „reeducări". A fost doar un început, în a cărei capcană au căzut un singur muncitor şi câţiva elevi care erau sub influenţa lui Pascaru sau Bogdanovici. Cu toate că rezultatele erau lamentabile, deoarece muncitorul făcuse declaraţiile mai mult de frică decât din convingere, aceştia vor continua chiar şi fără succes în munca lor murdară, sfârşind prin a se alătura cu trup şi suflet acţiunii de mai târziu a lui Ţurcanu. Tot în Piteşti voi găsi şi explicaţia arestării lui Dumeni, folosirea lui la început ca informator prin celule, pentru ca în scurt timp să fie scos la biroul de cercetări în scopul de a asista şi a ajuta la anchete.

Am auzit şi întâlnit numeroase cazuri de oameni care au stat ani de zile fără a fi anchetaţi, dar nu am auzit ca un

deţinut politic, după mai puţin de o lună de zile, să poată să asiste la anchetarea altor deţinuţi, arestaţi pentru aceeaşi cauză. Cu această ocazie, Dumeni a început să ducă muncă de lămurire cu cei anchetaţi îndemnându-i să spună tot ce ştiu, iar apoi a început să-i cerceteze şi chiar să-i bată pe cei anchetaţi. Lui Dumeni nu-i era aproape nimic interzis: avea acces la dosarele celor anchetaţi, iar cuvântul lui avea mare greutate în faţa anchetatorilor. Scopul lui, când asista la anchetare, era de a descoperi oameni cu caracter slab, spre a fi recrutaţi şi apoi folosiţi după dorinţa sa. La fel ca Dumeni era şi Guţu Neculai din Rădăuţi.

O dată cu apariţia lui Ţurcanu la Suceava, Guţu va deveni ajutorul şi mâna dreaptă a acestuia.

În toamna anului 1948, în urma unei convorbiri (caz neîntâlnit până atunci) a lui Bogdanovici cu tatăl său (fapt ce nu a putut fi verificat), care fusese prefect al judeţului Botoşani, s-a observat o schimbare în atitudinea acestuia, schimbare care va fi considerată de mulţi ca începutul reeducării, datorită faptului că solicita cărţi şi broşuri spre a fi citite şi comentate. Din informaţiile care circulau în cercuri mai restrânse, având la bază unele mărturisiri intime ale lui Bogdanovici, cărora nu li se dădea amploare spre a nu influenţa masa de deţinuţi, tatăl său îl asigurase, în timpul convorbirii avute la vorbitor, că se va renunţa la proces în schimbul unei acţiuni de reeducare, care ar fi putut motiva viitoarea atitudine a puterii. Se vorbea, în legătură cu intervenţiile prefectului Bogdanovici pentru fiul său, că ar fi fost făcute la Bodnăraş şi că acesta i-ar fi sugerat ideea reeducării, care ar fi putut duce la renunţarea intentării proceselor.

Bogdanovici, ştiind că la Caracal în 1945 au fost puşi în libertate foarte mulţi oameni în urma unei parodii de reeducare, va cădea în cursa întinsă de comunişti de a încerca o nouă reeducare, sperând să scape de proces cel puţin pe elevi şi pe fete.

A fost suficient să apară acest germen al reeducării,

pentru ca apoi Ministerul de Interne să preia acţiunea.

Sub presiunea tatălui său, Bogdanovici acceptă ideea reeducării, sperând să obţină un regim mai bun pentru deţinuţi şi apoi o eventuală punere în libertate. Astfel, va trece la fapte şi va încerca o reeducare pe cale paşnică, fără a se exercita presiuni asupra altora, totul limitându-se la cititul şi comentatul broşurilor ce li se puneau la dispoziţie, prin administraţie, de către cei care coordonau şi conduceau din umbră. Această parodie de reeducare făcută de Bogdanovici nu va fi pe placul administraţiei şi nici al lui Ţurcanu, care va declara un adevărat război împotriva lui Bogdanovici. Având încredere în spusele tatălui său, Bogdanovici îşi va continua fără zgomot acţiunea lui de reeducare, nedându-şi seama de consecinţele pe care le va suporta.

Ţurcanu Eugen, un tip sadic şi dornic de afirmare cât mai rapidă, era adeptul transformării omului prin forţă, teroare şi umilinţă, dovenindu-se omul cel mai potrivit pentru planul adus de la Moscova şi îmbunătăţit la Bucureşti în scopul de a fi aplicat în România. Simţind acest lucru, Ţurcanu se va arăta un elev docil şi harnic, căutând să-şi însuşească toate cunoştinţele aduse de către instructorii veniţi din capitală. El ştia că nu trebuie să se grăbească; îşi va recruta cu atenţie pe viitorii colaboratori şi nu va face decât pregătirea subtilă a metodelor ce urmau a fi puse în practică.

Despre Eugen Ţurcanu s-a scris mult; au scris atât cei care l-au cunoscut, cât şi mulţi care nu l-au văzut niciodată sau cei interesaţi în a ascunde adevărul. Dintre cei ce l-au cunoscut, cei mai mulţi au murit, iar puţinii supravieţuitori preferă să tacă. Urmare a acestei tăceri, voi povesti aşa cum mi-a fost prezentat mie şi ce ştiu eu despre el.

În anul universitar 1946-1947, înscriindu-mă la Facultatea de Drept din Iaşi, l-am văzut pentru prima oară, fiind colegi de facultate. Era înzestrat cu o voinţă şi cu o inteligenţă remarcabile, dar lipsit total de scrupule şi stăpânit de o grandomanie fără de margini: era în stare să se

folosească de orice mijloace pentru a-şi atinge scopul. Când era vorba de interesele lui, nu cunoştea nici simţul echităţii şi nici mila. Datorită comportamentului şi convingerilor lui politice, pe care îi plăcea să şi le afişeze în public, dar mai ales pentru că, fiind preşedintele „Frontului Democrat Universitar", abuza de funcţie, favorizând pe cei înscrişi în această organizaţie, dar persecutând pe ceilalţi, ajunsese să fie disprețuit în lumea studenţească, fapt pentru care avea să se răzbune mai târziu. S-a născut în satul Dârmoxa Păltiniş – Câmpulung Moldovenesc, fiul unui brigadier silvic care avea şase copii. S-a căsătorit de tânăr, iar soţia sa, Oltea, era fiica avocatului Saghin, un cunoscut legionar bucovinean.

Despre legăturile lui Ţurcanu cu Mişcarea Legionară mi-a vorbit la sfârşitul anului 1946 Aurel Batariuc, şeful grupului legionar de la Facultatea de Drept din Iaşi, care mi-a spus următoarele: în anul 1940, Eugen Ţurcanu a făcut parte dintr-un mănunchi de prieteni din cadrul Frăţiilor de Cruce, dar după ianuarie 1941 şi-a întrerupt activitatea. La sfârşitul anului 1945, Alexandru Bogdanovici a avut o discuţie cu Ţurcanu privind activitatea sa legionară, în urma căreia, neajungând la o înţelegere, într-o şedinţă a grupului studenţesc legionar s-a hotărât eliminarea pentru totdeauna din Mişcarea Legionară a lui Ţurcanu, pentru faptul că s-a înscris în partidul comunist, unde ducea o activitate intensă, devenind astfel nu numai un pericol, dar şi un duşman al Mişcării Legionare. Am fost avertizat să nu discut ceva cu el, chiar dacă voi fi provocat. Or, dacă la vârsta de 14-15 ani a făcut parte din Frăţiile de Cruce, sau chiar dacă a mai avut unele legături sporadice cu acest grup F.D.C., nu însemna că putea să aibă calitatea de legionar, această calitate necesitând satisfacerea mai multor condiţii, pe care Ţurcanu nu le îndeplinea.

Ca planton în penitenciarul Suceava, el va accepta să facă unele servicii, ducând ţigări sau diverse mesaje de la o celulă la alta, căutând prin aceasta să cunoască atât legăturile

dintre deţinuţi, cât şi unele informaţii de care se va folosi în viitor.

Deşi era cunoscută rivalitatea dintre Bogdanovici şi Ţurcanu, ulterior mulţi dintre cei care nu cunoşteau acest lucru, sau în mod intenţionat, au pus pe seama lui Bogdanovici întreaga reeducare, precum şi numărul celor ce acceptaseră acţiunea.

Analizând metodele folosite în timpul reeducării din Piteşti, apare clar deosebirea faţă de metoda pusă în practică de Bogdanovici, care se baza pe libera opţiune a individului, fără mijloace de constrângere, în timp ce în grupul lui Ţurcanu se vehiculau aceleaşi lozinci care vor circula şi la Piteşti. Îndemnul de a spune totul pentru a se obţine încrederea partidului, lansat prin gura lui Pascaru, ca şi îndemnurile lui Dumei, de a spune totul de la început, deoarece până la urmă „tot va trebui să vorbim" sau basmul că şederea noastră în puşcărie depinde de sinceritatea din timpul anchetelor, vor fi preluate şi de Ţurcanu, rămânând valabile pentru Piteşti, deoarece făceau parte din instructajul primit de la cei care pregăteau reeducarea. Aceste îndemnuri erau normale când ţi le spunea un anchetator, dar spuse mereu de un camarad de suferinţă, însemnau cu totul altceva.

În afară de Ţurcanu, Securitatea mai găsise încă trei persoane dispuse să execute orice li se cerea. Cel mai important dintre aceştia era Dumeni Neculai, grec la origine, cum îi plăcea să se laude, care, în 1940, din oportunism, intrase în poliţia legionară, pentru ca apoi să se pună la dispoziţia Siguranţei antonesciene, iar mai târziu la a celei comuniste, sperând astfel că îi vor fi trecute cu vederea abuzurile săvârşite în trecut. Dumeni va rămâne, în amintirea celor care l-au cunoscut în închisoarea din Suceava, ca una din cele mai josnice figuri întâlnite în timpul detenţiei. Datorită legăturilor sale din toamna anului 1940 cu Mişcarea Legionară, Siguranţa comunistă îl va folosi pentru urmărirea vechilor legionari. Înzestrat cu un oarecare talent portretistic,

va fi trimis în comuna Războieni, unde îşi va deschide un mic atelier, pentru a se justifica prezenţa lui în localitate.

În realitate, scopul stabilirii lui în comuna Războieni era să urmărească pe vechii legionari din comună. Familia Crăciun din Războieni era rudă prin alianţă cu C.Z.Codreanu, iar preotul Sultan, tatăl lui Donat Sultan, mort la Braşov la 3 septembrie 1940, se refugiase din Basarabia în această comună. Sergiu Sultan, al doilea fiu al preotului, ce fusese condamnat în timpul lui Antonescu şi reuşise să evadeze, constituia un alt motiv pentru stabilirea lui Dumeni în Războieni (pentru a fi mai bine supravegheată locuinţa preotului).

Nu lipsit de importanţă era şi faptul că în comuna Războieni fusese un puternic centru legionar, unii dintre legionari cunoscând prigoana şi lagărele din timpul lui Carol II. Dar iată cum îl caracterizează pe Dumeni cumnata lui, Lidia: „Minţea cu o nonşalanţă, încât îl credeai până la urmă. Avea puterea de convingere şi ştia să-ţi pătrundă în suflet pentru a putea să-şi atingă ţelul, niciodată cinstit. Era şi un bun psiholog. Avea avantajul de a putea discuta cu orice intelectual, om de la sat sau muncitor din fabrică. Găsea tonul şi cuvântul necesar pentru fiecare din orice categorie socială. Ştia să se comporte ca un bolnav sau ca un copil. Deci era destul de înzestrat, numai că pe toate le făcea în scopuri ştiute numai de el. Nu avea scrupule. În viaţă a muncit foarte puţin timp. A trăit pe seama altora, mai ales pe seama soţiei, a rudelor şi a străinilor, pe aceştia din urmă escrocându-i de aşa manieră, încât ei nici nu-şi dădeau seama până nu se vedeau păgubiţi. Le făcea pe toate în aşa fel încât nu putea fi acuzat. Şantajul era una din armele lui preferate. În primul rând îşi şantaja soţia, ameninţând-o că, dacă nu-l suportă, va dezvălui că ea are un frate întemniţat politic. I-a şantajat şi pe cei ce i-au împrumutat bani, cu diverse informaţii culese cu privire la familiile respective. În fond era un laş. La un moment dat, fiind în vizorul poliţiei, a plecat la ţară la un preot şi l-a

convins să-l găzduiască, iar dacă îl reperează autorităţile, să-l ascundă în cuptor. N-a fost cazul, dar nici nu cred că l-ar fi ascuns, descoperindu-l că este un escroc. Alt exemplu: Cumnata lui s-a trezit din senin arestată la miezul nopţii şi a doua zi dusă cu avionul la Bucureşti pentru anchetă. Era uimită şi îngrozită în acelaşi timp. La anchetă află că, în timpul verii, ar fi dus nişte bani unei persoane din Bucureşti din partea lui. Dânsa habar n-avea; când a fost adus şi el la confruntare, a avut tupeul să se adreseze ei: «Fetiţă, fii sinceră şi recunoaşte că ai dus banii lui X. Aşa e bine şi cinstit». La indignarea dânsei, care a fost spontană şi argumentată, el şi-a recunoscut minciuna, a fost răsplătit cu două palme. După aproximativ o lună a apărut acasă. Fiind întrebat de ce a fost atât de lichea, a răspuns: «Fetiţo, ai fost prostuţă. Dacă recunoşteai nu păţeai nimic, nici tu, nici eu». La un moment dat a declarat că va pleca în Anglia, unde va cere azil politic, acolo fiind aşteptat de personalităţi politice, el fiind un lider legionar. A plecat la Bucureşti luând paltonul de blană al soţiei şi o plapumă, motivând că va avea nevoie de bani. După un timp, a reapărut slab, prăpădit, spunând că ar fi fost urmărit şi arestat lângă avion, precum şi alte minciuni. Nimeni nu l-a crezut, dar nu aveau ce-i face. A fost atât de rău încât şi-a urât şi rudele care-l ajutau. Pe una din ele a acuzat-o în scris la organizaţia de partid din localitate, întrebându-se cum de aceasta mai poate fi suportată în învăţământ, având, în 1946, 200 ha de pământ, 5 ha vie etc., în speranţa că va fi exclusă din învăţământ. Dar nu a reuşit nimic, deoarece persoana în cauză i-a recunoscut scrisul şi a dovedit că este un mincinos".

Cu asemenea oameni voia partidul comunist să facă reeducare în închisori. N. Dumeni era al doilea preferat al regimului, după Ţurcanu, în vederea reeducării, iar cele relatate de ruda lui s-au petrecut după eliberarea lui Dumeni din închisoarea Suceava.

Dacă cei însărcinaţi cu pregătirea şi punerea în practică

a monstruoasei reeducări nu i-ar fi găsit pe Ţurcanu sau Dumeni, până la descoperirea altora s-ar fi folosit de N. Guţu sau Lucian Pascaru, care s-au pus de asemenea în slujba siguranţei comuniste. Merită menţionat faptul că N. Guţu a fost acela care a vândut în 1947 grupurile F.D.C. din Nordul Moldovei şi Bucovina, dând siguranţei toate informaţiile necesare arestării, împreună cu fotografiile din timpul consfătuirilor secrete.

Planul de reeducare fiind bine stabilit de către iniţiatori, rămăsese doar să se procedeze la instruirea celor ce urmau să-l pună în practică. Dintre cei care acceptaseră jocul infam, trebuiau aleşi doar cei care îndeplineau cel puţin următoarele condiţii: inteligenţă, dorinţa de a parveni, sadism (spre a nu fi influenţaţi de suferinţele celor torturaţi), posibilitatea de a fi şantajaţi (condiţie care cred că era cea mai importantă).

Dacă toţi cei care au fost pregătiţi în acest scop aveau mai mult sau mai puţin aceste calităţi, Ţurcanu îi depăşea prin sadism şi dorinţa de a parveni, ceea ce a cântărit mult în alegerea lui, renunţându-se definitiv la Guţu şi Dumeni (care vor fi puşi mai târziu în libertate), în timp ce Pascaru va fi condamnat şi folosit în alte mârşăvii la Aiud.

Efectele încercării de reeducare a lui Bogdanovici au fost neînsemnate, iar cei ce se apropiau de el erau mai mult atraşi de modul cum vorbea, de inteligenţa lui, sau veneau din simpla dorinţă de a citi o carte sau a auzi ce scrie în ea. Trebuie spus că majoritatea celor ce-l ascultau vorbind erau elevi şi nu puteau fi învinuiţi de desfăşurarea ulterioară a evenimentelor de la Piteşti. În grupul lui Ţurcanu, poziţia ideologică era net leninistă: lupta de clasă, ridicarea în slavă a comunismului, a lui Stalin, a URSS-ului. A rămas de pomină afirmaţia lui Bârjoveanu din Roman, făcută într-o zi cu mâncare foarte slabă, când, în tăcerea care cuprinsese camera, s-a auzit glasul lui: „În URSS, la toate colţurile de stradă sunt chioşcuri cu pâine proaspătă, de unde oricine poate lua cât doreşte, fără plată, fiecare luând însă numai cât

are nevoie". Cui aparţineau aceste afirmaţii, preluate de către cei care voiau să se reeduce, nu este greu de imaginat. Poate Nicolski sau Bârlădeanu, care au fost trimişi în patria adoptivă, să fi adus ultimele veşti din raiul bolşevic...

Chiar în timpul cercetărilor începuseră să apară în închisoare diverşi necunoscuţi, care aveau lungi discuţii cu Ţurcanu, Bogdanovici sau Dumeni şi despre care nu se ştia decât că sunt de la Securitate sau M.A.I.

Guţu, cu care am stat un timp în aceeaşi celulă când era ajutorul lui Ţurcanu, pentru a ne câştiga simpatia, ne mai spunea câte ceva, dar important pentru noi era că ne spunea că sunt străini şi se interesează de soarta noastră, că vor să ştie cum suportăm puşcăria şi că uneori mai anchetează pe câte unul, deşi perioada de anchetă se terminase. În realitate îi interesa numai moralul nostru, căutând totodată oameni de care puteau să se folosească. O dată cu apropierea procesului, regimul deţinuţilor începuse să se înrăutăţească şi eram din ce în ce mai izolaţi. De această perioadă va profita Ţurcanu, care, pe postul lui de planton, era greu de urmărit; Guţu, ajutorul lui, va afirma în repetate rânduri că nu l-a văzut în ziua respectivă. Se pregătea ceva, dar noi nu ne puteam imagina ce ne aşteaptă. Se vedea clar că Bogdanovici fusese abandonat, în timp de Ţurcanu îşi pregătea oamenii cu care va porni la drum.

În această perioadă, până la plecarea la Piteşti, s-a hotărât probabil soarta lui Bogdanovici, care nu corespundea planului celor de la Bucureşti. El trebuia să dispară o dată cu tot ce cunoştea din discuţiile avute cu emisarii C.C.-ului, precum şi cu promisiunile auzite de la tatăl său. Dispariţia lui Bogdanovici era pentru Ţurcanu ca o ieşire dintr-un coşmar, deoarece inteligenţa, cu care era înzestrat primul, constituia un pericol pentru al doilea. Cei ce pregăteau atunci reeducarea erau siguri că prin această dispariţie va rămâne o pată neagră în istoria reeducării. Stăpânit de grandomania lui, Ţurcanu nu-şi putea închipui că şi lui, ca şi celorlalţi, care

ştiau prea multe, li se va pregăti aceeaşi soartă, acelaşi sfârşit, pe care îl vor avea chiar şi acei slujitori ai regimului care cunoşteau prea multe şi ar fi prezentat un risc în păstrarea secretului ce trebuia ascuns omenirii. Bogdanovici va mărturisi înainte de moarte că-şi merită soarta deoarece a acceptat să încerce acea reeducare, având încredere în comunişti; nu a îndrăznit însă să-şi acuze tatăl pentru îndemnurile care i-au fost date, asumându-şi astfel întreaga vină şi primind cu demnitate atât chinurile, cât şi moartea.

Dacă Bogdanovici şi-a primit cu demnitate soarta, Ţurcanu, orbit de dorinţa lui de ascensiune şi încurajat de promisiunile celor ce-i ofereau tot ce ar fi dorit el, a devenit o unealtă uşor de manevrat şi a căutat prin toate mijloacele să dovedească că merită acordarea întregii încrederi. Se visa din nou într-un post din conducerea P.C.R., de unde să fie trimis acolo unde râvnea înainte de arestare (în diplomaţie sau în unul din posturile sus-puse).

Unii susţin că, dacă nu ar fi existat Bogdanovici la Suceava, nu ar fi apărut fenomenul Piteşti. Cei care cred acest lucru nu cunosc îndeajuns scopurile urmărite prin reeducare sau cad pradă diversiunilor lansate de cei interesaţi. Sunt convins că, atât cu Bogdanovici, cât şi fără el, reeducarea tot ar fi avut loc.

Ţurcanu nu avea nevoie de parodia de reeducare a lui Bogdanovici; era suficientă sămânţa aruncată în timpul anchetei de către Dumeni şi Pascaru, pentru a se orienta asupra oamenilor, sau ar fi început el reeducarea, de la capăt. Chiar dacă nu ar fi apărut nici Ţurcanu, existau: Dumeni, Pascaru, Popa Al., Livinschi, Mărtinuş, Bogos Constantin, sau s-ar fi încercat în altă închisoare unde se găseau oameni dispuşi a face orice în schimbul eliberării – cum era Ludovik Rek.

Faptul că acest fenomen a apărut la Suceava nu este ceva întâmplător. Este cunoscut că cel mai mare curent anticomunist a început în Moldova şi că acesta se datora

Mişcării Legionare. Atmosfera anti ruso-comunistă se amplificase în întreaga Moldovă încă din timpul războiului. Răpirea Basarabiei, a nordului Bucovinei şi a ţinutului Herţei, care nu mai fuseseră niciodată sub stăpânire rusească, va face să crească ura împotriva Rusiei bolşevizate şi a comunismului instalat în ţara noastră. Tineretul crescut şi educat până atunci într-un spirit patriotic, simţindu-se abandonat de noul regim pus în slujba Moscovei, se va îndrepta spre Mişcarea Legionară, atras de principiile patriotice şi moral-creştine ale acesteia, dorind un front comun împotriva bolşevismului. Astfel, o parte din acest tineret a ajuns în temniţele comuniste. Puterea, simţind acest pericol, va căuta să lovească la început acolo unde rezistenţa era mai mare, pentru a o compromite şi distruge. Regimul îşi dăduse seama că nu mai are în faţă un singur duşman – Mişcarea Legionară – ci a mai apărut încă unul şi anume Tineretul, care renunţa a mai sta în expectativă, dimpotrivă, începea să se opună făţiş instaurării comunismului în ţară.

Trebuia deci găsită o soluţie spre a lovi şi în el şi regimul a descoperit-o. Pentru a evita orice rezistenţă sau dezaprobare în sânul aparatului represiv, de care trebuia să se folosească (în rândul căruia mai erau oameni vechi), va crea o atmosferă de ură împotriva legionarilor, în rândul cărora vor fi socotiţi toţi cei care erau împotriva regimului, ajungându-se astfel ca tuturor celor care nu erau de acord cu ei să li se spună „legionari". Realizând acest lucru, scopul trebuia atins prin punerea în practică a reeducării.

Dacă nu ar fi reuşit la Suceava, în mod sigur s-ar fi încercat în altă parte şi tot acolo am fi ajuns.

Cred că ne-am convins în timp de faptul că, peste tot, comuniştii s-au folosit de orice mijloace pentru a-şi atinge scopurile. Iar atunci ţelul lor era să distrugă cei mai mari duşmani ai comunismului şi anume Mişcarea Legionară şi Tineretul, astfel încât să rupă veriga ce făcea legătura dintre cele două generaţii. Numai din libertatea de care s-a bucurat

Dumeni, având acces la declaraţiile date, ne putem da seama că se căutau oameni cu caracter şubred, care să poată fi manevraţi fără limită, până la atingerea scopului criminal al autorităţilor. Pe nimeni nu ar fi mirat dacă, în lipsa lui Ţurcanu, Dumeni ar fi primit o condamnare de 7 ani, cu care să fie şantajat să joace rolul lui Ţurcanu, în schimbul unei promisiuni de a fi pus în libertate.

Care a fost motivul aducerii tuturor studenţilor din ţară la închisoarea Piteşti, chiar şi a celor din Aiud, condamnaţi în timpul lui Antonescu? Nu se îndoieşte nimeni că singurul motiv a fost acela de a se începe reeducarea, urmărindu-se distrugerea lor fizică şi morală, compromiterea lor. S-a ales această închisoare fiind situată în afara oraşului; acolo se putea face orice fără riscul de a fi auzite ţipetele şi gemetele deţinuţilor de către locuitorii din apropiere. S-a dovedit ulterior că, acolo unde închisorile nu au fost perfect izolate, tentativele de reeducare au eşuat.

După această scurtă introducere voi încerca să parcurg din nou, în măsura în care memoria mă mai ajută, drumul de la Suceava la Piteşti şi chinurile suportate în acest penitenciar.

Ştirea lansată de Guţu, ajutorul lui Ţurcanu, că studenţii vor pleca la Piteşti m-a bucurat. Tot el ne va spune unde vor pleca muncitorii, intelectualii, elevii, femeile, fiind foarte bine informat de către superiorul său. Când am fost întrebaţi fiecare ce ocupaţie avem, deşi fusesem profesor suplinitor la Gimnaziul Unic din Războieni, putându-mă da drept funcţionar, spre a ajunge la Aiud, am spus că sunt student, pentru a merge la Piteşti (eram atunci înscris la Facultatea de Drept din Iaşi). Doream să fiu în mijlocul studenţilor, unde aveam foarte mulţi cunoscuţi, aveam încredere în unitatea noastră şi speram să ne organizăm viaţa de puşcărie în aşa fel încât să ne pară cât mai uşoară. Speram că ne vom bucura de un regim omenesc, de acordarea unor drepturi elementare – legătura cu familia, asistenţă medicală, dreptul la plimbare

etc. Speram mai ales la dreptul de a primi cărţi, hârtie, creioane. Toţi fiind tineri, cu moralul ridicat, doream din tot sufletul să folosim acest timp pentru pregătirea noastră intelectuală.

Dar toate acestea s-au dovedit a fi numai nişte vise ale noastre, demonstrându-ne că nu am cunoscut îndeajuns comunismul şi că greşeam crezând că în România nu se va petrece ceea ce s-a petrecut în Rusia. Nu puteam concepe cu mintea tânără de atunci că în ţara noastră vor apare atâtea cozi de topor care se vor vinde ruşilor bolşevizaţi. Credeam că dragostea de Dumnezeu şi neam va uni acest popor pentru a rezista blestemului căzut asupra lui. Timpul petrecut în închisoarea din Suceava ne-a făcut să fim mai realişti.

Trecutul ne călise, iar prezentul ne preocupa mai puţin. Toate gândurile noastre se îndreptau spre viitor. Eram convinşi că drumul pe care am pornit nu-i deloc uşor, că vom avea multe de îndurat şi că, pentru a ajunge la capătul lui, se va cere probabil multă jertfă. Aveam experienţa a peste un an de puşcărie şi ştiam că ne aşteaptă vremuri grele. Nădăjduiam că Dumnezeu ne va ajuta să trecem peste toate aceste obstacole şi să ieşim cu conştiinţa împăcată că ne-am făcut datoria după puterile noastre. Dacă fizic eram sub stăpânirea celor vânduţi Moscovei, din punct de vedere spiritual eram independenţi şi aveam încredere că viitorul este de partea noastră şi că Dumnezeu ne va ajuta.

Cu aceste gânduri vom părăsi Suceava, după ce am primit mâncare pe trei zile şi anume: pentru prima zi o bucată de mămăligă şi aproape 100 g brânză, pentru a doua şi a treia zi câte trei cartofi fierţi şi 200 g pâine pe zi. Apoi, sub înjurăturile obişnuite, luându-ne bagajul, am plecat spre gară, unde am fost înghesuiţi într-un vagon dubă vreo sută de oameni, din care doar jumătate puteau sta pe nişte bănci, ceilalţi trebuind să rămână în picioare. Din când în când se mai făceau schimburi de locuri, unii pentru a se mai dezmorţi, alţii pentru a se mai odihni.

Cei mai avantajaţi erau cei care reuşiseră să intre pe sub bănci. Condiţiile de călătorie erau mizerabile. Vagonul avea două geamuri mici, pe care se aplicase plasă de sârmă deasă, încât aerisirea se făcea foarte greu.

Gardienii care ne însoţeau nu voiau să deschidă uşa pentru a se mai aerisi, deoarece ajungea la ei mirosul din vagon. WC-ul era într-un capăt al vagonului, iar deplasarea din partea opusă spre acesta se făcea păşind pe umerii celor ce şedeau pe bănci. Norocul era că, datorită transpiraţiei şi lipsei de apă, WC-ul se folosea destul de rar. Ziua, pentru a nu fi văzuţi prin gări, eram scoşi în afara oraşului şi ţinuţi pe o linie moartă până se lăsa seara întunericul.

Era luna august, iar căldura din vagon devenea insuportabilă, deoarece era construit din metal şi razele soarelui îl înfierbântau, transformându-l într-un cuptor. Toţi ne dezbrăcaserăm, rămânând numai în chiloţi. Apă ni se dădea numai seara şi dimineaţa când eram duşi în gări, cel mult două căldări la o sută de oameni. După ce elevii au fost debarcaţi la Târguşor, situaţia s-a mai ameliorat, fiind mai puţină înghesuială. După trei zile de călătorie în condiţiile arătate, am ajuns la Piteşti.

Spre deosebire de Suceava, închisoarea din Piteşti era mai modernă. Drumul de la gară până la închisoare l-am făcut pe jos, prin mijlocul oraşului, în plină zi, probabil pentru intimidarea populaţiei. La intrare, pe frontispiciul închisorii, parcă pentru a ne avertiza, era scris pe o pancartă mare: „Pentru duşmanii poporului nu există nici milă, nici îndurare". După terminarea obişnuitei percheziţii, am fost duşi într-o cameră mare, care va rămâne cunoscută în istoria neamului românesc sub denumirea de „Camera 4 spital".

Aici, spre surprinderea tuturor, am fost întâmpinaţi de către trei studenţi veniţi înainte de la Suceava şi anume: Ţurcanu Eugen, Negură Ion şi Unişor Constantin. Toţi erau cunoscuţi de la Suceava ca iniţiatori şi adepţi ai reeducării, fiind dispuşi a face orice pentru a fi pe placul administraţiei.

O dată cu întâlnirea acestora, am simţit că toate planurile ce le făcusem începeau să se năruie.

Am căutat să mă liniştesc, preferând împreună cu C. Văleanu un loc pe priciul de scândură, cât mai departe de ei.

Ţurcanu nu şedea în cameră, motivând că este planton pe sală, dar toţi ne-am dat seama că se bucură şi aici de un regim special, ca şi la Suceava.

Am petrecut perioada de carantină în această cameră, într-o atmosferă destul de grea, după care am fost repartizat pe celular în secţia „muncă silnică". Celulele fuseseră prevăzute pentru două persoane, dar acum se introduseră paturi suprapuse, încăpând astfel până la opt oameni (se dormea câte doi în pat). Paturile erau din metal, iar pe baloturile de tablă, în loc de saltea sau scânduri, era pusă o rogojină. Repartizarea în celule a fost făcută tot de către Ţurcanu; când putea el strecura câte un turnător printre noi.

Pentru cele în care nu a avut de unde să recruteze informatori, dispunea de câţiva subordonaţi pe care îi purta dintr-o celulă în alta, după cum dorea el. Acestora noi le spuneam că „umblă cu ursul". Viaţa din celulă era parcă mai acceptabilă decât la Suceava. În afară de paturi, mai aveam o tinetă fără capac pentru necesităţile fireşti. Apă ni se dădea câte o gamelă după masa de prânz, când mergeam să golim tineta, ocazie când se mai putea folosi WC-ul fără ştirea gardianului. După masa de seară ni se mai permitea să luăm o gamelă cu apă, pe care o foloseam numai în scopuri igienice, deoarece de băut nu bea nimeni, întrucât ciorbele subţiri ţineau locul apei. Când aduceam gamela cu apă, trebuia să mergem repede, iar dacă se vărsa un pic de apă pe ciment era vai de cel în cauză, motiv pentru care veneam cu gamela umplută pe jumătate, de frica bătăilor. Despre săpun, pastă de dinţi, periuţă, nu putea fi vorba. Pentru igiena personală trebuia să rupem bucăţi de cârpă din cămăşi sau haine, iar dacă eram prinşi cu aşa ceva eram bătuţi cumplit, pe motiv că se înfundă WC-ul. Îmi amintesc că Eugen Otparlic, pentru că

în loc de hârtie igienică a folosit o bucată de cârpă, a fost bătut de gardianul Dina, încât s-a ales cu două coaste rupte, iar peste puţin timp a trebuit să fie trimis la Sanatoriul TBC din Târgu Ocna. Mâncarea era foarte slabă, de obicei ciorbă de varză sau arpacaş, cartofi se dădeau mai rar, iar fasole foarte rar. Dimineaţa, la început, ni se dădea surogat de cafea (orz), mai apoi terci, mâncarea preferată a tuturor. La plimbare, din august 1949 şi până la plecarea din Piteşti (august 1951) am fost scos de două ori, exact o dată pe an.

Am auzit că, în timpul când eu eram la infirmerie, în anul 1951, s-ar fi scos deţinuţii mai des la plimbare. La baie eram duşi la două săptămâni, dar acest eveniment devenise cu timpul un mijloc de terorizare. Indiferent dacă era vară sau iarnă, când se anunţa „pregătirea pentru baie" trebuia să ne dezbrăcăm complet şi să aşteptăm până ni se descuia uşa. Nu aveam voie să luăm cu noi decât un prosop, iar când plecam din celulă, de la etajul I sau II până la subsol trebuia să fugim.

Gardienii ne aşteptau pe scări, cu cravaşe sau cozi de mătură şi ne loveau, aşa încât, din cauza loviturilor şi a frigului, fugeam cât mai repede. Această bătaie era organizată, deoarece la fiecare etaj şefii de secţii ne aşteptau pregătiţi cu cravaşe şi ciomege. Ajunşi la baie, când intram sub duşuri, ori ne frigeam, ori apa nu era deloc încălzită.

La baie erau deţinuţi de drept comun, care manevrau robinetele după cum primeau ordine. Dacă nu eram obligaţi să stăm sub duş când apa era fierbinte, atunci când era rece, în special iarna, nu ni se permitea să ieşim de sub duş. La baie ni se dădea câte o bucată de săpun, dar timpul pentru baie fiind foarte scurt, de multe ori ieşeam cu săpunul pe noi. Din această cauză renunţam la folosirea săpunului, de teamă că nu vom avea timp să ne curăţăm de el.

Prosoapele le foloseam mai mult pentru a ne freca cu ele sub duş, deoarece nu se acorda timp pentru şters.

Aşa uzi cum eram, sub ploaia de lovituri şi în bătaia

frigului, fugeam cât puteam pe scări pentru a ajunge mai repede în celulă. De la baie, reuşeam uneori să furăm o bucăţică de săpun, pe care o foloseam la scris pe fundul gamelelor, putând astfel să mai învăţăm câte ceva.

Cel mai crud dintre gardienii pe care i-am avut la Piteşti a fost Georgescu. Era de o răutate rar întâlnită; spunea că el este plătit pentru a ne bate şi că, dacă conducerea i-ar cere, ne-ar omorî. Se mândrea că este cumătru cu căpitanul Iordache de la Securitate şi că el execută ordinele date. Nu a avut mult timp posibilitatea de a ne tortura, deoarece, într-o dimineaţă, când eram la infirmerie, am auzit în curtea de la drept comun mare gălăgie. Printr-un geam se putea vedea ce se petrece acolo; spre surprinderea mea, l-am văzut pe gardianul Georgescu, deţinut acum, în mijlocul deţinuţilor de drept comun, rugându-se de ei să nu-l bată. Unul îl tundea, iar restul făcuseră un cerc în jurul lui, improvizând tot soiul de glume, în timp ce unii îi mai dădeau câte un picior în fund. Văzându-l cum merge cu gamela să ceară supliment de ciorbă, pe lângă milă, mi-a venit în minte un vechi proverb: „Dumnezeu nu bate cu ciomagul".

În dorinţa de a-şi dovedi fidelitatea faţă de conducerea închisorii, a ieşit în evidenţă şi gardianul Dina. Dacă nu-l egala în cruzime pe Georgescu, s-a evidenţiat prin excese de brutalităţi, mai ales când erau şi alţi gardieni de faţă; asta l-a ajutat ca, nu după mult timp, să fie avansat la gradul de locotenent (după spusele unor deţinuţi care pretindeau că l-au întâlnit mai târziu).

În iarna anului 1949-1950, ori căldură nu s-a dat, ori caloriferul a fost defect, deoarece niciodată nu am simţit căldură în celulă. Toată iarna am stat cu geamul întredeschis la propunerea lui Romică Eutuşianu, hotărând să avem puţin aer dacă nu avem căldură. Dormeam câte doi în pat, punând o pătură pe aşa-zisa rogojină şi cu alta ne înveleam. Eu dormeam cu Otparlic E. în acelaşi pat şi toată noaptea stăteam cu spatele unul la celălalt, pentru a ne încălzi. Din

cauza frigului, puneam peste pătură tot ceea ce consideram că ar putea ţine căldură: haine, prosoape, batiste, ciorapi. În prima celulă îmi amintesc că am stat cu Romică Eutuşianu, Eugen Otparlic, Popşa Ion (care au fost trimişi la Sanatoriul TBC Târgu Ocna), cu Constantin Văleanu (fost coleg de clasă în liceu şi mort după eliberare) şi cu M. Stratulat.

La începutul primăverii, după plecarea unora la Târgu Ocna, am fost mutat în altă celulă, de unde îmi amintesc de Ştefan Sângeap din părţile Botoşanilor şi de Gheorghe Costea din judeţul Bacău, fost coleg de liceu.

La prima vedere m-am bucurat, deoarece întâlneam oameni noi, putând astfel să mai aflu ceva veşti care nu erau cunoscute în prima celulă şi să le spun pe ale mele.

Pentru a nu pierde timpul în zadar, în fiecare celulă se făcea un program de povestiri; s-au ţinut diverse lecţii la care trebuia să participe fiecare după cunoştinţele şi posibilităţile sale. Întrucât nu aveam dreptul la cărţi, începusem să regret că nu m-am declarat profesor, pentru a ajunge la Aiud, unde aş fi avut de învăţat multe de la cei în vârstă.

Imediat după schimbarea celulelor, primul lucru ce trebuia făcut era să-i descoperim pe eventualii informatori. Aceştia trebuiau depistaţi pentru a şti de cine să ne ferim şi pentru a încerca să-i convingem să renunţe la aceste fapte detestabile.

Totuşi, dacă se urmărea cu atenţie viaţa din celulă, se putea observa că făceam o sforţare pentru a păstra o atmosferă mai veselă. Se auzise că un student dobrogean, Şerban, când mergea la baie, s-a aruncat de la etajul II printre scări, murind pe loc când a ajuns la subsol. Se părea că nimeni din celulă nu ştia precis cum s-a întâmplat şi nici cauza sinuciderii.

După o nouă schimbare prin celule, spre sfârşitul lunii august 1950, a avut loc mutarea tuturor de la secţia muncă silnică din celular, la subsol, în trei camere mari. Eu am fost repartizat la camera nr. 3, împreună cu peste 30 de oameni,

din care îmi amintesc doar de următorii: Măgirescu Eugen, Păvăloaie Constantin, Huţuleac Ion, Bordeianu Dumitru, Grigoraş Ioan, Ungureanu Vasile, Popescu Paul, Tufeanu Mihai, Olteanu Gheorghe, Dumitrescu Ilie, Bandu Paul, Creţulescu Mircea, Andrieşan Gheorghe, Moroianu Vasile, Gheorghieş Dumitru, Juberian Constantin, Zaharia Neculai, Tudose Petru, Pandurescu Aurel, Pintilie Ion, Maxim Vasile, Petrovanu Miron, Sântimbreanu Ion, Gheorghiu Gheorghe, Sârbu Ioniţă, Proistosescu Romulus, Cojocaru Petru, Marinescu Neculai, Mitan Virgil, Bârsan Mircea. Cred că au fost şi alţii, dar nu-i mai reţin. Printre cei cu pedepse mai mari, au fost aduşi şi câţiva cu condamnări mai mici, de la secţiile corecţie sau temniţă grea. Aici am întâlnit vechi cunoştinţe şi prieteni, prilej de a ne povesti multe. Camerele erau mult mai bune, deoarece în loc de paturi de fier am găsit priciuri mari de lemn şi, cu toate că nu existau saltele sau cel puţin rogojini mai bune, se putea dormi acum mai omeneşte, punând jumătate de pătură sub noi şi învelindu-ne cu restul.

Deşi păturile erau vechi, uzate şi murdare, eram bucuroşi că avem posibilitatea de a dormi singuri sub o pătură. După câteva zile în care ne-am putut spune unii altora ceea ce aveam de povestit, viaţa a început să intre în normal. Timpul se scurgea mai uşor, dar mizeriile şi înjurăturile gardienilor ne amărau sufletul. Dispăruseră deosebirile de idei politice sau cele dintre grupările din care făcusem parte fiecare. Toţi ne simţeam uniţi prin lupta comună pe care o începusem împotriva comunismului. Părea curios cum unele prietenii vechi se destrămau, în timp ce altele noi le luau locul. Nu ne aşteptam ca, în curând, să avem mari dezamăgiri.

În ultimul timp, mâncarea se mai îmbunătăţise, începuseră să ne dea mai des fasole, uneori chiar carne. Deşi burta de vită era foarte prost spălată, găsindu-se des bălegar prin ea, ne bucuram când îi simţeam mirosul pe sală. Unii ajunseseră să spună cu mare precizie ce fel de mâncare vom

primi, numai după mirosul ce venea prin vizetă din celălalt capăt al puşcăriei. Aveai impresia că timpul şi-a schimbat cursul şi că mergem din nou către epoca de piatră. Mirosul, auzul ni se dezvoltau, în timp ce gustul sau senzaţia de respingere a ceea ce nu era bun sau curat începeau a ni se atrofia. Resturile de bălegar de la zeama de burtă, o muscă sau un gândac în ciorbă, ori altceva, care în condiţii normale îţi provocau greaţa, ni se păreau ceva firesc; greaţa începuse să dispară. Foamea începuse să pună stăpânire pe noi şi să roadă din acea sensibilitate specifică omului. Mulţi preferau mâncarea cu copite de vită în locul burţii, deoarece copitele dădeau parcă un gust mai plăcut arpacaşului. Dar, s-a întâmplat ca, în urma mâncării cu copite, aproape toţi să ne îmbolnăvim de diaree, copitele fiind vechi. Într-o seară, primind iar arpacaş cu copite, toată lumea de pe secţie şi-a deranjat stomacul. Deşi aveam în cameră două hârdaie, stăteam la rând pentru a le folosi. Mulţi şi-au făcut nevoile pe ei. Când hârdaiele s-au umplut cu materii fecale, unii au fost nevoiţi să-şi facă nevoile pe ciment. Se bătea în uşă la toate camerele, cerându-se permisiunea de a goli la WC hârdaiele, dar nu s-a deschis nici o celulă. Dimineaţa am observat prin vizetă cum cei din camera 2 ieşeau cu gamelele pline cu materii fecale pentru a le vărsa în WC. De atunci nimeni nu a mai mâncat copite.

În preajma zilei de 1 decembrie 1950 s-a dat de două ori câte o bucată de crenvurşti. Acest eveniment a dat naştere la tot felul de speculaţii. Unii sperau într-o îmbunătăţire a regimului, alţii susţineau că este o urmare a unor evenimente internaţionale, în timp ce alţii se aşteptau la o vizită mai importantă, îşi făceau planuri de ce ar trebui să raporteze şi cereau să luăm cu toţii o poziţie comună. Unii însă au mâncat crenvurştii a doua zi, ştiau ei ceva şi de aceea nu au îndrăznit să-i mănânce.

În această atmosferă m-a găsit ziua de 5 decembrie 1950, când mă aflam în camera nr. 3 subsol. După masa de

prânz s-a deschis uşa şi şi-a făcut apariţia în cameră vestitul torţionar Ţurcanu. La început, a încercat să ne convingă că partidul s-a gândit să ne redea societăţii, că şi-a arătat bunăvoinţa faţă de noi când ne-a îmbunătăţit mâncarea, dându-ne chiar crenvurşti, iar noi la rândul nostru trebuie să dovedim că dorim acest lucru, să ne rupem de trecut şi să începem să ne reeducăm, să dovedim prin fapte aceasta, pentru că numai aşa ne vom bucura de tot sprijinul partidului şi al administraţiei. Apoi a chemat pe câţiva, discutând cu ei în şoaptă. În final, ne-a întrebat care este părerea noastră şi cine acceptă această reeducare.

Neprimind nici un răspuns la întrebarea pusă, mulţi întorcându-i spatele, a plecat nervos, spunând că va reveni mai târziu, pentru a vedea dacă acceptă cineva. La puţin timp de la plecarea lui Ţurcanu am fost scoşi la WC pentru golirea tinetelor; am fost încuiaţi în WC, ca niciodată şi uitaţi acolo.

A fost necesar să batem în uşă şi să strigăm să ni se descuie uşa. Ceva mai târziu s-a deschis uşa şi am putut merge în cameră. Nu ne aşezaserăm bine la locurile noastre, când a apărut din nou Ţurcanu, întrebându-ne dacă acceptăm reeducarea. Cum şi de această dată nimeni nu l-a ascultat, dimpotrivă mulţi încercând să înfiripăm alte discuţii, ne-am trezit deodată într-un zgomot infernal, cauzat de un adevărat măcel, pe care nu-l înţelegeam. Fiind în acel moment cu spatele spre Ţurcanu, nu am auzit când a dat ordinul „pe ei!"

Nu-mi dădeam seama cine loveşte, căutam să-mi protejez faţa şi să înţeleg ce se petrece. Cei mai buni prieteni se loveau sau se călcau în picioare. Nu ştiam care este victima şi care este agresorul. Nu ştiai pe cine să ajuţi. Ne-am comportat ca şi cum am fi fost drogaţi.

Fiecare nereeducat s-a trezit în spate cu câte un reeducat, care l-a lovit pe neaşteptate şi cu o brutalitate greu de imaginat. Prezenţa lui Ţurcanu în mijlocul lor îi făcea să fie de o cruzime ieşită din comun. Ţurcanu, cu încă 2-3 din apropierea uşii, îşi urmăreau victimele şi totodată modul cum

îşi duc la îndeplinire oamenii lui sarcinile încredinţate. Intervenea când credea de cuviinţă, demonstrându-şi cruzimea de care era în stare. Totul s-a petrecut conform unui plan diabolic şi bine pus la punct. În timpul când fusesem încuiaţi în WC, au fost aduse în camere bâtele necesare lor şi puse la locurile stabilite mai înainte şi bine cunoscute de cei ce urmau să le folosească.

Nu mi-am putut da seama cât a ţinut acest infern şi nici n-am putut să înţeleg ce se întâmplă. Eram şocat. Loviturile nu mă deranjau, deoarece trăiam senzaţia unei prăbuşiri, care era cu atât mai greu de oprit cu cât ea apărea ca o prăbuşire colectivă.

Declanşarea acestui măcel a avut darul de a provoca asupra tuturor un şoc psihic, a cărui intensitate a fost diferită de la individ la individ, ajungând la unii a fi comparabil cu o amnezie temporară, care va rămâne ca o sincopă în memoria lui.

Numai cu câteva clipe înainte, ne consideram prieteni, uniţi prin aceeaşi suferinţă, având acelaşi ţel de a scăpa de bolşevismul rusesc, iar acum ne găseam, unii cuprinşi de deznădejde şi neputinţă, iar alţii stăpâniţi de o ură feroce şi nejustificată, ce le fusese impusă şi dirijată de cei ce urmăreau distrugerea tineretului român.

Această ură, uneori fără limită, a fost văzută şi simţită de victime, dar a rămas poate neînţeleasă de mulţi până astăzi. Nu pot uita clipa când am încercat să văd şi să înţeleg ceea ce se petrece în jur. L-am văzut pe Dan Lucinescu, aflat în apropierea mea, căzut pe ciment, cum îşi acoperise faţa cu mâinile, parcă pentru a nu mai vedea urgia abătută asupra lui, întrebând mereu:

—Ce ţi-am făcut eu ţie, măi Costache, ce ţi-am făcut?

Întrebarea părea a fi ultima rezistenţă a unui om devenit neputincios, iar loviturile şi săritul cu picioarele pe corpul său strâns grămadă păreau un dans satanic adus din altă lume. Mi-a fost suficient să privesc doar câteva clipe, pentru a-mi

rămâne în memorie imaginea unei victime neputincioase şi fără vreo speranţă şi a alteia transformată fără voia sa în robot, ca urmare a unei groaznice şi îndelungate torturi, prin care s-a reuşit ca demnitatea să fie înlocuită prin supuşenie şi umilinţă, dragostea prin ură, mila prin nepăsare şi sadism, adică o fiinţă deposedată de orice sensibilitate omenească, fiindu-i apoi inoculate în suflet ura, frica şi docilitatea, în asemenea grad, încât îi schilodiseră nu numai sufletul, dar frica şi ura îi schimbaseră parcă şi înfăţişarea.

După ce s-a dat ordinul de încetare şi am fost despărţiţi în două tabere, una de bandiţi şi alta de reeducaţi, a început să se facă lumină şi în minţile noastre. Trăiam dezamăgiri pe care nu mi le-aş fi putut imagina vreodată. Prieteni transformaţi în duşmani, idoli în strigoi, speranţe în dezamăgiri. Nu puteam înţelege cum a fost posibil aşa ceva. Oare numărul lor, sprijinul administraţiei sau ce alt fenomen ne-a făcut atât de neputincioşi? Este adevărat că unii ştiau ceva, dar de groază nu au vorbit. Alţii, din cei ce au stat în celular, pe partea dinspre camera 4 spital, auzeau că se întâmplă ceva, dar nu ştiau ce anume, erau îngroziţi şi preferau să tacă, până se va face lumină. Că toţi ne-am comportat la fel în momentul declanşării acestui măcel, este greu de explicat de către noi, cei care am trăit aceste clipe şi va fi mai greu de explicat şi de înţeles de către cei care vor căuta să ne judece.

După ce s-a oprit această bătaie, noi, nereeducaţii sau bandiţii, cum ni se spunea, am fost izolaţi pe priciul de la geam, pe locurile hotărâte de ei. Hotărârile erau luate de un comitet numit de Ţurcanu şi condus de Zaharia N., student la Timişoara, având condamnare 3 ani corecţie (după câte îmi amintesc). Ca ajutor a fost numit Juberian C., student la Cluj. Din acest comitet mai făceau parte: Păvăloaie C., student la Bucureşti şi Măgirescu Eugen, student la Iaşi.

Numirea lui Eugen Măgirescu şi a lui Costache Păvăloaie în comitetul de cameră, care urma să conducă

demascările, va zdruncina din temelii solidaritatea din trecut, întrucât noi nu cunoşteam şi nu ne puteam închipui torturile de neimaginat la care fuseseră şi aceştia supuşi. Prin această numire, Ţurcanu urmărea compromiterea lor în faţa noastră, dar voia şi să creeze neîncredere în rândul victimelor. Ţurcanu a preluat această metodă de la Ana Pauker şi Walter Roman, care, în lagărele de prizonieri din Rusia, s-au folosit de elemente slabe din rândul ofiţerilor, pentru a influenţa pe soldaţi să se înscrie în divizia Tudor Vladimirescu, ce urma să se alăture trupelor bolşevice. Ţurcanu va îmbunătăţi metoda, izolând pe studenţii ce aveau influenţă asupra celorlalţi şi care au fost supuşi luni de zile la o tortură neîntreruptă, până li s-a anihilat voinţa şi li s-a distrus personalitatea, fiind aduşi în stare de roboţi, capabili să execute orice, fără să opună vreo rezistenţă. Schimbarea neaşteptată a atitudinii lor în prezenţa lui Ţurcanu a avut darul de a surprinde şi descumpăni pe mulţi, deoarece nimeni nu putea înţelege ce se petrecuse cu ei. Pentru a-şi verifica oamenii de care se folosea şi pentru a-i compromite pentru totdeauna, Ţurcanu le dădea anumite însărcinări, având în vedere: modul cum s-au comportat în timpul demascărilor, funcţiile avute înainte de arestare, încrederea şi respectul de care se bucurau în rândul studenţilor etc. Unul dintre cei care trebuia compromis şi care din noua postură de reeducat putea produce derută, panică sau neîncredere în rândul celor ce-l ştiau a fost şi C. Păvăloaie. Cunoscându-i popularitatea, după o lungă şi diabolică tortură, prin care s-a reuşit nu numai să-l îngenuncheze, dar şi să-i altereze conştiinţa, a fost trimis în camera 3 subsol, cu misiunea de a organiza un cuib legionar, prin care să înceapă o activitate legionară în închisoare. Prin acest procedeu, Ţurcanu voia să cunoască atmosfera din cameră, precum şi efectele torturilor la care fusese supus C. Păvăloaie, în acelaşi timp supravegheat îndeaproape de alţi reeducaţi. Îl cunoşteam de mult pe C. Păvăloaie, luasem parte împreună la multe acţiuni, iar întâlnirea noastră în camera 3

subsol a fost o adevărată bucurie. Nu am fost surprins de propunerea lui de a ne aşeza alături pe prici.

Au trecut doar câteva zile şi avea să-mi spună că trebuie să profităm de faptul de a fi ajuns într-o cameră mare, că nu trebuie să pierdem timpul în zadar, ci ar trebui să ne organizăm mai bine viaţa şi că acest lucru se poate realiza prin înfiinţarea unui cuib legionar în cameră, în cadrul căruia să hotărâm ceea ce avem de făcut şi că trebuie să ţinem şedinţe zilnice, pentru a nu ne îndepărta de viaţa noastră legionară. Am avut din primul moment o reţinere şi de la început nu am fost de acord cu propunerea lui, spunându-i că fiecare ştie ce are de făcut, că este o greşală să se ţină şedinţe în grup, având în vedere că nu toţi din cameră sunt legionari şi că nu ne cunoaştem încă destul de bine. Fiind vechi camarazi, nu i-am putut bănui noua poziţie, ci îi imputam în sinea mea doar o lipsă de tact.

Încercând să-i dovedesc că greşeşte, i-am menţionat pe cei ce nu erau legionari din cameră, spunându-i în final că fiecare poate să ţină şedinţă de unul singur şi că orice discuţie să nu se poarte deocamdată în grupuri, ci numai între patru ochi, pentru a nu da naştere la unele bănuieli.

Nu a mai insistat asupra acestui lucru, dar m-a întrebat dacă aş fi de acord ca acest cuib să se numească „Cuibul Nicadorilor", întrebare la care nu am mai spus nimic. Târziu, mi-am dat seama că Ţurcanu nu a fost satisfăcut de îndeplinirea sarcinii ce-i fusese dată lui C. Păvăloaie, deoarece oamenii nu s-au lăsat atraşi în cursă sau C. Păvăloaie nu a căutat să implice prea mulţi oameni în acest joc infam. Despre nemulţumirea lui Ţurcanu aveam să ne dăm seama mai târziu, când vom înţelege desele scoateri din cameră ale lui C. Păvăloaie şi întoarcerea lui după mai multe ore sau chiar zile; din comportamentul lui se putea vedea că trecuse prin clipe grele. Nu-mi mai amintesc exact ce a reuşit să mai facă el, dar reţin că, în timpul bătăilor, Ţurcanu ne spunea „Nicadori" următorilor: Paul Popescu, I. Pintilie, I. Huţuleac

şi subsemnatului. S-ar putea să mai fi fost implicate 1-2 persoane, despre care nu-mi mai amintesc.

Un lucru trebuie precizat însă, că toţi cei cărora li s-a propus să facă parte din aşa zisul cuib al Nicadorilor, fie că au fost sau nu de acord cu C. Păvăloaie, au fost numiţi Nicadori, fapt ce va fi speculat de Ţurcanu pentru a justifica intensitatea metodelor sale satanice de tortură, la care am fost supuşi. După plecarea mea din cameră la Infirmerie şi după moartea lui I. Pintilie, se va da o mare importanţă acestui cuib, pentru a se putea justifica moartea lui I. Pintilie, deşi cauza acestei morţi este alta, menţionată mai încolo, pentru care nu se poate găsi nici o scuză, decât doar acea nebunie colectivă care s-a abătut asupra noastră. Prin înfiinţarea aşa-zisului „Cuib al Nicadorilor", Ţurcanu a reuşit să-l compromită pe C. Păvăloaie, să-şi justifice intensitatea torturilor şi mai ales să semene neîncredere între noi.

Tot acum s-a făcut şi o percheziţie foarte amănunţită, pentru a nu avea cineva vreun ac, cuţit sau altceva, cu care s-ar fi putut încerca o sinucidere sau altă reacţie neprevăzută.

Aceleaşi lovituri şi gemete se auzeau acum şi dinspre camera 2. Deşi groaza ne dădea târcoale, totuşi începeam să ne trezim la realitate. Ne căutam din priviri, dar nimeni nu era în stare să zică ceva. În această clipă, gardianul bătu la uşă, anunţând masa. Îmi amintesc că a fost o mâncare de fasole. Ni s-a băgat hârdăul cu mâncare în cameră, iar unul dintre reeducaţi a început distribuirea ei. Nereeducaţii au fost puşi în fruntea coloanei, primind în gamelă aproape numai zeama; apoi au luat cât le-a trebuit şi reeducaţii, restul fiind dat afară. Am observat că nu toţi reeducaţii au luat supliment, probabil îşi aduceau aminte de când au fost şi ei în situaţia noastră; erau poate sufleteşte alături de noi, dar groaza care îi stăpânea îi transformase în nişte executanţi docili. Am fost puşi să mâncăm fără linguri, sorbind din gamelă mâncarea, aşa fierbinte cum era. Ne-am bucurat că ne dăduse numai zeamă, deoarece reuşeam să o înghiţim mai uşor. În acele

clipe, mâncarea devenise un chin chiar pentru cei flămânzi. Am fi aruncat-o dacă am fi putut.

După masă, a urmat închiderea şi apoi din nou bătaie. Trăiam clipe de groază. Pentru a ne înspăimânta, era luat câte unul şi bătut în mod sălbatic. Era lovit peste tot şi fără milă. Pentru a băga groaza şi printre cei ce ne loveau, echipele de bătăuşi erau mereu schimbate, spunându-se „ăştia nu ştiu să bată, să treacă alţii!" Aprecierea îngrozea în aceeaşi măsură pe cei loviţi cât şi pe cei ce loveau, astfel că teama de a fi aduşi alături de noi îi transformase în fiare. Bătaia devenea astfel un fel de concurs în privinţa brutalităţii.

După ce am fost trecuţi toţi prin această bătaie, am fost puşi să facem curăţenie pe jos. Cimentul era plin de sânge şi de lucruri împrăştiate. Am luat fiecare câte ceva în mână, prosop, căciulă, ciorap sau ceea ce am găsit la îndemână şi, după ce am fost puşi în rând pe brânci, ne-au obligat să mergem frecând cimentul printre cele două priciuri. În tot timpul cât frecam cimentul, nu aveam voie să-l atingem cu genunchii, iar înaintarea trebuia să se facă în salturi „ca broasca".

Reeducaţii şedeau înşiruiţi la marginea priciurilor şi ne loveau cu bocancii sau cu ciomegele, atunci când treceam prin faţa lor. Cimentul, în loc să se usuce, mai rău se uda din cauza transpiraţiei ce cădea de pe frunţile noastre.

În momentele acelea mi-am adus aminte de filmul francez „Corsarul", unde cei condamnaţi să vâslească la galere erau tot aşa de transpiraţi şi loviţi ca noi. Acum trăiam şi eu asemenea clipe, suportând aceleaşi dureri fizice, la care se adăuga enorma durere sufletească, văzând cum cei ce te loveau erau foştii prieteni şi tovarăşi de suferinţă. În faţa mea mergea frecând cimentul Romică Proistosescu, originar chiar din Piteşti. În urma lui rămânea o dâră de sânge ce-i curgea din cap şi pe care eu o ştergeam încontinuu.

Văzând cum încerc să lustruiesc cimentul cu sânge de om, am avut în acel moment un şoc psihic, căci am început să

râd, zicând în sinea mea: „Gardă ţi-a trebuit, gardă ai găsit! Freacă înainte, băiete!" şi râdeam. Unul din reeducaţi (devenit mai târziu un foarte bun prieten) m-a observat şi a strigat în gura mare că îmi bat joc de ei şi că nici nu-mi pasă. Ce a urmat este greu de descris. Ştiu doar că loviturile date cu ciomagul nu dureau, simţeam numai loviturile date cu tocurile bocancilor în spate, care parcă făceau să se cutremure toate măruntaiele în mine.

Reflexele de încordare a muşchilor pentru apărare nu mai funcţionau, încât simţeam orice lovitură până în străfundurile trupului. Când s-a sunat stingerea, bătaia s-a oprit şi am fost trimişi la locurile noastre pentru culcare. În acele momente mi-am amintit de drumul ce-l are de străbătut un legionar în viaţa sa legionară descris în Cărticica şefului de cuib. Consideram că depăşisem „muntele suferinţei" în timpul anchetelor de la Suceava, şi că acum am ajuns în etapa a doua, respectiv în „pădurea cu fiare sălbatice" pe care va trebui să o străbat cu orice preţ. Reamintirea acestor exemple din „Cărticica şefului de cuib" mi-au redat liniştea, încrederea şi noi puteri în depăşirea acestei încercări. Întrucât dormeam sub geamuri, ne-am culcat cu toţii îmbrăcaţi, fiind obligaţi să dormim cu mâinile afară din pătură, încrucişate pe piept, pentru a nu se încerca vreo sinucidere. Noaptea făceau de planton 1-2 reeducaţi, urmărindu-ne cum dormim. Dacă prin somn cineva mişca mâna de pe piept era trezit imediat cu o lovitură de ciomag, spunându-i-se să ţină mâinile pe piept. Cine dorea să meargă la tinetă trebuia să ridice două degete în sus pentru a primi aprobarea să coboare de pe prici şi să folosească tineta. Cu tot şocul psihic suferit şi amintit, Dumnezeu m-a ajutat să nu-mi pierd luciditatea. După ce-mi făceam rugăciunea în gând, prefăcându-mă că dorm, încercam să caut o soluţie de a ieşi din acest infern. Eram convins că tot ce se petrece nu-i întâmplător şi că totul este pornit de la un nivel superior, fiind patronat de conducerea închisorii. Eram frământat de gândul că trebuie să găsesc

soluţii pentru a nu face rău nimănui. Ni se cerea să spunem ce nu am declarat la anchetă, ce am discutat sau ce am auzit vorbindu-se în puşcărie etc. Reeducarea era în fapt o continuare a anchetelor de la Securitate,

Aveam persoane care au putut fi ocolite în timpul anchetelor, fiind salvate de la arestare. Îmi răscoleam memoria să văd dacă nu am povestit altora ceva despre ele şi ce aş putea face pentru a dovedi că nu a fost adevărat. Stăteam de trei luni în această cameră, timp în care am fost mereu iscodit. Acum înţelegeam cum se năşteau noi prietenii, cum unii voiau să le păstreze şi să le adâncească pe cele vechi, alţii le ocoleau, încercând să le facă uitate. Reconstituiam toate discuţiile din trecut şi de peste tot pe unde trecusem.

Erau lucruri pe care le cunoşteam numai 2-3 persoane şi pe care reuşeam să le ocolim în timpul anchetelor. Mă îngrozea gândul că a doua persoană, trecând şi ea prin acest infern, ar putea vorbi din cauza torturilor sau frica ar putea face ca eu să vorbesc primul. Aceste gânduri erau înspăimântătoare în timpul nopţii şi te împingeau parcă spre prăbuşire. Era clar că pentru început nu existau decât cele două variante valabile şi în timpul anchetei de la Securitate – a capitulării necondiţionate sau a rezistenţei totale, până la găsirea unei soluţii mai bune. La Securitate, în timpul anchetelor, varianta a doua s-a dovedit a fi cea mai bună.

Nu-mi aminteam să fi vorbit ceva despre ceea ce nu declarasem la Securitate. Încercam să câştig timp, sperând că Dumnezeu îmi va arăta ceea ce trebuie să fac. Persoana care mă îngrozea mult era Păvăloaie C. Ne cunoşteam de mai mulţi ani, a căutat tot timpul să mă tragă de limbă şi era de o cruzime ce mă înspăimânta. Fusese şi el torturat foarte mult înaintea mea şi nu a mai avut puterea să se smulgă din mâinile lui Ţurcanu. Prăbuşirea acestui om a fost pentru mine o mare dezamăgire şi nu mi-o pot explica decât prin chinurile de neimaginat la care a fost supus, ceea ce cred că a dus la o

prăbuşire moral-creştină în sufletul său. Din câte am putut să observ eu în această perioadă, cei din ale căror suflete nu a dispărut credinţa în Dumnezeu şi-au păstrat omenia în sufletul lor şi nici nu au mai persistat în a face rău atunci când nu au mai fost obligaţi. Îmi amintesc de un student de la Iaşi, Bordeianu Dumitru, care, atunci când au început bătăile în camera unde mă aflam, se găsea de partea celor reeducaţi. Trecuse prin acest iad înainte de a fi adus în mijlocul nostru. Loviturile pe care le dădea el erau cu totul deosebite de ale altora. Întrucât şi cei puşi să bată trebuiau să se supravegheze unul pe altul, a fost observat că simulează bătaia şi turnat şefului de comitet. A fost dus în mijlocul camerei şi timp de aproape o jumătate de oră a fost bătut în tot felul. După aceea i-au scos cămaşa de pe corp, fiind dezbrăcat în pielea goală până la genunchi şi pus să se învârtească împrejur, pentru a fi văzut de toată camera cum arată. De la umeri până la genunchi era cu totul vânăt şi negru. Mă îngrozeam cum poate fi ucis un om pentru simplul motiv că el nu poate şi nu vrea să fie ucigaşul altuia. Nu-mi dădeam seama, dar cred că majoritatea dintre noi arătam la fel. L-au bătut cumplit şi apoi l-au prezentat tuturor, atât pentru a ne îngrozi pe noi, cât mai ales pe cei din tabăra celor puşi să bată, spre a-i speria şi manevra mai uşor. Rezultatul a putut fi simţit mai târziu. Şi totuşi, imediat după dispariţia presiunilor, Dumitru Bordeianu a redevenit acelaşi om de altădată, cu care era o plăcere să te întâlneşti şi să stai de vorbă.

Zilele continuau să se scurgă după acelaşi program. Deşteptarea, frecarea cimentului însoţită de aceeaşi bătaie cu picioarele şi cozile de mătură, apoi terciul, mersul la WC, acordându-se cel mult 20 de secunde pentru cei nereeducaţi. Ideea nu ştiu de unde venise, dar ea a fost introdusă la noi în cameră de către Păvăloaie C.

După venirea de la WC, unde pentru cei reeducaţi timpul nu era limitat, urma din nou curăţirea cimentului, însoţită de aceeaşi bătaie colectivă, care dura aproximativ o

oră. Continua apoi perioada de gândire, prin care se urmărea distrugerea nervilor. În acelaşi timp trebuia să stai pe prici în şezut, cu picioarele întinse şi cu mâinile pe genunchi. Cum pe scândură nu era decât o pătură, iar noi eram foarte slăbiţi şi loviţi, această poziţie era într-adevăr chinuitoare. Nu aveai voie să te mişti absolut de loc. Mişcarea unui picior sau încercarea de a-ţi schimba poziţia se pedepsea cu numeroase lovituri de ciomag la tălpi sau peste corp. Pot spune că la aceste lovituri am bătut recordul şi voi căuta să explic cauza. Eram foarte slăbit şi nu suportam să stau pe scândura tare, nemişcat, mai mult de o oră. Oasele mă dureau îngrozitor, atât din cauza lipsei muşchilor de pe fese, cât şi a loviturilor primite.

În această poziţie, trebuia să-ţi reaminteşti tot ce nu ai declarat la anchetă, tot ce ai putea să spui despre colegii tăi sau altceva ce ar fi putut interesa Securitatea. Începeau să-şi facă loc îndoielile privind găsirea unei soluţii salvatoare, fără compromisuri sau sacrificii. Pentru ameliorarea durerilor datorate poziţiei în care şedeam, mi-a venit o idee pe care am pus-o în practică cu oarecare succes. Mi-am pus în gând ca, atunci când supraveghetorul va trece prin faţa mea, să mişc numai degetul cel mare de la picior. Eram sigur că mişcarea va fi observată şi că voi fi pedepsit. Nu ştiam însă cât de brutală va fi reacţia celui ce ne supraveghea, dar merita încercat.

Îmi făcusem planul ca, atunci când voi fi lovit, să trag piciorul, luând mâinile de pe genunchi, apoi, sprijinindu-mă de scândură, să-mi schimb poziţia. A doua zi încerc să-mi pun planul în aplicare şi, când trece pe lângă mine supraveghetorul, mişc degetul cel mare de la picior. Lovitura de ciomag nu se lasă aşteptată, iar eu, conform planului, pun mâinile pe scândură şi-mi strâng picioarele cu un „au!". Iau apoi o altă poziţie regulamentară, diferită de cea veche şi, spre surprinderea mea, lovitura nu se mai repetă.

Văzând că totul a decurs perfect şi fiind mulţumit de

rezultatul obţinut, am considerat că este un succes această încercare şi totodată mi-am dat seama că prin mai mult curaj şi sânge rece pot fi şi ei păcăliţi.

După un timp, la o altă mişcare a degetului, lucrurile s-au petrecut aproape identic. Am prins curaj, dar căutam să fac acest lucru cât mai rar, pentru a înlătura orice bănuială din partea lor. Parcă acum puteam sta mai mult nemişcat pe scândura tare. Loviturile erau mai mult sau mai puţin puternice, depinzând de cel ce le dădea, totuşi, când ciomagul cădea peste osul piciorului, durerea era greu de suportat, dar nu era altă soluţie.

În afară de tortura fizică cauzată de poziţia pe care trebuia să o respecţi, era şi o alta, mai groaznică, aceea de a asista la torturile altora. Această tortură psihică cred că a dus la prăbuşirea unui număr mult mai mare de oameni decât tortura fizică. În timp ce noi şedeam să ne gândim, era luat pe rând câte unul de pe prici şi bătut sub privirile noastre, spunându-i-se că la fiecare ne vine rândul.

Dacă am fi ştiut când urmăm, poate am fi fost mai liniştiţi, dar starea aceasta de aşteptare era îngrozitoare, măcinându-ne nervii. Veneau mereu cu metode noi de tortură şi nu ştiam ce ne mai aşteaptă. Am fi vrut să ne vină cât mai repede rândul, să nu mai vedem ce se întâmplă sub ochii noştri. Unul câte unul, cuprinşi de deznădejde, oamenii începeau să cedeze. Parcă aceste chinuri nu ar fi fost suficiente; au început să ne umilească, urmărind să distrugă orice urmă de demnitate din noi.

Diabolica idee de a asista la chinuirea altora, combinată cu diverse metode de umilire şi depersonalizare totală a victimelor, a contribuit la prăbuşirea celor mai mulţi. Este suficient să subliniez doar faptul că, uneori, eram forţaţi să mâncăm ca porcii, în felul următor: gamela cu mâncare era pusă pe ciment, iar victima trebuia să stea în genunchi, cu mâinile la spate, fiind obligat să se aplece şi să-şi mănânce toată mâncarea din gamelă, lucru imposibil. De aceea unii îşi

opăreau nasul sau barba, alţii cădeau peste gamelă, frigându-se sau vărsând-o, în timp ce acei care îşi mai păstraseră o doză de luciditate preferau să o răstoarne cu barba, acceptând să fie bătuţi şi să rămână flămânzi, decât să se chinuie şi să se umilească.

Gradul de dezumanizare şi robotizare la care se ajunsese în urma îndelungatelor şi teribilelor torturi ieşea în evidenţă şi atunci când victimele erau puse să sară unul peste altul, făcându-se o adevărată piramidă peste cel de dedesubt, în timp ce reeducaţii, cuprinşi de o adevărată nebunie colectivă, parcă se luau la întrecere strigând: „grămada până la tavan!" iar gemetele celor de dedesubt părea să le stimuleze strigătele lor demente.

După ce ni s-au luat lingurile, am fost puşi să mâncăm din gamelă stând pe brânci. Dacă cineva încerca să se ajute de mâini la ţinutul sau aplecarea gamelei, era bătut peste braţe şi îndesat cu nasul în gamelă. Mulţi s-au opărit sau au încercat să verse gamela cu barba.

Câte unul începe să ceară hârtie pentru a scrie.

Încep prăbuşirile, iar panica pune stăpânire pe toţi. Ce şi despre cine va scrie? Fiecare îşi pune întrebarea: „Ce se va scrie despre mine şi cine va scrie?"

Erau întrebări izvorâte din groază, care ne obsedau şi făceau să ne cuprindă deznădejdea. Gândurile zboară şi spre celelalte camere, unde aveam prieteni. Ce fac ei şi ce gândesc despre noi? Apoi alte şi alte gânduri, din ce în ce mai apăsătoare. În acest timp îi va veni rândul lui Aurel Pandurescu, student la teologie, arestat şi în timpul lui Antonescu. A fost bătut într-un mod care depăşeşte orice închipuire. Tot corpul, mâinile, picioarele, faţa şi tot ce se putea observa aveau numai urme de lovituri. A început să fie călcat în picioare. Nu a mai putut rezista şi şi-a făcut nevoile pe el. Sub pretextul că a murdărit camera, a fost forţat să-şi mănânce excrementele. După aceea a fost pus să stea pe un hârdău, într-un picior, cu mâinile în sus, 24 ore. Un reeducat a avut

sarcina să-l supravegheze, să nu-şi schimbe picioarele şi să stea cu mâinile ridicate. Când nu mai putea respecta poziţia cerută, era lovit cu ciomagul peste fluierul picioarelor pentru a sta cu braţele aşa cum se cerea. Greu de imaginat, dar a reuşit să stea în această poziţie până a doua zi spre orele 11, când s-a prăbuşit fără cunoştinţă pe ciment. A fost ridicat pe braţe de acolo şi pus pe prici vizavi de mine. În acele clipe, am avut impresia că am în faţă un corp care nu numai că a fost părăsit de suflet, dar şi de tot ce era dumnezeiesc în el. Părea un muşuroi de materie acaparată de puterea răului. De câte ori îmi aduc aminte, îmi apare în faţă ceva ce nu are nici o asemănare cu ceea ce a creat Dumnezeu în această lume. După un timp, a început să geamă şi să ceară o lingură de căc.. pentru a-şi uda gura. Atmosfera era destul de grea, încât nici cei reeducaţi nu scoteau un cuvânt. Toţi executau ordinele primite în cea mai perfectă linişte. Se părea că trăim într-o lume peste care stăpânea groaza şi puterea întunericului. În aceste condiţii, programul se respecta cu stricteţe.

Bătăile comune continuau cu regularitate dimineaţa şi seara, cu ocazia curăţeniei, iar în cursul zilei aveau loc bătăile şi torturile individuale.

În altă dimineaţă, am asistat la o nouă scenă zguduitoare, când a fost bătut Gheorghe Andrişan, bucovinean, student la Iaşi. Era un om de o puritate sufletească rar întâlnită. Din cauza loviturilor, îi curgea sânge pe nas şi pe gură. Cu toate acestea, era bătut în continuare, cu pumnii în piept, de către cei cărora li se cerea să dovedească că vor să se reeduce. Modul cum primea Gh. Andrişan aceste lovituri nu-l voi putea uita niciodată. Privirea lui în gol şi nepăsarea cu care accepta aceste lovituri parcă nu te mai înspăimântau, ci dimpotrivă îţi dădeau curaj. Apoi l-au pus să stea pe un hârdău, într-un picior şi cu mâinile în sus. Nu mai ştiu cât a stat în această poziţie, dar îmi amintesc că în ochii lui se putea vedea numai linişte şi resemnare.

Mult mai târziu, voi afla că, după plecarea mea la infirmerie, Gh. Andrişan va încerca să se sinucidă: într-o noapte a vrut să-şi taie arterele de la gât. Va fi descoperit de P. Popescu şi salvat de la moartea pe care şi-o dorea în locul torturilor şi al umilinţelor.

Altă dată, pentru a ne arăta că mai au şi alte metode nepuse încă în practică, l-au luat pe Paul Bandu din Constanţa şi, ca o demonstraţie de forţă, după ce l-au aşezat pe un prici, au tăbărât doi cu ciomegele, lovindu-l în ritmul în care se bate fierul la forjă. Demonstraţia a durat circa 15 minute, însă, de la şale şi până la genunchi nu mai rămăsese nici o bucată de piele care să nu fie neagră-vânătă. Ceea ce a impresionat pe toată lumea nu a fost expunerea sa dezbrăcat pentru a se vedea efectul loviturilor, ci răbdarea greu de imaginat a acestui băiat de 21 ani. Nici o mişcare, nici un geamăt, nimic nu s-a observat la acest copil. Se vedea pe chipurile celor ce-l loveau o înfrângere a lor şi nu a acelui băiat bătut.

În aceste clipe trecutul nu ne interesa, iar viitorul ne cutremura. De aceea trăiam numai în prezent şi eram convinşi că viitorul nostru atârnă de acest prezent. În această atmosferă ne găseam în preajma Anului Nou. Nu pot preciza dacă înainte sau după 1 ianuarie 1951 mai rămăsesem încă trei asupra cărora trebuia să se mai facă demonstraţii de forţă, întrucât nu consimţisem să ne facem demascarea. Nu ştiam pe ce considerente am fost lăsat la urmă, deoarece la început nu fusesem pus alături de cei care erau consideraţi a fi mai greu de reeducat. Întrebarea pe care mi-o puneam era: oare fusesem lăsat la urmă pentru că nu cerusem hârtie ca să scriu ceea ce ştiu sau ei sunt în posesia unor date despre mine? Şi care sunt ele? După cum eram aşezaţi pe prici, eram al treilea, deci aş fi urmat la rând. În dreapta mea era Gh. Olteanu, student la Cluj, iar celălalt fiind Gelu Gheorghiu, considerat a fi un legionar fanatic cu mare influenţă asupra celor din jurul său.

Într-adevăr, a doua zi am fost luat la bătaie, la fel cum se procedase şi cu ceilalţi dinaintea mea. Bătăi la palmă, la tălpi, apoi loviturile unde se nimerea. După bătaie am fost pus să fac 300 de genuflexiuni cu mâinile în sus. Alături de mine era un reeducat care îmi impunea ritmul cu loviturile de ciomag peste picioare, având totodată şi sarcina de a număra executarea genuflexiunilor.

Nu mă aşteptam să le execut, fiind foarte slăbit, dar, spre dezamăgirea mea, după executarea celor 300 de genuflexiuni, mi s-a spus să continui până mă vor opri ei. Nu ştiu cum am avut atâta forţă să execut în continuare, pentru ca după un timp să nu mai pot; picioarele îmi tremurau şi am căzut sau m-am lăsat pe ciment. Au început să mă lovească şi apoi să mă calce cu picioarele. Am simţit că încep să-mi fac nevoile pe mine.

Le-am spus şi au oprit bătaia. Nu mi-au permis să merg la hârdău, ci m-au obligat să intru sub prici şi să folosesc gamela. După ce mi-am făcut nevoile în gamelă şi m-am curăţat cum am putut sub prici, am pus gamela la piciorul priciului, am ieşit de sub el şi am încercat să mă duc la locul meu. Am fost oprit şi trimis să-mi iau gamela şi să mănânc tot ce este în ea. I-am rugat să-mi permită să mănânc mai târziu conţinutul gamelei, deoarece mă simţeam foarte rău. Nu ştiu cum arătam, dar au acceptat.

Nu m-am aşezat bine pe prici, că uşa s-a deschis şi gardianul ne-a spus să mergem la WC. Fără a mai aştepta ceva, m-am repezit la gamelă, am luat-o sub haină şi am fugit, intrând primul în WC, unde am vărsat-o, încercând să o spăl la chiuvetă. Această operaţie nu am mai reuşit să o duc la bun sfârşit, deoarece, sub ploaia de lovituri, am fost îndepărtat de la chiuvetă, deşi mai rămăsese destulă murdărie pe marginea gamelei. Cu toate loviturile primite, mă bucuram că am scăpat de umilinţa la care urma să fiu supus. Ajuns în cameră, nu-mi mai amintesc ce s-a întâmplat şi nici cât de scump am plătit îndrăzneala mea de a nu executa ceea ce

mi-au spus să fac cu conţinutul gamelei.

La masa de prânz ne-am aşezat în ordine în faţa hârdăului cu mâncare. Cum nu mi s-a permis să spăl gamela, am fost nevoit să o ţin cu fundul în sus, ca să nu se observe murdăria. Polonicarul Păvăloaie Constantin împărţea cu ciudă mâncarea, turnând-o de sus în gamelă, în aşa fel încât să ne sară cât mai mulţi stropi pe mâini, ca să ne frigă. Când mi-a venit rândul, am întors şi eu gamela deasupra hârdăului. Până a observat polonicarul murdăria de pe gamelă, polonicul fusese deja deşertat, iar stropii din gamelă apucaseră să sară atât pe mâna mea, cât şi în hârdău. Cu polonicul ridicat, a început să mă înjure că am spurcat mâncarea. M-am retras repede din faţa lui, ducându-mă la locul meu. Am mâncat imediat mâncarea şi, cu groază, urmăream ce se mai întâmplă. Toată lumea a primit masa în tăcere, dar, ca niciodată, nimeni nu a mai luat supliment, scoţându-se afară restul de mâncare. Dacă m-aş fi prezentat cu gamela nerăsturnată, s-ar fi observat fecalele şi m-ar fi obligat să o ţin alături de hârdău. Sunt convins că în timpul mesei ar fi făcut tot felul de glume despre gamela mea, căutând să mă umilească.

Nu a fost civilizat cum am procedat, dar atunci cine mai gândea normal? Eram sigur că, dacă le-aş fi cerut voie să spăl gamela, nu mi-ar fi permis, dimpotrivă ar fi dat amploare acestui fapt, cu scopul de a mă umili, batjocori.

În urma celor întâmplate, în afară de înjurăturile şi ameninţările polonicarului, nimeni nu a zis nimic.

Pe măsură ce timpul se scurgea, mă simţeam tot mai neputincios şi groaza de bătaie începea să mă cuprindă.

A doua zi, am fost bătut din nou şi cred că atunci mi-a fost luxat sau poate şi fracturat maxilarul. Îmi amintesc că, vrând să-l umilească pe Vasile Ungureanu, Ţurcanu, venind probabil în mod special pentru acest lucru, l-a pus să mă înjure şi să mă lovească. Acesta a refuzat. Repezindu-se la el şi lovindu-l, Ţurcanu i-a ordonat din nou să mă lovească.

Bietul Vasile Ungureanu nu a mai avut tăria de a-l înfrunta şi, întorcându-se spre mine, a zis plângând: „Dumnezeii şi biserica mă-tii, îmi spuneai mereu să vorbim despre Căpitan!...” şi, de frică, mi-a dat o lovitură puternică în plină faţă. Nu am simţit nici o durere, doar o zdruncinătură în cap, însoţită de un întuneric în faţa ochilor şi pierderea cunoştinţei un timp, fără să ştiu cât a durat, un minut, câteva secunde, nu pot aprecia. Acesta a fost momentul când mi-a fost luxat maxilarul şi nu cum este prezentat de Dumitru Bordeianu în cartea sa, „Mărturisiri din Mlaştina Disperării”, pag. 133, capitolul „Cazul lui Popa Neculai”. Într-adevăr, acest caz a avut loc, însă victima a fost Dumitrescu Marin, din câte îmi amintesc, student la geografie. Dumitru Bordeianu auzind de acest caz şi de faptul că eu nu pot apropia complet maxilarele, întrucât maxilarul inferior îmi este parţial anchilozat, putându-l mişca numai pe verticală, în sus sau în jos, doar mai puţin de doi centimetri, a pus această întâmplare pe seama mea, având totuşi o scuză, deoarece acolo în Australia unde a scris cartea, nu a avut cu cine să se mai consulte.

Îmi mai amintesc că am fost pus să mai execut 100 de genuflexiuni, iar după aceea, pentru a mă umili, am fost obligat să mă trântesc de 50 de ori cu şezutul de ciment. Extenuat la maximum după executarea genuflexiunilor, noua pedeapsă mi s-a părut ca o uşurare a suferinţelor. Trebuia să stai cu fundul pe ciment, având picioarele perfect întinse în faţă, apoi urma ridicarea corpului cât mai sus, cu ajutorul mâinilor lipite de corp, pentru ca, la o comandă dată, să ridici mâinile de pe ciment, îndepărtându-le de corp şi căzând în felul acesta în şezut. Dacă la un om normal fesele amortizează căderea într-o oarecare măsură, pentru mine, care eram numai piele şi oase, această amortizare nu era posibilă, aşa încât căderea pe ciment făcea să mi se zdruncine creierul în cap, iar datorită ritmului accelerat, ajunsesem la un moment dat într-o stare de tulburare mintală.

Aş fi preferat orice fel de bătaie în locul acelor izbituri cu şezutul de ciment. Nu-mi dau seama nici astăzi din ce cauză, dar mi-a rămas în amintire ca una din cele mai groaznice metode de tortură. Probabil, zdruncinarea creierului, simţită când mi-a fost luxat maxilarul, continuată cu cele cauzate de izbirea cu fundul de ciment, să-mi fi produs o gravă tulburare psihică. Ajuns de la locul de supliciu, pe prici, mi-am pus întrebarea: „Dacă aici pe pământ au loc asemenea chinuri, oare cum vor fi cele din iad?" Era clar că neputinţa începuse să pună stăpânire pe mine.

Dacă până atunci să alerg sau să fac curăţenie pe sub priciuri pentru mine era ca o evadare din realitate, un fel de relaxare psihică, făcându-mă să nu mai văd ce se petrece în jurul meu, de acum aceste pedepse vor deveni adevărate chinuri.

Spectacolul torturilor celorlalţi începea să-şi arate efectele, mai ales că ştiam ce mă aşteaptă şi pe mine. Seara, cu ochii închişi, îmi făceam în gând rugăciunea şi apoi, până mă fura somnul, căutam o scăpare. În majoritate, omenii cedaseră şi li se dădea hârtie şi creioane pentru a nota ce trebuie să declare. În acea noapte, m-am hotărât să le spun că accept şi eu să scriu tot ce ştiu.

Luând hotărârea, credeam că mă vor lăsa în pace câteva zile, timp în care speram să-mi vină în minte vreo idee salvatoare. Mă gândeam să repet unele lucruri fără importanţă, care mai fuseseră declarate la Suceava şi să spun apoi numai minciuni. Nici prin gând nu-mi trecea să divulg ceea ce reuşisem să ascund în timpul acelor teribile anchete de la Suceava şi nici nu puteam să spun ceea ce discutasem prin celule cu prietenii. Cred că Dumnezeu m-a ajutat şi nu mă părăsise, transmiţându-mi următoarea idee: să spun că în pădurea de lângă satul meu am un mic depozit de arme.

Eram sigur că voi fi crezut, deoarece Securitatea cunoştea participarea mea la pregătirea punctului de

rezistenţă din pădurea de lângă Solonţ, judeţul Bacău, unde se găsiseră arme. Pentru Securitate, existenţa unor arme şi în alte locuri era plauzibilă. Pentru a întări afirmaţiile mele, am dat nişte nume fictive de complici cu care am ascuns armele. Am avut grijă să spun numai nume de oameni care nu au existat niciodată în sat, sperând că mai târziu să pot nega existenţa acestor arme, bazându-mă pe aceste nume şi pe faptul că am fost torturat. Scopul meu era să câştig timp sau să fiu dus la Securitate pentru noi anchete, scăpând astfel din iadul în care mă aflam. Analizasem şi perspectiva de a fi dus să arăt locul ascunzătorii, cu care ocazie aş fi încercat o evadare. A doua zi, imediat după terci, am fost întrebat din nou dacă nu am de gând să-mi fac demascarea. Se vedea clar că vor să înceapă din nou torturile. Spre surprinderea lor, am răspuns că m-am hotărât să-mi fac demascarea şi că voi declara tot ce ştiu. În ziua aceea nu am mai fost bătut, spunându-mi-se să mă pregătesc, pentru că voi primi hârtie de scris. Am scăpat eu de la torturi pentru a intra altul în locul meu. Îmi părea rău, dar simţeam că mă părăsesc puterile. Bătăile începuseră a-şi face efectul. Mâinile mi se umflaseră atât de tare încât nu mai putem strânge pumnul, culoarea palmelor era aproape neagră şi înainta printre degete spre partea exterioară. Picioarele erau vinete şi se umflau mereu. Vorbeam tot mai greu, fără să ştiu că maxilarul era luxat sau poate fracturat. Aveam dureri în piept, nu puteam respira decât cu mari dureri şi-mi dădeam seama că am temperatură. Cu toate acestea, nu m-am plâns că sunt bolnav, aşteptând ca toate să se desfăşoare după cum va hotărî Cel de Sus. Ajunsesem să am impresia că toţi cei reeducaţi mă urmăresc. Teama îmi pătrunsese în suflet mai adânc, o dată cu îmbolnăvirea fizică. Noaptea sunt trezit din somn de plantonul Petrică Tudose, student ieşean la medicină, care-mi spune că dacă doresc apă îmi dă voie să merg să beau. Deşi setea mă chinuia, am refuzat. Nu ştiu cauza reală a refuzului; greutatea de a mă scula de pe scândurile pe care eram întins

sau neacceptarea favorului?

După una sau două zile mi s-a dat hârtie şi creion şi am scris tot ceea ce plănuisem. În cele notate acolo nu am implicat pe nimeni. Aceasta va fi unica mea declaraţie dată în timpul reeducării. După masă, când am fost scoşi la WC, pe mine m-au dezbrăcat în pielea goală şi m-au băgat sub un duş cu apă rece. Geamurile şi uşa WC-ului erau deschise, iar afară era un adevărat „ger al Bobotezei". Se făcea un curent groaznic, iar eu, sub duşul rece, nu mai simţeam nimic. Am fost ţinut sub duş până au folosit toţi WC-ul şi s-a terminat cu golitul hârdaielor. Când s-a dat ordin să mergem în cameră, nu am avut timp să iau cel puţin o cămaşă pe mine, încât am plecat în pielea goală. Trecând astfel pe lângă gardian, am observat cum se uita la mine, speriat probabil de felul cum arătam.

Poate că Dumnezeu a vrut ca duşul să-mi scurteze statul în acea cameră. Nu ştiu care a fost scopul duşului la care am fost supus. La Gherla, mi-a spus Ioniţă Sârbu, care atunci era în aceeaşi cameră cu mine, că am fost băgat sub duş pentru că eram tot vânăt şi tumefiat. Sau poate s-a încercat o blasfemie a sărbătoririi Botezului Domnului.

Pierdusem noţiunea timpului, dar ştiu că s-a petrecut după ziua de 6 sau 7 ianuarie.

Seara m-am culcat din nou îmbrăcat, sub acelaşi geam întredeschis. În timpul nopţii, sunt din nou trezit de aceleaşi plantoane, care îmi spun că am voie să merg să beau apă. O noapte mai târziu am fost iarăşi trezit pentru că gemeam prin somn, îngăduindu-mi-se să dorm pe o parte, dar cu mâinile afară din pătură. Am rămas mai departe în aceeaşi poziţie, fără să spun ceva. Cei ce-mi făceau favorul de a-mi acorda posibilitatea să dorm în altă poziţie – primul favor de acest fel, n-o făceau din milă sau datorită vreunui sentiment, ci, după cum aveam să aflu mai târziu, din cauză că gemeam prea mult prin somn şi îi deranjam pe reeducaţi. Mă trezeau de câte ori gemeam, dar acest fapt nu mă deranja, ajunsesem

într-o asemenea stare încât nu mai simţeam nici durerile mele, nu mă mai influenţau nici durerile altora, devenisem insensibil la tot ce se întâmpla în jurul meu.

În această stare eram când, a doua zi, vine Ţurcanu în cameră şi-mi spune să mă îmbrac, că sunt chemat la poartă. Era în jur de ora 14. Această veste mi-a dat puteri nebănuite. Parcă nu mai eram bolnav. Eram sigur că mă cheamă Securitatea ca urmare a declaraţiei mele. M-au ajutat să mă îmbrac, mi-au pus o căciulă cu urechi, fiindu-mi aşezată pe cap de Ţurcanu, dar lucrurile s-au complicat când a trebuit să mă încalţ. Din cauză că picioarele îmi erau foarte umflate, nu s-a găsit în cameră nici o pereche de bocanci în care să-mi intre picioarele. Până la urmă s-a ales o pereche, în care îmi intra numai vârful labelor de la picioare, cu restul călcând pe ştaifuri. Astfel îmbrăcat, am avut nefericita onoare de a fi dus la braţ de către Ţurcanu până la poartă, timp în care mi s-a atras atenţia să nu vorbesc ceva de cele ce se întâmplă în camerele de la subsol.

Cât vorbea el, eu îmi făceam planul cum trebuie să mă comport şi ce să spun. De la poartă, unde m-a părăsit Ţurcanu, până la camera de anchetă, îmi apăru în minte o nouă bănuială: dacă mi se întinde o cursă pentru a vedea cum mă comport, iar anchetatorul să nu fie decât un reeducat?

Sunt convins că şi în acel moment Dumnezeu mi-a redat toată luciditatea şi încrederea, care la un moment dat mă părăsiseră. În câteva secunde, am hotărât tot ce trebuie să fac. Până la uşă mi-am dezlegat căciula de sub barbă, dând-o mult spre ceafă, pentru a se vedea urmele loviturilor.

După cum îmi pusese Ţurcanu căciula pe cap şi mă legase pe sub barbă, mi-am dat seama că urmărea să ascundă urmele loviturilor. Intrând în cameră, ţineam mâinile întinse pe lângă corp, dar cu palmele în faţă, ca să se observe că sunt umflate şi înnegrite, Am căutat să fac cât mai mult zgomot, târând bocancii după mine, pentru a se vedea că nu mi-au încăput picioarele în ei. Am încercat să iau o atitudine

degajată, urmărind permanent felul în care va reacţiona cel la care mergeam, ca să-mi dau seama dacă este anchetator sau reeducat. După întrebările obişnuite, cum mă numesc, de unde sunt etc., timp în care mă studia foarte atent, uitându-se când la faţă, când la mâini şi picioare, m-a întrebat cum mă simt cu sănătatea. I-am răspuns scurt că sunt răcit. S-a mai uitat o dată la mine, apoi a arătat că a dorit să mă cunoască şi a chemat gardianul, spunându-i să mă ducă în cameră. Am plecat, convins fiind că mi-am jucat bine rolul pe care mi-l propusesem şi că nu am riscat nimic în cazul în care ar fi fost un om de-al lui Ţurcanu.

Având în vedere modul cum a decurs întâlnirea cu securistul, nu mă aşteptam la nimic deosebit. Observasem că m-a studiat atent, că a înţeles tot ce se petrece în închisoare şi că în sufletul lui mai era un strop de omenie.

Nu-mi închipuiam că în urma acestei întâlniri va începe o altă perioadă în viaţa mea de puşcărie. După circa o jumătate de oră de la întoarcerea mea, a venit din nou Ţurcanu în cameră şi l-a pus pe Tudose P., student în anul V la medicină, să mă consulte; acesta, după consultaţie, i-a şoptit că am apă la plămânul drept. A plecat, spunându-le ceva celor din comitet, iar eu mi-am luat locul pe prici, în poziţie de gândire. După o discuţie între membrii comitetului de cameră, a venit Tudose P. şi mi-a zis că nu mai sunt obligat să stau cu mâinile pe genunchi. Nu am spus nimic, rămânând în aceeaşi poziţie, deoarece simţeam nevoia să mă sprijin de ceva Apoi a venit din nou Ţurcanu, care m-a mutat de la locul meu pe celălalt prici, spunându-le celor din comitet să-mi dea voie să stau întins pe prici, iar închiderea să mă găsească sub pătură.

Tot acum voi fi martor la o altă scenă zguduitoare, când l-au bătut pe Ion Pintilie. L-au bătut până a înnebunit. În această stare a început să-i înjure, când pe româneşte, când în limba franceză, trecând apoi la râs şi iar la înjurături. Cei care îl băteau, crezând că simulează, continuau să-l lovească, până

ce studentul medicinist de la Iaşi nu a mai putut zice nimic. Ion Pintilie era fiul unui cojocar din Tecuci, fiind singurul copil la părinţi. În ziua de Sfântul Ioan (7 ianuarie) ne-au adus un hârdău cu murături în cameră şi ne-au dat fiecăruia câte o cană de moare, iar celor ce-şi serbau onomastica, câte un litru şi apoi 2-3 zile nu ne-au mai dat apă, cu excepţia celor ce promiteau demascare. De la litrul de moare, Ion Pintilie parcă era beat din cauza setei, având toată gura spuzită. El avea ascunsă în căciulă o poezie, la care ţinea foarte mult şi pe care nu o predase la percheziţie.

Probabil a mai ştiut cineva de ea, deoarece s-a făcut întrebarea repetată „dacă mai are cineva ceva ascuns". Ion Pintilie nu a spus nimic. I-au desfăcut căciula şi au descoperit poezia. Acesta a fost motivul pentru care a fost bătut. Trebuie precizat că poezia nu avea nimic politic în cuprinsul ei. Dându-şi seama de monstruozitatea comisă, l-au întins pe prici, vizavi de mine. De atunci nu l-am mai văzut. Am aflat mai târziu că a fost şi el dus la infirmerie, unde a murit. De voie, de nevoie, m-am aşezat pe prici sub pătură.

Nu mă durea nimic şi eram parcă absent la cele ce se petreceau în cameră. Nu am coborât la masă şi nici nu m-au obligat să mănânc. Nu mă mai interesa ce se petrece în timpul curăţeniei în jurul meu. Chiar şi bătaia, la care fusese supus Ion Pintilie, aveam atunci impresia că se petrecea undeva departe de mine şi nu trebuia să-i dau importanţă.

Anormalul începuse să devină normal. Cu câteva zile înainte de a fi bătut Ion Pintilie, am asistat iarăşi la o scenă: parcă mă simt ruşinat şi acum de indiferenţa totală de care eram stăpânit la vederea ei. Este vorba de momentul când A. Pandurescu, pentru a scăpa de umilinţele şi chinurile la care era supus, într-un moment de disperare, s-a aruncat cu capul în hârdăul de ciorbă fierbinte, care tocmai fusese băgat în cameră, sperând că în urma arsurilor să scape definitiv de acest infern. Gradul de dezumanizare, manifestat prin totala indiferenţă la care ajunsesem, se confirmă şi prin faptul că,

numai în urma unor repetate încercări de mai târziu, de a delimita cu alţi colegi timpul când am stat împreună în camera 3 subsol, mi-am amintit de această scenă. Mi-a rămas doar în memoria vizuală momentul când s-a aruncat cu capul în hârdău, cum a fost scos de acolo şi parcă-l văd cum era dus de alţi doi la locul său, fiind ţinut de subţiori, în timp ce el mergea încovoiat, iar de pe capul lui, aplecat până în dreptul genunchilor, îi curgeau resturile de ciorbă. A fost aşezat la locul lui pe prici, în apropiere de uşă, iar eu, stând pe priciul de vizavi, îl priveam cuprins de o totală nepăsare.

Unele situaţii descrise până acum mă fac parcă să retrăiesc acele clipe, datorită poate sensibilităţii care mai continua să existe în mine până atunci. De la această întâmplare nu mi-a mai rămas decât ce mi s-a întipărit în memoria vizuală, după cum se va întâmpla şi în cazul Ion Pintilie. Cred că nu greşesc afirmând că în momentele respective continuam să trăiesc doar fizic, întrucât sufleteşte eram complet distrus. Ce a urmat după aceea în camera 3 subsol nu mai ştiu şi sper să se găsească cineva să povestească. Imediat după închidere, a venit un gardian,care m-a luat şi m-a dus într-o o celulă de pe secţia „corecţional". Nu ştiu cine mi-a adus puţinul bagaj şi bocancii, plecasem din cameră aşa cum şedeam sub pătură. În noua celulă, am găsit un deţinut pe care aveam să-l identific mai târziu în persoana faimosului bătăuş Titus Leonida. Cum a plecat gardianul din cameră, a şi venit la mine să mă iscodească. Nu-mi dădeam seama cum era mai bine să mă comport, ca „bandit" sau ca „reeducat" şi, pentru a evita discuţiile cu el, m-am prefăcut că adorm; poate şi din cauza efortului făcut la urcarea scărilor, am adormit cu adevărat şi numai Dumnezeu ştie câte zile s-au scurs. Îmi amintesc doar că într-o dimineaţă, înainte de a se face ziuă, am auzit întrebarea: — Mai trăieşte? şi apoi răspunsul: —Ar putea să scape; are temperatură numai 39,5.

Mă găseam într-o cameră străină, iar întrebarea era pusă

de un alt bolnav. Cât timp am stat în celula de la „corecţional", nu am aflat niciodată. Bolnavul cu care eram în noua celulă era Puiu Chivulescu din Târgovişte, student la Matematică, sosit de curând dintr-un lagăr din Siberia, unde fusese prizonier de război. Deşi avea o mână fracturată de la bătăi, m-a îngrijit cum numai mama ar fi făcut-o. Când mi-am recăpătat cunoştinţa, nu-mi dădeam seama ce este cu mine. Pentru că aveam mâncărimi, mi-am scos căciula din cap, era udă şi se rupea cu uşurinţă. Putrezise. Încercând să mă scarpin pe cap, am văzut că, sub unghiile care crescuseră enorm, rămânea numai păr. Pipăindu-mi capul, am constatat că din moalele acestuia îmi căzuse părul. Nu aveam timp să mă gândesc ce-i cu mine, fiindcă adormeam imediat. Am vrut să-mi schimb poziţia, dar nu am putut. Cerul gurii era ca o rană şi aveam impresia că ceva atârnă de el. Buzele erau uscate şi mă dureau. Am cerut apă şi Puiu Chivulescu mi-a dat câteva linguri, după care am adormit din nou. L-am întrebat pe Puiu Chivulescu unde mă aflu şi mi-a răspuns că sunt la infirmerie, că el este internat de 3-4 zile, dar că m-a găsit aici. Nu l-am mai întrebat nimic.

Adormeam şi mă trezeam cerând apă. Setea mă chinuia, cerul gurii mă durea, abia înghiţeam apa, dar ceream mereu. Devenisem un adevărat chin pentru Puiu Chivulescu. Îmi amintesc că sanitarul îmi făcea injecţii cu o seringă mare, probabil cu glucoză sau ser fiziologic.

Puiu Chivulescu mi-a spus că miros îngrozitor şi că ar vrea să vadă dacă nu mi-am făcut nevoile pe mine. S-a necăjit cu o mână să cerceteze de unde vine acel miros. Nu eram murdar, sub mine cearşaful era ud, iar paiele din salteaua pe care zăceam se înfierbântaseră şi începură să putrezească.

Dând la o parte pătura, a descoperit de unde vine mirosul. Începând cu laba picioarelor şi până la genunchi făcusem o adevărată colecţie de puroi, iar punga de la piciorul stâng se deschisese în două locuri, la oul piciorului şi

sub genunchi. Aceasta era sursa mirosului de care vorbea Chivulescu.

La piciorul drept, punga de puroi nu se spărsese, deşi ajunsese tot sub genunchi. Am auzit când sanitarul a propus doctorului să-mi facă incizie la piciorul drept pentru a da drumul puroiului să se scurgă, dar doctorul a refuzat.

Alte amănunte mi-au fost povestite de Chivulescu, iar cicatricele se pot vedea foarte clar şi în prezent. Urmare a scurgerii puroiului, organismul a început să-şi recapete vigoarea, iar temperatura să scadă. Cu toate acestea setea mă chinuia permanent şi consumam foarte multă apă, contrar tuturor recomandărilor. În fiecare seară Chivulescu îmi aducea câte şase gamele cu apă şi mi le punea pe noptieră, dar nu-mi ajungeau.

Aveam o sticluţă pe care o cufundam în gamelă pentru a o umple, din care beam de trei ori. Ştiam că nu este bine să bei multă apă în cazuri cu temperatură mare, de aceea sorbeam câte puţin, dar foarte des. Totdeauna, la 5 dimineaţa, când se dădea deşteptarea, Chivulescu bătea în uşă şi cerea voie să-mi aducă apă. Îmi amintesc că într-o noapte am băut toată apa din cele nouă gamele din cameră, aduse de Chivulescu pentru toţi din încăpere. O dată cu apa, am început să mănânc şi câte puţin arpacaş. Eram hrănit cu lingura, iar Chivulescu era nevoit să mă trezească mereu, deoarece adormeam cu mâncarea în gură. Oricât mă forţam să mestec arpacaşul, nu reuşeam. Nu ştiam de ce. La fel se întâmpla şi atunci când se nimerea o bucată de carne sau burtă. Cu toată străduinţa mea de a le mărunţi, trebuia să le înghit tot întregi.

A venit într-o zi doctorul, m-a consultat şi l-am auzit spunând sanitarului că lichidul a ajuns din nou până aproape de claviculă. S-a întors peste puţin timp şi mi-a făcut o puncţie, scoţându-mi o parte din lichid. Între timp, a început să mă doară urechea stângă, iar somnul pusese stăpânire pe mine. Sanitarul îmi lua temperatura zilnic, dimineaţa şi seara,

dar refuza să-mi spună cât am. Odată, stând cu ochii închişi, am observat că a venit sanitarul ca să vadă ce fac. L-am auzit pe Chivulescu spunându-i că tot spatele meu este o rană şi întrebându-l dacă ar putea să mă panseze. M-a controlat şi apoi mi-a pus un pansament pe şale şi pe şira spinării. Într-o seară, după câteva zile, când Chivulescu fusese scos de Ţurcanu pentru a scrie o declaraţie referitoare la nişte ofiţeri prizonieri din lagărele din Siberia (după cum mi-a spus el), eu am încercat să cobor singur din pat, pentru a merge la tinetă, dar nu m-am putut ţine pe picioare şi am căzut pe ciment. Nu m-am mai putut ridica şi am rămas aşa până aproape de miezul nopţii, când a fost adus în cameră Chivulescu. Văzându-mă jos, m-a ridicat împreună cu Ţurcanu şi m-au aşezat în pat, de unde nu voi mai coborî fără a fi ajutat de cineva, până când voi rămâne singur în celulă. Tot atunci Chivulescu mi-a povestit că mi s-au făcut câteva injecţii cu penicilină, rămase de la cineva care murise şi că aceste injecţii m-ar fi salvat, ajutând la localizarea puroiului de la picioare. Nu am putut afla numele celui care murise, însă în mod sigur era tot o victimă a reeducării.

Nu este exclus să fi fost Ion Pintilie, care a fost internat în urma mea. Este doar o prezumţie. Cu tot consumul foarte mare de apă, urinam foarte puţin, pierdeam apa prin transpiraţie sau era reţinută în corp, datorită deshidratării. Îmi amintesc că în această perioadă a mai fost adus în celulă, în al treilea pat, Cornel Luca, ardelean mi se pare. Era un bun povestitor, străduindu-se mereu să pară un om vesel, deşi se vedea că trecuse şi el prin chinurile demascării. După câteva zile, a fost scos din infirmerie, în locul lui fiind adus Benone Milea, după câte îmi amintesc, din Domneşti sau dintr-un un sat din apropierea acestei comune din judeţul Muscel. Era timorat şi părea sătul de viaţă. De la el am aflat câte ceva despre Arsenescu şi Arnăuţoiu, dar căuta să evite aceste discuţii. Fusese anchetat şi torturat la Securitatea din Piteşti, apoi dat pe mâna lui Ţurcanu, pentru a stoarce de la el tot ce

nu reuşiseră „organele". De altfel, au mai fost asemenea cazuri, ceea ce dovedeşte că metodele folosite de Ţurcanu erau mult mai eficiente decât ale Securităţii. Ar fi însă o mare greşală dacă am crede că Securitatea era mai blândă decât Ţurcanu. Se ştie că încă din timpurile străvechi, când oamenii au început să se organizeze sub formă de familie, clan, triburi, cetăţi apoi state, pentru ordinea şi siguranţa lor, ei şi-au înfiinţat sub diverse forme, servicii de poliţie, spionaj etc. în care erau angajaţi indivizii dintre cei mai dotaţi cu inteligenţă, curaj, caracter şi nu persoane a căror valoare era obedienţa, aşa cum s-a întâmplat în România comunistă. Fapt explicabil oarecum, deoarece regimul comunist român nu urmărea protejarea oamenilor ci suprimarea celor ce se opuneau regimului comunist, grija de oameni fiind lăsată pe seama Moscovei. Securitatea era mai perfidă, mai sadică, mai laşă, deoarece se folosea de un bolnav mintal, stăpânit de un sadism care depăşea orice imaginaţie, prin care căuta să-şi atingă scopul, autorităţile fugind totodată de o eventuală răspundere.

Securitatea trebuie judecată după metodele folosite, după scopurile urmărite şi nu după excepţiile întâlnite, care reprezentau o mică parte şi care, mai târziu, au ajuns alături de noi în închisori sau au fost daţi afară şi trimişi „la munca de jos". După aproximativ o săptămână, Benone Milea a fost scos din celulă şi dus în mod sigur într-un nou infern.

Am putut să observ când îşi făcea bagajul, un om căzut în ghearele deznădejdii şi care îşi pierduse orice speranţă. Din acel moment nu am mai auzit nimic despre el.

După scoaterea lui Chivulescu din infirmerie, dimineaţa am cerut să fiu lăsat să merg la WC-ul de pe sală, motivând că eu nu pot duce tineta afară şi nici nu mă pot aşeza şi ridica de pe ea. Cererea mi-a fost aprobată, dar cu uşa deschisă. Am coborât, ţinându-mă de pat, am ajuns la perete şi, sprijinindu-mă de acesta, am ajuns la WC. Înainte de a mă ridica de pe WC, am încercat să-mi fac toaleta cu o bucată de cârpă.

Aceasta, după folosire, am avut impresia că nu a căzut în WC şi am căutat să o îndepărtez. Spre surprinderea mea, nu era cârpa, ci ceva moale şi umed. Crezând că este poate un vierme intestinal, am încercat să-l îndepărtez. Trăgând de el, simţeam cum iese din mine ceva şi-l aduceam printre picioare în faţă, ca să-l văd. Când am observat ce ţin în mână, am înlemnit pentru moment, deoarece îmi scoteam afară din mine intestinul. Am rămas câteva clipe cu el în mână şi neştiind ce să fac; apoi, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic deosebit, am început să-l împing cu degetele din nou în anus. După ce nu a mai rămas nici un centimetru afară, m-am ridicat de pe colacul WC-ului şi, sprijinindu-mă de perete, am ajuns din nou în celulă. M-am aşezat pe pat cum am putut, stând acolo nemişcat până spre seară, fără să mai gândesc la ceva. Înainte de masa de seară, am fost trezit din acea stare de apatie, când s-a deschis uşa şi a apărut un alt bolnav în locul lui Chivulescu. Era Mărculescu, absolvent al Facultăţii de Medicină din Cluj. Când m-a întrebat de ce nu-mi mănânc mâncarea, mi-am dat seama că, deşi nu dormisem, nu ştiam când şi cine mi-a adus-o. I-am oferit-o, dar nu ştiu ce a făcut cu ea. A venit masa de seară, a luat şi mâncarea mea, aducând-o lângă pat, dar nu am mâncat. Doctorul Mărculescu a încercat să mă convingă că trebuie să mănânc, dar i-am spus că doresc să fac o pauză, povestindu-i întâmplarea de dimineaţă. M-a ascultat atent, apoi a început să râdă, probabil pentru a mă linişti şi mi-a explicat că, din cauza slăbirii organismului, sfincterul anal nu se mai contractă obişnuit, dar că nu este nimic grav şi că, pe măsură ce organismul se va reface, totul va intra în normal. Ulterior avea să-mi spună cât îi era de frică să nu-mi fi perforat intestinul cu unghiile în momentul introducerii lui la loc.

Cu timpul, durerile de la ureche deveneau aproape insuportabile. Ca tratament, primeam: calciu clorat, urotropină şi salicilat (pastile). La picioare, puroiul începuse să se reducă, dar eu mă simţeam din ce în ce mai slăbit. Povestindu-i

doctorului Mărculescu că nu pot mesteca mâncarea în gură, acesta m-a consultat cu atenţie şi mi-a spus că am o luxaţie a maxilarului, însoţită de o probabilă fractură şi ca urmare a acestei luxaţii mă doare şi urechea, de asemenea că, după părerea sa, voi face o otită medie sau internă. Spusele lui s-au adeverit întocmai. Cu acea luxaţie am rămas până în prezent, neputând nici acum să deschid gura normal. Nopţile deveneau aproape insuportabile, trebuind să stau mai mult în şezut, poziţie în care suportam mai uşor durerile din ureche. Într-o noapte, puroiul a spart timpanul; simţeam cum se scurge puroiul pe gât, iar durerile deveniseră mai acceptabile. Supuraţia era extrem de abundentă. Mi se dădea dimineaţa un pachet de vată pentru pus tampoane la ureche, care abia îmi ajungea până la prânz. Până a doua zi trebuia să storc vata de puroi, să o spăl şi apoi să o folosesc din nou. Cum vata era udă şi murdară, trebuia schimbată şi spălată mereu, iar acest lucru era foarte greu de făcut pentru mine. Dr. Mărculescu a observat că batista îmi era plină de sânge, ceea ce l-a determinat să mă urmărească atent. A făcut rost de o sticlă goală de fosfarin, pe care mi-a dat-o cu puţină apă în ea, sfătuindu-mă să nu mai scuip în batistă, ci să folosesc sticla în acest scop. Mi-a mai spus să arăt doctorului sticla cu sputa hemoptoică. I-am urmat sfatul, aşa cum mi-a fost recomandat. Dar starea sănătăţii părea să se înrăutăţească mereu. Puterile, în loc să-mi crească, simţeam că mă părăsesc.

Într-o după amiază, pe la orele 16-17, sunt chemat de doctorul civil Ionescu la cabinetul medical, iar după ce-mi face o consultaţie generală, îmi spune cu o oarecare bunăvoinţă ca, pe la orele 23, să fiu pregătit, cu bagajul făcut, căci voi fi trimis la spitalul închisorii Văcăreşti, unde voi putea fi tratat mai bine. Vestea m-a bucurat mult, dându-mi noi puteri. În sfârşit, mă vedeam scăpat, cel puţin pentru un timp, de Piteşti. Revenind în cameră, mi-am pregătit bagajul şi m-am aşezat în pat, aşteptând să fiu scos din celulă.

Timpul trecea greu, iar eu eram numai urechi pentru a auzi ce se întâmplă pe sală. După un timp de aşteptare, am auzit deschizându-se nişte uşi şi zgomot de paşi pe sală. Sosise clipa mult aşteptată. Şedeam cu mâinile pe puţinul bagaj, gata să sar în picioare. Nu mai simţeam nici durerea, parcă nu eram nici aşa de slăbit şi mă credeam în stare să merg în picioare pe dubă chiar până la Bucureşti. Ce putere, ce forţă nebănuită mă cuprinsese la gândul că voi scăpa din această închisoare, unde domnea cea mai teribilă teroare pe care a născocit-o mintea omenească!

Dar minutele se scurgeau şi, pe măsură ce timpul trecea, în sufletul meu apărea neliniştea, apoi teama şi disperarea. Întrebări chinuitoare îmi apăreau în minte: „De ce nu m-au scos? De ce m-au minţit? Ce mai au de gând să mai facă cu mine?"

Dacă în situaţii normale aceste întrebări par banale sau chiar ridicole, atunci şi le punea un om prins în ghearele neputinţei şi ajuns în pragul disperării, al prăbuşirii, când vedea că şi ultima şansă de salvare era pierdută. Mă vedeam cu bagajul în mână, spre camera 3 subsol. Ştiam ce mă aşteaptă acolo şi frica parcă începuse să pună din nou stăpânire pe mine. Chinuit de aceste gânduri, care pentru mine deveneau un adevărat coşmar, am auzit sunându-se deşteptarea. Nu după mult timp îşi făcu apariţia sanitarul, ca să-mi aducă vată şi să-mi ia temperatura.

L-am întrebat de ce nu am fost trimis şi eu la Spitalul Văcăreşti, aşa cum fusesem anunţat. Puţin încurcat de întrebarea pusă, mi-a răspuns că s-a considerat că nu aş fi putut rezista pe drum, în situaţia mea fiind netransportabil. Nu am crezut cele spuse, însă „netransportabil" mi-a rămas în minte, şi mi-am pus mai târziu întrebarea: „oare sunt atât de bolnav"?

După masă am fost dus la infirmerie, pentru a fi pansat la picior şi a mi se curăţa urechea. În lipsa sanitarului, m-a pansat doctorul civil Ionescu, pe care l-am întrebat de ce nu

m-a trimis la Văcărești. Mi-a răspuns, fără să se uite la mine: „Nu ți-a dat drumul domnul Țurcanu". Acest criminal, Țurcanu, era și pentru medicul închisorii, nu numai pentru gardieni, „Domnul Țurcanu".

De câtă putere dispunea în închisoare, puțini știau, dar deținuții erau convinși că asupra noastră avea puteri nelimitate. Am tăcut amândoi, până am fost trimis în celulă. Ajuns în cameră, m-am așezat pe pat, dar în urechi parcă îmi rămăseseră cuvintele doctorului: „Nu ți-a dat voie domnul Țurcanu". Mai târziu, aveam să-mi dau seama că frica și groaza se manifestau direct proporțional cu agravarea bolii.

Mă gândeam că, probabil, acest ticălos, cu puteri nelimitate asupra noastră, investit de către slugile Moscovei, mai avea ceva cu mine. Ce mai știa sau ce mai aflase și de unde, erau întrebări la care nu găseam nici un răspuns.

A doua zi, pe lângă durerile provocate de otită, mi-au apărut altele noi. Nu am spus nimic până în jurul orei 12. Văzând că durerile persistă, i-am adus la cunoștință doctorului Mărculescu că mi-a apărut o umflătură după ureche și că simt dureri în acel loc. S-a sculat din pat și a venit să mă vadă. Mi-a spus că am un început de mastoidită și că trebuie să mă examineze imediat doctorul civil, sfătuindu-mă să bat în ușă. Fie din cauza demoralizării, fie că nu-mi dădeam seama de gravitatea situației, nu am coborât din pat.

Doctorul Mărculescu, văzând că nu mă mișc din pat, s-a sculat și a bătut el în ușă, spunând gardianului că este un caz grav, care trebuie văzut de medic. Norocul meu a fost că doctorul civil era în acel moment în cabinetul medical și a acceptat să mă vadă. Când a constatat despre ce este vorba, a spus, parcă pentru a mă mustra: „Ce să mai fac cu tine?" și m-a trimis la celulă. Puțin mai târziu a venit sanitarul și mi-a făcut o injecție. Nu știam ce anume, dar doctorul Mărculescu mi-a spus că a fost o penicilină uleioasă.

După vreo 3-4 zile de tratament au dispărut și durerile

și acea umflătură de după ureche.

Într-una din zilele următoare, gardianul a întrebat cine vrea să meargă la baie. M-am hotărât să mă duc și eu, deoarece nu mă mai spălasem de la dușul cu apă rece din WC-ul de la subsol și-mi dădeam seama că sunt foarte murdar și că probabil miroseam îngrozitor. Tot de atunci nu mă mai schimbasem. Alături de celula în care eram eu, mai era o cameră, tot cu bolnavi. Am fost duși la baie împreună, sprijinindu-mă de perete, dar doi bolnavi din camera vecină, văzând că merg greu, m-au ajutat până am ajuns la subsol. Acolo, zărind gardianul, m-au lăsat să merg singur. Mergeam încet, sprijinindu-mă de perete, când văd că gardianul se apropie de mine, parcă speriat și mă întreabă aproape în șoaptă: „Ce faci, măi Popa, mai trăiești?".

Se uita la mine de parcă ar fi văzut un strigoi.

Era același gardian care fusese de serviciu în ziua când am ieșit din WC, ud și în pielea goală. La răspunsul meu că fac „bine", l-am văzut cum mă privea, cutremurat parcă de ceea ce vedea. M-a surprins întrebarea lui și am înțeles că și în unii din aceștia oameni care ne păzeau mai rămăsese un strop de omenie. Abia după ce m-am dezbrăcat în baie, mi-a dat seama pentru prima dată de starea jalnică în care mă aflam. Între piele și coaste nu mai exista nici o urmă de carne. Nu mai era aproape nici o deosebire între grosimea piciorului din regiunea femurului și cea a tibiei, iar genunchiul cu rotula sa părea o tumoare canceroasă crescută pe os. M-am îngrozit de ceea ce văzusem și am simțit pentru prima dată că încep să lăcrimez de mila mea, dar am intrat repede sub duș, spre a nu fi observat de ceilalți.

Întors de la baie, mai mult ud decât spălat, deoarece nimeni nu mă ajutase, de frică să nu fie pârât lui Țurcanu, asemenea fapte fiind considerate ca „ajutor legionar", mi-am pus pe mine alte schimburi și am adormit. Când m-am trezit din somn, mi-am amintit cum arătam la baie și am început să trăiesc realitatea așa cum era. Seara, se auzeau lovituri și

vaiete prin apropiere. Ştiam că sunt torturaţi cei care nu voiau să scrie aşa cum li se dicta de către Ţurcanu. Ajuns în cameră după baie şi amintindu-mi de momentul în care am început să lăcrimez de mila mea, mi-am dat seama că mă aflu în a treia etapă a drumului ce-l are de străbătut un legionar şi anume „mlaştina deznădejdii". Cât timp va dura pentru a o străbate, câte greutăţi vor apărea, era greu de aproximat, singura şansă de a ieşi din ea fiind mersul înainte, nădejdea în ajutorul lui Dumnezeu şi încrederea în propriile puteri.

Gândul că voi ajunge iarăşi la camera 3 începea din nou să pună stăpânire pe mine. Aveam coşmaruri tot mai dese şi, pe cât de stranii, pe atât de înfiorătoare.

La început, prin vis, mi se părea că ceva imaterial pătrunde prin pereţi şi tavan, începe a prinde contur sub forma unei umbre, luând apoi înfăţişarea unei femei monstru, cu sânul din dreapta cât un pumn, iar celălalt cât o căldare, cu părul tăiat scurt (ca Ana Pauker), cu o figură hidoasă şi cu un zâmbet straniu; plutind prin aer se apropia cu mâinile spre mine, să mă ia din pat şi să mă ducă cu ea.

Prin vis încep să mă apăr, să mă zbat şi mă trezesc într-un ţipăt îngrozitor, care se aude pe toată secţia. Femeia monstru, nereuşind să mă ia, dispare treptat prin tavan la fel cum apăruse. Trezit dintr-un asemenea coşmar şi aflat încă sub impresia îngrozitorului vis, fără să vrei îţi pui întrebarea: „Oare când va fi sfârşitul?" Aud pe cei din jur cum discută speriaţi, iar eu mă prefac că dorm, deoarece întrebările despre ce am visat mă tulbură mult, făcându-mă să retrăiesc coşmarul; de aceea, niciodată nu am spus nimănui ce visam, îmi era parcă ruşine de starea în care ajunsesem şi pretextam că nu ţin minte. Cu timpul, locul acestui monstru va fi luat de haite de câini sau lupi, care vor să mă sfâşie, visul sfârşindu-se cu acelaşi ţipăt groaznic. Interesant este că femeia monstru mi-a apărut numai în timpul când am stat în camera mică, de unde auzeam ţipetele, gemetele şi vaietele celor bătuţi de Ţurcanu. A dispărut din vis după ce am fost

mutat în camera mai mare, din care se auzea cântându-se „Internaţionala" sau strigându-se lozinci comuniste, femeia monstru fiind înlocuită cu haite de câini sau lupi.

Aceste coşmaruri, însoţite de ţipete prin somn, nu vor dispărea nici peste 20 de ani.

Ţurcanu mă ameninţa mereu că o să mă dezbare el de aceste ţipete, iar toate calmantele ce mi se dădeau de la infirmerie nu aveau nici un efect.

Într-o dimineaţă, suntem scoşi toţi bolnavii pe sală şi dezbrăcaţi la pielea goală, ca să ni se facă percheziţie. Era încă iarnă, frig, şi noi eram ţinuţi pe sală în picioarele goale, pentru percheziţia care se făcea foarte încet. Şedeam desculţi pe ciment, fără a ni se permite să luăm cel puţin o pereche de ciorapi. Frigul, frisoanele, făceau să-mi clănţăne dinţii în gură. La un moment dat, se aude mişcare pe sală, iar gardienii devin mai brutali, ţipă şi înjură spre a fi auziţi. În această atmosferă, apare, mândru şi încruntat, generalul criminal Nicolski, cu o privire plină de ură. Trece pe la fiecare, privindu-ne cu dispreţ şi răutate. Ajuns în dreptul meu, sanitarul, probabil pentru a demonstra că-şi face datoria, începe să mă prezinte, spunând că am fost în stare foarte gravă, cu cangrenă la ambele picioare, apă la plămâni, otită şi că acum sunt în afară de orice pericol, datorită tratamentului primit. Nu l-a mai lăsat să continue, replicându-i aproape într-un urlet că nu trebuia să strice medicamentele pe nişte bandiţi, fiindcă acestea aparţin clasei muncitoare şi că singura favoare pe care o merităm noi este de a fi **împuşcaţi cinci la un glonţ.** Apoi, îndreptându-se spre mine şi arătându-mă cu degetul, a spus: „Un glonţ e prea scump pentru un bandit, ar trebui cinci la un glonţ".

Nicolski era un evreu din Tiraspol, instruit la Moscova şi care avea obrăznicia de a da lecţii de patriotism, aşa cum făceau toate cozile de topor care s-au pus în slujba comunismului. Mi-a fost milă de sanitar, care în loc de laude, cum se aştepta, a primit o mustrare la care nu se gândise. În aceste

vizite pe care le făceau linguşitorii Moscovei, nu se interesau de viaţa deţinuţilor, ci doar umilirea şi distrugerea condamnaţilor. Ţinerea noastră dezbrăcaţi în frig, înjurăturile, insultele sau glumele stupide pe care le făceau, nu urmăreau decât umilirea şi distrugerea personalităţii noastre. Ofiţerii, dovedindu-şi prostia, găseau un mijloc de distracţie, punându-i pe gardieni să ne facă percheziţie peste tot, chiar în anus, deşi ştiau că nu vor găsi nimic. Coloneii Sepeanu sau Constantinescu, prin alte metode, urmăreau acelaşi scop. Când veneau ei, umblau din celulă în celulă, îmbrăcaţi civil şi foarte eleganţi, uitându-se cu dispreţ la noi, căutând a lăsa impresia că ne privesc ca pe nişte borfaşi. Nu vorbeau nimic, iar dacă un deţinut încerca să spună ceva, întorceau spatele şi plecau. Deşi această comportare era aparent banală, dispreţul şi îngâmfarea lor ne iritau, ne simţeam umiliţi, desconsideraţi. Se creau astfel condiţii de nervozitate, pentru ca ani grei de puşcărie să-şi spună cuvântul. Ne revolta faptul că aceste slugi, puse în slujba comunismului şi a lui Stalin, nu urmăreau numai să ne distrugă, dar vroiau să murim umiliţi.

La câteva zile după vizita lui Nicolski, am fost luat împreună cu Mărculescu şi dus în camera mare a infirmeriei; în locul nostru au fost aduşi alţi bolnavi. În această cameră erau şase paturi, iar din cei găsiţi acolo nu cunoşteam pe nimeni. Se vedea că erau aduşi din camere în care se făcuse reeducarea: toţi erau speriaţi şi se suspectau unul pe altul. De altfel, eram şi eu la fel ca ei, dar fiind mai bolnav, puteam să ascund mai uşor această stare. După câte îmi amintesc, în cameră erau următorii: Baruţea Liviu, Clipcea Neculai, Pop Romulus, Eneia Ghiuriţă, dr. Mărculescu şi subsemnatul. Din cauza durerilor din ureche, mă autoizolasem de restul bolnavilor, neparticipând la conversaţii. Majoritatea o făceau pe reeducaţii, urmărind în felul acesta să nu fie provocaţi la anumite discuţii, în urma cărora ar fi putut avea neplăceri. La camera 4 din apropiere, în locul bătăilor, acum se auzea cântându-se „Internaţionala" şi strigându-se lozinci

comuniste. Scârba şi teama îmi tulburau sufletul, aducându-mi aminte de camera 3 subsol. Dintre toţi, eu eram cel mai bolnav. Aproape tot timpul, atât ziua cât şi noaptea, stăteam în şezut, rezemat de perete, din cauza durerilor din ureche. După câteva zile, este adus în cameră al şaptelea bolnav. Fiind numai şase paturi în cameră, noul venit trebuia să stea cu altcineva. Întrucât eu rămâneam foarte puţin timp întins în pat, l-am luat cu mine. Am aflat că se numea Paul Limberea şi era chiar din Piteşti. Se plângea că se sufocă. Făcuse pneumotorax spontan în urma bătăilor şi, din cauza lipsei de aer, gemea toată noaptea. Mă prefăceam că dorm şi-l auzeam pe Nae Clipcea cum îi spunea: „Măi Paulică, nu mai geme atâta, că îl trezeşti pe Popicu, care este tare bolnav". Simţeam bunătatea din vorbele lui Clipcea, dar şi aprecierile asupra stării sănătăţii mele. Paul Limberea a intrat, a doua zi de la venirea sa, în comă, iar seara a murit alături de mine. Printre cei aflaţi acolo, îmi amintesc că erau şi medicinişti, care discutau că, dacă s-ar încerca o scoatere treptată a aerului cu seringa, ar fi fost posibilă o salvare. Nu s-a făcut însă nimic pentru salvarea lui Paul Limberea.

Peste câteva zile apare un alt bolnav şi tot al şaptelea în cameră. Acesta era Chirică Balanişcu, student la matematică la Universitatea din Cluj, originar din Pomârla-Dorohoi. A fost unul dintre cei mai buni studenţi pe care i-au avut facultăţile noastre de matematică. Mult apreciat şi ajutat de profesorul timişorean Alici, a reuşit să publice unele probleme de matematică în Apus. Acum era foarte bolnav. Ca formă de răzbunare pentru inteligenţa lui, a fost tot timpul bătut în cap, până a făcut meningită TBC. L-am luat şi pe el în pat cu mine; ne cunoşteam încă din anul 1946. Când au plecat cei din cameră la WC, l-am întrebat dacă mă mai cunoaşte. S-a uitat lung la mine fără a schiţa un gest. Ştiam că va muri şi voiam să văd dacă are ceva de spus. Fie că nu m-a recunoscut, fie că i-a fost teamă să nu-i întind vreo cursă sau poate că nu mai era în stare să vorbească. În afară de acea

privire adâncă, nu am mai observat nimic la el. Tot timpul cât a stat în cameră, nu a schiţat nici un gest, nu a încercat să scoată un cuvânt. Deşi toţi eram convinşi că zilele-i sunt numărate, eram deosebit de scârbit când vedeam că nici în ultimele clipe pe care le mai avea de trăit nu era lăsat în pace. Liviu Baruţea, pentru atitudinea lui demnă din trecut, a fost zdrobit în bătăi şi mutilat sufleteşte. Acum fusese adus la infirmerie şi, abia vorbind, spunea: „Îşi merită soarta, căci îi plăcea să stea călare pe Ceahlău, cu un picior în Cluj şi altul în Iaşi, înveninând sufletul studenţilor cu ură împotriva comunismului".

Afirmaţia propriu-zisă nu îmi provoca dezgust, dar nu puteam să înţeleg dedublarea personalităţii acestor oameni, care cu numai câteva luni înainte îţi impuneau respect şi admiraţie, iar acum doar scârbă. Târziu îi voi înţelege şi-mi voi da seama că nu am voie să-i judec, considerând că orice vorbă acuzatoare se transformă într-o piatră aruncată peste un trup însângerat.

Într-o după amiază i-au făcut o puncţie în şira spinării, ca să-i ia lichidul pentru analiză. Noaptea a murit, tot în pat alături de mine. A doua zi dimineaţă, a venit doctorul, pregătit să-i facă o nouă puncţie; spunea că cei de la laborator doresc să mai facă o nouă analiză, întrucât la prima găsiseră atât de mulţi bacili, cum nu mai întâlniseră vreodată.

Aşa îşi găseau sfârşitul fiii acestui neam, în timp ce la camera 4 spital, gunoaie ca Ţurcanu şi slugile sale, cu ciomegele în mâini, îi obligau pe ceilalţi să ridice în slavă armata roşie, comunismul şi pe toate cozile de topor puse în slujba bolşevismului rusesc.

Cu timpul urechea începuse să-mi supureze mai puţin, durerile mi s-au mai atenuat, lichidul de la plămâni s-a resorbit, iar rănile de la picioare începeau să se închidă. Începeam să capăt puteri, cu toate că tusea şi sângele din spută persistau.

Cei din cameră încercau să mă atragă în diverse discuţii,

cu toate încercările mele de a nu participa.

Într-una din zile, când venise vorba despre poezie şi fiecare îşi susţinea poetul preferat, când m-au întrebat şi pe mine ce poezie îmi place mai mult, pentru a-mi da seama de atmosfera reală din cameră, le-am spus că cel mai mult îmi place Aron Cotruş, cu poezia „Pătru Opincă". Am încercat să recit câteva versuri din poezie:

PĂTRU OPINCĂ
Io, Pătru Opincă,
ţăran fără ţarină,
plugar fără plug,
ciurdar făr-o vită,
îmi duc viaţa necăjită,
fără strâmbătăţi şi vicleşug
şi bruşul de mucedă pită
mi-l plătesc din belşug....
O vorbă a mea-i ca o mie....
Am slujit cu cinste ş-omenie
satului
şi Împăratului....

Adevărul este că învăţasem această poezie în închisoare şi că opera lui o cunoşteam puţin. Ştiam că se află în Apus şi că este interzis, dar vroiam să văd reacţia lor. Nu mi-am dat seama cum, în mai puţin de o oră, a şi apărut Ţurcanu, care s-a repezit la mine, spunându-mi: „Cum e, măi banditule, cu Aron Cotruş? Dumnezeul mă-tii de bandit, că te fărâm". Stătea cu mâna ridicată asupra mea, gata să mă lovească. Mă aşteptam la aşa ceva, speram însă să nu mă bată în infirmerie şi-mi pregătisem din timp replica. Luând o poziţie de copil nevinovat, îi răspund: „Zău, domnule Ţurcanu, nu am ştiut că şi ăsta este bandit". Cum am spus eu aceste vorbe de sub pătura sub care zăceam, mutra pe care am luat-o sau poate sticla cu spută hemoptoică pe care o pusesem la vedere să-l fi

influenţat, căci, uitându-se plin de ură la mine, a zis către ceilalţi: „Lăsaţi-l în pace, că-i naiv" şi a plecat, aruncându-mi o înjurătură şi amenințându-mă că ne vom mai întâlni şi vom mai discuta noi peste puţin timp. După această întâmplare, mi-am dat seama perfect de mediul în care trăiam şi nu m-am mai angajat în nici un fel de discuţie. Cum au ajuns spusele mele la Ţurcanu, nu mi-am putut da seama, deoarece nu-mi amintesc să fi ieşit cineva din cameră. Nu ştiu dacă cel care l-a informat pe Ţurcanu în legătură cu părerea mea asupra lui Cotruş era informator, a făcut-o din frică sau m-a considerat pe mine provocator. Efectul însă a fost că nimeni nu a mai încercat provocări, ca să vadă cum reacţionează cei din jur.

Chiar atunci când cineva îl ridica în slavă pe Ţurcanu sau elogia conducerea închisorii, mergând până acolo încât să justifice acţiunea de reeducare, căutând să o prezinte ca pe o mare favoare pe care ne-o face partidul ca să ne scoată din întunericul în care am fost ţinuţi până atunci, cred că nimeni nu-şi dădea seama de scopul cu care se rosteau asemenea lucruri, cu excepţia celui în cauză. Teama, prăbuşirea sufletească ce îl împingea spre lichelism sau poate dorinţa de autoizolare, lăsând impresia unei prăbuşiri totale sau ce anume îi făceau să se comporte astfel? Nimeni nu şi-a putut da seama, cred că mulţi urmăreau ultima variantă, deoarece, prin această poziţie umilitoare, aveau satisfacţia de a nu face rău, fiind ocoliţi de cei din jur.

Reţinerea mea mai departe în infirmerie se datora acelei spute hemoptoice care mă va localiza perfect în categoria tuberculoşilor şi care mă va salva de la trimiterea din nou în camerele de tortură. Pot fi recunoscător doctorului Ionescu şi sanitarului, care nu m-au scos din infirmerie şi nu m-au lăsat să ajung din nou pe mâinile reeducaţilor. Medicinistii mă sfătuiau să caut să nu mă forţez când expectorez sau tuşesc, pentru a nu-mi provoca hemoptizie.

În intimitatea mea, eram sigur că sputa hemoptoică nu se datora unui proces de natură TBC şi că sângele din spută

era din cauza loviturilor primite în timpul bătăilor. Pe lângă faptul că nu aveam voie să spun că am fost bătut, nu aveam nici interesul să le spun că nu sunt bolnav de TBC, deoarece aş fi fost scos din infirmerie şi trimis în camera de la subsol.

De aceea, din punctul meu de vedere, chiar dacă aş fi fost bolnav TBC, preferam o hemoptizie, indiferent de urmările ei, decât să ajung din nou la subsol. Mai târziu, voi vedea că nu am scăpat nici de această boală, cu care voi avea de luptat mulţi ani şi despre care voi vorbi mai încolo.

În această atmosferă s-au scurs şapte luni de zile în infirmerie, perioadă care m-a salvat de o reîntoarcere la subsol, unde cred că nu aş fi putut rezista mult, prăbuşindu-mă şi eu ca toţi ceilalţi. Dacă am reuşit să trec prin reeducarea din Piteşti şi să ies cu conştiinţa împăcată că nu am făcut nici un rău nimănui, sunt convins că meritul nu-mi aparţine mie, ci faptului că Dumnezeu nu m-a părăsit şi poate datorită rugăciunilor, posturilor şi lacrimilor vărsate de mama. Dumnezeu s-a îndurat şi m-a învăţat ce să scriu în singura declaraţie dată, a înmuiat inima securistului care a venit să mă ancheteze, după care am fost scos din acel iad pământesc de la camera 3 subsol, unde m-aş fi comportat şi eu ca toţi ceilalţi sau aş fi avut soarta lui Ion Pintilie. Ce s-ar fi întâmplat cu mine dacă nu l-aş fi avut în celulă pe Puiu Chivulescu sau pe doctorul Mărculescu? Care ar fi fost soarta mea dacă nu rămâneau acele injecţii de penicilină de la nefericitul care a murit, pentru a fi salvat eu cu ele? Astfel de întâmplări salvatoare pentru mine vor mai veni, eu neputând decât să-i mulţumesc lui Dumnezeu pentru grija purtată. Dacă fizic continuam să fiu distrus, moral însă Dumnezeu mă va ajuta să-mi revin cu timpul şi să gândesc la ceea ce se mai poate face.

Aşa se încheie pentru mine povestea celor doi ani de temniţă în închisoarea din Piteşti, ani plini de groază, dar şi de învăţăminte. Dacă pe unii vestea plecării din Piteşti îi bucura, sperând că se va sfârşi cu acest iad, conceput şi

aplicat de cei ce de bună voie s-au pus în slujba răului, pentru alţii „drama Piteşti" începe să ia proporţii şi mai mari. Teama de a-şi întâlni posibilele victime, ca urmare a declaraţiilor date la Piteşti, sau gândul că unde merg vor fi obligaţi să execute ordinele lui Ţurcanu, le tulbura sufletul. Regretau că nu au fost lăsaţi acolo, în acel infern, de groaza de a nu mai fi părtaşi la asemenea orori. Deşi mulţi ar fi preferat moartea în locul prăbuşirii, se considerau vinovaţi de înfrângerea lor şi nu mai aveau curajul de a suporta privirile celor ce i-ar fi compătimit sau mai ales ale acelora ce nu i-ar fi înţeles. Acest lucru se va adeveri mai târziu, mai ales atunci când absolut toţi cei ce au trecut prin Piteşti vor fi acuzaţi că ar fi luat parte la torturarea altora. Cu regret trebuie să mărturisesc că această afirmaţie gravă a fost făcută de Virgil Ierunca în cartea sa „Fenomenul Piteşti", deşi o consider a fi poate printre cele mai bine scrise, în ceea ce priveşte descrierea şi analiza acestui fenomen al reeducării.

Din lipsă de informaţii suficiente, Virgil Ierunca scrie în cartea sa: „Nu există vreun deţinut în timpul *Fenomenului Piteşti* (în afară de cei care au murit sub tortură) care să nu fi săvârşit ceea ce i se cerea, altfel nu putea scăpa. Or, în faza ultimă a reeducării i se cerea să-şi tortureze pe cel mai bun prieten". Pentru a se putea înţelege greşala făcută în această afirmaţie, mă voi folosi tot de Virgil Ierunca, atunci când spune că, din relatările lui D. Bacu, reiese că deţinuţii au fost împărţiţi în patru categorii, a 4-a categorie fiind cea a deţinuţilor cu condamnări între 10-25 de ani muncă silnică şi care puteau avea o influenţă asupra celor din jur.

Este adevărat că din această categorie au fost luaţi o parte din cei care aveau influenţă asupra majorităţii şi băgaţi la reeducare, în prima fază, unde au fost torturaţi săptămâni sau luni de zile, până când au acceptat reeducarea; apoi au fost ţinuţi sub aceeaşi teroare şi, continuând a fi torturaţi zi şi noapte, au fost puşi să bată şi ei la rândul lor, pentru a fi compromişi şi a demoraliza pe cei în faţa cărora apăreau în

postura de reeducaţi. Dar lui D. Bacu şi Virgil Ierunca le-a scăpat din vedere un fapt deosebit de important şi anume că majoritatea celor din categoria a 4-a, respectiv munca silnică şi temniţa grea, precum şi unii cu pedepse mai mici, sosiţi mai târziu în Piteşti, au fost băgaţi în reeducare în ultima serie şi că aceştia nu au mai putut să tortureze, neavând pe cine. Nu pot susţine că nu ar fi făcut-o dacă ar fi apărut o nouă serie de deţinuţi care să fie reeducaţi, dar nici nu pot să afirm că ar fi fost toţi puşi să facă acest lucru, mai ales că Ţurcanu îşi formase echipa sa de bătăuşi, care prezenta mai multă încredere. Se ştie, de asemenea. că mulţi au trecut prin reeducare de 2-4 ori sau chiar mai mult, datorită nesinceritătii sau pentru că nu băteau. Se poate presupune că, şi printre cei care au intrat în ultima serie, au existat asemenea deţinuţi. Voi arăta cazul tânărului Paul Bandu, frumos prezentat de Ion Ioanid în „Închisoarea noastră cea de toate zilele", vol. II. Am povestit şi eu una din multele bătăi pe care le-a îndurat şi pot spune că, până la plecarea mea din camera 3 subsol, acest băiat nu a lovit pe nimeni şi nici nu am auzit să fi făcut aşa ceva, mai ales că faza bătăilor se terminase; şi totuşi a trebuit să suporte această învinuire până la moarte, fără a se putea dezvinovăţi.

Prin transferarea tuturor la Gherla şi scoaterea la muncă a studenţilor, ultima serie a reeducaţilor a scăpat de cea mai îngrozitoare fază a reeducării, aceea de a-ţi bate sau tortura prietenii care ar fi intrat în reeducare după tine, în aceeaşi cameră. Nu au scăpat însă de obligaţia de a da informaţii despre ce auzeau. Or, a da o informaţie, prin care se spunea că X sau Y aşteaptă pe americani sau ceva asemănător, nu poate fi totuna cu torturarea altuia, chiar dacă ambele erau făcute sub influenţa torturii. Chiar în cazul celor trimişi în fabrică, nu li s-a cerut tuturor să dea informaţii; Ţurcanu a încercat să-i compromită pe cei în care nu avea încredere deplină că s-au reeducat, dându-le ordin să se comporte ca reeducaţi. Aceeaşi soartă o vor avea şi cei care nu se

prezentau cu note informative; Ţurcanu pierzându-şi din puterea avută şi nemaiputând să-i tortureze, îi va trece în rândul reeducaţilor spre a-i compromite. Cu toate acestea, cei compromişi în faţa celorlalţi vor fi mulţumiţi sufleteşte că nu sunt puşi să facă rău la nimeni, iar atunci când situaţia le va permite vor începe să vorbească despre cele întâmplate, căutând să-şi justifice comportarea de până atunci; nemaifiind puşi în situaţia de a face rău, vor reuşi să-şi regăsească încetul cu încetul personalitatea ce le fusese distrusă. Dacă cei ce nu ar fi meritat această învinuire, chiar numai datorită norocului de a fi lăsaţi la urmă, vor şti să suporte şi aceste acuzaţii, având ca sprijin moral propria lor conştiinţă, această acuzaţie adusă tuturor va deschide însă răni adânci în inimile copiilor, părinţilor sau rudelor lor. S-a observat la rude apropiate ale unor foşti studenţi deţinuţi care au trecut prin focul reeducării din Piteşti tendinţa de a evita să spună că tatăl, fiul sau fratele lor era student în momentul arestării, pentru a nu auzi acuzaţia de torţionar. Fapt dureros, deoarece s-ar fi cuvenit poate mai mult respect faţă de cei care au trecut prin iadul acestei fioroase închisori.

Am încercat să evoc pe scurt doar câteva momente din timpul reeducării, care mi-au rămas mai bine în memorie. Pot afirma că nimeni dintre cei care au trecut forţat prin reeducare nu a fost scutit de torturile arătate, iar eu am încercat să descriu câteva scene ce se petreceau zilnic sub ochii noştri. Trebuie să precizez că cele trăite şi povestite de mine aproape că nu pot fi comparate cu cele trăite de alţii, care au suportat chinuri de o intensitate mult mai mare şi mai diversă decât mine şi de durată mult mai îndelungată.

Prin plecarea din Piteşti, nu se făcea decât o ieşire printr-o poartă dintr-un iad, pentru a intra prin altă poartă în acelaşi iad comunist. Probabil Ţurcanu se aştepta ca, după ce reeducarea va lua sfârşit la Piteşti, după trecerea tuturor studenţilor prin focul demascărilor, să-şi primească răsplata pentru serviciile aduse regimului comunist şi să fie pus în

libertate, urmând să primească cele promise. Transferul lui la Gherla (în august 1951), alături de noi, probabil i-a adus în suflet germenul îndoielii, deoarece nu părea deloc încântat de felul cum se desfăşurau evenimentele. Primirea neprietenoasă pe care i-au făcut-o cei care fuseseră trimişi la Gherla, spre a-i continua opera începută la Piteşti, nu era de bun augur. Foştii săi colaboratori şi subalterni din Piteşti nu mai păreau acum suficient de docili, nemaifiind dispuşi să renunţe la puterea şi privilegiile câştigate prin crimele săvârşite în această închisoare.

Ei se temeau că, prin pierderea privilegiilor pe care le aveau în faţa administraţiei, vor scăpa de sub controlul lor marea masă a deţinuţilor, precum şi pe cei pe care îi manevrau prin teroare în interesul lor. Lupta dintre cele două grupuri, cei veniţi de la Piteşti şi cei trimişi mai înainte, conduşi de Popa Alexandru (Ţanu) şi Livinski, era inevitabilă; fiecare va căuta prin orice mijloace să câştige administraţia de partea sa, ceea ce va duce la accentuarea torturilor la Gherla.

Nu este exclusă posibilitatea ca însăşi nesupunerea lui Popa Ţanu faţă de Ţurcanu să fi fost provocată şi încurajată de cei ce conduceau din umbră aceste crime, ca astfel să-i manevreze mai uşor; iar ei, pentru a-şi dovedi slugărnicia în faţa administraţiei, vor deveni din ce în ce mai cruzi în acţiunile lor, moartea lui Flueraş şi a altora confirmând din plin intensitatea torturilor. Nimeni însă, nici chiar administraţia, nu-şi va da seama că o dată cu plecarea din Piteşti începuse sfârşitul reeducării.

Pentru a înlătura orice bănuială privind acest sfârşit, Nicolski şi slugile lui vor lansa prin reeducaţi, chiar prin gura lui Ţurcanu şi a ofiţerului politic Avădanei, zvonul că se va constitui un lot din oamenii cei mai devotaţi reeducării, pentru a fi trimis la Aiud, cu misiunea de a începe şi acolo reeducarea. Pentru cei care trecuserăm prin Piteşti zvonul era credibil, reuşind să ne demoralizeze, deoarece ştiam că

asemenea loturi mai fuseseră trimise la Târgu Ocna, Canal, apoi la Gherla. Dacă rezultatele primelor două loturi nu ajunseseră la urechile noastre, cele ale ultimului lot le vedeam prin teroarea ce domnea peste toată închisoarea Gherla. Teama şi groaza începeau din nou să pătrundă în sufletele noastre, căci nu ştiam nimic despre eşecul reeducării de la Târgu Ocna şi Ocnele Mari şi nici despre moartea doctorului Simionescu la Canal, cu urmările pe care le-a avut asupra reeducării de acolo. Chiar dacă aceste zvonuri ajunseseră la urechile lui Ţurcanu sau ale administraţiei, vestea că în curând reeducarea va începe şi la Aiud avea menirea de a-i linişti, pentru a-şi continua acţiunile, aşa cum urmărea Nicolski. Ştirile ajunse în Apus despre moartea doctorului Simionescu şi despre ceea ce se petrecea la Canal i-au pus pe gânduri pe cei ce conduceau aceste crime, obligându-i să-şi ia măsuri de apărare.

Oprirea torturilor de la Canal şi împrăştierea celor vinovaţi sau transferarea studenţilor din închisoarea de la Piteşti confirmă acest lucru.

Nemaiputând continua criminala lor acţiune de reeducare, adevăraţii autori ai acestor crime, în frunte cu Nicolski, vor încerca să justifice aceste orori prin găsirea unor ţapi ispăşitori; cred însă că soarta acestora fusese hotărâtă dinainte de a începe reeducarea, deoarece era necesar să dispară toţi cei care ştiau cum a fost pusă la cale oribila crimă, iar aceştia nu erau alţii decât cei ce fuseseră instruiţi în vederea scopului mârşav. Necesitatea formării lotului pentru Aiud va justifica nepunerea în libertate a lui Ţurcanu, alungându-i din minte unele bănuieli, care l-ar fi făcut să-şi dea seama că nu este decât o unealtă în mâinile lor, cu posibile urmări imprevizibile.

Nicolski era conştient, de asemenea, că o sistare bruscă a demascărilor ar fi putut avea reacţii neprevăzute în rândul deţinuţilor. Probabil teama de această reacţie i-a determinat să-i împartă în două loturi pe cei ce urmau a fi judecaţi, al

doilea lot având rolul de a menţine teroarea în continuare, fiind transportat la Jilava abia după calmarea spiritelor.

Aşa se explică continuarea bătăilor şi a torturilor la Gherla, cu atât mai mult cu cât noi victime în plus nu mai aveau nici o importanţă pentru cei ce au condus din umbră cumplita reeducare.

Lui Ţurcanu i-au fost încredinţate unele atribuţii în conducerea închisorii, puterea rămânând în mâinile unui ofiţer politic, care îl va folosi aşa cum îi vor dicta interesele. Livinski şi Popa Ţanu vor continua torturile în camera 99, sub supravegherea mai mult formală a lui Ţurcanu; toate crimele care se săvârşeau acolo se datorau colaborării strânse dintre ofiţerii politici Avădanei şi Sucigan şi cuplul Popa Ţanu – Livinski. Ţurcanu, simţindu-se ameninţat că-şi va pierde puterea, va căuta să-şi pună oamenii lui în toate posturile de răspundere şi va înfiinţa un centru de colectare a informaţiilor la parterul închisorii, condus de Gh. Calciu, urmând să diminueze importanţa lui Popa Ţanu şi chiar să-i controleze activitatea.

Încă de la început, pentru menţinerea terorii printre studenţii veniţi de la Piteşti, va izola pe unii dintre ei, din cei consideraţi a nu fi fost încă reeducaţi, în câteva celule, spre a începe o nouă reeducare, sperând să se impună în faţa administraţiei.

În una din aceste celule am fost izolat şi eu un timp, împreună cu Voicu Andriescu, Victor Dinescu, Dr. Mărculescu şi se pare Adrian Băcilă, fiind aduşi în mijlocul nostru şi doi oameni de încredere ai lui Ţurcanu, Dan Dumitrescu şi C, Păvăloaie.

Voi afla mai târziu că în celula vecină se află C. Oprişan, împreună cu alţii.

O dată cu desfiinţarea izolării şi scoaterea tuturor la muncă, Ţurcanu şi-a dat seama că puterea lui s-a micşorat şi nu a mai avut curajul să bată (fiindu-i probabil interzis), aşa cum făcuse la venirea în Gherla, când Rodaş a fost groaznic

torturat şi apoi purtat prin camere pentru că avusese curajul să vorbească despre cele petrecute la Piteşti.

Prin punerea în lanţuri a lui Ţurcanu şi trimiterea lui din Gherla la Jilava şi apoi la M.A.I., la sfârşitul lunii decembrie 1951, teroarea îşi pierde din intensitate; după plecarea celui de al doilea lot, în frunte cu Juberian, teama începe să dispară din sufletul celor ce trecuseră prin reeducarea de la Piteşti sau Gherla, iar fostele victime vor începe să vorbească despre cele îndurate, văzute sau auzite.

Piteşti

Opriţi-vă din hohote, nebuni!!!
În râsul vostru negru
Fierb clocote de sânge
Din rânjetul satanicei furtuni.

Pe cine-aţi răstignit din nou, nebuni?

Ce cântec sfânt în scrâşnet greu se frânge...

O! Dans în ritm macabru
Apocaliptic ropot
de prohodiri ciudate

Cer negru
negru clopot
Ce-ntunecat se bate
şi
bate... bate... bate...

Morţi vii,
Stafii, şi câte-un înger mat
Ce-a îngheţat
Plecat în veşnicii

Morţi vii
Stafii şi urlete surpate de nebuni

O, Doamne, unde eşti?!
De ce n-aprinzi minuni,
minuni cereşti?
Pe unde eşti, o, Doamne, unde eşti?!

Din nepătruns
Nici un răspuns

.....

Piteşti, Piteşti, Piteşti.

Autor: Aurel Vişovan

Piteşti

De-aş avea o aripă de înger
şi cerneală din bezne, poate atunci mi-ar fi mai lesne
Să mă adun din toate risipirile, să-mi aştern amintirile
Şi să spun tuturor de ce sânger.

Era o noapte jefuită de stele
La fereastra nădejdii zăbrele.
La uşa salvării, lacăte
Iar frunţile noastre palide, înnoptaseră toate.

Când în mijlocul nostru a izbucnit ca o flacără neagră
Ura, focul ei a topit într-o clipă gând, suflet, aripă.
Toate din tot şi n-a mai rămas decât zgura
Baroase cumplite spărseseră tăcerea în cioburi
De răcnete mari cât durerea
Ţăndări din sufletele noastre au ajuns până la cer

Martirii ardeau pe ruguri de ger...
Ah! Cum îşi holba ochii istoria!

Nu-i venea să creadă că-n geamătul nostru scrâşneau
Cloşca şi Horia
Că-n sufletul nostru de nădejde orfan
Atârnau nojiţele de la opincile lui Badea Crişan
Ah! Amintirea asta ca pe roată mă frânge:
Pe jos erau risipiţi creiţarii de sânge
Plata atâtor şi-atâtor păcate... atât de cumplite au fost suferinţele,
Atât de satanică a fost urgia,
Că mulţi din noi în noaptea aceea şi-au pierdut minţile iar alţii şi-au pierdut veşnicia.

Din cei ce au trecut pe acolo, numai morţii trăiesc
Asemenea Lui aşişderea ţie.
Iară de pildă eu umblu, vorbesc,
Dar viaţa mea nu-i, nu-i, prietene, decât o moarte vie.

Ah! Doamne! Iată-mă aici la ceasul comorilor
Îmbrăţişându-mi durerea sub lespezi de patimi şi chin
Aştept învierea, aştept Arhanghelul Zorilor,
În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh
Amin!

Autor: Sergiu Aurel Mândinescu
Piteşti, decembrie 1949

GHERLA

Pe la jumătatea lunii august 1951 am fost anunţaţi să ne facem bagajul. Fiecare ne întrebam unde vom fi duşi, dar încercam să ne ascundem teama că am putea fi trimişi din nou în camera unde au loc demascări. Căutam să ne ascundem frica, spre a lăsa impresia că nu mai avem nimic ascuns în noi, şi, cu sau fără voia noastră, trebuia să ne recunoaştem învinşi. După ce am ieşit pe sală şi am văzut că toată lumea a fost scoasă din celule şi că ni s-au adus bagajele personale de la magazie, mi-am dat seama că acest iad, numit Piteşti, ia sfârşit; dar viitorul nu-mi apărea deloc mai luminos. Fiecare îşi făcea de lucru cu bagajul primit, nedorind să fie văzut sau să-i vadă pe cei din jur. Nu-mi amintesc să fi cunoscut pe cineva din secţia respectivă, dar nici nu doream acest lucru. Plecasem din camera 3 subsol în timp ce teroarea atinsese limita maximă. Eram cutremurat încă de ceea ce se întâmpla acolo şi nu-mi puteam imagina ce mutaţii bruşte s-au produs în sufletul celor rămaşi în urma mea, schimbări pe care am putut să le constat asupra tuturor celor veniţi în infirmerie după mine.

Nu-mi amintesc dacă ni s-a făcut sau nu percheziţie, reţin însă că, după ce ne-am luat bagajele în spate, am pornit pe câmp, pe lângă grădina puşcăriei, spre calea ferată, unde ne aştepta un tren, evitând oraşul. Mergeam înconjuraţi de soldaţi şi miliţieni înarmaţi, iar Ţurcanu se plimba nestingherit printre ei, supraveghindu-ne să nu facem vreun semn către oamenii de pe câmp, care căutau să lase impresia că îşi văd de munca lor pe ogoare.

Cu toate acestea, unii încercau să ne privească pe furiş. Nu doream acest lucru, întrucât nu puteam uita cum, cu puţin timp înainte, auzeam din infirmerie grupuri de manifestanţi,

aduşi să strige în preajma închisorii: „Cei ce zac în închisori, aceia sunt trădători, moarte lor, moarte lor!"

Eram convins că mulţi auziseră de ceea ce se petrecea în închisoare şi mă durea atât compătimirea lor, cât mai ales gândul că puteam fi acuzaţi de cele întâmplate.

Când m-am văzut urcat în vagonul dubă, aveam senzaţia că am scăpat dintr-un coşmar. Nu-mi amintesc să fi vorbit cu cineva până la Gherla; nu am încercat să provoc vreo discuţie, dar nici nu am fost provocat. Ce se petrecea în jurul meu mă depăşea. Mă aflam în mijlocul a două categorii de oameni, cu un comportament total diferit. O categorie mai numeroasă era mai tăcută, mai îngândurată şi, pentru a se retrage din hărmălaia care domnea în vagon, oamenii se prefăceau că sunt furaţi de un somn greu şi îndelung. Ceilalţi vroiau să pară cât mai veseli, încercând să arate că sunt dornici să facă ceva pentru a dovedi că nu mai simt povara educaţiei din trecut, căutând să-şi manifeste astfel recunoştinţa faţă de Ţurcanu şi de partidul comunist pentru sprijinul dat ca să devenă oameni noi. Voi constata, mai târziu, că mulţi dintre ei se comportau contrar voinţei lor, deoarece în tabăra celor tăcuţi erau oameni care primiseră ordin de la Ţurcanu să se comporte astfel, iar tabăra cealaltă era formată din cei care o făceau pe reeducaţii, preferând să apară ca oameni slabi şi reeducaţi, să fie catalogaţi ca informatori, numai să nu fie puşi în situaţia de a face rău cuiva.

Ajunşi la penitenciarul din Gherla, am fost primiţi de câţiva reeducaţi ce trecuseră prin Piteşti, în frunte cu Popa Alexandru (Ţanu) şi Livinski M., care de la început au căutat să lase impresia că în această închisoare ei sunt stăpâni, iar noi va trebui să ne subordonăm lor. Pe Livinski îl cunoşteam de mulţi ani, iar privirile lui parcă îmi străpungeau inima.

Din partea administraţiei am fost primiţi de către directorul Gheorghiu şi ofiţerul politic Avădanei, care l-au luat pe Ţurcanu din mijlocul nostru, plecând cu el spre birourile

închisorii. După aproximativ o oră reapăru Ţurcanu, care începu repartizarea noastră în camere, după criterii numai de el cunoscute. Am fost băgaţi în mai multe încăperi mari de la etajul III, eu fiind, după câte îmi amintesc, repartizat la 85 sau 86, încăpere opusă camerei 99, împreună cu alţi circa 40-50 de oameni; acolo am stat câteva zile. Abia aici am început să-mi dau seama de consecinţele catastrofale ale reeducării. A fost numit un comitet de cameră de către Ţurcanu, cu aceleaşi puteri nelimitate asupra celorlalţi. Cei gălăgioşi din duba-vagon continuau să joace rolul de reeducaţi, în timp ce cei tăcuţi trebuiau să o facă pe „bandiţii", cum li se spunea celor ce aveau o comportare demnă. Acest joc mârşav, însă specific în Europa doar poporului rus bolşevizat, m-a alarmat, obligându-mă la prudenţă.

Unii au fost scoşi la muncă din primele zile şi au venit îmbrăcaţi cu salopete noi „maro", ceea ce demonstrează că au fost puşi în funcţii de conducere în fabrică, în timp ce alţii, în special aşa-zişii bandiţi, au primit haine vărgate.

Seara, când veneau de la lucru, toţi trebuia să se prezinte în faţa comitetului, unde erau obligaţi să raporteze tot ce au auzit sau văzut în timpul zilei. Unora li s-au dat creioane şi hârtie pentru a scrie cele povestite, care sunt date mai departe lui Ţurcanu. Dar cele mai valoroase informaţii veneau de obicei de la turnătorii vechi ai administraţiei, întrucât nu se cunoşteau între ei. Datorită teroarei care-i stăpânea, aproape nimeni nu se lăsa chemat să dea raportul despre ceea ce a auzit şi încă nu puteam să înţeleg ce s-a întâmplat în urma mea de s-a ajuns la un asemenea comportament. Îi văzusem cum suportau chinurile, umilinţele, chiar lovind pe alţii atunci când li se cerea, dar întâlnisem încă puţine cazuri de oameni care să facă rău din proprie iniţiativă. Acum îmi dădeam seama că, oricât de grele mi s-au părut zilele în care fusesem doborât de boală, au fost incomparabil mai uşoare decât cele petrecute de cei care

trăiau sub teroarea reeducării. Boala îmi fusese de un real folos, ajutându-mă să scap de acea perioadă îngrozitoare, denumită „autodemascare" sau de aşa-zisa „demascare internă", care a reuşit să distrugă orice urmă de demnitate din sufletul tuturor. Sub motivul că sunt bolnav de TBC, stăteam izolat, străduindu-mă să tuşesc cât mai mult, sperând ca în felul acesta să fiu ocolit şi lăsat în pace.

Spre deosebire de celelalte închisori prin care am trecut, condiţiile de viaţă din Gherla erau mai bune. Camerele erau destul de luminoase, se dormea pe priciuri mari de lemn, pe care erau puse rogojini, iar ca o noutate pentru noi era că aveam WC-ul în cameră. Am renunţat să mai caut explicaţii la ceea ce vedeam, şedeam pe prici cu un prosop pe faţă, pus în aşa fel încât să pot urmări ce se petrece în cameră şi încercând să-mi imaginez cum trebuie să arate „omul nou", de care vorbea Ţurcanu mereu.

Auzeam că unii erau înjuraţi şi ameninţaţi pentru că nu-şi dădeau silinţa să aducă informaţii din fabrică sau alţii erau alungaţi fiindcă aduceau informaţii fără nici o valoare. Cu timpul îmi voi da seama că ameninţările făcute nu aveau numai rolul de a-l speria pe cel în cauză, ci erau făcute în aşa mod, încât să fie auzite şi de cei din jur, pentru a mări teroarea în sufletul auditorilor. Cu fiecare zi ce se scurgea, numărul celor rămaşi în cameră, nefiind scoşi la lucru, se micşora, neputându-mi da seama de ceea ce se întâmplă. După câteva zile, cam între orele 9-10 dimineaţa, am asistat la aducerea în cameră a lui Rodaş de către Ţurcanu. Avea pus pe cap un sac, iar când a fost descoperit pentru a fi văzut, ne-a apărut în faţă o figură tumefiată, plină de sânge, care parcă nu mai avea nici o asemănare cu figura de odinioară a lui Rodaş. După ce ne-a spus să-l privim bine cu toţii, lăsând timp suficient pentru aceasta, a zis: „Rodaş a vorbit! Al doilea nu va mai putea fi văzut, pentru că nu va mai trăi! Eu am peste tot urechi!"

Scena cred că a reuşit să ne îngrozească pe toţi cei de

faţă şi probabil a avut acel efect scontat de Ţurcanu, de a menţine şi chiar a amplifica groaza în toţi cei ce trecuseră prin Piteşti. Ceea ce ne îngrijora cel mai mult nu era starea jalnică în care l-am văzut pe Rodaş; mai văzusem cu toţii asemenea scene, dar ceea ce ne înspăimânta era faptul că nu mai puteam să avem încredere în nimeni. Această scenă confirma din plin că şi la Gherla s-au petrecut aceleaşi crime ca şi la Piteşti şi că trebuia să ne punem lacăt la gură, cel puţin până vom reuşi să ne dăm seama de situaţia reală de aici, din Gherla. Majoritatea celor din cameră fuseseră scoşi la lucru, iar eu încercam pe cât posibil să stau izolat, urmărind ce se petrece în cameră, sau privind pe geam în curtea fabricii, sperând să văd ceva cunoscuţi, şi-mi făceam tot felul de planuri cum să mă comport şi ce să fac la o eventuală întâlnire, pe care în acele momente nu o doream. Din nenorocire, mulţi dintre cei pe care i-am recunoscut erau îmbrăcaţi în salopete maro, ceea ce îmi spunea că au trecut prin reeducare sau sunt în slujba administraţiei.

Îmi dădeam seama că poate greşesc, dar frica mă făcea să văd toate în negru. După câteva zile, se fac din nou mutări şi sunt repartizat într-o altă cameră. De data aceasta, în afară de studenţii veniţi de la Piteşti, au mai fost aduşi în cameră şi doi bătrâni. Dacă nu mă înşeală memoria, unul era un fost moşier, Ionescu, din apropierea Buzăului, al doilea era un vechi conducător sindicalist, care cred că făcea parte din acelaşi lot cu Flueraş şi se numea Neculai Predescu.

Ambii erau oameni liniştiţi, încercând să stea cât mai retraşi. Cu Predescu am vorbit ceva mai mult, dar despre amândoi am rămas cu impresii frumoase. Seara, cei ce doreau să câştige încrederea lui Ţurcanu i-au înconjurat, provocându-i la tot felul de discuţii, în speranţa că vor putea să obţină ceva de la ei, cu care să se prezinte la Ţurcanu, spre a se achita de sarcinile pe care le primiseră.

Înainte de a fi amestecaţi cu ceilalţi deţinuţi, studenţii au fost împărţiţi în două categorii. Prima categorie era cea

formată din „băieţii buni", între care erau ascunşi cei mai periculoşi informatori; al doilea grup, era cel alcătuit din „oameni periculoşi", care trebuiau să fie compromişi în faţa mulţimii, întrucât trebuiau să se comporte în chip de reeducaţi. „Băieţii buni" erau cei se ce bucurau de încrederea lui Ţurcanu şi trebuiau să joace rolul oamenilor de atitudine, pentru a putea să se infiltreze în grupurile celor cu comportare demnă, care continuau să condamne comunismul sau se arătau ostili regimului. Ca urmare a amestecului studenţilor cu ceilalţi deţinuţi, comitetele de cameră au fost desfiinţate, iar toate informaţiile colectate de către informatori erau trimise lui Ţurcanu şi apoi ofiţerului politic, prin biroul de colectare a informaţiilor de la parterul închisorii, condus de Gh. Calciu.

Informatorii lui Ţurcanu, pentru a câştiga încrederea celor ce nu făcuseră cunoştinţă cu diabolica reeducare din Piteşti şi Gherla, căutau să discrediteze pe cei ce aveau sarcina să se comporte ca nişte reeducaţi, urmărindu-se totodată şi compromiterea lor totală, deoarece mulţi se bucurau în trecut de un respect deosebit. Grupul reeducaţilor avea şi rolul de a atrage de partea lor pe cei mai slabi, încercând să-i determine să facă jocul administraţiei. Aici au mai fost trecuţi şi cei ce trebuiau să fie compromişi, scontându-se pe demoralizarea oamenilor şi apariţia îndoielii, a neîncrederii şi confuziei în mijlocul mulţimii. Tot aici vor fi trecuţi şi cei ce nu se bucurau de încrederea lui Ţurcanu, precum şi toţi cei ce nu dădeau satisfacţie în prima categorie, neprezentându-se cu informaţii culese din fabrică. Numărul celor ce nu fusesem scoşi la muncă se reducea tot mai mult, iar noi, cei rămaşi în cameră, începeam să ne punem tot felul de întrebări privind soarta noastră. După un timp, îmi amintesc că mai rămăsesem în cameră 5-6 persoane care nu fuseserăm scoşi la lucru. Într-o dimineaţă, au venit Ţurcanu şi Livinski şi ne-au spus să ne facem bagajul.

Nu-mi amintesc ce s-a întâmplat cu toţi, ştiu doar că eu

am fost dus în celula nr.94, împreună cu dr. Mărculescu, Victor Dinescu, Voicu Andriescu, Adrian Băcilă, C.Păvăloaie, Dan Dumitrescu, unii dintre ei fiind aduşi din alte camere. Prezenţa lui C. Păvăloaie, pe care nu-l mai întâlnisem din camera 3 subsol de la Piteşti, m-a făcut să-mi dau seama că se urmăreşte o continuare a reeducării de la Piteşti. Dintre toţi, cea mai mare încredere îmi inspira Dan Dumitrescu, deoarece nu cunoşteam nimic despre comportamentul lui din timpul demascărilor. Am avut mare noroc că nu s-a ivit un prilej favorabil de a sta de vorbă cu el, fiindcă aş fi plătit scump această greşală.

Mai târziu, aveam să aflu de la C. Oprişan că se afla şi el, împreună cu alţii, într-o celulă vecină, confirmându-mi şi el intenţiile lui Ţurcanu de a continua şi la Gherla opera începută la Piteşti.

Atmosfera din celulă era destul de încărcată, putând fi caracterizată printr-o tăcere aproape totală. Nu-mi amintesc, în timpul cât am stat în această celulă, ca cineva să fi încercat să provoace discuţii mai importante, iar cu C. Păvăloaie nu am discutat nimic. Spre deosebire de camera 3 subsol de la Piteşti, unde acesta a căutat tot timpul să-mi câştige încrederea prin evocarea amintirilor ce ne legau, de data aceasta căuta mereu să mă evite, ca şi cum s-ar fi simţit vinovat de ceea ce făcuse; numai el ştia ce se petrece în sufletul lui, numai el ştia şi cred că trăia o mare tragedie sufletească.

Nu mai ştiu cât a durat această izolare, în orice caz mai puţin de o lună, când a venit din nou Ţurcanu şi, spre surprinderea noastră, ne-a anunţat că vom fi şi noi scoşi la lucru în fabrică, dar că va trebui să ne ţinem gura acolo unde vom ajunge. Luându-ne apoi pe câte unul, ne-a repartizat în diverse camere, unde am fost conduşi chiar de Ţurcanu, timp în care a avut grijă să ne atragă atenţia asupra tăcerii în legătură cu demascările, aducându-ne aminte ce s-a întâmplat cu Rodaş. Înainte de a fi băgat în noua cameră, mi-a spus să

mă împrietenesc cu oamenii din fabrică, să caut să aflu de la ei tot ceea ce interesează administraţia şi în mod special Securitatea, urmând ca la întoarcerea în cameră, după terminarea lucrului, să-i aduc la cunoştinţă prin şeful de cameră. Cu toate că cele spuse de Ţurcanu au reuşit să mă tulbure sufleteşte, îmi dădeam seama că timpul se scurgea în defavoarea lui şi că trebuie să mă gândesc bine la ceea ce am de făcut.

Scos în fabrică, primul lucru a fost să mă interesez dacă se află cineva arestat din cei ocoliţi în timpul arestărilor. Neaflând nimic din cele ce mă îngrijorau, mi-am recăpătat liniştea. Seara, eram întrebat în mod discret dacă am ceva de raportat despre ce am auzit sau văzut în fabrică.

Îmi lipsea curajul să le spun că nu le voi da nici o informaţie; le spuneam că nu am reuşit să aflu nimic, întrucât parcă mă simt ocolit de cei din jur. Căutând să las să se scurgă timpul, le promiteam că voi depune strădanie şi le spuneam să aibă răbdare, că nu-i voi dezamăgi. Am fost lăsat în pace câteva zile şi apoi din nou m-au întrebat dacă am ceva de raportat.

Le-am răspuns că am observat pe câţiva că discută, dar nu am reuşit să mă apropii de ei şi că voi încerca să le câştig încrederea. M-au înjurat, spunându-mi ameninţător să dispar din faţa lor. Tot ce le spuneam eu erau numai închipuiri, cu care căutam să trag de timp, în speranţa că voi fi lăsat în pace. Nu m-am înşelat, deoarece au renunţat să-şi mai piardă vremea cu mine. În acel timp lucram la tâmplărie, la o secţie unde se făceau, comandate de ruşi, cutii pentru mine de câmp. Norma era de 120 cutii, iar eu nu puteam să fac decât jumătate din normă, din care cauză nu mă puteam bucura de cele 200 g de pâine ce se dădeau în plus şi nici de mâncarea ceva mai bună acordată celor ce-şi făceau norma. Cu sănătatea o duceam mai bine, iar faptul că scăpasem de atmosfera încărcată din celulă mă făcea să uit de puşcărie până seara. Îmi amintesc că lucram la un loc cu unul din fraţii

Brânzaru din Soveja-Vrancea. El reuşea să-şi facă norma, primind mâncare de producţie, pentru care îl invidiam. După câteva zile a fost mutat în schimbul II şi mă întâlneam cu el numai dimineaţa şi seara, când îmi spunea că îşi face norma în fiecare zi. Urmărind cum lucrează cei ce-şi făceau norma, am observat că pe cei mai mulţi nu-i interesa calitatea lucrului, ci numai cantitatea, pentru a-şi câştiga bucăţica de pâine. Am început să fac şi eu la fel, dar tot nu reuşeam să fac mai mult de 90 de bucăţi. Într-o noapte, nemaiavând materiale pentru a-mi continua lucrul, m-am dus să văd dacă la locurile de muncă unde erau cei din schimbul de zi nu au mai rămas ceva materiale. Căutând printre deşeuri ceva materiale ce ar mai putea fi folosite, am găsit ascunse 30-40 de cutii gata confecţionate. Abia atunci am înţeles cum îşi făcea norma Brânzaru şi am hotărât să procedez şi eu la fel. Spre ziuă, când am crezut că nu mă mai vede nimeni, am luat rezerva de cutii a lui Brânzaru şi am pus-o lângă ale mele, pentru a fi numărate de către normator; astfel am reuşit să câştig şi eu pentru prima dată cele 200 g de pâine. După ce a plecat normatorul, am pus deoparte cutiile lui Brânzaru, iar pe ale mele le-am dus la magazie, unde nu se mai numărau.

Când toată lumea era ocupată cu curăţenia în vederea încetării lucrului, am dus repede cutiile lui Brânzaru la locul lor, rămânând satisfăcut de isprava mea. Parcă mă răzbunam pe Ţurcanu prin această înşelăciune, deoarece, cu timpul, ca urmare a celor ce se petreceau sub ochii mei, îmi reapăruse în suflet dorinţa de împotrivire la tot ceea ce voia să facă Ţurcanu, ajungând până acolo încât chiar o îmbunătăţire venită din partea sa, dacă aş fi putut să o împiedic, aş fi făcut-o, întrucât eram convins că urmăreşte prin aceasta un anumit scop. Dar singurul lucru pe care-l puteam face era doar să-l mint şi să-l înşel. Deşi acest fapt era fără importanţă, totuşi asemenea gânduri îmi dădeau curaj, ajutându-mă să suport teroarea, iar atunci când am reuşit să-l înşel la realizarea normei, am trăit bucuria şi satisfacţia că

l-am păcălit. Îl consideram pe Ţurcanu ca făcând parte din norma sau calitatea lucrului ce trebuia făcut, încât parcă, prin nerealizarea acestora, mă răzbunam pe el. Nu-mi dădeam seama atunci, dar ura cultivată de el şi încercarea de a o impune prin teroare victimelor reeducării, împotriva tuturor celor ce se împotriveau lui, începea să se întoarcă ca un bumerang împotriva sa, astfel încât eram în stare să fac orice nu i-ar fi plăcut, bineînţeles fără să ştie nimeni altcineva; nu aveam însă curajul de a împărţi cu nimeni nici frica, nici satisfacţiile. Văzusem că exagerarea cu tusea sau cu sângele din spută dăduse rezultatele scontate, iar acum reuşeam să alung din suflet mitul invulnerabilităţii lui Ţurcanu. Acest lucru l-am repetat de mai multe ori şi încercam să-mi fac cu încetul o rezervă a mea proprie. Important era că începea să dispară frica din mine. Într-o dimineaţă, după ce dusesem cutiile lui Brânzaru la locul lor, puţin înainte de venirea schimbului, îl văd pe Ţurcanu cum vine grăbit spre mine şi mă întreabă plin de ură: „Unde sunt, banditule, cutiile de la masa lui Brânzaru?" Pentru un moment am rămas descumpănit de această întrebare neaşteptată, apoi am răspuns: „Domnule Ţurcanu, acelea sunt făcute după predarea lucrului la magazie".

Ştiam că mă întrebase altceva, dar numai răspunsul acesta mi-a venit în minte în acel moment. „Banditule, eu nu te întreb când au fost făcute, ci unde sunt?" Între timp începusem să-mi revin, devenind oarecum mai stăpân pe mine.

„Sunt în rumeguş, veniţi să le vedeţi" şi am pornit spre locul unde erau ascunse, căutând să scap de privirea lui. Îl simţeam în spatele meu cum mă urmăreşte, dar căutam să-mi ascund teama. Ajungând la locul cu pricina, am dat rumeguşul la o parte, spunând ca pentru mine: „Le ascunde probabil pentru a nu le lua cineva". De data aceasta părea el blocat, neştiind ce să mai spună. M-a privit lung şi, fără a mai zice ceva, a plecat. A aşteptat sosirea schimbului următor şi,

probabil întrebându-l pe Brânzaru de cutiile din rumeguş şi câte au fost şi primind un răspuns asemănător, nu m-a mai întrebat nimic. Presupun că unul dintre informatorii lui m-a văzut când am luat cutiile de unde erau ascunse, dar nu m-a zărit şi când le-am dus înapoi, iar Ţurcanu, fiind obişnuit cu informaţii mincinoase, nu a putut să-şi dea seama de partea cui este adevărul.

După această întâmplare s-a terminat cu cele 200 g de pâine şi cu mâncarea de producţie, fiind mutat la un atelier de montat cârlige de rufe, apoi la cel de perii din pir. Pentru mine, lucrul aici era mai uşor, dar norma era de asemenea greu de realizat. Marele dezavantaj acum era că nu mai aveam independenţă, întrucât fiecare operaţie necesară la confecţionarea unei perii era făcută de altcineva, iar absenţa unui muncitor stopa întregul flux tehnologic. Fiind legat de locul de muncă, nu mai puteam vorbi cu cine aş fi dorit şi puteam fi foarte uşor supravegheat. Dar, pe lângă dezavantajele menţionate, aveam şi avantajul că, în cazul că mi-ar fi cerut să le spun ce am auzit în fabrică, puteam să le răspund că nu mă pot ocupa de aşa ceva, invocând motivul că nu pot părăsi locul de muncă, ceea ce a făcut ca, încetul cu încetul, să scap de acest coşmar şi să reuşesc să trec prin Gherla fără să le dau absolut nici o informaţie. Unii dintre cei care nu-şi făceau norma, pe lângă faptul că nu li se dădea mâncarea de producţie şi cele 200 g de pâine, erau băgaţi la „neagra".

Acest lucru mi s-a întâmplat şi mie de nenumărate ori. Adevărul este că prin trimiterea la „neagra" se încercau presiuni asupra noastră pentru a ne demoraliza şi spre a putea fi manevraţi după cum ar fi dorit ei. „Neagra" era un grup de celule la parter, fără geamuri, având o singură gaură în perete deasupra uşii de forma unui dreptunghi, cu laturile de aproximativ 20/30 cm, pe unde se făcea aerisirea, dacă nu era astupată. Pe jos era ciment, iar în interior nici un fel de mobilier. Iarna erau aruncaţi câte 1-2 oameni într-o celulă,

l-am păcălit. Îl consideram pe Ţurcanu ca făcând parte din norma sau calitatea lucrului ce trebuia făcut, încât parcă, prin nerealizarea acestora, mă răzbunam pe el. Nu-mi dădeam seama atunci, dar ura cultivată de el şi încercarea de a o impune prin teroare victimelor reeducării, împotriva tuturor celor ce se împotriveau lui, începea să se întoarcă ca un bumerang împotriva sa, astfel încât eram în stare să fac orice nu i-ar fi plăcut, bineînţeles fără să ştie nimeni altcineva; nu aveam însă curajul de a împărţi cu nimeni nici frica, nici satisfacţiile. Văzusem că exagerarea cu tusea sau cu sângele din spută dăduse rezultatele scontate, iar acum reuşeam să alung din suflet mitul invulnerabilităţii lui Ţurcanu. Acest lucru l-am repetat de mai multe ori şi încercam să-mi fac cu încetul o rezervă a mea proprie. Important era că începea să dispară frica din mine. Într-o dimineaţă, după ce dusesem cutiile lui Brânzaru la locul lor, puţin înainte de venirea schimbului, îl văd pe Ţurcanu cum vine grăbit spre mine şi mă întreabă plin de ură: „Unde sunt, banditule, cutiile de la masa lui Brânzaru?" Pentru un moment am rămas descumpănit de această întrebare neaşteptată, apoi am răspuns: „Domnule Ţurcanu, acelea sunt făcute după predarea lucrului la magazie".

Ştiam că mă întrebase altceva, dar numai răspunsul acesta mi-a venit în minte în acel moment. „Banditule, eu nu te întreb când au fost făcute, ci unde sunt?" Între timp începusem să-mi revin, devenind oarecum mai stăpân pe mine.

„Sunt în rumeguş, veniţi să le vedeţi" şi am pornit spre locul unde erau ascunse, căutând să scap de privirea lui. Îl simţeam în spatele meu cum mă urmăreşte, dar căutam să-mi ascund teama. Ajungând la locul cu pricina, am dat rumeguşul la o parte, spunând ca pentru mine: „Le ascunde probabil pentru a nu le lua cineva". De data aceasta părea el blocat, neştiind ce să mai spună. M-a privit lung şi, fără a mai zice ceva, a plecat. A aşteptat sosirea schimbului următor şi,

probabil întrebându-l pe Brânzaru de cutiile din rumeguş şi câte au fost şi primind un răspuns asemănător, nu m-a mai întrebat nimic. Presupun că unul dintre informatorii lui m-a văzut când am luat cutiile de unde erau ascunse, dar nu m-a zărit şi când le-am dus înapoi, iar Ţurcanu, fiind obişnuit cu informaţii mincinoase, nu a putut să-şi dea seama de partea cui este adevărul.

După această întâmplare s-a terminat cu cele 200 g de pâine şi cu mâncarea de producţie, fiind mutat la un atelier de montat cârlige de rufe, apoi la cel de perii din pir. Pentru mine, lucrul aici era mai uşor, dar norma era de asemenea greu de realizat. Marele dezavantaj acum era că nu mai aveam independenţă, întrucât fiecare operaţie necesară la confecţionarea unei perii era făcută de altcineva, iar absenţa unui muncitor stopa întregul flux tehnologic. Fiind legat de locul de muncă, nu mai puteam vorbi cu cine aş fi dorit şi puteam fi foarte uşor supravegheat. Dar, pe lângă dezavantajele menţionate, aveam şi avantajul că, în cazul că mi-ar fi cerut să le spun ce am auzit în fabrică, puteam să le răspund că nu mă pot ocupa de aşa ceva, invocând motivul că nu pot părăsi locul de muncă, ceea ce a făcut ca, încetul cu încetul, să scap de acest coşmar şi să reuşesc să trec prin Gherla fără să le dau absolut nici o informaţie. Unii dintre cei care nu-şi făceau norma, pe lângă faptul că nu li se dădea mâncarea de producţie şi cele 200 g de pâine, erau băgaţi la „neagra".

Acest lucru mi s-a întâmplat şi mie de nenumărate ori. Adevărul este că prin trimiterea la „neagra" se încercau presiuni asupra noastră pentru a ne demoraliza şi spre a putea fi manevraţi după cum ar fi dorit ei. „Neagra" era un grup de celule la parter, fără geamuri, având o singură gaură în perete deasupra uşii de forma unui dreptunghi, cu laturile de aproximativ 20/30 cm, pe unde se făcea aerisirea, dacă nu era astupată. Pe jos era ciment, iar în interior nici un fel de mobilier. Iarna erau aruncaţi câte 1-2 oameni într-o celulă,

dezbrăcaţi, numai în cămaşă, izmene şi o pereche de ciorapi. Caloriferele nu funcţionau, iar cei pedepsiţi stăteau opt ore la „neagra", opt ore în cameră şi opt ore la lucru, primind jumătate din mâncarea ce li se cuvenea. Când se lucra în două schimburi, 12 ore se lucra, 12 se stătea la „neagra". Din cauza frigului, a cimentului rece, tot timpul trebuia să te mişti prin celulă, iar când aveam norocul să fim câte doi, ne făceam masaje pe spate unul altuia, pentru a ne mai încălzi. În schimb, vara, în aceeaşi celulă, erau băgaţi câte 20-30 de oameni, fiind îndesaţi uneori în interior cu cizmele, pentru a încăpea mai mulţi. Îmi amintesc cum odată, probabil din greşală, în „neagra" din dreptul bucătăriei, vizavi de baie, au fost băgaţi la un loc cu politicii şi doi deţinuţi de drept comun, care, încercând să fumeze, nu au reuşit să-şi aprindă ţigările, întrucât chibriturile se stingeau din lipsa de oxigen. Au început să bată în uşă, să-i scoată dintre politici, deoarece ei sunt de drept comun.

În cele din urmă a venit ofiţerul de serviciu şi i-a scos dintre noi. Nimerindu-mă în apropierea lor, a doua zi am găsit pe mine un păduche, luat cred de la ei, pentru că la politici nu exista aşa ceva.

Pedeapsa cu carcera era mult mai grea. Cei care lucrau erau ţinuţi 16 ore la carceră şi 8 ore trebuiau să lucreze, până îşi ispăşeau pedeapsa. În acest timp li se dădea o jumătate de porţie de mâncare o dată la 2-3 zile, după cum era pedeapsa. Cei ce nu lucrau erau ţinuţi în carceră tot timpul, până la expirarea pedepsei.

De la venirea lui Goiciu ca director al închisorii şi a lui Al. Drăghici în fruntea Ministerului de Interne, pedepsele cu carcera au fost sporite între 5-15 zile, iar carcerele au fost astfel construite în aşa fel, încât cel din interior aproape că nu se putea mişca. Îmi amintesc de Mihai Iliescu, muncitor din Bucureşti, care având o funcţie în cadrul atelierului mecanic, dar neacceptând să colaboreze cu administraţia, era abonat la una din carcere şi niciodată nu primea o pedeapsă mai mică

de 10 zile. Şi totuşi nu a acceptat nici un compromis, iar asemenea lui mai erau destul de mulţi. Unii, nemaiputând să stea nemişcaţi în carceră, începeau să se mişte câte puţin, până reuşeau să se răstoarne cu tot cu carceră pe ciment, trezind din somn tot celularul. Până ce veneau gardienii pentru a-i scoate din carceră, stăteau şi ei câteva minute relaxaţi. În ceea ce mă priveşte, nu am fost băgat la carceră niciodată, probabil ştiindu-mă bolnav.

În perioada când se mai făceau presiuni asupra mea pentru a da informaţii, am avut norocul să stau în cameră cu Andrei Lazăr, student la Politehnica din Bucureşti, trecut şi el prin demascări. Deşi nu discutam nimic despre Piteşti şi despre reeducare, totuşi sufleteşte ne înţelegeam perfect. Dormeam alături, reuşind să rămânem cât mai izolaţi de cei ce o făceau pe reeducaţii şi parcă nu mă mai simţeam singur. Seara, de obicei eu ajungeam înaintea lui în dormitor, iar când venea el, în loc de „bună seara" parcă şi acum îl aud cum spunea: „Şi-a murit iubirea noastră,/ Floare-albastră floare-albastră ...." Felul cum spunea el aceste versuri aveau parcă efectul unui tonic asupra sufletelor noastre, încă tulburate de amintiri triste, şi era totodată şi un îndemn de a ne reaminti de acele iubiri care au schimbat cursul vieţii noastre şi care nu puteau fi date uitării.

Într-una din zile, am fost adunaţi în fabrică şi întrebaţi cine vrea să meargă la mină. Am cerut să fiu şi eu trimis, sperând să scap de atmosfera care domnea în închisoarea Gherla. După ce am fost aleşi, am fost duşi la baie, urmând să ni se dea bagajele şi să plecăm la mină. În timp ce făceam baie, am observat că genunchiul piciorului stâng îmi este puţin umflat şi congestionat. Mă durea uneori, dar nu ştiam din ce cauză. Mult mai târziu, voi vedea că era un început de TBC osos, care, după aproape un an şi jumătate, îmi va cuprinde întreg organismul.

Mă găseam sub duş când a apărut Ţurcanu în uşa băii şi a strigat la mine să mă îmbrac şi să mă duc în cameră,

spunându-mi cu răutate că nu scap aşa de uşor de Gherla. Am fost atunci cuprins de aceeaşi deznădejde ca şi atunci când nu am fost trimis la spital la Văcăreşti. Credeam că norocul mă părăsise, pentru ca mai târziu să văd că mă înşelam, deoarece, ori de câte ori voi fi în situaţii grele, Dumnezeu mă va ajuta să ies cu bine din ele.

Deşi eram convins că nu voi rezista la mină, voiam să scap de teroarea lui Ţurcanu şi speram totodată să-l întâlnesc pe Gh. Pivin, pentru a-i povesti cele petrecute la Piteşti şi să-i atrag atenţia că, în caz că va începe şi la mină reeducarea, să nu vorbească nimic despre ţăranii pe care i-i prezentasem în vacanţa Sf. Paşti dinainte de arestare. După scoaterea mea din lotul ce trebuia să meargă la mină, voi continua să lucrez la atelierul de perii din pir, unde voi face cea mai mare greşală din timpul detenţiei mele.

În una din zile a fost adus lângă mine să lucreze un tânăr, care spunea că a fost arestat din armată şi că are o condamnare de 2 ani. Prin felul cum se comporta, făcea tuturor impresie bună, dar apropierea lui faţă de mine mi se părea suspectă. Simţindu-se stingher în mijlocul mulţimii, nu mi-am dat seama că el poate dorea să se împrietenească cu cineva; comportamentul lui mi s-a părut dubios. Eram încă stăpânit de teamă, iar neîncrederea în cei din jur m-a făcut să cred că este un agent a lui Ţurcanu pus să mă spioneze, din care cauză căutam să mă îndepărtez de el. În una din zile, nu mai reţin motivul, a apărut între noi o neînţelegere, căreia eu i-am dat o amploare mai mare decât ar fi meritat, cu scopul de a mă îndepărta de el, bruscându-l destul de dur. Nu-mi amintesc cum a reacţionat el, dar, cum şedeam noi alături, printr-un gest necontrolat, l-am lovit, deşi nu avusesem în gând să fac aşa ceva. Când m-am uitat la el, am rămas surprins de felul cum mă privea. Nu se aştepta probabil la o asemenea reacţie din partea mea, iar în privirile lui se putea citi o mare dezamăgire.

Orice ripostă din partea lui nu m-ar fi durut atât cât am

simţit că doare acea privire. Aş fi vrut să-i cer iertare, dar nu am avut curajul să o fac, întrucât în sufletul meu mai dăinuia neîncrederea în cei din jur şi în special în tineret, a cărei prăbuşire o cunoşteam. Mă consolam cu gândul că incidentul din acea zi va îndepărta de mine pe toţi cei de bună credinţă, putându-mi astfel da seama în ce mediu mă aflu. Probabil că acest incident a ajuns la urechea lui Ţurcanu, deoarece tânărul a fost mutat din acel atelier, şi n-am mai avut posibilitatea să ne mai întâlnim.

Nu mult timp după aceea, voi fi chemat la Ţurcanu, care-mi va spune că, deoarece nu am dat dovadă că reeducarea mea a reuşit, de acum va trebui să mă comport ca un reeducat în faţa oamenilor. M-a atenţionat că a doua zi va fi o şedinţă în cadrul atelierului şi că atunci va trebui să iau cuvântul şi să-mi fac cunoscută noua poziţie. Seara, în cameră, m-am gândit la ceea ce îmi cerea Ţurcanu: îmi dădeam seama că voi fi condamnat de toţi cei care mă cunoşteau şi care nu trecuseră prin „demascări". Eram mulţumit că reuşisem să mă strecor fără a da nici un fel de informaţii până atunci, dar dacă scăpam de acest coşmar, va trebui să intru în altul, unde va trebui să gândesc bine la ceea ce am de făcut în viitor. După multe ore de gândire, am ajuns la concluzia că, decât sub masca de băiat bun, să continui să fiu un reeducat asupra căruia să se facă mereu presiuni pentru a fi transformat în informator, este de preferat să fiu socotit ca un om slab şi ocolit de cei din jur, dar care are posibilitatea să se menţină cu conştiinţa curată, ştiind că nu face rău nimănui.

Nu-mi puteam da seama cum vor mai evolua lucrurile, de aceea nu aveam convingerea că voi reuşi până la urmă să nu dau vreo informaţie, cât de neînsemnată, dar care era totuşi o informaţie şi care ar fi fost începutul unui drum de pe care greu se poate da înapoi. Îmi dădeam seama că orice slăbiciune aş fi dovedit, ar fi fost speculată de grupul reeducaţilor, fiind un punct de sprijin pentru şantaj şi motiv

pentru a se intensifica presiunea asupra mea. Ceea ce mă neliniştea era gândul că trebuie să mă comport astfel încât să nu ajungă vreo vorbă despre mine în sat, că am făcut vreun rău cuiva.

Acest gând mă urmărea şi în Piteşti şi nu m-a părăsit niciodată. A doua zi, când am fost chemat la şedinţă, au luat cuvântul mai mulţi, dar eu nu m-am înscris pe lista celor care urmau să vorbească. După ce au vorbit toţi, Ţurcanu m-a întrebat dacă eu nu am de spus ceva. Văzând că nu am scăpat, am spus că pe mine nu mă mai interesează politica, nu aştept nici decrete de graţiere cum au spus cei dinainte, ci caut să-mi văd de lucru unde am fost pus şi nimic altceva. Probabil că Ţurcanu se aştepta la cu totul alt răspuns, dar nu a mai zis nimic. Abia mai târziu mi-am dat seama că îşi pierduse mult din puterea cu care fusese investit, iar acum nu mai făcea altceva decât să compromită tot ce se mai putea, Îmi amintesc că acest fapt s-a petrecut într-o zi călduroasă de toamnă, probabil în luna noiembrie, când eram îmbrăcaţi numai în zeghii sau flanele. Ţurcanu nefiind satisfăcut de atitudinea mea din timpul şedinţei, am fost schimbat de la locul de muncă şi pedepsit cu trimiterea la neagra din diverse motive.

Dacă până atunci pot să afirm că mă bucurasem de oarecare simpatie în rândul oamenilor cu care lucram, neputând fi niciodată învinuit că aş fi divulgat ceva din cele auzite sau discutate, când m-am întors la lucru m-am văzut izolat de toată lumea. Era o situaţie greu de suportat, mă simţeam acuzat fără a avea vreo vină, dar în adâncul sufletului eram mulţumit că de acum nimeni nu va mai putea să-mi ceară să dau informaţii. De pe noua poziţie pe care mă situam, oricând mă puteam prevala de ordinele date de Ţurcanu de a mă comporta ca un reeducat, din care motiv eram ocolit de toţi. Mă simţeam parcă ieşit de sub influenţa reeducării şi nu mă mai temeam că sunt urmărit de cei din jur.

Nu după mult timp, se va auzi despre plecarea lui Ţurcanu împreună cu cei mai importanţi colaboratori ai săi, lăsând în urmă diverse presupuneri, care vor produce o adevărată confuzie în rândul deţinuţilor. Circulau zvonuri că au fost puşi în lanţuri la plecare, în timp ce alţii susţineau că ar fi fost puşi în libertate şi încadraţi în posturi importante din Ministerul de Interne.

În timp ce eram tot mai izolat în cadrul atelierului, stând odată de vorbă cu I.Oţetea, un ţăran din comuna Corbu, judeţul Constanţa, i-am spus: „Văd că la toţi vă este frică de mine de când am spus în şedinţa trecută că nu mă mai interesează politica şi zvonurile care se aud. Eu vă spun că nu trebuie să vă păziţi de mine, feriţi-vă de Ion Huţuleac, pe care toată ziua îl ţineţi în braţe, iar el îi spune ofiţerului politic tot ceea ce vorbiţi". A rămas surprins, apoi mi-a zis că nu poate crede aşa ceva, că Huţuleac este un băiat bun şi că eu greşesc aducându-i asemenea învinuiri.

Pentru a-l convinge de cele spuse de mine, i-am povestit că îl cunosc foarte bine pe Huţuleac de când am stat în aceeaşi cameră la Piteşti şi că ei nu ştiu ce s-a petrecut acolo şi la ce schingiuiri am fost supuşi cu toţii; i-am spus că eu consider că mi-am făcut datoria şi că ei sunt liberi să mă judece cum vor. Apoi am întrerupt discuţia, despărţindu-mă, nu înainte de a-l fi rugat să nu-i spună lui Huţuleac sau altcuiva ceea ce a auzit de la mine. Peste câteva zile, voi fi trimis din nou la „neagra" pentru motive pe care nu le prea înţelegeam, apoi mutat la atelierul de perii din păr, unde lucrul era mai greu. Aici norma mi se părea mai greu de realizat, întrucât necesita o îndemânare deosebită, care se câştiga în timp, iar mirosul ce domnea la locul de muncă, de la resturile de carne rămase prin păr, abia putea fi suportat. În schimb, se putea justifica pedepsirea cu „neagra".

Cauza schimbării locului de muncă şi a trimiterii mele din nou la „neagra" aveam să o aflu la Aiud, când mă voi întâlni la secţia TBC cu Popa Vasile Marcel, tot din judeţul

Neamţ şi fost cândva coleg de clasă în liceu, care mi-a povestit cum a fost chemat la biroul lui Gh. Calciu şi a fost acuzat de divulgarea demascărilor de la Piteşti şi de deconspirarea lui I. Huţuleac. Încercând să se apere de învinuirile aduse, cei de faţă i-au redat afirmaţia mea că am stat la Piteşti în aceeaşi cameră cu Huţuleac. În urma acestei afirmaţii, Popa V. Marcel a reuşit să se dezvinovăţească, arătând confuzia ce se face între mine şi el. Nu a mai fost greu să se lămurească lucrurile, având drept urmare trimiterea mea pe diverse motive la „neagra".

Mai târziu, toţi se vor convinge despre cele spuse de mine şi îşi vor schimba atitudinea, devenindu-mi din nou prieteni. După un oarecare timp, voi fi mutat şi de la perii şi trimis în fabrică, la un atelier de confecţionat bricege. Îmi amintesc că în acest timp mă voi îmbolnăvi de dizenterie şi, mergând la infirmerie, mi s-a dat un regim dietetic constând din mâncare fără sare, din arpacaş, cartofi sau griş, pentru o lună şi 2-3 zile scutire de muncă.

Întrucât starea de diaree nu ceda şi nu primisem nici un fel de medicamente, am început un post negru pe care l-am ţinut 6 zile, însănătoşindu-mă astfel, dar cu preţul slăbirii organismului. Mâncarea de regim era insuficientă, mai ales pentru cei ce lucrau, iar când, după 3-4 luni de regim, i-am solicitat doctorului civil Bărbosu să mă scoată de la regim pentru a-mi primi mâncarea de producţie, mai consistentă, mi s-a refuzat cererea. Probabil, pentru acest doctor, cele 200 g de pâine pe care urma să le primesc în plus reprezentau o cheltuială prea mare pentru regimul în slujba căruia se pusese. Aveam noroc în acel timp de un muncitor din Tulcea, Naciu, fierar de meserie, care, lucrând la atelierul de fierărie, mai primea supliment de mâncare când rămânea. Văzându-mă slăbit, îmi aducea şi mie de câte ori putea câte o gamelă de mâncare din suplimentul lor.

Lucrând în asemenea condiţii, fără mâncare de producţie şi fiind schimbat din camera unde era Naciu, am

început să mă simt tot mai slăbit. La atelierul de bricege lucram la confecţionat lame, iar când era nevoie, eram trecut la un mic circular sau polizor, unde se confecţionau plăsele pentru bricege, din copite de vite. Limbile bricegelor se făceau prin decupare din căştile militare folosite de armata română în timpul războiului, care nu mai puteau fi folosite, fiind înlocuite cu altele de tip rusesc. În una din zile, când şlefuiam la polizor, am observat că nu mai sunt stăpân pe mâini, scăpând de două ori mâna în polizor. Încercând să mă pansez la mână cu o cârpă, ca să opresc scurgerea sângelui, am observat că-mi tremură picioarele şi că nu-mi mai pot controla mişcările. Am oprit polizorul şi, cu aprobarea şefului de atelier, m-am dus la poarta închisorii, cerând să fiu dus la infirmerie pentru a fi pansat. Am avut noroc să dau peste un gardian mai cu suflet, care, văzând cârpa ce-mi înfăşura mâna plină de sânge, mi-a deschis poarta, spunându-mi să merg singur.

În cabinetul medical erau doctorul civil Bărbosu şi sanitarul Vereş. I-am spus doctorului că nu mă simt bine, din care cauză m-am accidentat la mână. Fără să zică ceva, îl puse pe sanitar să mă panseze, apoi îmi făcu semn să părăsesc cabinetul medical. Cum ştiam că în puşcărie erai crezut numai dacă aveai temperatură mare, i-am cerut să-mi pună termometrul. Uitându-se batjocoritor la mine, doctorul îi făcu semn sanitarului să-mi pună termometrul. Simţeam că îmi este frig şi, fără să-mi dau seama, m-am apropiat de sobă cu termometrul subţioară. După 3-4 minute, sanitarul îmi scoate termometrul, îl citeşte, se duce la doctor şi-i spune că am 39,5 sau 39,2 nu-mi amintesc precis. Văzând termometrul, doctorul Bărbosu se scoală de pe scaun, vine la mine, mă ia de mână şi mă duce în mijlocul camerei şi-mi pune din nou termometrul, zâmbind ironic. Probabil bănuia că m-am apropiat de sobă pentru a influenţa termometrul. Nu credeam că am temperatură aşa de mare, iar în sinea mea nu excludeam posibilitatea ca temperatura sobei să fi influenţat

mercurul termometrului.

Dacă s-ar fi întâmplat aşa, o pedeapsă cu carcera sau „neagra" era sigură şi mă înspăimânta, simţindu-mă atât de slăbit. După alte circa trei minute sanitarul îmi scoase termometrul şi confirmă doctorului aceeaşi valoare a temperaturii.

Parcă mi s-a luat o piatră de pe inimă de bucurie, explicabilă probabil din perspectiva unei posibile pedepse. Luând termometrul în mână, doctorul mi-a spus să mă dezbrac, pentru a mă consulta. În urma unui consult foarte sumar, mi-a spus să nu mă mai duc în fabrică, ci să merg în dormitor.

După puţin timp a venit la mine sanitarul şi mi-a spus să-mi iau bagajul şi să-l urmez, deoarece mi s-au făcut formele necesare pentru a fi internat la infirmerie. Aici, de bolnavi se ocupau doi foşti studenţi la medicină, Virgil Lungeanu şi Titus Turcu, ambii trecuţi prin demascările de la Piteşti. După ce m-au consultat amănunţit, mi-au spus că am lichid la plămânul stâng şi că la plămânul drept am infiltrat TBC, atât la baza, cât şi la vârful lui. O dată cu dispariţia lichidului de la plămânul stâng, vor vedea că şi la acest plămân au apărut procese TBC, ca şi la plămânul drept. Tot în acest timp, le-am arătat şi genunchiul stâng, care începuse să mă doară tot mai mult, să se umfle şi să se congestioneze.

După ce s-au consultat între ei, mi-au spus că am un TBC osos, iar datorită colecţiei mare de puroi, vor trebui să-mi facă o incizie în jurul genunchiului.

Din cauza pleureziei şi a TBC-ului febra era mereu ridicată, ceea ce făcea să mă simt tot mai rău. Îmi amintesc că într-o noapte m-am trezit când cei din jurul meu se întrebau dacă mai ajung în viaţă până dimineaţa. Îi auzeam, în timp ce şedeam cu ochii închişi, cum povesteau, celor ce veneau să mă vadă, cum deliram şi vorbeam cu cei de acasă, în special cu mama. Nu mă gândeam la gravitatea bolii, ceea ce mă preocupa era să nu vorbesc prin somn ceva ce nu ar fi trebuit. Mă străduiam să mă menţin treaz, cu ochii închişi şi încercam

să ascult ce se discuta în jurul meu. Aprecierile asupra sănătăţii mele făcute de ei mă lăsau indiferent. Îmi amintesc că acolo întâlnisem pentru prima dată pe un deţinut, Constantinescu, frizer de meserie, condamnat pentru tentativă de trecere a frontierei. Această încercare o făcuse deoarece era urmărit de miliţie pentru comiterea unui viol, fapt pe care acum îl regreta din suflet. Deşi avea şi el pleurezie şi temperatură destul de ridicată, peste 38°, în noaptea aceea, când deliram, nu s-a despărţit de patul meu până la ziuă.

Dragostea cu care eram înconjurat de către cei din jur făcea parcă să nu mai simt boala de care eram cuprins. Tot de la Constantinescu aveam să aflu mai târziu că, atunci când am delirat toată noaptea, temperatura nu mi-a scăzut sub 40°.

Infirmeria era la camera 89-90, în care se aflau circa 60 de bolnavi, aşa încât permanent era cineva în jurul meu. După noaptea cu temperatură mare, doctorii deţinuţi mi-au extras un litru de lichid din plămân, deoarece apa ajunsese la claviculă şi mă sufocam. După această intervenţie, mi-am mai revenit, dar temperatura continua să rămână ridicată, determinându-i pe doctori să-mi deschidă punga cu puroi de la genunchi; astfel s-a produs o scădere treptată a febrei.

Lipsa de medicamente se simţea tot mai mult, mai ales că doctorul Bărbosu era extrem de zgârcit la prescrierea medicamentelor, în timp ce doctorii deţinuţi se străduiau să facă tot ce puteau spre a ne ajuta.

Datorită creşterii numărului de bolnavi şi a aglomerării infirmeriei, am fost transferat la secţia TBC din celularul vechi, denumită şi „Zarca Gherlei". Condiţiile aici erau mai bune, cu celule mici, cu două paturi; puteam să ne regăsim liniştea de care aveam atâta nevoie. Aici aveam să găsesc câţiva studenţi care trecuseră prin Piteşti, ieşiţi de sub teroarea demascărilor şi care discutau public despre crimele săvârşite în timpul demascărilor. Primul care a venit să mă vadă a fost N. Cojocaru din Bacău, ieşit de sub influenţa reeducării. Mi-a spus că în celula vecină se găseşte C.

Oprişan şi că este foarte bolnav. A doua zi, m-am dus să-l văd şi eu; am rămas adânc impresionat, atât de starea jalnică, cât şi de căldura cu care era întâmpinat oricine venea la el. Mai erau internaţi în acest timp, ca foarte grav bolnavi, Ioniţă Sârbu şi Sergiu Mandinescu. Îmi amintesc cât de mult suferea Mandinescu din cauza celor întâmplate în timpul demascărilor de la Piteşti. Ajunsese să-şi dorească din ce în ce mai mult moartea. Stătea ore întregi numai în cămaşă în faţa geamului deschis, indiferent de gerul de afară, cu toate că era conştient de gravitatea bolii sale. Refuza cu încăpăţânare să se îmbrace, spunând că numai astfel Dumnezeu îi va ierta greşelile. Nu după mult timp, va fi transferat de la Gherla la Craiova, unde i-am pierdut urma. Spre deosebire de Sergiu Mandinescu, C. Oprişan era resemnat, fiind în stare să suporte orice i-ar fi hărăzit soarta, dornic de a da tuturor din tot ce avea el mai de preţ, dragostea şi bunătatea care-i umpleau sufletul. Era pentru noi ca un far care ne lumina calea, spre a ne scoate din întunericul în care ne zbăteam, în urma întunecatelor zile trăite în închisoarea din Piteşti. În el regăsisem sprijinul moral pentru a rezista tuturor greutăţilor ce se iveau, iar vorbele lui aveau darul de a ne întări sufletul, dându-ne parcă noi puteri. Deşi nu se putea da jos din pat, niciodată nu era singur. Mergeai la el cum ai fi mers la un izvor pentru a-ţi potoli setea, iar când plecai, te simţeai mai liniştit, mai uşurat şi mai încrezător în tine. Nu cunosc şi nu cred să fi fost vreunul dintre cei consideraţi reeducaţi, chiar până în măduva oaselor, care să fi ajuns în infirmerie şi, întâlnindu-l pe Costache Oprişan şi stând de vorbă cu el, să nu se trezească din starea de îndobitocire în care fusese adus şi să nu revină la normalitate. Cu toată boala lui deosebit de gravă, nu evita o clipă să discute cu cei ce-l vizitau, încurajându-i şi îndemnându-i a-şi căuta liniştea prin meditaţii şi rugăciune.

Tot aici l-am întâlnit pe Pop Cornel, medicul secţiei. Auzisem vorbindu-se despre el înainte de demascări, nu-l mai

văzusem până atunci şi nici nu ştiam nimic despre felul cum trecuse prin Piteşti. După îmbrăcăminte, bănuiam însă că făcea parte dintre oamenii lui Ţurcanu. Era tăcut şi căuta mereu singurătatea, ceea ce dovedea o mare frământare în sufletul său. Probabil avea dreptul la cumpărături, deoarece într-o zi mi-a adus nişte halva. Cred că observase că nu puteam mânca.

Nu am primit-o, fiindcă aveam o idiosincrasie faţă de halva, rugându-l să o scoată afară din celulă. A plecat fără a scoate o vorbă, dar părea rănit până în adâncul sufletului de refuzul meu. Nu-i cunoşteam trecutul atât de tragic din timpul reeducării, iar faptul că i-am refuzat pachetelul a fost probabil înţeles greşit, răscolindu-i toate rănile sufleteşti. De câte ori intra în celulă ca medic, îşi făcea numai datoria, fără a scoate un cuvânt în plus.

Aveam să aflu mai târziu că, după plecarea mea din camera 3 subsol din Piteşti la infirmerie, a venit în acea cameră în postura de reeducat şi probabil că auzise în ce stare fusesem trimis la infirmerie. Mai târziu, după ce şi eu aveam să aflu de torturile de care avusese parte în timpul demascărilor, aveam să-mi dau seama de chinurile sufleteşti în care se zbătea şi pe care se străduia din răsputeri să şi le ascundă.

Nimeni din cei ce n-au cunoscut măcar o clipă din iadul de la Piteşti nu va putea să înţeleagă sau să-şi imagineze ce se petrecea în sufletul acelor oameni, la care forţa morală fusese învinsă de neputinţa trupească, speranţa de deznădejde, iar moartea devenise un privilegiu de care nu oricine putea să aibă parte. Am putut vedea aceste frământări răbufnind în sufletul lui Sergiu Mandinescu sau chinuindu-l pe Pop Cornel, căruia parcă vroiau să-i prevestească un sfârşit şi mai crud.

Aducându-mi aminte de aceşti oameni, de chinurile în care se zbăteau, nici astăzi nu pot scăpa fără a mi se umezi ochii de mila lor. Nu mult după cele povestite, Pop Cornel va fi trimis la Bucureşti, pentru a fi inclus în lotul Ţurcanu, cu

toate că a fost unul dintre cei mai torturaţi oameni din Piteşti. Suferise prea mult şi prea multe cicatrici purta pe corp pentru a fi lăsat să mai trăiască, iar prin dispariţia sa şi a altora ca el, puteau să fie salvaţi adevăraţii criminali.

Tot într-o celulă vecină, am găsit un bolnav grav, de la dreptul comun. După câte îmi amintesc se numea Oprea Constantin. Era un băiat tânăr şi fusese arestat şi condamnat la 25 ani de închisoare, întrucât în timpul unei certe îşi lovise mortal tatăl. Când a văzut că nu mai este în stare să se dea jos din pat şi că devine o povară pentru alţii, a hotărât să nu mai mănânce, pentru a-şi curma zilele. Nimeni nu a reuşit să-l determine să-şi schimbe hotărârea luată, până ce a murit. Ce m-a impresionat la acest om erau remuşcările care îl chinuiau. Toată noaptea îl auzeam prin perete cum zice: „Tată, nu mă mai chinui, te rog, iartă-mă!" şi apoi „Iartă-mă, tată, iartă-mă, nu mă mai chinui!" Aceste strigăte pline de disperare nu le-am auzit o dată sau de două ori, ele s-au repetat noapte de noapte, până ce a murit. Avea mai puţin de 25 de ani, era fiu de ţăran şi nu puteam să înţeleg cum de a putut săvârşi o asemenea faptă.

Am stat în această secţie până în februarie 1954, când am fost mutaţi în clădirea veche, deasupra beciului. Condiţiile erau mult mai rele, camerele mari şi foarte friguroase. Cu toate că am primit câte două pături, iar din fabrică ni se trimiteau deşeuri din lemn suficiente pentru foc, geamurile nu se dezgheţau şi pereţii groşi din piatră refuzau să se încălzească. Aveam în cameră o sobă confecţionată dintr-un butoi de metal, ce se înfierbânta de nu te puteai apropia de ea, dar noi şedeam în pat îmbrăcaţi, sub cele două pături. Atât ziua cât şi noaptea, se făcea foc continuu, iar noi ne duceam pe rând să ne mai încălzim în apropierea sobei. Această iarnă a anului 1954 a fost, cred, cea mai friguroasă din tot timpul detenţiei.

Datorită extinderii procesului TBC de la genunchi, doctorii au trebuit să-mi facă încă trei incizii pentru scurgerea

puroiului, iar eu eram obligat să stau nemişcat în pat ca să-mi salvez piciorul de la o posibilă anchilozare.

Lipseau nu numai medicamentele de la cabinetul medical, dar nu se găseau nici pansamente sau vată. Virgil Lungeanu era nevoit să meargă prin camere şi să adune resturi de cămăşi, prosoape sau alte cârpe, pe care le spăla, apoi le fierbea, spre a le folosi ca pansamente. Din lipsa acestora, a spirtului medicinal sau a iodului, am făcut două septicemii, din care am scăpat ca prin minune datorită lui Virgil Lungeanu, care mi-a făcut la timp un tratament cu sulfatiazol intravenos, fiole, pe care le obţinuse de la sanitarul Vereş şi le păstra numai pentru cazuri de urgenţă.

În primăvară am fost mutaţi în camere ceva mai mici, tot în aceeaşi clădire, iar cei mai gravi au fost duşi într-o altă cameră, care a fost denumită „camera mortuară". Se înfiinţase această cameră la propunerea medicilor deţinuţi, pentru ca bolnavii să se bucure de mai multă linişte şi pentru ca restul bolnavilor să nu mai vadă cum fraţii lor de suferinţă se stingeau din viaţă unul câte unul. Aici nu mai erau paturi suprapuse, deoarece nimeni nu s-ar fi putut urca sus, iar pentru ajutorul bolnavilor s-a oferit să stea în cameră I. Dumitriu, muncitor din Constanţa.

La scurt timp de la înfiinţarea acestei camere, voi fi şi eu mutat în ea şi acolo voi rămâne până la plecarea din Gherla. Dintre cei care au stat în „camera mortuară" îmi amintesc doar de Dragavei, un elev din Turnu Severin, de aproape 18 ani, venit de la Bicaz, unde se îmbolnăvise de TBC.

Era un copil foarte bun, mai avea de executat mai puţin de două luni din pedeapsă, dar o hemoptizie puternică îi pusese viaţa în primejdie. Virgil Lungeanu, ca să-l salveze, a făcut un referat pentru trimiterea lui la spitalul civil din Dej, punându-i diagnosticul de „ulcer perforat", fără ca administraţia să ştie acest lucru. I-a spus lui Dragavei ce diagnostic îi pune şi l-a învăţat ca, atunci când ajunge la

spital, la Dej, să spună doctorilor că i-au pus acest diagnostic pentru că mai are doar două luni până la expirarea pedepsei şi că doctorii din puşcărie vor să-l salveze de la moarte. Faptele s-au petrecut întocmai cum s-a prevăzut, iar doctorilor de la spitalul din Dej, revoltaţi de absurditatea diagnosticului, când au vrut să-i refuze internarea, li s-a înmuiat inima auzind cele spuse de bolnav şi l-au reţinut la spital. Din cele povestite la întoarcere, a reieşit că medicii de salon şi mai ales o doctoriţă, văzându-l atât de tânăr şi bolnav, s-au purtat deosebit de frumos, ajutându-l cu tot ce a fost posibil. La întoarcerea în închisoare, i-au dat streptomicină şi alte medicamente, pentru a-şi continua tratamentul până la expirarea pedepsei. La închisoare, găsindu-l grav bolnav pe Beno Grunstein, a renunţat la medicamente, cerându-i lui Lungeanu să-i facă acestuia streptomicina sa. Beno Grunstein era un evreu din Piatra Neamţ, condamnat pentru că în timpul lui Antonescu colaborase cu Siguranţa, înlesnind arestarea unor evrei bănuiţi a fi comunişti. Acum plătea păcatele de atunci şi era unul dintre cei mai periculoşi informatori ai administraţiei, turnându-i pe legionari, care însă făceau tot ce se putea pentru a-l salva de la moarte.

Mai era în aceeaşi cameră Moş Băcărin, tot din apropiere de Turnu Severin (sau Băileşti), un bătrân simpatic, care, pe lângă TBC, avea şi un astm foarte pronunţat; Gheorghe Cocinescu din Mizil, un ţăran cum puţini am întâlnit, de o bunătate şi un optimism cum nu mai văzusem până la el şi care a murit zâmbind; C. Oprişan, student la Cluj, originar din judeţul Bacău, cu un comportament ce ne făcea să uităm atât de boală, cât şi de puşcărie şi care, datorită culturii sale, era pentru noi ca o adevărată enciclopedie; I. Dumitriu, muncitor din Constanţa, care s-a oferit să stea cu noi pentru a-i ajuta pe cei neputincioşi, plin de solicitudine şi cu multă tragere de inimă; un ţăran macedonean, Samara Neculai, căruia o infecţie la vezică i-a grăbit moartea, deşi doctorii i-au făcut mai multe referate

cerând să fie trimis la spital la Dej, dar nu i-au fost aprobate; Alexandru Prodan, student la Craiova, frontierist, un suflet ales şi caracter deosebit; C. Vamanu, student la Teologie în Bucureşti, ce trecuse prin Piteşti şi era foarte timorat. Îmi amintesc că, în ziua când a fost adus în cameră la noi, auzind cum cei care trecuseră prin Piteşti povesteau diverse amintiri din timpul demascărilor, cu scopul de a le face cunoscute şi celor ce nu ştiau prea multe despre Piteşti, C. Vamanu a bătut la uşă, cerând să fie dus la cabinetul medical. Ajuns acolo, cu o figură de om speriat, îi spuse lui Lungeanu: „Mai, tu ştii că cei din cameră au divulgat secretul Piteştiului?", iar Lungeanu, surprins de această afirmaţie, îl întrebă: „Cum se face că încă din 1952 lumea a aflat de cele petrecute la Piteşti, iar tu acum în 1954 nu ştii acest lucru?" Am relatat această întâmplare, pentru a se vedea cât de îngroziţi au fost unii, ca urmare a torturilor prin care au trecut şi cât de mult s-au izolat faţă de cei din jur. De asemenea, cu noi a stat şi Pop Achim, un tânăr ţăran din Maramureş, adus de la spitalul Văcăreşti. Era foarte bolnav psihic din cauza bătăilor la care a fost supus. Avea 22 de ani şi era de o frumuseţe deosebită. Încercase o evadare la Jilava, fusese împuşcat în abdomen, apoi bătut şi torturat, rămânând cu un dezechilibru psihic. Starea lui de suferinţă era accentuată şi de faptul că întreaga familie îi fusese distrusă; unii morţi în luptă cu Securitatea în munţi, alţii ajunşi în închisori şi primind pedepse maxime. După aproape o lună de încercări de a-l convinge să vorbească, la stăruinţele aceluiaşi Moş Dumitriu, a început să mai răspundă la câte o întrebare. Au mai trecut şi alţii prin această cameră, unii găsindu-şi sfârşitul aici, alţii ameliorându-şi boala, dar pe care nu mi-i mai amintesc.

Fistulele de la genunchi continuau să supureze şi eram obligat să stau permanent în pat, singurele deplasări pe care le făceam fiind la infirmerie şi la WC. Aveam grijă ca, din când în când, să mai mişc piciorul sub pătură, pentru a nu se anchiloza.

Pe la mijlocul lunii august 1954, din nou Dumnezeu mi-a venit în ajutor. Fiind scos la infirmerie pentru pansat la genunchi, s-a întâmplat ceva mai deosebit ca altădată. Virgil Lungeanu îmi pansa genunchiul de opt luni de zile şi se obişnuise cu acest pansament, încât, în mai puţin de cinci minute termina cu mine. De data aceasta lucrurile nu au mai decurs normal. După ce îmi introduse patru meşe pentru drenaj, a cincea şi ultima parcă nu mai voia să intre la locul ei. Trebuia introdusă pe sub piele circa 4-5 cm, până la punctul unde se colecta puroiul. Trecuseră mai mult de 15 minute de încercări şi toate se dovedeau a fi zadarnice.

De pe fruntea lui curgeau broboane de sudoare, iar eu, după spusele celor din jur, mă îngălbenisem ca o lămâie, privind cum încearcă Lungeanu să introducă meşa la locul ei, ca să termine operaţiunea de pansare. În acest timp se deschide uşa şi îşi fac apariţia trei ofiţeri, care se îndreaptă spre noi, pentru a vedea ce facem, iar unul, ţipând, ne întreabă: „Ce faceţi aici, şedinţă?" Virgil Lungeanu se uită la el cu faţa plină de transpiraţie şi-i spune: „Poftiţi şi vedeţi ce fel de şedinţe facem!" Printre cei trei era şi un medic, care se uită la genunchiul meu, unde se vedeau cele patru meşe şi a cincea fistulă, apoi la mine şi întreabă ce am. Lungeanu îi spune că am TBC generalizat, precizând că fistulele de la genunchi sunt urmarea unui TBC osos. Impresionat probabil de felul cum arătam, după ce mă întreabă cum mă numesc, pleacă fără a spune nimic. Imediat după ieşirea din cabinet a celor ce ne vizitaseră, la prima încercare, meşa parcă a intrat singură la locul ei, spre mirarea tuturor. Întors în cameră, am auzit că au fost şi pe acolo şi şi-au notat numele celor ce păreau mai bolnavi. Puţin mai târziu, a venit ofiţerul de serviciu, însoţit de sanitarul închisorii şi a citit un tabel în care eram trecuţi 10-15 bolnavi şi eram anunţaţi să ne facem bagajul, iar mai târziu ne-a spus Lungeanu că vom pleca la Sanatoriul TBC Târgu Ocna. Sunt convins că, dacă nu ar fi avut loc întâmplarea cu întârzierea pansamentului şi dacă

doctorul nu ar fi văzut cum arăta piciorul şi cât de palid eram, nu aş fi fost trimis în această serie la Târgu Ocna, întrucât, ca urmare a lipsei de mişcare timp de aproape nouă luni, din punct de vedere fizic arătam destul de bine. Dintre cei care au fost transferaţi la Târgu Ocna îmi amintesc doar de C. Oprişan, Beno Grunstein, Alexandru Prodan şi Loşonţi, care a murit imediat ce a ajuns la Târgu Ocna, din cauza unei septicemii făcută pe drum, urmare a unui flegmon deschis la Gherla, iar la Jilava, cât a stat în camera de tranzit i-a fost refuzat orice tratament, neacordându-i-se nici măcar pansamentul necesar.

Părăseam Gherla după trei ani de zile, timp în care am putut să cunosc regimul de teroare din timpul directorului Gheorghiu, care a susţinut şi încurajat, împreună cu ofiţerii politici – Avădanei-Sucigan, reeducarea din Gherla; ei au fost autorii morali ai tuturor crimelor din această închisoare. Nici prin venirea lui Goiciu în locul lui Gheorghiu la conducerea închisorii, regimul nu se va îmbunătăţi.

Deşi toţi eram grav bolnavi, am fost urcaţi într-o dubă obişnuită, împreună cu alţi 80-90 de oameni şi am plecat spre Jilava.

În închisoarea Jilava am stat 10 zile în camera de tranzit, unde se găseau în acel timp peste 250 de oameni. Am avut noroc că am găsit un loc sub prici, la „şerpărie", unde era totuşi mai răcoare şi puteam suporta mai uşor căldura din cameră. Îmi amintesc că aici l-am întâlnit pe C. Pivniceru, prin care am cunoscut doi preoţi greco-catolici; la care m-am spovedit şi am primit Sfânta Împărtăşanie. A fost o zi de mare bucurie pentru mine, fiind prima dată de la arestare când am întâlnit preoţi care să aibă asupra lor Sfânta Împărtăşanie.

Din Jilava voi pleca cu amintiri neplăcute, nu datorită condiţiilor sub orice critică de cazare, cât, mai ales, datorită amestecării a tot felul de oameni, prin care se urmărea crearea unei atmosfere de distrugere a sistemului nervos şi de

demoralizare a individului.

Cunoşteam această închisoare din povestirile altora, dar, cu ocazia transferării mele la Târgu Ocna, am avut prilejul să stau şi eu câteva zile în ea, timp suficient pentru a-mi rămâne în memorie atmosfera şi starea de spirit ce domnea aici. Şi închisoarea Jilava a avut rolul diabolic şi dăunător neamului românesc, de a ne rupe de trecut.

Această rupere trebuia făcută atât prin distrugerea tineretului, cât şi prin suprimarea bătrânilor, care menţineau legătura dintre trecut şi viitor şi care constituiau cea mai mare piedică în falsificarea istoriei, deoarece, prin cultura sau faptele lor, erau exemple şi puncte de sprijin pentru noua generaţie. Înainte de a fi suprimată, această generaţie trebuia umilită şi compromisă, pentru a nu mai putea fi luată ca exemplu. Acţiunea de umilire a luat proporţii şi forme de neimaginat, deoarece ea a fost concepută, coordonată şi pusă în practică de oameni străini de neam şi ţară, folosindu-se de scursurile societăţii, care nu mai aveau nimic bun în ei, nici măcar pe Dumnezeu în suflet.

Pentru atingerea scopului lor diavolesc, nimic nu le era interzis, întrucât numărul de victime nu conta, deviza lor fiind: „Un mort în plus, un bandit (duşman) mai puţin". Exterminarea a fost făcută fie în mod brutal, fie pe cale lentă, prin conceperea şi aplicarea unui regim inuman, prin foame, frig, lanţuri, bătăi, lipsă de aer etc.

Acţiunea de compromitere a început asupra celor mai vârstnici şi bolnavi, unde se puteau găsi oameni mai uşor de manevrat, datorită stării de senilitate a unora dintre ei, stare care va fi atribuită întregii generaţii, pentru a o compromite. Cei ce au avut forţa morală de a-şi păstra demnitatea îşi vor găsi sfârşitul în gropile comune, pentru a li se pierde urma.

Acestor oameni li s-a luat posibilitatea de a avea parte de o moarte onorabilă, precum le-au fost faptele, ei trebuind să moară umiliţi, pentru ca neamul şi ţara să nu se poată mândri cu ei şi să nu rămână ca simboluri pentru generaţiile

viitoare.

Numai cei ce au trecut prin închisoarea Jilava în acele timpuri pot să înţeleagă cum de s-a ajuns ca unii oameni să poată fi umiliţi, pentru ca apoi să fie daţi ca exemple negative în mincinoasa propagandă comunistă.

Pentru mine explicaţia este simplă şi iată de ce: toate informaţiile care intrau sau plecau din Jilava treceau prin camerele de tranzit, în care veneau sau plecau oameni din toate penitenciarele din întreaga ţară. În aceste camere se găseau tot felul de oameni, de la somităţi în diverse domenii de activitate, până la oameni certaţi cu cele mai elementare principii de convieţuire socială. Această stare de lucruri nu era întâmplătoare, ci era rezultatul unei gândiri diabolice, experimentată în lagărele şi în închisorile sovietice şi pusă în practică în România.

Astfel, dacă un răufăcător urmărit de miliţie pentru un jaf sau alte vinovăţii, ca să scape de arestare încerca să treacă graniţa şi era prins la frontieră sau extrădat, era judecat primind două condamnări, una pentru tentativă de trecere frauduloasă de frontieră, fiind asimilat ca deţinut politic, şi a doua pentru faptele comise. În această situaţie, cel în cauză trebuia să execute la început pedeapsa pentru trecerea de frontieră, fiind considerat „deţinut politic", iar după executarea acestei pedepse era trecut la „drept comun", unde urma să-şi execute a doua pedeapsă. La fel se întâmpla şi în cazul când un hoţ se folosea de o armă la comiterea unei infracţiuni. Şi în această situaţie, cel în cauză primea o pedeapsă pentru port ilegal de armă, fiind asimilat „politic", iar pentru infracţiunea săvârşită, o a doua condamnare, încadrată la „drept comun", ce urma a fi executată după efectuarea primei pedepse. Asemenea cazuri erau foarte frecvente în puşcării şi mai ales în camerele de tranzit de la Jilava, iar mulţi dintre aceşti deţinuţi, în realitate de „drept comun", vor accepta să fie unelte ale administraţiei, fiind numiţi şefi de camere sau brigadieri când erau scoşi la

muncă, având misiunea de a-i teroriza pe politici, de a provoca scandaluri sau a-i bate. Cu toate acestea, administraţia îi considera deţinuţi politici, fiind daţi ca exemple în sens negativ. Dar, când aveau interes, îi foloseau ca exemplu de cum vor să se reabiliteze.

Prin aceştia, administraţia va duce o campanie de defăimare a victimelor, care se va răspândi în întreaga ţară. Asemenea lor, erau foarte mulţi care nu aveau nici o convingere politică, ajunşi în puşcărie ca urmare a unor denunţuri răzbunătoare sau a unor afirmaţii făcute sub influenţa alcoolului. Nu caut să acuz pe aceşti oameni, deoarece în marea lor majoritate au dat dovadă de caracter, având o comportare demnă, mulţi putând fi daţi ca exemplu, dar au fost şi unii care, din lipsa unor convingeri politice şi ca urmare a unor presiuni venite din partea administraţiei, s-au lăsat manevraţi de ofiţerii politici, cu scopul de a-i provoca pe cei din camere şi a le face viaţa cât mai grea.

Îmi amintesc, din timpul cât eram în camera de tranzit, de un oltean, Florescu, arestat ca frontierist sau sabotor, care teroriza camera prin scandalurile ce le provoca.

Într-una din zile, un învăţător, tot oltean, în mod cât se poate de civilizat, a încercat să-l tempereze, dar această intervenţie l-a făcut pe Florescu să-şi descarce nervii pe bietul învăţător, împroşcându-l cu tot felul de insulte.

Când învăţătorul i-a cerut, tot în mod civilizat, să nu mai fie insultat, Florescu a reacţionat:

—Cine p...da mă-tii te insultă, mă dobitocule?

Apoi adresându-se celor peste 200 de oameni, îi întrebă:

—Spuneţi şi dumneavoastră, oameni buni, cine p...da mă-sii l-a insultat? Vorbeşte, boule, cine p...da mă-tii te insultă?

Şedeam sub prici şi priveam cu groază la ceea ce auzeam şi vedeam, deoarece aşa ceva nu mai întâlnisem în cei şase ani de puşcărie.

Noroc că au intervenit mai mulţi tineri, care l-au izolat pe scandalagiu şi l-au convins pe învăţător să nu răspundă insultelor şi provocărilor grosolane ale acelui individ, băgat în mijlocul deţinuţilor politici.

Marea majoritate a celor ce plecau din Jilava vor uita, mai devreme sau mai târziu, ceea ce auzeau cu prilejul audierii unor conferinţe sau a unor discuţii cu caracter social, istoric etc., dar le vor rămâne întipărite în memorie pentru mult timp unele scene, pe cât de deplorabile, pe atât de neaşteptate, care le-au zdruncinat profund sufletul şi care vor fi speculate de răuvoitori.

Cum se puteau apăra nişte bieţi bătrâni, bolnavi şi neputincioşi în faţa unor asemenea oameni? O eventuală plângere către administraţie le-ar fi adus o nouă umilinţă, deoarece minciunile provocatorilor erau însuşite de administraţie şi tot aceşti bătrâni ar fi fost pedepsiţi.

Astfel, neputinţa victimei de a se apăra în faţa ticăloşiei administraţiei şi a celor ce s-au pus în slujba ei îi făcea pe bieţii bătrâni să trăiască umiliţi şi în disperare.

Datorită perioadei scurte de staţionare în această închisoare, este posibil ca impresiile cu care am plecat să fie subiective; eu, bolnav fiind atâta timp, am fost obişnuit cu atmosfera de linişte şi de înţelegere ce exista în infirmeria din Gherla, precum şi în întreaga închisoare.

Drumul de la Jilava la Târgu Ocna a fost mai uşor, iar gândul că vom găsi un regim mai omenesc în noua puşcărie ne făcea să uităm, într-o oarecare măsură, că suntem bolnavi.

TÂRGU OCNA

Ajunşi la Sanatoriul din Târgu Ocna, am fost amestecaţi cu bolnavii mai vechi, care ne-au pus la curent cu atmosfera din noua închisoare. Pentru noi, condiţiile de aici erau considerate ca „foarte bune". Nu mai aveam obloane la geamuri, cum erau la celelalte închisori, nu mai eram încuiaţi în camere, iar după ce se terminau orele de cură, puteam merge prin curte la plimbare sau prin saloane, pentru a ne întâlni cu alţi bolnavi. Am aflat că aveam dreptul să scriem câte o carte poştală acasă (cel mult zece rânduri) şi să primim îmbrăcăminte şi medicamente.

Numai faptul că vom putea să scriem acasă câteva rânduri şi să primim veşti de la ei era o mare bucurie pentru noi. Trecuseră mai mult de şase ani de când nu mai ştiam nimic de cei rămaşi acasă, iar acum toţi aşteptam cu nerăbdare această scrisoare.

A doua zi după sosire, am fost duşi la cabinetul medical, unde s-a făcut fiecăruia o consultaţie mai amănunţită. Îmi amintesc că doctorul civil Narcea Aurel, după ce mi-a făcut o radioscopie, mi-a spus că am infiltrate TBC la ambii plămâni, atât la bază, cât şi la vârfuri; în plus, la plămânul drept, am şi o cavernă de mărimea unui „ouşor". Tot atunci îmi va spune că nu-mi poate face pneumotorax din cauza pleureziilor pe care le-am avut şi că va încerca să-mi facă pneumoperitoneu, care dă de asemenea rezultate bune.

În urma acestui consult, mi s-a prescris un tratament cu hidrazidă şi PAS, medicamente, despre care auzisem că sunt făcătoare de minuni. Fiind obişnuit cu boala, nu am fost impresionat de cele spuse de medic, dimpotrivă, auzind de tratamentul ce urma să mi se aplice, am devenit destul de optimist. De altfel, în închisoare, orice tratament, cât de

neînsemnat ar fi fost, avea o mare influenţă asupra stării sufleteşti a bolnavului, îi întărea moralul şi-i mărea speranţa de însănătoşire.

Fistulelor de la genunchi nu li s-au mai dat importanţă, întrucât tratamentul prescris pentru plămâni rezolva şi procesul TBC de la picior. Urmare a regimului de aici şi a medicamentelor acordate, optimismul celor veniţi de la Gherla va creşte, doar moartea fulgerătoare a lui Loşonţi ne-a mai mâhnit, deoarece ar fi fost salvat dacă era pansat la Jilava.

După câteva săptămâni, a mai sosit de la Gherla un lot de bolnavi, printre care erau şi cei rămaşi în camera de unde plecasem. Sosirea acestui nou lot ne-a făcut să sperăm într-o îmbunătăţire a regimului şi în celelalte închisori.

Atmosfera ce domnea în Sanatoriu era cu adevărat de spital. Amintirile urâte din trecut erau uitate, aproape nimeni nu mai ştia de încercarea de reeducare din 1951, cei de atunci fiind plecaţi, iar pentru noii locatari erau întâmplări necunoscute sau fără importanţă, încât sănătatea era singura lor preocupare.

Nu-mi amintesc să fi întâlnit vechi cunoştinţe; cu toate acestea mă consideram în mijlocul unei familii din care făceam parte şi care se opunea instalării comunismului în ţara noastră.

O figură foarte controversată, datorită comportamentului său suspect, era Alex. Stan, fiu de moşier din Talpa-Bârgăoani, judeţul Neamţ. Deşi înzestrat cu o inteligenţă şi o memorie apreciabile, iar în copilărie se bucurase de o educaţie deosebită, la Târgu Ocna nu se jena să fie informatorul ofiţerului politic. Cu toate că avea o condamnare de drept comun, fusese băgat în secţia deţinuţilor politici, cu scopul de a fi folosit ca iscoadă. Ca puşcăriaş, avea un trecut aventuros, cu trei evadări spectaculoase la activ, în urma cărora, datorită represaliilor şi şantajelor la care a fost supus, devenise timorat şi uşor de manevrat.

Cu ocazia sărbătorilor comuniste, 23 August, 7 Noiembrie sau în alte cazuri, când unii dintre noi erau izolaţi, Alex. Stan era totdeauna băgat în mijlocul nostru. Nu ne deranja prea mult acest lucru, noi neavând nimic de ascuns, iar el fiind o fire comunicativă, un bun povestitor şi dând dovadă de multă solicitudine. Pentru toate acestea a fost apreciat, i-a fost trecută cu vederea pierderea demnităţii, consecinţă a suferinţelor îndurate.

Speram ca, prin toleranţa acordată, să-şi recâştige demnitatea pierdută. Nu-i cunosc evoluţia ulterioară, dar îi păstrez şi aşa o amintire plăcută.

Interesant era comportamentul celor doi greci trimişi la Tg. Ocna. Nu-mi amintesc exact numele lor. Unul fusese sublocotenent în armata lui Marcos, din câte îmi amintesc unii îi spuneau Papadopulos, alţii Papastratos, numele adevărat nu l-am ştiut niciodată. Fusese ofiţer combatant în trupele comandate de generalul Costas Caraghiorghis, mâna dreaptă a lui Marcos.

Acest sublocotenent fusese specialist în recrutarea partizanilor. Răpea oamenii din satele din apropiere şi îi ţinea forţat în taberele lor, răspândind zvonul că s-au alăturat de bună voie trupelor de partizani, încât, după un timp, oamenilor le era frică să se mai ducă acasă, pentru a nu fi arestaţi de autorităţi şi deveneau astfel partizani, împotriva voinţei lor. Era un comunist fanatic, mare admirator al lui Stalin şi al comunismului rusesc, convins că Moscova va deveni centrul politic al omenirii. Ca studii, avea doar şcoala elementară. Deşi încerca să ascundă, purta o ură de moarte comuniştilor din România pentru faptul că i-au băgat în închisoare, în loc să le înlesnească plecarea în URSS. În simplitatea lui, nu-şi dădea seama că pe ruşi nu-i interesa soarta lui. Dar îi mai ura, mai ales, pe români, pentru modul cum s-au purtat cu generalul lor, Costas Caraghiorghis, nedându-i nici îngrijire medicală când s-a îmbolnăvit şi pentru că, după ce a murit, a fost ţinut câteva zile aruncat jos

pe ciment, într-un closet.

După spusele grecilor, comuniştii români justificau acest lucru prin faptul că îl considerau un dezertor ce voia să ajungă în Rusia, în loc să rămână în Grecia şi să continue lupta împotriva imperialismului. Din punct de vedere moral, „Papastratos" era lipsit de caracter şi un codoş al administraţiei. Avea aspect mai mult de ţigan grec.

Celălalt, dacă memoria nu mă înşeală, se numea Damianos, fusese ofiţer politic cu grad de locotenent. Era mai bolnav, dar un om liniştit, căutând tot timpul să facă o impresie bună celor din jurul său şi încerca din răsputeri să-şi determine conaţionalul să-şi schimbe conduita. Cu toate deosebirile în comportamentul lor, se simţeau uniţi prin sânge şi idei, ajutându-se de câte ori era nevoie.

Spre deosebire de greci, o altă impresie o lăsau cei câţiva sârbi. Majoritatea erau informatori şi era foarte greu să se realizeze o apropiere de ei. Nici între ei nu se înţelegeau. Toţi erau egoişti şi fiecare avea pretenţia să fie purtătorul lor de cuvânt; poate pentru faptul că făceau parte din grupări diferite, fiecare se considera şef, având un model propriu de comunism; erau neîntrecuţi în mândrie, dar şi în ură.

Nu aveau încredere unii în alţii, mai ales că fugiseră din cauza lui Tito, iar acesta îşi trimisese oameni de-ai lui printre ei, pentru a-i spiona, atât pe ei, cât şi pe români. Este cunoscut exemplul faimoasei spioane Vida, infiltrată în Ministerul de Interne, unde era privită ca cea mai teribilă anchetatoare.

Dacă aveai norocul să fii de faţă când câte unul dintre ei căuta să se laude cu unele „fapte de eroism", te îngrozeai de crimele comise; nu le puteai întrezări nici o urmă de remuşcare în suflet, dimpotrivă, crimele constituiau prilej de laudă.

Apropiindu-se toamna, conducerea a hotărât să se sape o groapă de către cei cărora sănătatea le permitea, pentru ca în ea să se golească closetul din curte. După săparea gropii, în timp ce avea loc golirea closetului, am coborât şi eu, atras de veselia

ce domnea în mijlocul celor ce munceau. Ajuns în preajma lor, am constatat că toţi cei ce erau în stare să coboare din pat erau adunaţi în jurul gropii, iar veselia şi buna dispoziţie de care era cuprinsă toată lumea se datora cântecului „Marşul vidanjorilor", cântat de cei ce munceau. Atât gardienii, cât şi soldaţii care făceau de pază se uitau la ei, amuzându-se de cântecul auzit. Cei care nu puteau să coboare de la etaj şi priveau pe geam au observat că lumea care trecea pe stradă se oprea în loc şi asculta ce se cântă şi pleca apoi râzând. Veselia atingea intensitatea maximă când se cântau versurile: „Şi cui nu i-o place,/ Să ne sărute unde ştim".

Când s-a terminat cu scoaterea murdăriei şi a început acoperirea gropii cu pământ, priveam la cei ce munceau împreună cu mai mulţi bolnavi, dintre care mi-l amintesc pe inginerul N. Culniev. Acesta ne-a avertizat că se apropie de noi Beno Grunstein, cunoscut de toată lumea ca informator şi care încerca să asculte ceea ce discutam noi. Deşi discuţia era fără importanţă, văzându-l cum ascultă ce vorbim, pentru a-l îndepărta din preajma noastră, i-am zis: „Măi Beno, ţie toată viaţa ţi-a plăcut să mănânci că....at; ar trebui să fii băgat cu capul în groapa aceasta ca să te saturi şi să nu mai mergi la ofiţerul politic şi să mănânci acolo". Toţi au început să râdă, iar Grunstein a dispărut imediat din preajma noastră

Beno Grunstein era un evreu fricos şi laş, pentru care principiile morale erau subordonate intereselor personale şi de moment. Când avea interes, se comporta de aşa manieră încât te făcea să-i acorzi toată încrederea, dar te lovea fără nici o remuşcare când acest fapt i-ar fi adus un minimum de folos. În timpul lui Antonescu, s-a alăturat comuniştilor, sperând că va putea să beneficieze ulterior de mari avantaje, dar ajuns în situaţii mai grele. Beno Grunstein fusese acela care a contribuit în 1943 la arestarea comuniştilor din Piatra Neamţ, în frunte cu Leonte Răutu, iar acum plătea preţul trădării de atunci. Chiar când mai avea doar câteva săptămâni până la eliberare, a uitat tot ce au făcut cei din jur pentru el

atunci când se afla în situaţii grele, iar drept răsplată, îl bombarda cu tot felul de informaţii false şi tendenţioase pe ofiţerul politic, cu scopul de a-şi asigura punerea în libertate.

Eram satisfăcuţi de plecarea lui şi speram că de acum nu ne va mai da târcoale sau poate se va lăsa de acest obicei. Dar, în loc să renunţe la năravuri, nu ştiu cum şi când a ajuns la ofiţerul politic, deoarece, după mai puţin de două ore, am fost chemat la poartă şi interogat în legătură cu afirmaţia mea că ar trebui să fie băgat cu capul în groapa de că...at. Ofiţerul a încercat să se dea afirmaţiei mele un caracter politic, ca antisemitism, dar am căutat şi cred că l-am convins că adevăratul motiv este obiceiul lui Beno de a da informaţii denaturate şi interpretate după bunul lui plac şi că această ură împotriva informatorilor mi-a rămas din timpul demascărilor de la Piteşti.

Fie că ofiţerul nu era de ajuns informat despre ceea ce s-a petrecut la Piteşti, fie că a căutat să-mi cunoască părerea despre cele întâmplate acolo, m-a întrebat ce s-a petrecut în închisoarea din Piteşti.

Doream să mi se pună această întrebare pentru a se închide cazul „Grunstein" şi am început să-i povestesc despre crimele ce s-au făcut acolo cu concursul administraţiei şi că ele au fost pregătite şi patronate de Bucureşti etc. Când m-a întrebat dacă am curajul să declar în scris cele povestite, i-am cerut să-mi dea hârtie ca să scriu tot ce am afirmat. Mi-a dat imediat hârtie, iar după ce am terminat de scris, nu a mai spus nimic şi m-a trimis în cameră. Eram mulţumit că i-am vorbit despre crimele comise de către stăpânii lui, despre zădărnicia lor: dacă au reuşit să ne distrugă fizic, nu acelaşi lucru s-a întâmplat din punct de vedere spiritual. În urma acestei turnătorii am fost trimis la izolare, împreună cu N. Culniev, Oct. Popa, Şt. Sabo, Alex. Stan, ultimul fiind cunoscut de către noi ca informatorul ofiţerului politic.

Au mai fost izolate încă două sau trei persoane, pe care nu mi le mai amintesc. Probabil tot ca urmare a discuţiei cu

ofiţerul politic şi a declaraţiei date, am fost izolat şi cu ocazia zilei de 7 Noiembrie, împreună cu aceşti oameni.

Izolarea de la Târgu Ocna nu ne deranja cu nimic, deoarece ea era o simplă mutare a noastră într-o cameră de pe secţia de drept comun, având însă aceleaşi drepturi ca şi ceilalţi bolnavi, mai puţin dreptul la plimbare.

Relaţiile cu Grunstein au continuat să fie ca şi înainte de incidentul din jurul gropii, putând fi considerate mai mult reci decât obişnuite. După aproape două luni, Grunstein a fost eliberat, iar când a fost anunţat să-şi facă bagajul, a venit la mine şi mi-a spus: „Popicule, noi aici în puşcărie nu ne-am înţeles, dar cred că, ajunşi afară, în libertate, când ne vom întâlni, vom deveni prieteni". Am rămas surprins de gestul lui, i-am strâns mâna, spunându-i că nu sunt supărat pe el, dar am încercat să-l determin ca, cel puţin în ceasul al 12-lea, să se lase de urâtul obicei de a pârî colegii de suferinţă. Ne-am despărţit ca doi prieteni.

Astfel, încă o dată am putut vedea cum se poate schimba un om atunci când instinctul de conservare nu are limită şi pune stăpânire pe el.

Atmosfera plăcută din mijlocul deţinuţilor făcea ca timpul să se scurgă pe nesimţite; reuşeam parcă să uităm că suntem în puşcărie. Spre sfârşitul lunii noiembrie sau la începutul lui decembrie, am fost chemat la poartă. Aici mi s-a dat o hârtie să o semnez, fără să mi se permită să citesc conţinutul sau să mi se spună despre ce este vorba. La afirmaţia mea că nu semnez până nu cunosc conţinutul hârtiei, după ce am fost înjurat, mi s-a spus că este vorba de un pachet de medicamente şi, dacă nu semnez, mi-l trimit înapoi.

Observând că este un aviz poştal, în faţa ameninţării cu returnarea lui, n-am mai zis nimic şi am semnat, gândindu-mă ce ar fi însemnat returnarea pachetului pentru întreaga familie. Când mă întorceam la cameră, am observat un gardian care umbla cu un tabel în mână, căruia nu i-am dat importanţă, crezând că anunţă pe cei ce au primit pachete.

Peste puţin timp, a venit şi în camera unde eram eu, spunând că toţi cei care vor fi strigaţi să-şi facă bagajul. Auzind numele, mi-am dat seama că este vorba numai de legionari şi că pentru noi s-a terminat cu şederea la Sanatoriul TBC din Târgu Ocna şi cu regimul blând de aici. În mai puţin de o oră, ni s-a făcut tuturor percheziţia şi am fost duşi la gară, pentru a fi trimişi la Aiud.

Beno Grunstein, după eliberare, s-a dus la un văr al meu pe care îl cunoştea şi i-a spus să-mi anunţe familia că eu sunt foarte bolnav, că nu am cerut părinţilor să-mi trimită medicamente pentru a nu-i pune pe cheltuială, dar, dacă nu-mi trimit streptomicină, nu mă vor mai vedea niciodată. Astfel, cel care în puşcărie mă turna la ofiţerul politic, acum în libertate, ieşit de sub teroarea din închisoare, a avut curajul să-mi anunţe familia că am nevoie de medicamente.

Nu este exclus, fiind doar o supoziţie, să fi fost trimis chiar de Securitate, ca să le capete încrederea şi apoi să-i „tragă de limbă".

Dacă aceasta i-a fost intenţia, spre dezamăgirea lui, ai mei cunoşteau sistemul folosit de Securitate şi nu s-au lăsat păcăliţi. Auzind acest lucru, întreaga familie a făcut tot ce a putut şi mi-a trimis 25 g streptomicină. Cred că Dumnezeu a ajutat-o pe mama, să afle, prin bunăvoinţa unor cunoştinţe, că o profesoară bătrână, cu un copil în Olanda, ar avea nişte streptomicină, dar îi era frică să recunoască, de teama Securităţii. Mama, deşi era o ţărancă care nu ştia nici măcar să se iscălească, s-a dus la ea şi, plângând, i-a povestit pentru ce a îndrăznit să o deranjeze, povestindu-i ce aflase despre mine.

Probabil plânsul ei disperat că nu-şi poate ajuta copilul şi afirmaţia că numai cu ajutorul ei îl va putea salva au impresionat-o pe profesoară, care şi-a riscat libertatea, dându-i streptomicina pe care o avea.

Îmi amintesc că, mergând spre cameră, gardianul care mă însoţea şi auzise ce medicamente am primit, mi-a spus că aceste medicamente valorează mai mult decât o pereche de

boi, fiind mirat de sacrificiul celor de acasă. Când m-am eliberat, am auzit că mama şi o soră au vândut toate covoarele (scoarţele) din casă şi fânul pe care-l adunaseră pentru iarnă, ca să plătească streptomicina trimisă. Trebuie să fac precizarea că nu i-am cerut lui Grunstein să-mi facă absolut nici un serviciu în momentul când va ajunge acasă şi nici nu doream ca el să-mi cunoască familia, întrucât nu aveam încredere în el. Am rămas însă convins că, fără acele medicamente primite cu mai puţin de două ore înainte de plecarea mea din Târgu Ocna, nu aş fi putut supravieţui condiţiilor de la Aiud şi regret că nu l-am mai întâlnit pe evreu pentru a-i mulţumi.

La Târgu Ocna, boala mi s-a mai ameliorat, starea generală devenise destul de bună, iar fistulele de la genunchi, s-au închis, datorită tratamentului cu antibiotice.

Prin scoaterea noastră din Sanatoriu, se poate vedea discriminarea ce se făcea între legionari şi restul deţinuţilor, legionarii fiind supuşi unui regim mai aspru, fiind frustraţi de cele mai elementare drepturi, în primul rând dreptul la o minimă asistenţă medicală şi la un minimum de condiţii pentru supravieţuire.

Am părăsit închisoarea din Târgu Ocna, îndreptându-ne spre Aiud, fără a mai trece prin Jilava; probabil că am fost duşi cu o dubă specială, cu care am călătorit mai repede.

Din cei plecaţi din Gherla spre Târgu Ocna lipsea acum din mijlocul nostru C. Oprişan, care fusese luat cu câteva săptămâni înainte din Sanatoriu şi dus în stare foarte gravă la Ministerul de Interne, apoi transferat la Jilava, unde şi-a găsit sfârşitul, într-una din celulele special construite pentru exterminare iar condiţiile în care a fost ţinut, fiind de neimaginat pentru un om care nu a cunoscut teroarea comunistă căzută ca un blestem asupra poporului român.

AIUD

Ajunşi la Aiud, am fost duşi în clădirea veche, unde a fost înfiinţată o secţie TBC, pentru a se justifica aducerea noastră de la Târgu Ocna. Medicul civil al închisorii era atunci dr. Bogăţeanu, care nu făcea decât un act de prezenţă la serviciu, când mai aproba câte ceva din medicamentele solicitate de către medicii deţinuţi. Cu timpul, pe lângă cei veniţi de la Târgu Ocna, vor mai fi aduşi unii bolnavi de pe celular, încât secţia se va mări. Am avut norocul ca în această secţie să fie numit, ca medic deţinut, cunoscutul profesor universitar dr. Gheorghiu, de la Facultatea de Medicină din Iaşi, care a făcut tot ce a putut pentru a ne ajuta.

După repartizarea în camere, a venit dr. Gheorghiu şi ne-a făcut tuturor un consult medical, cu care ocazie ne-a pus la curent cu atmosfera ce domnea în întreaga închisoare. La rândul nostru, i-am povestit cele auzite de noi. Tot acum i-am spus că la Târgu Ocna începusem un tratament cu antibiotice, că am la bagaj un pachet cu medicamente personale şi l-am rugat, dacă poate, să mi le scoată, pentru a-mi continua tratamentul început. Nu ştiu cum, dar în câteva zile a reuşit să-mi ridice de la magazie pachetul cu streptomicină, cu care mi-am continuat tratamentul, care a fost salvator pentru mine. În cadrul spitalului, ca medic radiolog era dr. Costin de la Facultatea de Medicină din Iaşi, care avea sarcina de a ne face şi pneumotorax sau pneumoperitoneu.

Mai târziu, odată cu extinderea secţiei TBC, dr. Zamfirescu va fi numit ca ajutor al doctorului Gheorghiu; era un cunoscut medic homeopat din ţară şi a dat dovadă de multă solicitudine. Dr. Costin, deşi fusese un renumit medic radiolog, nefiind însă ftiziolog şi fiind şi distrat uneori, în loc să-mi introducă aer în cavitatea abdominală, mi l-a introdus

sub piele, încât mă umflasem aproape peste tot. Partea hazlie era că, datorită apăsării aerului asupra coardelor vocale, mi s-a schimbat complet vocea şi abia mai puteam vorbi. Mergând de la infirmerie spre celulă, am observat că am un mers ciudat, iar în cameră am constatat că aerul ajunsese şi la testicule, care se umflaseră de parcă aş fi avut hernie, dând naştere la un nou prilej de glume din partea colegilor de cameră. A trebuit să aştept una sau două zile ca să elimin tot aerul de sub piele, pentru a fi dus din nou la spital, să mi se facă corect pneumoperitoneul. S-a întâmplat ca unora să li se introducă aer în intestine, ceea ce dădea din nou naştere la scene hazlii, când aerul începea să fie eliminat sub formă de gaze. Pentru noi aceste mici incidente erau prilejuri de a se mai face glume pe seama dr. Costin.

Dacă administraţia ar fi fost câtuşi de puţin interesată de sănătatea oamenilor, ar fi numit şi un medic ftiziolog în cadrul spitalului, fiind destui în închisoare, încât nu ar mai fi avut loc asemenea accidente. Chiar apariţia unor fenomene sau tulburări mai grave nu era luată în serios, datorită moralului ridicat pe care îl aveam. Îmi amintesc că, din cauza introducerii aerului în cavitatea abdominală, am făcut apă la burtă (ascită), trebuind să mi se facă mai rar pneumoperitoneul şi să mi se introducă numai jumătate de litru de aer. Dar gâlgâitul lichidului, când mă întorceam în pat de pe o parte pe alta, în loc să mă neliniştească, devenea un motiv de discuţii distractive.

Condiţiile de la Aiud difereau mult de cele de la Târgu Ocna. Şedeam la început câte 12-14 bolnavi într-o cameră cu paturi suprapuse, iar la geamuri erau puse obloane, care împiedicau primenirea aerului. Lumina soarelui o vedeam când eram duşi la spital sau când eram scoşi la plimbare.

Programul pentru scoaterea la plimbare era lăsat la aprecierea şefilor de secţii, care ne scoteau când şi cât voiau ei. Unii gardieni, pentru a-şi da importanţă şi din dorinţa de a ne face viaţa cât mai grea, ne cereau să ne plimbăm într-un

anumit ritm şi cu mâinile la spate.

Deoarece unii erau destul de bolnavi, nu puteau respecta condiţiile puse de gardian, ceea ce dădea naştere la adevărate certuri. La o asemenea plimbare, în timpul când de serviciu era gardianul Filipescu, cunoscut pentru răutatea sa, a pretins să mergem mai repede, ceea ce a dus la un protest din partea noastră, prin care ceream să ne lase să ne mişcăm după puterile noastre, continuând să păstrăm acelaşi ritm. Gardianul Filipescu simţindu-se jignit că nu respectăm ordinul dat, de a grăbi şi mări pasul, ne-a suspendat plimbarea, ducându-ne în celule. Datorită spiritelor înfierbântate, această măsură a declanşat un nou protest din partea noastră; am cerut să vină directorul închisorii, împreună cu medicul civil, ca să le aducem la cunoştinţă abuzurile făcute de gardian. Simţindu-se vinovat de provocarea scandalului, gardianul ne-a spus că nu va anunţa pe nimeni şi ne-a ameninţat cu alte pedepse. La rândul nostru, i-am spus că, dacă până la ora 12 nu vine directorul închisorii împreună cu doctorul civil, pentru a sta de vorbă cu noi, vom intra în greva foamei de la acea oră. Îmi amintesc că în numele bolnavilor vorbea N. Culniev, secondat de Virgil Lungeanu. După plecarea gardianului am hotărât în grabă revendicările, precum şi timpul cât să ţinem greva. Dintre cei care atunci eram în cameră, îmi amintesc de următorii: ing. Culniev, basarabean, Virgil Lungeanu, student la Facultatea de Medicină din Iaşi, Octavian Popa, muncitor din Sibiu, Ioniţă Sârbu, student la Iaşi, Sabo Ştefan, muncitor din Bucureşti, Dănilă Mihai, student la Facultatea de Medicină din Iaşi, Nicolae Baciu, ţăran din Dobrogea, subsemnatul şi alţii. În total am fost 12 bolnavi care am refuzat masa de la amiază. Întrucât în prima zi nu a venit nimeni din partea administraţiei să stea de vorbă cu noi, a doua zi dimineaţă am anunţat că nu mai stăm de vorbă cu nimeni până nu vine procurorul. S-a hotărât ca, atunci când va veni procurorul, să solicităm: desfiinţarea obloanelor de la geamuri pentru a se

putea face aerisirea în camere şi a lăsa să pătrundă lumina soarelui în celule; să fim scoşi zilnică la plimbare şi să ni se permită să ne mişcăm după puterile noastre; să ni se dea dreptul de a beneficia de tratamentul medical necesar, iar în cazul când spitalul nu dispune de medicamentele adecvate să ni se dea voie să scriem acasă pentru a ni le trimite; să ni se aprobe să cumpărăm din banii noştri periuţe şi pastă de dinţi.

Au mai fost făcute şi alte solicitări, pe care nu le mai ţin minte.

Întrucât mulţi erau grav bolnavi, pentru a nu li se mai înrăutăţi prea mult sănătatea, s-a hotărât ca, dacă nu se ajunge la un compromis, să încetăm greva după 10 zile, întrucât o perioadă mai lungă ar fi pus în pericol sănătatea şi viaţa unora.

Cu toate că în faţa procurorului greva trebuia declarată pe timp nelimitat, fixasem acest termen deoarece bănuiam că vom fi izolaţi şi trebuia să ştim fiecare ce aveam de făcut. Am considerat că este mai bine să intrăm singuri în grevă şi să nu anunţăm bolnavii din celelalte camere, deoarece mulţi erau grav bolnavi şi, mergând alături de noi, şi-ar fi agravat boala, iar cei mai uşor bolnavi riscau să fie scoşi din secţie şi trimişi pe celular, unde regimul era mult mai aspru, în special din punct de vedere al alimentaţiei.

După venirea procurorului şi în urma declaraţiilor date, am fost izolaţi la parter, pe celularul mare, câte unul în celulă. Pentru a nu se putea comunica prin perete, am fost izolaţi din două în două celule, separaţi de câte o celulă goală. Nu ştiu cum s-a întâmplat, dar eu am fost izolat tot la parter, dar pe partea opusă faţă de ceilalţi, neavând nici o posibilitate de a comunica cu restul greviştilor. Am încercat să iau legătura cu ei prin ţeava caloriferului, cu ajutorul alfabetului Morse, dar totul a fost în zadar. După discuţii cu administraţia şi cu procurorul, toţi cei de pe partea opusă au renunţat la grevă a patra zi şi au fost duşi din nou în secţia TBC, fără să fi putut să mă anunţe şi pe mine de hotărârea

lor. Conform înţelegerii avute, eu am continuat greva aşa cum se hotărâse. A patra zi după amiază, dr. Bogăţeanu, împreună cu mai mulţi ofiţeri, văzând că eu nu am renunţat la grevă, a venit să mă hrănească forţat. În fruntea grupului de ofiţeri însărcinat cu ducerea la îndeplinire a acestei sarcini era căpitanul (locotenent major?) Ioaniţescu. Cum eu nu am acceptat să fiu alimentat, s-au repezit asupra mea, m-au trântit jos pe duşumea şi dr. Bogăţeanu mi-a forţat deschiderea gurii până mi-a rupt un dinte; a trebuit în cele din urmă să cedez. A doua zi, când am auzit că deschid uşa celulei, m-am postat într-un colţ, pentru ca să încerc să-i împiedic să mă mai trântească jos. Îmi dădeam seama că nu voi putea să mă împotrivesc forţei lor, dar nu voiam să le dau satisfacţia că am capitulat de bună voie în faţa lor. Într-adevăr, a fost o încercare zadarnică, care totuşi mi-a adus şi o mică satisfacţie. În timp ce stăteam într-un colţ al celulei, unul dintre ofiţeri a reuşit să mă prindă de haină şi să mă tragă în mijlocul camerei, iar un locotenent mi-a sărit în spate, încercând să-mi imobilizeze braţele.

Nu-mi amintesc cum, dar, încercând să mă descotorosesc de el, m-am învârtit brusc cu el în spate, iar el, lovindu-se cu picioarele de perete, m-a scăpat din mâini şi a căzut cât era de lung în mijlocul camerei. Nu întrevăzusem aşa ceva, dar această întâmplare m-a satisfăcut şi m-am retras din nou cu spatele lângă perete. Aveam senzaţia că sunt atacat de o haită de câini, de care nu mă voi putea apăra, fiind cu mâinile goale. În timp ce se pregăteau ceilalţi să mă atace, căpitanul Ioaniţescu le făcu semn să stea liniştiţi şi trimise pe unul să aducă cămaşa de forţă.

Bănuind că se vor răzbuna, nu m-am mai opus atât de mult când m-au băgat în cămaşa de forţă, la fel şi atunci când veneau să mă alimenteze forţat. Îmi dădeam seama că, oricât m-aş fi opus, tot ar fi reuşit să facă ce vor. Ştiam că sunt în stare să-mi mai rupă câţiva dinţi, din răzbunare. Îmi dădeam de asemenea seama că, pentru sănătatea mea, nu aveam decât

de câştigat de pe urma acestei alimentaţii, mai ales că nu avea nici o influenţă asupra grevei.

Am fost ţinut în cămaşa de forţă până în ziua a 11-a, când le-am spus că am hotărât să întrerup greva foamei.

M-am simţit tot timpul foarte bine în cămaşa de forţă, întrucât îmi ţinea cald şi nici nu pătrundea în ea curentul ce se forma pe jos în celulă. Deşi imobilizat, dispăruse orice teamă din sufletul meu, având impresia că ei sunt acum cei ce evită o confruntare directă. În plus, fiind obligat să stau nemişcat, făceam fără voia mea o adevărată cură sanatorială.

După ce am fost scos din cămaşa de forţă, a doua zi, am fost dus şi eu în secţia TBC, dar în altă cameră, ceva mai mare, unde, pe lângă cei ce luasem parte la grevă, au mai fost aduşi câţiva bolnavi, probabil dintre cei ce erau consideraţi mai periculoşi şi care ar fi avut o oarecare influenţă asupra altora. Dintre aceştia mi-l amintesc pe profesorul Ilie Mocanu din Teleorman, o mare speranţă pentru poezia de după gratii.

Ajuns în noua cameră, am aflat că ceilalţi renunţaseră la grevă din ziua a patra şi că mai rămăsesem doar eu şi N. Burecu, un macedonean care ni se alăturase ulterior, din spirit de solidaritate. El, necunoscând înţelegerile dintre noi, a continuat greva de unul singur. Despre durata grevei acestui român macedonean au circulat mai multe versiuni privind numărul zilelor în care a refuzat să mănânce. După unii, greva lui ar fi durat aproximativ 19 zile, după alţii 28 sau 39. Nu s-a putut verifica, deoarece, după aproximativ 20 de zile, ar fi fost dus la spital şi ţinut izolat, iar din spital a fost trimis în celular, probabil tot izolat, încât nu am mai auzit nimic de el.

A trebuit să recunoaştem că acest macedonean ne-a dat o lecţie de cum trebuia dusă la capăt o acţiune începută. Sunt sigur că, dacă cei ce eram în grevă am fi ştiut de el, s-ar fi găsit mai mulţi dintre noi care să continue greva, poate chiar toţi.

După cum s-a terminat această grevă, s-a dovedit că nu

a fost suficient gândită şi a fost organizată superficial, din care cauză şi efectele ei au fost neînsemnate. Cel mai mare câştig a fost că au început să ne scoată mai des la plimbare şi că eram lăsaţi să mergem după puterile noastre.

Mai târziu, am fost mutaţi pe altă aripă a clădirii, unde obloanele de la geamuri erau aplecate câţiva centimetri în afară, spre a se face mai uşor aerisirea. Mult mai târziu ni se vor cumpăra o dată periuţe şi pastă de dinţi din banii noştri, dar toate aceste mici favoruri au fost făcute pe rând, încât nu ne-am putut da seama dacă s-au datorat protestului nostru sau era o simplă coincidenţă. După câte ne povestea dr. Gheorghiu, gardianul Filipescu ar fi fost sancţionat, întrucât provocase declanşarea grevei, din care cauză a căutat să se răzbune pe noi cu tot felul de şicane.

Astfel, într-o zi, nu-mi mai amintesc din ce cauză, eu am avut un nou conflict cu el, provocat bineînţeles de temnicer. Probabil că şi starea nervoasă de care am fost cuprins să fi avut un rol important, căci am început să fac temperatură mare, ajungând spre seară la peste 39°. Doctorul Gheorghiu, care nici el nu-l putea suporta pe Filipescu, s-a dus la spital şi l-a adus pe doctorul civil Bogăţeanu să mă vadă, acuzându-l pe Filipescu de îmbolnăvirea mea. Nu mi-am putut da seama ce impresie i-am făcut, dar mi-a prescris imediat un tratament masiv cu antibiotice. După acest incident, gardianul Filipescu a fost schimbat de pe secţie.

Celula noastră se bucura de mare simpatie din partea dr. Gheorghiu; când venea în vizită la noi încerca să ne ţină la curent cu tot ce se mai auzea sau întâmpla în închisoare. El ne va povesti despre „procesul Canalului", fiind bine informat, deoarece unul sau doi cu pedepse maxime au fost izolaţi pe secţia noastră. Unul dintre ei a stat un timp vizavi de celula în care eram, iar într-o zi, când am fost scoşi la WC, am reuşit să-i deschid vizeta la uşă şi să-i dau nişte pâine. Cu această ocazie am putut să-l văd. A rămas surprins de gestul

meu şi nu părea a fi demoralizat. Tot dr. Gheorghiu ne-a informat despre revolta din Ungaria şi despre arestările de la Timişoara. Când se întâlnea cu cei de drept comun şi afla câte ceva, îşi făcea de treabă, lua temperatura sau tensiunea cuiva dintre noi şi ne spunea şi nouă cele auzite.

Totuşi timpul trecea destul de greu, deşi detenţia era suportabilă. Mâncarea era suficientă, căci toţi aveam regim TBC, încât mai puteam da şi la alţii, când aveam posibilitatea, câte o bucăţică de pâine. Gardienii se purtau mai bine cu noi, nu ne mai provocau, ba, mai mult, în urma evenimentelor din Ungaria, câţiva mai treceau cu vederea unele abateri ale noastre, cum ar fi atunci când ne prindeau că vorbim pe la vizete, cu prilejul golirii tinetelor. Alţii ne mai pedepseau. Nu ne puteam da seama dacă aveau instrucţiuni cum să se poarte sau, ştiind că nu sunt informatori pe secţie, îşi permiteau să fie mai îngăduitori.

O dată, cu ocazia vizitei unui procuror militar, am căutat să-i arătăm condiţiile inumane în care suntem ţinuţi, punând accentul pe lipsa de aer şi de lumină din cauza obloanelor, a lipsei medicamentelor, a săpunului etc.

A avut răbdare să ne asculte, căutând să lase impresia că ne înţelege şi promiţând că va încerca să ne rezolve doleanţele. Imediat după ieşirea din cameră, unul dintre noi, care avea auzul mai bun, s-a repezit la uşă să desluşească ce vorbesc ei pe sală. Spre surprinderea celui ce asculta la uşă, îl auzi pe procuror spunând ofiţerului care îl însoţea: „Dă-i în p.... m... de bandiţi! Aici să le putrezească oasele!" Nu ne-a surprins această afirmaţie, deoarece ştiam cum gândesc şi cum vorbesc cei puşi în slujba comunismului, dar ne părea rău că ne-am arătat nemulţumirea faţă de condiţiile în care suntem ţinuţi, în faţa acestui om care nu făcea decât să batjocorească justiţia română.

Îmi amintesc că singura pedeapsă primită în această secţie din Aiud a fost în anul 1956 sau 1957, când am fost prins deschizând o vizetă de la o celulă unde dădusem ceva.

Am susţinut că am dorit să-i văd cum arată, fiindu-mi prieteni, alegându-mă în urma acestui fapt cu o pedeapsă de 7 zile izolare. Întâmplarea a făcut ca această izolare să fie exact în „Săptămâna Mare" a Sf. Paşti.

Nu era frig, iar când am fost luat din celulă, colegii din cameră mi-au pregătit o pungă cu pâine, pe care am luat-o cu mine. Ideea de a mi se pregăti punga i-a aparţinut dr. Zeană; mi-au pus câte 250 g de pâine pentru fiecare zi de izolare. Cu toate că gardianul de pe secţie, un maramureşean cumsecade, a observat, s-a făcut că nu vede, lăsându-mă să iau punga. Pentru a nu fi văzută de gardianul de la izolare, am luat haina pe umeri şi, cu mâinile la spate sub zeghe, lăsând impresia că nu-mi pasă de ce se întâmplă, am ţinut punga cu pâine, reuşind să intru cu ea în celulă fără a fi observat. La această reuşită, un rol important l-a avut şi gardianul de pe secţia TBC; ajuns în celular, el m-a însoţit împreună cu gardianul căruia i-am fost dat în primire, până am fost băgat în cameră, iar pe tot drumul parcurs până la celulă i-a povestit ceva celuilalt, distrăgându-i atenţia de la mine. Nu ştiu dacă a făcut-o intenţionat, dar eu am fost beneficiarul acestei discuţii. La închidere am pus punga cu pâine într-un cuier ce era pe perete, iar peste ea am atârnat zeghea, reuşind să scap cu ea fără a fi observată. Deşi mâncarea mi se dădea ca şi la ceilalţi deţinuţi pedepsiţi, o dată la trei zile, nu am simţit lipsa hranei, întrucât aveam suplimentul zilnic de pâine cu care venisem. Pe duşumea mi s-a lăsat şi în timpul zilei o bucată de rogojină, pe care stăteam întins, atât ziua, cât şi noaptea. Într-o seară, un gardian de pe secţie a deschis uşa şi mi-a arătat jos o gamelă plină cu mâncare, zicându-mi: „Ia-o repede şi o mănâncă". Era o zi când nu aveam dreptul la mâncare. I-am mulţumit, spunându-i că nu-mi trebuie. S-a uitat lung la mine şi a închis uşa oarecum nedumerit şi puţin jenat.

Numai după câteva minute aveam să regret că nu am luat gamela, deoarece mi-am dat seama că eu refuzasem

mâncarea din mândrie, în timp ce gardianul mi-o oferise dintr-un sentiment uman sau poate creştinesc, dorind să facă şi el un bine în acea zi. În privirea lui, în afară de mirare, am putut vedea parcă şi o părere de rău.

Regretam că nu am luat-o, să o fi aruncat la tinetă, ca să rămân astfel împăcat în sufletul meu că nu i-am acceptat favorul, dar aş fi fost mulţumit prilejuindu-i satisfacţia că a făcut şi el un bine.

Timpul a trecut destul de uşor, iar în dimineaţa primei zile a Sf. Paşti am fost dus înapoi în secţie.

După câte îmi amintesc, în secţia TBC din Aiud am stat în diverse celule cu următorii bolnavi, între anii 1955 – iulie 1957: dr. I. Zeană din Bucureşti; preot D. Mitoiu din Băceşti-Vaslui; I. Lupu, student din Orăştie; Victor Florea, student din comuna Sâmbăta-Făgăraş; Vasile Alupei, elev din Zemeş-Bacău; Gh. Reus, student din Rădăuţi; Aurel Vişovanu, student din Sighet; Vasile Marcel Popa, student din Neamţ; Gh. Jijie, inginer din Bucureşti; I. Mocanu, profesor din Teleorman; D. Bumbac, preot din Constanţa; Tănase Iacob, preot din Buzău; D. Cheran, ţăran din Teleorman; Viorel Demian inginer; Al. Georgescu, inginer din Ploieşti; Ion Negru, ceasornicar din Oradea; Octav Popa, muncitor din Sibiu; Şt. Sabo, muncitor din Bucureşti; N. Baciu, ţăran din Dobrogea; Atanasie Berzescu, teolog din Lugoj; precum şi alţii, dar ale căror nume le-am uitat.

Întrucât numărul bolnavilor de tuberculoză creştea mereu, administraţia s-a văzut obligată să mărească secţia cu vreo câteva celule în plus, având drept urmare provocarea unor perturbări în programul de scoatere la aer a bolnavilor. Pentru a se respecta cât de cât programul de plimbare, curtea interioară unde ne plimbam până atunci a fost despărţită în două printr-un gard de beton, înalt de peste doi metri, putându-se scoate astfel la aer două celule în acelaşi timp, fără ca deţinuţii să se poată vedea între ei, din cauza înălţimii gardului. În acest timp, l-am rugat pe doctorul Gheorghiu,

care avea foile de observaţie ale bolnavilor de pe secţie, să-mi spună şi mie ce oameni din judeţul Neamţ mai sunt pe secţia noastră, numele lor şi de unde sunt. Aşa am aflat că pe această secţie mai erau încă trei deţinuţi din judeţul Neamţ şi anume: Gheorghe Secară din aceeaşi comună cu mine, pe care îl cunoşteam foarte bine, fiind mulţi ani primarul comunei, Bordei Zamfir, dintr-o comună apropiată de satul meu, pe care de asemenea îl cunoşteam, deoarece am fost coleg de clasă la Liceul „Petru Rareş" din Piatra Neamţ cu unul din copiii lui şi pe care îl vizitasem de mai multe ori acasă. Al treilea mi-a spus că este un tânăr de pe Valea Bistriţei, Grigore Caraza, pe care nu-l cunoşteam dar doream să-l cunosc. S-a întâmplat o dată ca celula în care era Grigore Caraza să fie scoasă prima la plimbare şi să fie băgaţi în ţarcul din fundul curţii, iar după aceea să fie scoasă celula în care eram şi eu, fiind trimişi în primul ţarc. Spre norocul nostru, gardianul a fost chemat undeva şi ne-a lăsat să ne continuăm plimbarea singuri. Profitând de absenţa gardianului, am întrebat pe cei din ţarcul alăturat cine sunt. Aflând acest lucru, în câteva clipe s-a hotărât ca cineva să urmărească venirea gardianului, urmând să ne anunţe, iar eu să sar gardul despărţitor pentru a-l vedea şi cunoaşte pe Grigore Caraza. Cu toată înălţimea sa, gardul nu a constituit un obstacol, deoarece am fost ajutat de cei din jur.

Aşa ne-am cunoscut şi văzut pentru prima oară, fiind necesare doar 2-3 minute pentru a se naşte o prietenie între noi. Dar soarta a fost mai crudă cu Grigore Caraza, care, în urma celor trei procese ce i-au fost făcute, a trebuit să suporte cu demnitate şi fără compromisuri 23 de ani de temniţă, iar apoi să fie obligat să-şi părăsească ţara pentru care şi-a sacrificat întreaga-i tinereţe, ţară pe care a iubit-o şi o iubeşte şi acum. Azi, când mai poate veni să se reculeagă în faţa mormintelor dragi, să mai simtă mirosul ierbii pe care se juca de mic, sau, şezând pe ultimele pietre rămase din casa în care s-a născut, să mai asculte cântecul păsărilor ce-l trezeau din

somnul copilăriei, acestora nu li se mai adaugă bucuria unei revederi, pe care o simţeam şi o trăiam împreună. După umila mea părere, viaţa şi mentalitatea din America, mult diferită celei din România şi în special anturajul în care a trăit, a lăsat asupra lui o amprentă mult diferită spiritului românesc cu care noi ne mândrim, având la bază modestia, toleranţa, sinceritatea, adevărul etc. Or, vastitatea spaţiului american a influenţat caracterul omului, făcându-l mai mândru, mai arogant, mai trufaş, pretinzând adesea anumite drepturi sau onoruri necuvenite.

Asemenea pretenţii le vedem şi în prezent, când America se consideră îndreptăţită să conducă ea lumea după cum îi dictează interesele, născocind aşa-zisa „Noua Ordine Mondială".

Pentru a ne trece timpul mai uşor, fiecare căuta să mai înveţe ceva, folosind fundul gamelei drept plăcuţă de scris. Astfel, dr. Zeană preda lecţii de limbă italiană, ing. Viorel Demian, lecţii de engleză sau V.M. Popa, lecţii de matematică. Încă de la începutul anului 1957, s-a observat că unii sunt puşi în libertate înainte de a le expira pedeapsa, aplicându-se „condiţionalul" pentru timpul cât au lucrat în puşcărie. Pentru două zile muncite, se reducea pedeapsa cu o zi. Practic, acest condiţional se aplica după cum evoluau evenimentele internaţionale, iar regimul căuta să scape de balastul pe care îl reprezentau bolnavii din închisori, încercând să scape de o parte din ei prin aplicarea acestui condiţional. Nu exclud să se fi bucurat şi unii sănătoşi de această reducere a pedepsei, dar eu nu am întâlnit aici un astfel de caz.

Dacă, la prima vedere, punerea în libertate a bolnavilor apărea ca o măsură umanitară, în realitate era o acţiune perfidă, prin care autorităţile urmăreau să scape de obligaţiile pe care le aveau faţă de bolnavi, iar în loc să putem merge după eliberare acasă la familiile noastre, sau să fim internaţi în nişte sanatorii, eram trimişi pe tot cuprinsul Bărăganului,

în domiciliu obligatoriu, unde fiecare trebuia să se descurce cum va putea, mulţi devenind o povară pentru familii.

Întrucât am lucrat şi eu aproape doi ani, m-am bucurat de acest condiţional. Îmi amintesc că, în noaptea dinainte de eliberare, am visat că am plecat din puşcărie, dar înainte de a ajunge în satul meu, mi-au apărut în cale mai multe obstacole. Astfel, atunci când am vrut să trec podul peste râul Cracău, acesta s-a transformat într-o cuşcă de fier, din care am reuşit să scap cu mare greutate; apoi, în continuarea drumului spre casă, mi-au apărut nişte clădiri uriaşe, care-mi barau trecerea, transformând peisajul familiar într-un loc necunoscut. A doua zi, când povesteam sau voiam să povestesc visul, a venit un ofiţer care striga nişte nume. Întrebându-l dacă nu este şi numele meu pe listă, deoarece mi-a expirat pedeapsa, uitându-se încă o dată, mi-a spus să-mi fac bagajul.

În sfârşit venise şi ziua eliberării.

Câtă deosebire însă între ziua eliberării pe care mi-o imaginasem atâţia ani şi realitatea acestei zile. Poate că despărţirea de cei cu care trăisem alături atâta timp şi pe care trebuia să-i las mai departe bolnavi în întunecata celulă sau poate faptul că-mi dădeam seama că această eliberare nu-i decât un transfer dintr-o închisoare mică în una mai mare, au făcut ca evenimentul să-şi piardă din importanţă. Luând deci bagajul ce trebuia predat, deoarece fusese stabilit din timp la cine să rămână lucrurile personale, am părăsit celula ca şi cum aş fi plecat pe o altă secţie, păstrând în suflet imaginea celor pe care îi lăsam în urmă.

După ce mi s-a dat bagajul personal şi am predat hainele de puşcărie, nu-mi mai amintesc cum, dar am aflat că eliberarea noastră nu-i decât o farsă, prin care regimul căuta să scape de obligaţiile ce le avea faţă de noi, transferându-ne într-o altă puşcărie, pe întregul cuprins al Bărăganului şi care se va numi „domiciliu obligatoriu", prescurtat „D.O."

Din cei care ne-am eliberat în acea zi îmi amintesc de

preotul Zosim Oancea din Sibiu, Gh. Reus din Rădăuţi, cu care am fost trimis în comuna Bumbăcari, raionul Călmăţui, iar în altă comună au fost trimişi Gh. Şerban, un tânăr care executase trei ani de închisoare şi Tăutu, care era pe punctul de a-şi pierde complet vederea. Luaţi apoi în primire de câţiva miliţieni, am fost însoţiţi până la Brăila, unde vom fi predaţi miliţienilor din comunele unde urma să ne stabilim.

DOMICILIU OBLIGATORIU

Am ajuns în comuna Bumbăcari în ziua de 19 iulie 1957. Pe drum, înainte de a ajunge la Brăila, Gh. Şerban şi cu Tăutu, care erau înzestraţi cu o voce frumoasă, au început să cânte nişte romanţe, încât toţi oamenii din vagon s-au adunat în jurul nostru. Un ţăran, văzând buna dispoziţie de care părea să fim cuprinşi, mă întreabă de unde suntem şi încotro mergem. La auzul veştii că venim din puşcărie, că am fost deţinuţi politici şi că acum suntem trimişi cu domiciliu obligatoriu în Bărăgan, s-a retras încet la o parte, pentru ca apoi, în interval de 3-4 minute, să ne vedem părăsiţi de toată lumea, rămânând singuri în vagon. Această retragere a oamenilor din jurul nostru ne-a permis să ne dăm seama cât de terorizată era lumea din afara închisorii.

Am fost trimis în D.O. pe timp de trei ani, în acelaşi sat împreună cu Gh. Reus şi preotul Zosim Oancea. Pe Gh. Reus îl cunoşteam încă de la Iaşi şi mai stătusem împreună în aceeaşi cameră, ceea ce ne făcea să nu ne simţim atât de singuri. Atât la Însurăţei, reşedinţa raionului, cât şi la Miliţia din Bumbăcari, ni s-a atras atenţia că nu avem voie să părăsim localitatea şi, chiar dacă suntem chemaţi la raion, trebuie să anunţăm postul de Miliţie, pentru a-şi da avizul. De asemenea, oricine ar fi dorit să ne viziteze, indiferent de gradul de rudenie, era obligat să se prezinte la Miliţie, pentru a i se lua datele personale, spre a fi luat în evidenţă, această obligaţie fiind una din metodele perfide de terorizare a familiilor.

Drumul de la Brăila la Bumbăcari l-am făcut în lada unui camion, putând să văd astfel câmpia întinsă a Bărăganului. Născut şi crescut în regiuni de deal şi de munte, trimiterea mea în acest întins uniform şi parcă fără de margini

a Bărăganului va reuşi să alunge din sufletul meu şi cele mai palide bucurii care căutau să-şi facă loc. Ajuns în comună spre sfârşitul zilei, miliţianul, ca să scape de noi, ne-a dus la un cetăţean, care fusese şi el deţinut politic şi acum era cu domiciliu obligatoriu, al cărui nume era Mihăiescu. Am fost primiţi cu foarte multă căldură, punându-ni-se la dispoziţie tot ceea ce s-a putut şi simţindu-ne la el ca în mijlocul familiei.

Locuia într-o clădire ce avusese destinaţia şcoală şi dispensar medical. Tot în această clădire, care acum era aproape pustie, în urma plecării bănăţenilor la casele lor, locuia şi Nicu Carandino, care ne-a făcut aceeaşi primire călduroasă ca şi Mihăiescu. În prima noapte, eu şi Gh. Reus am dormit la Mihăiescu, iar preotul Oancea la N. Carandino.

A doua zi, am mers cu miliţianul la Sfatul Popular, cerându-le să ne pună la dispoziţie câte o casă, în care trebuia să ne stabilim. Ne-au dus apoi la cantina GAS din localitate, unde miliţianul a vorbit cu administratorul să ne înscrie şi pe noi la masă pentru o perioadă de 10 zile, până vom lua legătura cu familiile, urmând ca atunci să plătim şi contravaloarea mesei. După ieşirea de la administratorul cantinei, ne-a spus că el şi-a făcut datoria, urmând ca noi din acel moment să ne descurcăm cum vom şti.

Administratorul cantinei era un dislocat de origine germană, căruia toată lumea îi spunea Frantz şi care s-a purtat deosebit de frumos cu noi. Îmi amintesc cum, în prima zi, când am venit la masa de prânz, ne-a invitat în biroul său şi ne-a servit un lichior pregătit de el special pentru noi. Era o băutură foarte bună şi vom regreta mai târziu că nu ne-am putut bucura de ea, întrucât, după primul pahar, ne-am dat seama că pentru noi era deja prea mult şi că, dacă am mai fi băut şi al doilea pahar, ne-am fi ameţit. Lumea la început ne privea cu oarecare curiozitate, dar când afla cine suntem, începea să ne ocolească. După ce a fost rezolvată problema mesei, ne-am dus din nou la Sfatul Popular, unde ni s-a dat

un om, cu care am mers la mai multe case pustii, pentru a ne alege una. Aceste case fuseseră construite de către bănăţeni, care fuseseră ridicaţi de la casele lor, aduşi în Bărăgan şi lăsaţi în câmp, sub cerul liber, să se descurce fiecare cum va şti.

Povesteau locuitorii că la început şi-au făcut bordeie în pământ, până au putut să-şi facă chirpici şi să construiască aceste case, formate dintr-o cameră, bucătărie şi o cămară. Erau acoperite cu paie, dar, după plecarea strămutaţilor la gospodăriile lor, au început să se degradeze. La venirea noastră, le fuseseră luate geamurile şi uşile, câte mai rămăseseră, de către Sfatul Popular, iar paiele de pe acoperişuri putreziseră, aşa că pe timp de ploaie apa se scurgea în interior. De asemenea, sobele, care fuseseră construite pentru a fi încălzite cu paie, începuseră să se prăbuşească. Am hotărât, împreună cu Gh. Reus, pentru început să luăm împreună o casă, căreia să-i facem reparaţiile necesare şi unde să ne stabilim temporar.

După ce am ales una ceva mai bună, am mers la Sfat şi am cerut uşile şi geamurile de care aveam nevoie, apucându-ne apoi de treabă. Pentru a putea dormi în „casa noastră" ne-am dus la GAS şi am cerut două braţe de paie ca să le punem pe jos, unde urma să dormim. Ulterior am mai făcut rost şi de o uşă, pe care am transformat-o în pat. Cred că Mihăiescu şi Carandino ne-au dat câte o pătură şi astfel am devenit „liberi" şi „proprietari de casă". În sat locuiau câţiva foşti deţinuţi politici şi ei cu domiciliul obligatoriu, precum şi câteva familii de basarabeni, de bucovineni şi de macedoneni, fugite din Dobrogea, în urma persecuţiilor la care fuseseră supuse. Toţi erau oameni liniştiţi şi se vedea că făcuseră şi ei parte din rândul celor prigoniţi de regimul comunist. Datorită suferinţelor şi persecuţiilor îndurate, ne înţelegeau, fiind cu sufletul alături de noi şi chiar ajutându-ne pe ascuns, când aveau posibilitatea.

Îmi amintesc cum, încă din primele zile după ce ne-am

mutat în casa pe care o aranjasem, aveam să ne găsim în faţa unei surprize. Dimineaţa, când am ieşit afară, am găsit lângă uşă vreo 3-4 pepeni galbeni şi tot atâţia verzi. Acest lucru avea să se repete şi în dimineaţa următoare, ceea ce ne-a determinat să urmărim cine ne aduce pepenii. În spatele casei noastre locuia învăţătorul din sat, cu familia. Deşi relaţiile dintre noi se limitau la salutul obişnuit, spre surpriza noastră, învăţătorul, înainte de a se face ziuă, se scula şi ne punea pepenii lângă uşă. I-am mulţumit şi l-am rugat să nu ne mai aducă, motivând că ne-am săturat de pepeni. I-am cerut acest lucru deoarece doream să nu aibă neplăceri în cazul că l-ar fi văzut cineva, putând fi acuzat de „ajutor legionar", dacă acest lucru ar fi ajuns la urechea Securităţii.

După puţin timp, Gh. Reus şi-a amenajat o cameră în clădirea dispensarului, iar eu am rămas în acea casă până la venirea toamnei. O dată cu ploile de toamnă, m-am mutat şi eu într-o cameră din clădirea dispensarului, care, fiind acoperită cu ţiglă, mă scăpa de scurgerea apei în casă.

În tot timpul iernii, îmi amintesc că am făcut o singură dată foc în cameră, deoarece lemne se găseau foarte greu şi, fiind şi scumpe, nu-mi permiteam un asemenea lux.

Nu pot să uit cum, într-o dimineaţă, grăbindu-mă din cauza frigului să mă îmbrac, când am băgat mâna în mâneca unei flanele, prin partea de jos a mânecii au ieşit patru şoareci, care îşi găsiseră în timpul nopţii, acolo, un loc mai bun şi mai călduros pentru dormit, decât sub duşumea.

Tot fără foc şedea şi Gh. Reus. Am reuşit totuşi să ies cu bine din iarnă, întrucât mama îmi făcuse o plapumă mare şi groasă, pe care mi-a trimis-o împreună cu câteva pături.

Dormeam iarna cu căciula pe cap, iar dimineaţa, pe plapumă, peste care puneam o pătură, în dreptul gurii se forma un strat de promoroacă.

Încă din primele zile de la sosirea în Bumbăcari, m-am prezentat la Dispensarul TBC, ca să fac un control mai amănunţit şi să-mi continui pneumoperitoneul început încă la

Târgu Ocna. Acolo, la dispensar, l-am întâlnit pe Virgil Mitan, cu care stătusem în cameră la Piteşti şi care, după expirarea D.O., rămăsese salariat la acest dispensar. Medic de dispensar era tot un fost deţinut politic, fiind şi el cu D.O. şi anume dr. Pompiliu Ioniţă, fost conferenţiar la Facultatea de Medicină din Timişoara. După ce m-a consultat şi mi-a făcut o radioscopie, mi-a spus că trebuie să continui pneumoperitoneul şi mi-a prescris un tratament cu antibiotice. M-am obişnuit destul de greu cu noua situaţie, iar lipsa totală de poftă de mâncare a început să mă îngrijoreze. Toată alimentaţia mea, la început, se rezuma la ciorbele pe care le mâncam la cantină fără pâine şi la câte o bucată de pepene verde.

După o săptămână, au început să-mi vină de acasă, pe rând, surorile, fraţii, nepoţii etc., care mă forţau să mănânc, în timpul cât şedeau la mine; am reuşit astfel să intru în viaţa normală. Deşi mi-au adus tot ce aveam nevoie, am hotărât să-mi caut de lucru, ca să mă întreţin singur. Am lucrat astfel la strânsul recoltei, la cărat sau împrăştiat bălegar pe câmp, la un şantier de construcţii sau ca paznic, adică acolo unde găseam. Cea mai frumoasă perioadă îmi amintesc că a fost luna octombrie, când am fost trimis să supraveghez strângerea porumbului de pe circa 100 ha, suprafaţă ce fusese însămânţată mai târziu şi dată la oameni pentru a fi lucrată, ei urmând să primească 20% din recolta obţinută. Sarcina mea era să stau la capătul parcelei, unde era drumul spre sat, drum pe care veneau oamenii la muncă sau plecau spre casă. Îmi amintesc că toată lumea venea dimineaţa pe acest drum cu căruţele, dar seara plecau toţi pe alt drum, aşa că nu puteam să controlez pe nimeni ce are în căruţă.

Oamenii cunoşteau trecutul meu, nu se păzeau de mine, de aceea îşi schimbau drumul, pentru ca, în cazul că cineva i-ar fi prins cu porumbul în căruţe, eu să nu fiu implicat în faptele lor. În timpul zilei, pe câmp, nu se bea apă, ci vin, şi toţi mă invitau să beau cu ei un pahar.

Cu toate că nu aveam acest obicei, am acceptat să beau

în fiecare zi câte un pahar de vin dimineaţa, unul la prânz şi unul seara.

Felul cum am fost apreciat de oameni o demonstrează următoarea amintire. În ziua de 6 decembrie, când se serbează Sf. Neculai, era ziua mea onomastică. Deşi era un viscol puternic, pe la ora 9 dimineaţa aud că cineva îmi bate la uşă. Când am deschis, m-am trezit în faţă cu unul dintre ţăranii care culegeau porumbul de pe parcela unde îi supravegheasem eu. Mi-a spus că a venit să-mi ureze „Mulţi ani" de ziua mea, ştiindu-mă singur şi mi-a adus şi mie un cadou, dar mă roagă să nu-l refuz. Nu a mai aşteptat refuzul meu, a ieşit afară unde avea lăsat calul cu care venise şi s-a întors cu o damigeană cu vin în braţe. După ce mi-a mai urat o dată cele cuvenite, mi-a zis că dacă vreodată am nevoie de ceva, mâncare, zahăr sau orice, să apelez fără ruşine la el sau la oricare din cei pe care i-am cunoscut, că vor face tot ce vor putea ca să mă ajute. M-a impresionat mult gestul, iar clipele de bucurie pe care le trăiam nu erau cauzate numai de cadoul primit, ci de descoperirea că mai sunt încă oameni aşa cum îi ştiam de copil şi cum îi lăsasem atunci când am fost ridicat de acasă.

O dată cu venirea iernii, nu am mai găsit de lucru, trebuind să trăiesc cu ceea ce agonisisem în timpul toamnei. Magazioner la GAS era un macedonean, Iorgovan, cu care vorbisem despre nişte rude ale lui din închisoare despre care el nu mai ştia nimic demult, ceea ce ne făcuse să fim oarecum mai apropiaţi sufleteşte. Acesta, când avea ceva de lucru la magazie, mă anunţa şi astfel mai câştigam din când în când câte un ban.

În apropiere de sediul GAS-ului, se aflau nişte pătule pentru păstrarea şi uscarea porumbului, din care se furau mereu ştiuleţi. Magazionerul, care răspundea de aceste pătule, îmi propuse să fac de pază în timpul zilei la pătule. Am acceptat propunerea, fiindcă terminasem banii şi nu doream să fiu o povară pentru familie, care şi aşa se descurca

destul de greu, iar această pază mai dura cel mult şase săptămâni. Văzându-mă destul de uşor îmbrăcat, magazionerul mi-a dat o şubă îmblănită, spunându-mi să o păstrez până se termină iarna. Această şubă mi-a fost de mare folos toată iarna, atât ziua, cât şi noaptea.

Îmi amintesc cum, într-o dimineaţă, prin luna ianuarie, pe un viscol foarte puternic, m-am dus la Dudeşti ca să-mi fac pneumoperitoneul şi să-mi cumpăr nişte pâine, neştiind cât va mai dura ninsoarea. La plecare, nu am dat importanţă viscolului ce sufla din spate, mai ales că şuba mă proteja de furia lui. La întoarcere, viscolul crescuse în intensitate; eram nevoit să merg cu privirea în pământ. Nemaiputând recunoaşte drumul sau cărările din cauza zăpezii, m-am hotărât să mă orientez după stâlpii de la reţeaua electrică.

La un moment dat, am observat că m-am îndepărtat de linia electrică, şi că nu ştiam încotro merg. Negăsind nici un punct de reper am pornit într-o direcţie unde bănuiam eu că se află gospodăria. Deşi nu-mi dădeam seama, totuşi cred că mă cuprinsese îngrijorarea; nu simţeam nici oboseala, nici greutatea şubei sau tăria vântului, singura mea preocupare era mersul înainte. După aproximativ două ore de mers, am întâlnit un stâlp de la reţeaua electrică, dar nu ştiam încotro să apuc. Cunoscând direcţia vântului de acasă, m-am întors cu spatele împotriva vântului. Am reuşit în acest fel să aproximez încotro să apuc şi am avut grijă să nu mă mai îndepărtez de reţeaua electrică. Mă orientam după stâlpi sau sârme, când se vedeau, sau după zgomotul produs de acestea din cauza viscolului.

Calculul făcut s-a dovedit a fi fost bine gândit: după mai puţin de două ore am zărit nişte copaci. Uitându-mă atent, mi-am dat seama că sunt salcâmii din preajma GAS-ului. Am răsuflat uşurat, văzându-mă pe drumul cel bun. Ajuns acasă, îmi dispăruse oboseala şi foamea, dar şi curajul de a mai ieşi din sat pe un asemenea viscol. Aveam să aud după câteva zile că, de la câţiva kilometri de Bumbăcari,

vântul a mânat o turmă de oi însoţită de un cioban, care nu a vrut să le abandoneze, până aproape de Dunăre şi numai norocul a făcut să nimerească într-un huceag, unde, din cauza tufişului, vântul era mai domol; astfel au putut fi oprite oile pe loc, salvându-le de la înec. Se vorbea că luaseră măsuri să caute prin zăpadă oile din cârd rămase în urmă. Abia după aflarea acestei întâmplări, mi-am dat seama prin ce primejdie trecusem şi ce poate face o viforniţă în Bărăgan. În acest timp, am primit o scrisoare de la fosta mea prietenă, care îmi transmitea că ar dori să mă vadă şi mă întreba dacă are voie să mă viziteze. Surpriza a fost plăcută şi i-am răspuns imediat, invitând-o la Bumbăcari.

Revederea a fost plină de emoţii şi bucurii, iar cu această ocazie am hotărât să ne căsătorim, deşi părinţii ei susţineau că e mai bine să amânăm căsătoria până mi se va ridica D.O. Fără a ţine cont de părerile lor, am stabilit să ne căsătorim în timpul verii, până atunci eu urmând să caut o casă mai bună şi să-i fac reparaţiile necesare pentru a putea locui în ea. Îmi făcusem de asemenea planul să mă ocup de grădina din jurul casei şi să semăn tot ceea ce ne-ar fi fost necesar într-o gospodărie.

O dată cu venirea primăverii, mi-am luat o nouă casă, i-am făcut reparaţiile de primă urgenţă, am arat grădina şi am semănat tot ceea ce am crezut că-mi va fi de folos, găsind totodată de lucru, la şantierul de construcţii de pe lângă GAS, unde am încercat să repunem în funcţie o fântână destinată adăpării vitelor, care, din pricina nisipului cărat de izvoare, nu se mai putea folosi, pompele înfundându-se cu nisip. Fiind mai tânăr, mi s-a propus să mă cobor eu în fântână, pentru a umple un ciubăr cu care să se scoată nisipul adunat pe fundul fântânii. Izvorul era la adâncime destul de mare, fântâna fiind deci adâncă şi temperatura în adâncul ei era destul de scăzută.

A trebuit să fac această operaţie de umplere a ciubărului cu nisip timp de 2-3 ore, lucru zadarnic, deoarece izvorul

căra alt nisip în loc. Însă pentru mine timpul a fost suficient ca să răcesc.

Probabil şi din cauza efortului, m-am îmbolnăvit din nou, făcând o congestie pulmonară. Fiindcă mă simţeam destul de rău, m-am dus la dispensarul TBC, unde dr. Ioniţă a vrut să mă interneze, dar am refuzat, întrucât nu puteam să las casa singură, mai ales că aveam multe păsări care trebuia îngrijite. M-am mulţumit cu tratamentul prescris şi am plecat acasă. Dispensarul era în satul Dudeşti, la o distanţă de 3 km de Bumbăcari, iar drumul până acasă, sub un soare dogoritor, părea că nu se mai termină. Simţeam cum mă părăsesc puterile şi singura dorinţă pe care o mai aveam era să mă aşez jos pentru a mă odihni şi a-mi recăpăta puterile. Am continuat totuşi drumul până la Bumbăcari.

Ajuns acasă, mi-am pus termometrul şi, cu toate că, din cauza transpiraţiei, eram tot ud, temperatura mea depăşise 39°.

Stând în pat să mă odihnesc şi gândindu-mă la ceea ce trebuie să fac, am fost cuprins de o tuse, de care nu puteam scăpa. O dată cu această tuse, sputa a devenit hemoptoică, ceea ce m-a alarmat în oarecare măsură. Având din timp pregătită o rezervă de medicamente pe care mi le trimisese sora mea mai mică, Elena, care m-a ajutat foarte mult, am hotărât să-mi fac singur antibiotice, deşi până atunci nu mai făcusem nici mie nici altcuiva vreo injecţie. Îmi amintesc că era în jurul orei 12 când mi-am făcut prima injecţie cu 1 g streptomicină, apoi la celălalt picior mi-am făcut un flacon de penicilină cu vitamina C. Prima injecţie mi-a fost mai greu să mi-o fac, apoi am prins curaj şi am început să le fac cu mai multă încredere. Seara, când trebuia să-mi fac penicilina, temperatura era în creştere faţă de cea de la amiază, aşa că am hotărât să-mi mai fac 1 g de streptomicină. Mi s-a părut că e bine să-mi fac un tratament şoc, hotărând ca apoi să-mi fac injecţiile cu penicilină din 4 în 4 ore, iar streptomicina o dată pe zi.

Spre mulţumirea mea, temperatura îmi scăzuse dimineaţa, iar sângele din spută aproape dispăruse. A doua zi, până seara, temperatura mi-a scăzut aproape de normal, şi am căpătat astfel încredere în modul cum îmi făceam singur tratamentul.

În primele două zile de boală nu am ieşit din casă decât ca să dau mâncare şi apă la păsări. A treia zi, nemaiavând apă, m-am dus la o fântână din apropiere să-mi aduc o căldare cu apă. Nu-mi pot da seama cum mergeam pe drum, dar o femeie macedoneană, care locuia lângă fântână, a observat că sunt bolnav, a venit la mine şi nu m-a lăsat să scot eu apă, mi-a luat căldarea, a umplut-o şi mi-a dus-o până în casă.

S-a dus apoi la dispensarul din sat, nu ştiu cu cine a vorbit, dar în mai puţin de o oră a venit să mă vadă o soră medicală. Am avut cu ea o discuţie asupra bolii, dar relatându-i că am fost la dispensarul TBC din Dudeşti, că îmi cunosc boala şi că îmi fac singur tratament, nu a mai spus nimic. S-a oferit să-mi facă ea injecţiile, i-am mulţumit, dar am refuzat propunerea deoarece nu aveam banii necesari ca să mă achit de obligaţiile ce-mi reveneau, motivând că-mi pot face singur tratamentul. La amiază, aceeaşi femeie macedoneană a venit şi mi-a adus ceva de mâncare, întrebându-mă de ce mai aveam nevoie. Spiritul de solidaritate în acele momente grele şi bunăvoinţa acestei femei au făcut să nu mă mai simt singur. Tot ea l-a anunţat şi pe Gh. Reus, care a venit mereu să mă vadă. După câteva zile, am început să ies prin curte, să mă mişc şi să simt cum îmi recapăt puterile.

În această situaţie eram când a venit pe neaşteptate prietena mea să mă vadă. Văzând cum arăt, a plecat acasă să-şi dea demisia din serviciu şi să se pregătească de mutare la Bumbăcari. După puţin timp, a venit la mine, cu toate împotrivirile din partea părinţilor ei. Eu mă refăceam şi începusem din nou să lucrez la GAS, continuând să mă

pregătesc cu cele necesare pentru iarnă. După sosirea ei la Bumbăcari, ne-am dus la Sfat, unde am făcut formalităţile necesare pentru căsătoria civilă, iar după aproape două săptămâni, a avut loc oficierea căsătoriei.

După 10 zile urma să aibă loc şi cununia religioasă, dar, cu trei zile înainte de a avea loc acest eveniment creştin, am fost din nou arestat şi dus la securitatea raională din Însurăţei. Cu toate că securiştii, pentru a nu-i alarma pe cei ce rămâneau în urmă, întrucât mai venise o soră la mine, au promis că până seara mă voi întoarce acasă, am spus soţiei şi surorii că, dacă nu mă întorc în 24 de ore, să vândă tot ce nu pot lua şi să plece din Bumbăcari.

Soţia, întorcându-se la părinţii ei, a fost supusă unei adevărate terori din partea acestora, familia ei interzicându-i să mai aibă legături cu familia mea şi obligând-o să divorţeze. În timp ce mă aflam în lagărul de la Periprava, mi-am asumat un risc foarte mare, trimiţându-i cu ajutorul unui deţinut de drept comun o scrisoare pe adresa părinţilor ei, cu scopul de a-i face cunoscut unde mă aflu şi că sunt sănătos. Prin scrisoare, pentru a nu o pune la cheltuieli, am rugat-o să-mi trimită numai o cămaşă şi o izmană din cele rămase acasă la arestarea mea, confirmându-mi în felul acesta primirea scrisorii. Această scrisoare nu numai că nu i-a fost arătată soţiei, dar nici măcar nu a fost trimisă părinţilor mei. Probabil, datorită atmosferei în care trăia, nici după eliberarea mea nu a mai avut tăria de a ieşi de sub influenţa părinţilor, astfel că divorţul a rămas definitiv. Presiunile la care a fost supusă vor avea urmări nefaste în viaţa ei: nu se va mai recăsători nici după moartea părinţilor, eu trebuind să-mi întemeiez un alt cămin.

Aveam să aflu, la eliberare, că de toată munca mea avea să profite şeful postului de miliţie, care a făcut tot ce a putut pentru ca soţia mea să plece cât mai repede şi cu cât mai puţine lucruri, restul rămânându-i lui, contra unei sume derizorii, prin care să poată justifica însuşirea bunurilor

rămase.

Când gândurile mă poartă din nou pe la Bumbăcari şi-mi amintesc de N. Carandino, nu pot să uit o ispravă a mea, pe care am povestit-o întâia dată lui Gh. Reus, în lagărul de la Culmea şi pe care încerc să o redau pe scurt acum.

N. Carandino nu lucra, deoarece primea în fiecare lună bani de acasă, iar timpul şi-l petrecea citind şi făcând adesea pauze pentru plimbare. Iarna, din cauza vânturilor puternice, stătea aproape tot timpul în casă şi, pentru a nu se plictisi de singurătate, îşi crescuse un pisic, care cu timpul a devenit mai mare decât unul obişnuit, fiind cunoscut de oamenii din sat sub numele de „motanul lui Carandino". De câte ori avea ocazia, începea să-şi laude motanul: era pisoiul cel mai frumos, cel mai deştept, cel mai mare etc. Cred că nu exagera cu nimic făcând asemenea aprecieri, deoarece motanul său întrunea aceste calităţi.

Prin luna ianuarie, N. Carandino s-a dus la Gh. Reus şi cuprins de o mare supărare şi revoltă, i-a spus că cei de la Sfatul Popular i-au prins motanul, care era foarte blând şi l-au castrat. Povestea cele întâmplate cu atâta revoltă şi regret de parcă i s-ar fi întâmplat lui o asemenea nenorocire. A chemat o doctoriţă de la Dudeşti să-l consulte şi să-l panseze, apoi a început să se îngrijească de motan, de parcă ar fi fost un om bolnav. M-am dus şi eu să-l văd, manifestându-mi indignarea faţă de această faptă, încercând totodată să-l consolez şi asigurându-l că motanul va scăpa cu viaţă. Până la sosirea primăverii, cotoiul nu numai că s-a vindecat, dar a mai şi crescut, dându-i astfel posibilitatea lui Carandino să se laude din nou cu motanul lui.

Spre sfârşitul primăverii sau la începutul verii, un basarabean bătrân şi bolnav, care mai avea de întreţinut şi o fată handicapată şi care locuia în apropiere, mă opreşte pe drum şi-mi spune: „Domnule Nicu, ce să fac eu cu motanul lui Carandino, căci îmi mănâncă toţi puii?" Apoi îmi povesteşte cum i-a mâncat 19 pui de la o cloşcă cu câteva zile

în urmă şi acum a început să-i mănânce pe alţii mai mari. Îmi era milă de bietul bătrân când îl vedeam cum încearcă să-şi stăpânească lacrimile, dar nu aveam cum să-l ajut.

L-am sfătuit să-şi ţină puii închişi şi să se ducă la Carandino să-i spună durerea sa şi să-l roage să ţină motanul încuiat în casă.

Mi-a spus că a fost şi că acesta i-a răspuns că, dacă vrea să crească pui, trebuie să-i păzească, nu să-şi ţină el motanul închis.

Seara, când l-am întâlnit pe Carandino, i-am reprodus cele auzite de la bătrânul basarabean şi, spre surprinderea mea, a repetat aceleaşi vorbe. Îmi amintesc că din clipa aceea mi-am schimbat mult părerea despre N. Carandino.

După câteva zile mi-am cumpărat şi eu şase pui ca să-i cresc pentru iarnă, care m-au costat mai mult de jumătate din salariul meu lunar. I-am învăţat ca noaptea să doarmă într-un salcâm de lângă gemul camerei mele, tocmai pentru a fi feriţi de motan. Într-o noapte, cum dormeam cu geamul deschis, aud puii făcând zgomot în copac, sărind pe alte crengi. Coborând iute din pat şi lovind în geam, văd cum motanul lui Carandino sare din copac şi fuge. Nu am mai dormit toată noaptea, gândindu-mă că şi puii mei vor avea aceeaşi soartă ca şi cei ai bătrânului basarabean. Dimineaţa, le-am dat apă şi mâncare şi am plecat la lucru, căutând o posibilitate de a-mi salva puii. Într-un târziu mi-am făcut un plan, pe care a trebuit să-l ţin secret şi anume, să-i fac de petrecanie cotoiului.

Îmi părea rău că am contribuit la moartea motanului, dar când îmi aduceam aminte de lacrimile bătrânului basarabean, mi se părea justificată fapta mea. Cunoşteam eu însumi mizeria, lipsurile, foamea, le cunoşteam şi pe ale bătrânului şi care nu puteau fi înlăturate, iar puii pe care voia să-i crească erau pentru el singura nădejde de a-şi îmbunătăţi viaţa.

Poate motivul cel mai important care m-a determinat să

fac acest faptă a fost afirmaţia făcută de Carandino: „Nu o să ţin eu motanul închis din cauza unor pui", precum şi teama că şi puii mei vor avea aceeaşi soartă.

A treia zi mă întâlnesc cu Carandino care mă întreabă dacă motanul lui nu a mai fost pe la mine, deoarece nu a mai venit acasă de două zile. I-am spus că nu l-am văzut, nestând acasă şi am încercat să-l încurajez, spunându-i că poate şi-a găsit şi el o pisică. „Pe dracu' pisică, nu ştii că l-au castrat cei de la Sfat?" îmi răspundea el bosumflat şi îngrijorat de soarta motanului.

M-am prefăcut că am uitat, încercând să găsesc alte motive pentru a-i justifica lipsa şi ne-am despărţit, căutând să par şi eu neliniştit din cauza acestei dispariţii.

Ajuns acasă, încep să-mi pun întrebarea: „Oare nu m-a văzut cineva când l-am aruncat în buruienile din porumb?"

După aproape o săptămână, mă întâlnesc din nou cu Carandino, care îmi spune: „Ştii că am găsit motanul?", „Îmi pare foarte bine" îi răspund, căutând să mă arăt cât mai bucuros. „Te bucuri degeaba, căci l-am găsit datorită mirosului, mort în buruieni". Îi răspund că-mi pare rău, apoi îl văd cum se uită spre casa basarabeanului: „Al dracului moşneag" zice, apoi ne despărţim, gândindu-ne la moartea bietului motan.

Când i-am povestit după aproape un an lui Gh. Reus întâmplarea, nu-i venea să creadă că am fost în stare de aşa ceva, deşi am încercat să-i explic că trebuia să aleg între viaţa motanului sau a câtorva zeci de pui din împrejurimi, printre care se numărau şi ai mei.

COLONIA CULMEA (NOUA CULME)

În noaptea de 19-20 septembrie 1958 am fost arestat din nou şi dus la Securitate, în Însurăţei, unde au fost strânşi toţi legionarii cu D.O. din raionul Călmăţui. Deşi securiştii afirmaseră că până seara mă voi întoarce acasă, mi-au permis să iau cu mine încă două rânduri de schimburi şi un pulover. Am încercat să iau o bundiţă din piele sau o flanea mai groasă, cu mâneci, dar nu mi s-a dat voie, interzicându-mi-se de asemenea să iau ceva de mâncare sau ţigări.

După ce am fost adunaţi toţi cei arestaţi la raion, am fost îmbarcaţi în două camioane şi duşi în Dobrogea, în colonia Culmea. Aici au fost strânşi toţi legionarii care erau cu D.O. în Bărăgan, plus câteva sute de ţărani din fosta regiune Galaţi, care s-au opus colectivizării şi, mai târziu, tot aici vor fi trimişi cei din Aiud, cărora le expira pedeapsa şi nu erau puşi în libertate, pentru că s-au împotrivit reeducării.

Chiar din prima zi când am intrat în această colonie, gardienii şi în mod deosebit ofiţerii au căutat să ne intimideze prin comportamentul lor, vrând parcă să ne avertizeze de ceea ce ne aşteaptă.

O dată cu percheziţiile, au început să-i înjure şi să-i lovească pe cei ce nu reuşeau să se dezbrace sau să se mişte mai repede.

Făceau tot felul de glume pentru a ne umili, dar şi cu gând să ne provoace, ca să aibă apoi motiv să ne bată. Îmi amintesc că am fost prima victimă a unei asemenea provocări, când un ofiţer care supraveghea percheziţia, a făcut o glumă proastă; i-am spus că eu nu-i permit asemenea glume, iar dacă lui îi fac plăcere, să le facă cu prietenii sau

tovarăşii săi. Cum era prea multă lume de faţă, nu a mai zis nimic, trecând la o percheziţie foarte amănunţită, nepermiţându-mi să iau cu mine nici măcar puloverul, ci numai două rânduri de schimburi, compuse din unul obişnuit şi un al doilea format dintr-o cămaşă şi o pereche de izmene flanelate. În timp ce-mi făceam bagajul pentru a fi depus la magazie, am riscat şi am reuşit să mai iau o cămaşă flanelată şi să o amestec printre cele pe care trebuia să le duc cu mine în cameră. Imediat ce am intrat, cineva mi-a dat un ac cu aţă strecurat cu greutate în cameră şi m-a ajutat să dublez cele două cămăşi flanelate, ca să fie găsită numai una la o nouă percheziţie. Spre seară, când a venit masa, îmi amintesc că a fost o ciorbă de cartofi şi că hârdăul a fost vârât în cameră. Mi-am luat porţia de mâncare şi, fiindcă mulţi nu şi-au luat raţia, mi-am mai luat un polonic, întrucât mi-am dat seama că mâncarea era foarte slabă, iar la boala mea aveam nevoie de o alimentaţie mai bogată. În afară de mine, îmi amintesc că numai C. Paragină a mai luat supliment, deoarece nici lui nu i s-a permis să ia mâncare de acasă, iar ca vechi puşcăriaş ştia că mâncarea are rol hotărâtor în închisoare. Numai peste câteva zile se va vedea că toată lumea îşi va lua mâncarea, indiferent de calitatea ei, putându-se observa cum foamea, încet, dar sigur, începe să-i cuprindă pe toţi. După masă, am început să mă plimb prin cameră, pe culoarul dintre paturi, conform unui vechi obicei din puşcărie, gândindu-mă la cei rămaşi acasă. Cum mergeam către uşă, am observat că cineva ne supraveghează prin vizetă, dar nu am dat nici un fel de importanţă acestui lucru. Când am ajuns din nou în faţa uşii, aceasta se deschise şi gardianul îmi spuse destul de politicos să scot hârdăul din cameră pe sală. Pentru moment am avut o ezitare, apoi am acceptat, pentru a nu-i mai irita, mai ales că acest lucru era ceva obişnuit, se făcea la toate camerele şi în toate puşcăriile. Ieşit cu hârdăul pe sală, gardianul a încuiat uşa şi, tot politicos, m-a rugat să-l scoatem împreună afară din baracă şi apoi să-l ducem la spălătorul din faţă. Neliniştea

începu să mă cuprindă. Atunci l-am văzut pe ofiţerul cu care avusem incidentul în timpul percheziţiei, care se prefăcea că trece întâmplător pe acolo. M-am convins fulgerător că am fost atras într-o cursă, dar era prea târziu şi nu se mai putea face nimic.

Am bănuit că sunt condus în acea baracă, ca să fiu dus la izolare şi regretam că nu am cămaşa groasă pe mine. După ce am intrat în spălător, gardianul a tras uşa după mine, iar în interior am mai văzut doi gardieni, fiecare având câte un ciomag în mână. Fără a-mi spune ceva, au început să mă lovească pe unde se nimerea şi cu o duritate de care numai unii temniceri sunt în stare. Întrucât unul din ei mă înghiontea cu ciomagul în piept, am făcut greşala să le spun că sunt bolnav de TBC şi că s-ar putea să răspundă de ceea ce fac. Din acel moment toţi vor căuta să mă lovească în piept sau coaste, iar unul mai tânăr şi mai brunet, Costea, se va evidenţia prin sadismul său, lovindu-mă numai cu vârful ciomagului în piept. La un moment dat, încercând să-mi mai protejez pieptul, m-am dezechilibrat şi am căzut peste o chiuvetă, poziţie în care le era mai uşor să mă lovească cu ciomegele de-a lungul spatelui. Costea a continuat să mă înghiontească în coaste, cu ciomagul său.

Căutând să mă apăr de loviturile lor, m-am băgat cu capul şi cât am mai încăput sub chiuvetă, ei continuând să mă lovească cu aceeaşi sălbăticie peste restul corpului. După ce au considerat că şi-au îndeplinit sarcina primită, au încetat să mă mai lovească cu ciomegele, izbindu-mă în schimb cu picioarele, ca să mă ridic de sub chiuvetă, unde căzusem. Dus în cameră, am fost înconjurat de cei ce mă cunoşteau, îngrijoraţi de întârzierea mea. M-au întrebat ce s-a întâmplat. Îmi amintesc că la început nu le-am spus decât: „Fiţi atenţi că au de gând să ne extermine", spunându-le apoi să mă palpeze pe fese şi pe muşchii picioarelor, ca să vadă cum s-au întărit din cauza loviturilor.

Le-am povestit pe scurt cele întâmplate şi am propus să

evităm orice ieşire din cameră. În urma mea s-au mai folosit de un truc asemănător, reuşind să-l scoată din cameră pe Titus Turcu, student la medicină. El a fost dus într-o baracă în apropierea căreia se afla dormitorul ultimilor deţinuţi de drept comun, care nu fuseseră înlocuiţi de la locurile lor de muncă: bucătărie, magazie etc. Când au început să-l bată, a avut inspiraţia să ţipe. Aşa l-au lăsat să scape mai uşor, probabil pentru a nu fi auzit de cei de la drept comun. „Tu ai tras-o mai tare din cauza mândriei de a nu te văita", avea să-mi spună Titus Turcu şi a adăugat, spre a mai descreţi frunţile oamenilor: „Vezi, oltenii e mai deştepţi decât moldovenii". Această glumă a avut darul de a schimba atmosfera din mijlocul nostru, fiecare retrăgându-se la patul său.

Din sufletul meu nu a mai putut fi alungată însă imaginea gardianului Costea. Asemenea cruzime ca la acest om mai văzusem la Suceava în ochii lui Blehan şi Danielevici sau la Piteşti în ochii lui Ţurcanu. Mi se părea acum că Georgescu de la Piteşti sau Filipescu de la Aiud au fost nişte miei în comparaţie cu Costea. A rămas în amintirea mea ca singurul om din toată perioada de puşcărie pe care nu doresc să-l mai văd.

După această bătaie boala mi s-a agravat din nou, iar sputa hemoptoică şi-a făcut iarăşi apariţia.

Mâncarea era atât de proastă, încât îmi amintesc că, până la reacomodarea organismului la condiţiile de puşcărie, aveam scaun o dată la două săptămâni şi atunci foarte puţin şi cu mare greutate, deoarece organismul căuta să digere şi să asimileze tot ce se putea, în lupta sa pentru supravieţuire. În urma unor noi mutări prin camere, am dat peste dr. Pompiliu Ioniţă, care îmi cunoştea boala de la Bumbăcari, când îmi făcea pneumoperitoneu. În una din zile, i-a spus ofiţerului de serviciu că sunt grav bolnav şi că ar trebui să fiu văzut de un medic. La început, asistenţa medicală se rezuma la venirea unui medic de la Constanţa o dată pe lună. Medicul nu putea

face nimic, nefiind amenajat un cabinet medical. Când a venit medicul de la Constanţa, am fost dus împreună cu dr. Ioniţă într-o cameră unde era medicul civil, iar dr. Ioniţă i-a descris boala, cerând scoaterea mea din mijlocul celorlalţi şi internarea în infirmerie.

Doctorul civil m-a pus să mă dezbrac, ca să mă consulte şi el, apoi mi-a spus că nu mă poate interna, neexistând infirmerie. Văzându-mă plin de vânătăi pe corp şi dându-şi seama ce se petrece în această închisoare, nu a mai venit niciodată în incinta coloniei, fiind înlocuit cu altul. Îmi amintesc că, punându-se în funcţie o baie şi fiind duşi să ne spălăm, am văzut, când eram sub duş, cum oamenii, în special ţăranii mă priveau cu un sentiment de groază. Trecuse mai mult de o lună de zile şi încă se mai vedeau vânătăile de pe corpul meu. Nemaivenind medicul civil de la Constanţa, au fost numiţi în locul lui medici deţinuţi, care cu timpul sau schimbat, fără să cunosc din ce motive.

O dată cu aducerea la cabinetul medical a dr. Tache şi a dr. Ioniţă, aceştia au obţinut două camere unde să fie internaţi bolnavii. După ce a expirat perioada de carantină şi am fost repartizaţi în alte saloane, fiind înghesuiţi până la 80 de oameni într-o cameră, condiţiile de viaţă au devenit foarte grele. Aveam în cameră două hârdaie pentru necesităţi fireşti, care erau însă insuficiente. Din cauza căldurii din cameră, conţinutul începea să fermenteze şi să curgă pe jos, dând naştere la discuţii permanente cu gardienii, pentru a ni se da voie să le scoatem afară din cameră, să le golim. Geamurile erau văruite şi bătute în cuie, putându-se deschide doar un ochi, dar numai cu aprobarea şefului de secţie, iar orice protest al nostru se solda cu închiderea geamului. Am fost îmbrăcaţi în zeghii de doc subţire, fără căptuşeală, în care am rămas şi după venirea frigului.

Celor ce erau scoşi la lucru le-au fost date haine mai groase şi o manta fără căptuşeală, cu uzură mare, încât vântul şi ploaia pătrundeau cu uşurinţă prin ele.

Pentru a ne obliga şi pe cei bolnavi să ieşim la lucru, nu aveam voie să stăm în paturi, fiind astfel siliţi să rămânem în picioare, de la deşteptare până se suna stingerea.

Întrucât unii erau grav bolnavi, ni s-a introdus în cameră o bancă, pe care puteau şedea cel mult patru oameni din cei aproape 70 inapţi .

Stăteam la un loc, în aceeaşi cameră, bolnavi de TBC sau alte boli contagioase, cu oameni slăbiţi datorită regimului de înfometare sau vârstei înaintate. Toată lumea trebuia să servească masa pe rând din 17 gamele, ce nu puteau fi spălate după fiecare serie ce-şi mânca porţia, deoarece aşa-zisa spălare a gamelelor se făcea la bucătărie. Bolnavii TBC am cerut în nenumărate rânduri să ni se dea gamele separate, care să fie spălate şi păstrate aparte, dar nu am fost auziţi.

În preajma Crăciunului, noi, cei bolnavi de TBC din camera în care mă aflam, am refuzat să mai dăm gamelele din care am mâncat, susţinând că nu dorim să contribuim la îmbolnăvirea celor ce vor mânca după noi, repetând cererea de a fi spălate şi ţinute separat sau să fie lăsate în grija noastră. Protestul a fost zadarnic, având ca rezultat doar pedepsirea noastră. Seara am fost scoşi numai în zeghe de doc, duşi într-un fost grup social şi ţinuţi acolo până dimineaţa, în frigul ce-l simţeam din plin. Îmi amintesc că am fost pedepsiţi atunci următorii: Constantin Pivnicieru, Atanasie Berzescu, Pompiliu Ioniţă, Romulus Eutuşianu, Corneliu Octavian, eu şi Aristide Lefa sau Ion Lupu. Am fost şapte de toţi şi toată noaptea a trebuit să ne facem masaje şi să jucăm, pentru a nu ne cuprinde frigul. Cu toate acestea, atmosfera era veselă, iar prezenţa în mijlocul nostru a lui Corneliu Octavian, care era informatorul ofiţerului politic, era un prilej de a face glume răutăcioase la adresa turnătorilor şi a modului cum sunt răsplătiţi pentru serviciile făcute.

La scurt timp după aducerea noastră la Culmea, a venit un maior din Bucureşti, care i-a chemat pe rând pe toţi deţinuţii, pentru a discuta cu fiecare. Cu unii discuta mai

mult, cu alţii mai puţin. Se vedea clar că urmărea să-şi recruteze informatori. Când mi-a venit rândul să merg la el, ştiindu-mă bolnav, mi-a pus de la început întrebarea: „Cum te simţi? Ai vrea să mergi acasă?" I-am răspuns: „Nu, mă simt foarte bine aici!" Nu m-a mai întrebat nimic şi, înjurându-mă într-un mod vulgar, m-a trimis la cameră. Cei ce făceau greşala să dea răspunsuri mai puţin categorice, erau chemaţi până îşi prezentau clar poziţia. După această discuţie, nu voi mai fi băgat în seamă până la eliberarea din 1964. Nu-mi mai amintesc precis, dar cred că tot atunci mi s-a comunicat că am o pedeapsă administrativă de 36 luni. Odată cu comunicarea pedepselor, se urmărea şi recrutarea de informatori, cărora li se promitea că vor fi puşi în libertate. Rezultatele au fost foarte slabe pentru ei, deoarece îmi amintesc că doar doi oameni au fost puşi în libertate dintr-un total de aproximativ 800 de internaţi şi, aceştia fiind foarte bolnavi, nu se ştie dacă au acceptat să devină informatori.

După înfiinţarea infirmeriei şi numirea dr. Ioniţă ca medic, am fost internat într-un salon destinat celor bolnavi de TBC. Am rămas în infirmerie până la desfiinţarea acestei colonii. Nici aici însă nu am scăpat de gardianul Costea. Parcă îi părea rău că am condiţii mai bune, că pot sta tot timpul în pat şi că mă bucur de un regim mai bun. De câte ori împărţea mâncarea, întotdeauna căuta să-mi toarne mâncare fierbinte peste mâini. La început am crezut că o face din stângăcie şi n-am spus la nimeni nimic, apoi am căutat să mă conving dacă este întâmplător sau premeditat, şi am constatat că o face intenţionat, la numai câteva zile. Într-o zi, când aburii dovedeau că mâncarea este fierbinte, am văzut cum a întins polonicul depăşind gura gamelei, iar când a vrut să deşarte mâncarea în gamelă şi pe mâna mea, am tras mâna cu tot cu gamelă de sub polonic, încât aproape a vărsat toată mâncarea pe jos.

A vrut să mă lovească cu polonicul, dar nu a mai avut

când, căci am intrat foarte repede de pe sală în cameră, sperând că nu va avea curajul să intre în infirmerie. Din ziua aceea, când gardianul Costea era de serviciu, nu mă mai duceam pe sală să-mi iau mâncarea. La început mi-au luat-o bolnavii din cameră, dar când a observat Costea acest lucru, a dat ordin ca fiecare să vină numai cu câte o gamelă. Nu mă deranja prea mult măsura, întrucât nu aveam poftă de mâncare, iar cei din cameră îmi făceau şi mie o porţie din mâncarea lor. Doi dintre ei mă văzuseră la baie cum arătam după ce fusesem bătut de Costea şi făceau tot ce puteau ca să mă ajute.

Îmi amintesc că unul dintre ei se numea Bostan şi era dintr-o comună mare din apropiere de Bârlad, iar al doilea era un apicultor din Vrancea, Marin... Mai era un bolnav în cameră din împrejurimile Aiudului, Pucea Florin, arestat în timpul lui Antonescu şi care a murit în scurt timp. Acest om, deşi era grav bolnav, în loc să fie pus în libertate după expirarea pedepsei, a fost trimis la moarte sigură la Culmea, pentru că refuzase reeducarea colonelului Crăciun.

Gardianul Costea era de o răutate şi de o cruzime ieşite din comun, iar când avea el poftă să bată pe cineva era vai de cel ce cădea în mâinile lui. Voi exemplifica prin cazul lui Oscar Dumitrescu care, fiind într-o zi scos la curăţat cartofi la bucătărie, după câteva ore a mers şi el la WC, cum procedau şi ceilalţi, nefiind interzis acest lucru.

Când se întorcea să-şi reia munca, s-a întâlnit cu Costea care, fără să-l întrebe ceva, a început să-l bată, l-a trântit jos şi l-a călcat în picioare, lăsându-l aproape în nesimţire. Din această bătaie, O. Dumitrescu s-a ales şi cu o mână ruptă.

Probabil, incidentul care a avut loc între mine şi gardianul Costea a ajuns la urechile medicului civil şi prin el, la administraţie. A fost mutat nu după mult timp de pe secţia infirmerie. Se vorbea mai târziu la Periprava că această brută a fost văzută îmbrăcată în haine de ofiţer la Constanţa.

Coşmarurile care îmi tulburau somnul din timpul reeducării de la Piteşti şi care m-au urmărit încă mulţi ani după eliberare, vor trezi sentimente de compătimire sau frică în sufletul multora din cei ce-mi auzeau ţipetele disperate. Regimul deosebit de aspru şi mai ales bătaia fără milă pe care am luat-o de la gardianul Costea au făcut parcă mai îngrozitoare acele coşmaruri, iar ţipetele mai puternice. Ţăranii care şedeau în infirmerie şi mă văzuseră bătut de gardianul Costea puneau ţipetele pe seama acelei bătăi. Erau unii însă care cunoşteau de mulţi ani aceste coşmaruri şi nu înţelegeau cum de nu mai scap de ele. Unul dintre cei pe care îl impresionaseră strigătele mele prin somn era şi Costică Smeu. Ne cunoscusem înainte cu 5 ani, când stătusem împreună în Sanatoriul TBC din Târgu Ocna. Avea atunci circa 16 ani şi fusese condamnat la o pedeapsă foarte mare pentru un copil ca el. Cu toate acestea, la expirarea pedepsei, în loc să fie pus în libertate, a primit alte condamnări administrative în temniţele comuniste.

Fiind slab şi bolnav, a fost trimis într-o tabără de odihnă pentru copii la Păltiniş, de unde nu s-a mai întors acasă, luând drumul puşcăriei, pentru că îi plăcea să gândească şi să caute singur adevărul. Era orfan, avea numai mamă, care era muncitoare şi bolnavă de TBC, iar acest copil, unicul de altfel, era mândria şi singura ei bucurie şi cred că orice mamă şi-ar fi dorit şi s-ar fi mândrit cu un asemenea copil.

A fost copilul şi apoi tânărul cel mai iubit şi apreciat de toată lumea. Era înzestrat cu o inteligenţă sclipitoare şi o maturitate în gândire rar întâlnită la cei de vârsta lui.

Ne despărţisem cu peste 5 ani în urmă din Sanatoriul TBC Târgu Ocna, iar acum ne-am întâlnit din nou în infirmeria din colonia Culmea.

Şedeam în camere diferite şi ne întâlneam numai când eram duşi la baie. Atunci mă întreba mereu ce visez de ţip atât de tare, de se aude în întreaga baracă. Nu am răspuns niciodată la asemenea întrebări, întrucât mă tulburau şi parcă îmi era ruşine de slăbiciunea mea.

Eu şedeam într-o cameră mică cu încă trei bolnavi, consideraţi mai gravi şi anume: C. Bostan, un ţăran din împrejurimile Bârladului; un apicultor din apropiere de Focşani şi Pucea Florin, venit de la Aiud şi care va muri după puţin timp.

Lui Moş Bostan îi plăcea să povestească tot felul de poveşti din satul lui, ceea ce făcea să ne treacă timpul mai uşor. Într-o zi ne-a spus o poveste cu care eu voi face o greşeală, după cum o să vedeţi. Moş Bostan, care era cel mai în vârstă şi care fusese printre capii răscoalei ţăranilor împotriva colectivizării din regiunea Galaţi, fiind şi un minunat povestitor, ne va spune următoarea poveste, pe care nici el nu o credea.

Cu mulţi ani înainte, pe când el era copil, un om din sat s-a sculat mai devreme să se ducă la slujba Sf. Învieri, deoarece afară timpul era foarte ploios şi foarte întuneric, iar pe drum era greu de mers din cauza noroiului. La un moment dat, omul se gândeşte să o ia de-a dreptul peste grădini, ca să ajungă înainte de începerea slujbei. După aproape o oră de mers prin întuneric, omul zăreşte în faţa sa o pată luminoasă, iar privind mai atent, vede că se află departe de sat, pe malul Prutului.

Surprins, priveşte în jur, iar la câţiva metri în susul apei, vede o horă, jumătate pe uscat, jumătate pe apă. Parcă împins de o forţă necunoscută, omul se apropie de ea şi, spre marea lui surprindere, observă că cei care luau parte la năzdrăvana horă nu erau oameni de rând, ci nişte fiinţe cu copite şi cu cozile pe umeri, având doar o înfăţişare apropiată omului şi care îi făceau insistent semne să intre în horă alături de ei. Hora era condusă de un diavol mare, iar în mijlocul ei era tartorul lor, cu o tobă în mână, pe care o bătea în ritmul dansului. Din când în când, starostele din mijlocul horei, indicând ritmul dansului, striga:

—Rău, rău, rău! Cei prinşi în iureşul horei completau, strigând şi ei:

—De ce mergem, tot mai rău! Apoi cu toţii la un loc:

—Rău, rău, rău! De ce mergem, tot mai rău!

La un moment dat, ca printr-o minune, totul dispare. Omul e readus la realitate de dangătul clopotelor care anunţau Învierea Domnului.

Felul cum a ştiut să spună povestea Moş Bostan a făcut ca timpul să treacă neobservat, iar mie mi-a venit proasta inspiraţie ca, atunci când Costică Smeu mă va întreba ce am visat când am ţipat prin somn, să-i spun această poveste, ca fiind visul meu. Cum peste câteva zile am fost duşi din nou împreună la baie, iar el mă auzise iarăşi ţipând, se apropie de mine întrebându-mă din nou:

—Nea Popicule, spune-mi şi mie ce ai visat de ai ţipat atât de tare? Nu m-am mai lăsat rugat de data aceasta, îi promit că-i voi spune, dar îl rog să nu mai povestească şi la alţii.

Deşi în Costică Smeu aveam o totală încredere când trebuia să păstreze un secret, fiind vorba de lucruri serioase, de data acesta eram sigur că nu va rezista să nu spună visul meu şi altora, deoarece nu era nici un risc, şi apoi era sigur că nu mă voi supăra pe el pentru acest lucru. Aşa că, în timp ce ne spălam, în mod discret îi spun povestea lui Moş Bostan, ca fiind visul meu. Seara, când dr. Pompiliu Ioniţă trece prin salon să-şi vadă bolnavii, îmi zice:

—Popicule, ai speriat pe toţi puştii din salonul mare cu visul tău.

Toată camera a început să râdă, cunoscând povestea, şi-i explic şi doctorului istoria visului, rugându-l să se ducă să liniştească copii, spunându-le adevărul.

Încercarea doctorului Ioniţă de a-i linişti a avut însă un efect invers, deoarece acest lucru a fost considerat de ei ca o încercare a noastră de a-i linişti. Realitatea era însă că regimul se înăsprea din ce în ce, în urma ordinelor primite de la Ministerul de Interne, dar şi datorită intenţiei conducerii lagărului să ne facă viaţa cât mai grea, pentru a-i obliga şi pe

inapţi să iasă la lucru odată cu venirea primăverii. Această libertate acordată gardienilor din partea conducerii de a se purta cât mai rău cu noi, la unii gardieni va depăşi limita umanului, ajungând la sadism, astfel încât tinerii continuau să creadă că povestea mea a fost într-adevăr un vis, care începea să se adeverească.

Chiar şi mai târziu, când am ajuns cu Costică Smeu la Periprava, unde regimul pentru bolnavi şi inapţi era mai blând, tot nu am reuşit să-l conving că ceea ce i-am spus nu a fost un vis, ci numai o glumă a mea, care s-a dovedit a fi total neinspirată şi a avut un efect demoralizator asupra tinerilor mai puţin încercaţi.

În primăvara anului 1959, am trecut iarăşi printr-o perioadă dificilă, agravându-mi-se boala, dar cu moralul mă prezentam bine. Deşi peste jumătate din colonie eram inapţi de muncă, se făceau presiuni de tot felul pentru a fi scoşi să muncim la un GAS din apropiere şi la o secţie de construcţii. Excepţie făceau numai cei internaţi în infirmerie.

În toamna anului 1959, majoritatea celor consideraţi sănătoşi a fost trimisă la recoltat stuf în Deltă, în apropiere de Periprava. Un an mai târziu, când am ajuns şi eu la Periprava, ne povesteau deţinuţii despre condiţiile deosebit de inumane ce le-au avut în timpul recoltării stufului. Se vorbea că numai pe bacul unde era comandant sergentul major Lungu, din circa 240-250 de deţinuţi, au murit în prima iarnă 80 de oameni. Această cifră nu a putut fi însă verificată, deoarece majoritatea muribunzilor erau trimişi să moară în colonie, iar din cauza izolării nu se putea şti de pe care bac provin şi nici nu s-a ţinut o evidenţă a morţilor de către deţinuţi.

La acest genocid a participat din plin şi doctorul deţinut Botezatu, care refuza orice fel de scutire medicală sau tratament. Acelaşi lucru s-a întâmplat şi pe celelalte bacuri, dar într-o proporţie mai mică.

Numărul celor ce veneau de la Aiud şi care, în loc să fie puşi în libertate, erau trimişi aici, creştea mereu. Cu toate

eforturile depuse de dr. Ioniţă, mureau cu zile oameni; dacă li s-ar fi făcut tratamentul necesar sau ar fi fost trimişi în spital, ar fi fost salvaţi. Au murit mai mulţi cu mine în cameră, dar nu le reţin numele. Îmi amintesc de două cazuri de ocluzie intestinală, cărora li s-a refuzat trimiterea la spital la Poarta Albă sau Constanţa. Cu toate acestea, moralul bolnavilor era destul de bun, toţi încercând să suporte cu indiferenţă greutăţile zilnice ale puşcăriei. Îmi amintesc că, prin luna august 1959, printre cei mai grav bolnavi din cameră erau Fănică Pâcleanu din preajma Buzăului şi Moldoveanu din Prahova. Şedeau în paturi alăturate şi se împăcau foarte bine. Moldoveanu, după ce executase o condamnare de 15 ani la Aiud, în loc să fie pus în libertate, a fost adus la Culmea, unde a mai primit o pedeapsă administrativă de 36 luni. Într-o zi, Moldoveanu, care era mai tânăr, îl întreabă pe Fănică Pâcleanu: „Nea Fănică, ia să-mi spui acum, cine din noi doi moare astăzi?" Pâcleanu, care nu se aştepta la o astfel de întrebare, îi răspunde, oarecum speriat: „Nu mai vorbi prostii şi lasă-mă în pace!", întorcându-se în pat cu spatele la el, cam îngândurat. Moldoveanu, zâmbind, continuă: „Ce te întorci cu spatele la mine, dumneata nu vezi că toate muştele din cameră s-au adunat în jurul nostru şi tot nu vrei să crezi?" Continua să zâmbească şi se uita la Pâcleanu, ce sta ascuns sub pătură, cu spatele la el. Toţi care am ascultat discuţia am rămas tăcuţi, privind spre cei doi, apoi discret am început să ne întrebăm, care să fie cauza zborului muştelor în jurul lor. În zadar unii încercau să le alunge, căci ele tot acolo se adunau. După masă, pe la orele 17, Moldoveanu a murit cu zâmbetul pe buze, în timp ce Pâcleanu, profund afectat de această moarte, a rămas mai departe ascuns sub pătură, fără să mai scoată un cuvânt.

Timpul se va scurge ca şi până acum, cu bucuriile sau necazurile inerente vieţii din închisoare, iar în ceea ce mă priveşte, dacă TBC-ul pulmonar se stabilizase, mi-a apărut sub braţ un TBC ganglionar, care va evolua mereu, ajungând

ca, la începutul primăverii 1960, din cauza temperaturii ridicate şi a colecţiei puternice de puroi, dr. Ioniţă să fie nevoit să-mi facă o incizie, ce va avea o influenţă pozitivă asupra mea.

Temperatura va scădea, iar prin dispariţia stării de toxicitate din organism îmi va reveni pofta de mâncare şi totodată buna dispoziţie.

La scurt timp după incizie şi când fistula de sub braţ era pe cale a se închide, nemaifiind necesar pansamentul zilnic, am fost luaţi de la Culmea şi transferaţi la Periprava.

PERIPRAVA

Plecasem de la Culmea cu speranţa că vom ajunge într-o colonie unde va fi mai bine şi, în parte, s-a adeverit. Ajuns la Periprava, i-am întâlnit pe cei plecaţi de la Culmea pentru recoltarea stufului; acum lucrau la grădină sau la şantierul de construcţii al coloniei. Pentru noi, cei veniţi de la Culmea, condiţiile de la Periprava erau mult mai bune. Se locuia în barăci, ca şi la Culmea, dar geamurile nu mai erau văruite şi se puteau deschide la nevoie. În cameră erau paturi suprapuse, cu saltele, dar pe jos, în loc de duşumea sau ciment, era nisip. Curăţenia în cameră consta în greblarea nisipului pentru a-i da un aspect mai frumos, dar era şi un prilej de a ridica mult praf în aer. Cu timpul, camerele au fost pavate cu cărămizi, reducându-se praful din interior. De acum, aici au fost trimişi cei de la Aiud, cărora le expira pedeapsa şi nu erau puşi în libertate pentru că nu acceptaseră reeducarea sau din diverse dispoziţii ale MAI.

La Periprava, am fost repartizat la inapţi, nefiind obligat să merg la lucru. Întrucât încă de la Culmea îmi mai apăruseră nişte fistule datorate TBC-ului osos şi care nu se mai închideau, plus inflamarea unor noi ganglioni, am fost trimis la Văcăreşti. Acolo nu am fost ţinut mult timp, deoarece, spitalul fiind foarte aglomerat, am fost trimis din nou în Deltă.

Ajuns iarăşi la Periprava, după un popas în închisoarea din Galaţi, am fost repartizat într-un salon de TBC stabilizaţi. Medici la infirmerie erau dr. Botezatu, cel care în timpul iernii fusese medic pe bacul al cărui comandant era sergent major Lungu şi dr. Georgescu, un medic chirurg foarte bun, dar extrem de fricos, din care cauză făcea jocul administraţiei, încât comportamentul lui ca medic lăsa mult

de dorit.

Îmi amintesc că, după întoarcerea de la Văcăreşti, am făcut o infecţie la umărul stâng, ca urmare a neschimbării pansamentului în timpul călătoriei. M-am dus la infirmerie, dar dr. Georgescu, fără a da vreo importanţă umărului congestionat, mi-a schimbat pansamentul, trimiţându-mă apoi în dormitor şi spunându-mi că totul se va rezolva pe cale naturală. Noaptea, durerile s-au accentuat şi am început să fac temperatură. În ziua următoare, cei din cameră l-au anunţat pe dr. Georgescu că am temperatură mare şi l-au chemat la infirmerie. Când a văzut că temperatura mi se apropie de 39°, m-a pus să mă dezbrac, ca să-mi vadă umărul. Când a văzut că am o pungă de puroi, a hotărât să mi-o deschidă imediat.

M-a aşezat pe masa de operaţie şi, cu toată încercarea mea de a-l convinge că nu-i nevoie să fiu legat, mi-a imobilizat mâinile şi picioarele de masa de operaţie. Fără a mă mişca şi, fără nici o anestezie, mi-a deschis punga de puroi. În tot timpul acestei operaţii am căutat să suport durerile fără să fac cea mai mică mişcare, mai ales că, puroiul fiind la suprafaţă, durerile erau uşor de suportat. După terminarea operaţiei m-a pansat şi mi-a prescris toate medicamentele necesare, antibiotice, calmante.

Aveam să aflu mai târziu că a fost impresionat de modul cum am suportat operaţia, iar de atunci am devenit un protejat al dr. Georgescu: ori de câte ori mergeam la infirmerie pentru a-i cere ceva, nu am mai fost niciodată bruscat; credea întotdeauna ce-i spuneam şi îmi dădea ceea ce credea el că am nevoie. S-a eliberat în acea vară şi, din punctul meu de vedere, parcă regretam plecarea lui de la infirmerie, deşi mă bucura punerea sa în libertate. O altă veste bună o voi avea peste câteva zile, când, în locul lui, va fi numit dr. Pompiliu Ioniţă, care îmi cunoştea de mulţi ani boala

Timpul trecea destul de greu, dar puţina libertate pe

care o aveam aici în plus, precum şi diminuarea terorii, făceau ca viaţa să fie mai uşoară. Mâncarea nu era gustoasă, însă era mai consistentă, deoarece începuse să se dea la masă destul de des carne de cal. Nu avea gust plăcut, dar o mâncam nu numai din cauza foamei, ci fiind conştient că organismul are nevoie de proteine, precum şi la gândul că nu ştiam ce surpriză ne mai poate aduce viitorul. Erau unii care nu o mâncau, în special bătrânii, dar eu m-am refăcut destul de mult de pe urma ei, câştigând atât în greutate, cât şi în forţă.

Infirmeria era mică, iar în camera unde fusesem repartizat erau atât inapţi, cât şi bolnavi de TBC consideraţi stabilizaţi. În această stare m-a găsit toamna anului 1961, când se apropia expirarea celor 36 de luni de pedeapsă administrativă. Odată cu expirarea pedepsei, au fost strigaţi pentru a fi puşi în libertate un număr neînsemnat de oameni. Optimiştii făceau presupuneri că vom pleca în loturi mici, în timp ce noi, ceilalţi, ne aşteptam la o prelungire a pedepsei.

La puţin timp după plecarea primului lot, odată cu închiderea, a apărut şi cineva de la grefă, care a anunţat prelungirea pedepsei administrative cu încă 36 de luni tuturor celor cărora le-a expirat pedeapsa şi nu au fost eliberaţi. Reacţia a fost diferită: unii, mai puţin numeroşi, au fost mai mult sau mai puţin afectaţi de această decizie; majoritatea a primit comunicarea cu indiferenţă sau chiar zâmbind. Probabil că echilibrul sufletesc sau starea sufletească în care se găseau unii a avut un mare rol la aflarea acestei veşti. Îmi amintesc că mulţi prevăzusem acest lucru, iar atunci când am auzit de prelungirea pedepsei cu încă 36 de luni, nici atunci şi nici acum nu ştiu pentru ce, am început să râd. Lângă mine se afla Petrică Caloianu. Deşi mai în vârstă, eram totuşi în relaţii bune. Nu mi-am putut da seama ce s-a petrecut în sufletul lui, deoarece, văzându-mă că râd, se întoarse spre mine foarte revoltat şi-mi spuse:

—Eşti un fariseu! Te faci că nu-ţi pasă? Te mai prefaci

că râzi? Intervenţia lui, atât de dură şi neaşteptată, m-a descumpănit, făcându-mă incapabil în acel moment să-i dau o replică, în timp ce deţinuţii din jur priveau înmărmuriţi spre noi. Noroc că cineva a intervenit, spunându-i:

—Nea Petrică, ce vină are el că ţi-a mai dat matale încă 3 ani? Apoi râzând, continuă: Dumneata să fii sănătos să-i faci şi apoi vom vedea noi ce se va întâmpla. Deocamdată ei ne dau, noi îi primim, sănătoşi să fim. Au mai urmat şi alte glume, făcându-l pe Petrică Caloianu să-şi ascundă în suflet tot amarul. Nu caut să-i acuz pe cei mai în vârstă, dar mi s-a părut că ei au suportat mai greu vestea. Cred că era firesc acest lucru pentru un om care simte cum puterile îl părăsesc şi care are în faţă perspectiva de a nu-i mai vedea pe cei dragi. A doua zi, toată lumea părea resemnată, fiind cuprinsă de proaspăta grijă, anume aceea de a se pregăti pentru o nouă perioadă de trei ani de lagăr. Trebuia să începem cu reparatul hainelor, al schimburilor etc.

Am fost sfătuit de către prieteni să merg şi eu la grădină la recoltat roşii, cel puţin două săptămâni, pentru a face o cură de roşii şi alte cruditâţi, care se găseau din belşug. Le-am ascultat sfatul şi am mers la grădină, lucrând în aceeaşi echipă cu C. Pivniceru, Atanasie Berzescu şi C. Pascu. Munca de toamnă nu era grea, ba chiar era frumoasă şi parcă uitam de puşcărie.

Doar comportamentul brutal al gardienilor şi uneori al soldaţilor ne trezeau la realitate, vrând parcă să ne amintească că suntem într-o închisoare comunistă.

Am mers la grădină aproape toată luna octombrie, având norocul de un timp frumos, dar, odată cu schimbarea vremii, am rămas la cameră, pentru a nu mă expune unei răceli, care ar fi putut duce la o nouă recidivă a bolii.

Nu-mi mai amintesc în ce an, pentru a se asigura mâncarea pe timp de iarnă, au fost aduşi aproape 300 de cai ce urmau a fi sacrificaţi. Neavând nutreţuri pentru ei, erau scoşi la păscut pe câmp de către trei deţinuţi, însoţiţi de patru

soldaţi. Îmbolnăvindu-se unul dintre deţinuţii care mergeau cu caii la păscut şi primind o scutire medicală de trei zile, nu-mi amintesc cui i-a venit ideea să-mi propună să merg eu cu caii în locul celui bolnav, pentru a mai scăpa şi eu cel puţin câteva zile de atmosfera de puşcărie. Am acceptat propunerea chiar cu bucurie, dorind să văd şi eu cum arată Delta Dunării din afara gardului de sârmă. A doua zi, m-am îmbrăcat bine şi am mers la poarta închisorii cu ceilalţi doi, pentru a fi duşi să luăm caii în primire. Abia acum am înţeles de ce unii deţinuţi nu mâncau carne de cal. Sărmanii cai erau numai piele şi oase, iar primul lucru pe care trebuia să-l facem era să-i ajutăm să se scoale de jos pe cei ce nu se puteau ridica.

Cei ce nu se mai puteau ţine pe picioare rămâneau pentru a fi tăiaţi de către un măcelar de la drept comun şi apoi trimişi la bucătărie, pentru consum. Caii erau ţinuţi tot timpul sub cerul liber într-un ţarc, unde noroiul era până la genunchi, încât îţi venea să plângi de mila lor. Trăiau şi ei din plin epoca comunistă. Ieşiţi din ţarc, mergeam pe câmp, pe unde ne purtau caii, rareori mai dirijându-i şi noi, având grijă să nu se împrăştie, dar obligaţia noastră era să-i ridicăm de jos pe cei ce căzeau şi să observăm să nu rămână vreunul căzut în urma noastră. Aşa am putut să respir şi eu aerul liber timp de trei zile şi să cunosc o parte din frumuseţile Deltei. Cu această ocazie, am găsit în nisip un ghioc, care depăşea ca mărime multe din cele folosite de ţigănci la ghicit şi pe care am reuşit să-l aduc în colonie. Am avut însă şi nenorocul să fie găsit la o percheziţie în salteaua în care îl ţineam ascuns, iar vigilentul gardian a băgat „corpul delict" în buzunarul său, renunţând să-mi mai facă percheziţie. Mă simţeam pe câmp ca pe altă lume. deşi eram flămând, deoarece mâncarea de la prânz o primeam târziu, la întoarcerea în colonie, o dată cu cea de seară.

În fiecare noapte mureau câte 1-3 cai, care apăreau în acte sacrificaţi pentru hrana deţinuţilor. Îmi amintesc că a

fost şi o anchetă în această privinţă, când au fost dezgropaţi mai mulţi cai morţi, fiind totul muşamalizat până la urmă. Din acele zile, când am văzut ce carne ni se dădea la masă, nu am mai mâncat carne de cal, rămânând totuşi cu cele mai frumoase amintiri din Periprava. În vara următoare, deţinuţii au construit un grajd mare, unde să fie adăpostite animalele iarna.

Într-o zi mă căută la infirmerie Costică Paragină, care lucra la întreţinerea straturilor cu flori din exteriorul lagărului, şi-mi spuse că un deţinut de drept comun care lucrează la popota gardienilor se interesează de mine şi că ar vrea să mă întâlnească. Atât riscul, cât şi tentaţia de a ne întâlni era mare. I-am spus lui Costică Paragină că doresc şi eu acest lucru, dar l-am rugat să-mi pregătească el întâlnirea. Costică Paragină a aranjat cu cel ce voia să mă vadă să ne întâlnim când se scot alimentele pentru bucătărie, de la magazia de alimente a coloniei, la care lucrau cei de drept comun. La măcelărie era unul Stoica, condamnat la 25 de ani de închisoare şi care era foarte curajos. S-a hotărât ca, în ziua stabilită, eu să fiu aşteptat la măcelărie de cel ce urma să mă întâlnească, iar, în timp ce trebuia să se ridice carnea, noi să fim încuiaţi în măcelărie. Totul a fost bine pus la punct şi s-a desfăşurat fără nici un incident. Nu-mi mai amintesc cine m-a ajutat să fiu introdus în echipa ce urma să ridice alimente. Important a fost că întreaga echipă ştia despre ce este vorba şi a căutat tot timpul să facă în aşa fel, încât gardianul care ne însoţea să nu observe nimic. În câteva minute, am reuşit să transmit primele veşti acasă, spunându-le unde mă aflu şi să aud şi eu veşti de la ei. Dacă, pentru ei, veştile primite au fost îmbucurătoare, eu în schimb am aflat despre moartea tatălui meu.

Primăvara, boala a recidivat; am fost iarăşi internat în infirmerie, unde am reuşit să depăşesc şi această perioadă datorită dr. Ioniţă. Primăvara, când reîncepeau muncile la grădină, unii gardieni, cum se ajungea la locul de muncă, îi

obligau pe toţi deţinuţii să se dezbrace la piele, până la brâu, motivând că este sănătos să se facă plajă începând de dimineaţa. În realitate nu urmăreau ca oamenii să facă plajă, ci să muncească cât mai mult pentru a se încălzi. Mulţi s-au îmbolnăvit din cauza plajei forţate şi cred că tocmai acest lucru se dorea.

Nu de puţine ori s-a întâmplat ca toată coloana de deţinuţi, în drum spre grădină, să fie culcată în noroi pe timp de ploaie sau lapoviţă, fiind apoi ţinuţi uzi în câmp până seara. Din faptul că aceste culcări în noroi aveau loc dimineaţa, când se mergea la câmp şi numai rareori şi la întoarcerea spre colonie, ne putem da seama de scopul cu care erau făcute.

Întrucât suprafaţa grădinii era mult mai mare decât apărea în acte, se simţea lipsa braţelor de muncă, ceea ce ducea la exercitarea de presiuni asupra inapţilor, pentru a ieşi la lucru. Fiind în infirmerie, am fost în afara acestor presiuni, ieşind doar de câteva ori la un lot experimental, condus de C. Pascu, student la Agronomie. Mai lucrau acolo C. Pivniceru, Atanasie Berzescu, Emil Brânzei şi încă 2-3 persoane, pe care nu le mai ştiu. Mergeam acolo mai mult ca să mai scap de atmosfera de închisoare, iar de acest lucru ştia numai dr. Ioniţă. Găseam şi aici tot felul de cruditâţi, iar militarii, fiind mai puţini, se purtau mai frumos cu noi. În infirmerie, viaţa era mai acceptabilă. Ne bucuram de oarecare libertate, nu mai eram supravegheaţi tot timpul, încât se mai putea juca din când în când câte o partidă de şah. Din această cauză oamenii nu mai erau atât de nervoşi ca în trecut, atmosfera fiind asemănătoare cu cea de spital

În acest timp am avut prilejul să stau în cameră cu doi oameni despre care se vorbea mult în puşcărie. Unul din ei era Sebastian Erhan, pe care am avut ocazia să-l cunosc foarte bine, stând mulţi ani împreună în infirmerie sau în camere de inapţi, unde se impunea atât prin masivitate, cât mai ales prin modestia lui. Auzeam vorbindu-se despre el,

dar abia după ce l-am cunoscut, mi-am dat seama că nu m-am înşelat, văzând în el omul care impunea respect şi admiraţie celor din jur, dar şi teamă celor ce-l urau. M-am înşelat în ceea ce priveşte vorba, deoarece, pentru Sebastian Erhan, vorba însemna faptă. De aceea el vorbea puţin, vorbea ce trebuia şi când trebuia. Îl admiram şi-l comparam cu Ilie Lazăr, crescut aproape în aceleaşi condiţii, dar puţin mai la vest, în ţinutul Maramureşului.

Aceşti oameni parcă voiseră să se ia la întrecere cu brazii, la umbra cărora trăiseră şi ale căror doine le ascultaseră. Şi totuşi ceva îi deosebea şi anume vorba. Amândoi încă din tinereţe s-au pus în slujba ţării şi a neamului românesc. Ilie Lazăr părăsise armata austro-ungară şi trecuse graniţa, pentru a se alătura armatei române, luptând pentru dezrobirea Ardealului.

Alături de Iuliu Maniu, şi-a continuat mai departe lupta în slujba neamului, până ce închisorile şi moartea i-au despărţit. Sebastian Erhan, asemenea tineretului bucovinean, se va alătura mişcării studenţeşti condusă de Corneliu Codreanu pentru a se pune în slujba neamului, apoi se va încadra în Mişcarea Legionară, urmându-l mai departe pe Corneliu Codreanu. Cei doi purtau în sufletele lor aceleaşi idealuri; moartea şi închisorile îi vor despărţi. Şi totuşi era o mare deosebire între aceşti doi oameni. Ilie Lazăr era un temperament vulcanic, pentru care tăcerea era o pedeapsă greu de suportat, iar faptul de a fi ascultat când vorbea constituia o mare satisfacţie pentru el, descoperindu-şi astfel mândria, pe care nici nu căuta să şi-o ascundă.

Sebastian Erhan era o fire tăcută, modestă şi echilibrată, care dispreţuia vorbăria. Pentru el, fapta trebuia să înlocuiască vorba. Se înţelegeau în cameră, nu se contraziceau, se respectau şi, totuşi, în intimitatea lor, se dispreţuiau reciproc.

Ilie Lazăr, văzând că Sebastian Erhan se bucură de aceeaşi atenţie şi acelaşi respect ca şi el, căuta să-l

umbrească, privindu-l ca pe un ţăran rămas în fundul pădurii, simplu, care tace deoarece nu are nimic de spus, iar ceea ce ar putea povesti el nu interesează pe nimeni. De aici poate dorinţa lui Lazăr, tot mai mare, de a vorbi, de a-şi povesti viaţa, isprăvile sale, lupta lui electorală etc.

Povestirile constau aproape în totalitate numai din amintiri din viaţa sa; ca militar, dezertarea, trecerea la români, apoi campanii electorale, succese ale lui şi numai ale lui, oricând şi oriunde, el fiind eroul principal. Aceste povestiri deveniseră arhicunoscute de toţi din cameră. Tinerii erau dornici să audă lucruri noi, indiferent de la cine, din orice domeniu, numai să fie ceva nou. Dar, Ilie Lazăr era în stare să te ţină de mână lângă el, pentru a-ţi povesti aceleaşi lucruri, despre el şi numai despre el, încât, fără vrerea vreunuia, apărea câte o ciocnire de interese. Ilie Lazăr, în dorinţa de a-şi descărca sufletul şi a-i trece mai uşor timpul, se confesa faţă de tineri, care erau mereu în căutare de noutăţi. Sebastian Erhan intuia acest lucru şi zâmbea dispreţuitor. De câte ori îl rugam să ne povestească câte ceva, evita să ne vorbească ceva despre el. Avea grijă să se plaseze în afara subiectului, iar povestirile lui, presărate cu numeroase expresii în limbaj bucovinean, aveau un farmec deosebit. Nu-i plăcea să fie ascultat de multă lume, îşi avea un auditoriu restrâns, din care făceam şi eu parte. Mă simpatiza şi-mi spunea „băiatul meu". Pe cei ce făceau jocul administraţiei nu-i ura, dar îi dispreţuia, numindu-i „scârnăvii". Fusese înzestrat cu o intuiţie şi inteligenţă deosebite, dar pe care îi plăcea să le ascundă. Făcuse parte din oamenii apropiaţi ai Căpitanului, apoi în 1941 a plecat în Germania. S-a întors, fiind paraşutat în 1945 în ţară, iar pentru trecutul lui va avea mult de suferit. Nu-şi regreta trecutul, nu se lăuda cu el, dar era singura mândrie care i se vedea pe faţă şi i se descoperea în comportament. A suferit mult datorită trecutului său, mai ales pentru perioada cât a fost în Germania. Anchetatorii l-au supus la tot felul de

torturi, ştiind că el cunoaşte multe lucruri care-i interesau, dar nu ştiau că Bădia Erhan, cum îi spuneam noi, ştie să joace şi teatru. Şi ştia, după cum se va vedea din cele ce urmează.

În primăvara anului 1963 a fost luat din infirmeria de la Periprava şi dus iarăşi la Ministerul de Interne, pentru noi anchete. Eram îngrijoraţi de soarta lui, ştiindu-l bolnav, iar prin comportarea lui, reuşise să ne câştige simpatia şi-i regretam plecarea. Dar, mai degrabă ca oricând, aproximativ după o lună de zile, ne trezim iarăşi cu Bădia Erhan în Periprava; a fost internat din nou în infirmerie, în camera unde eram şi eu. Ne-am bucurat cu toţii de revenirea sa şi abia aşteptam să se odihnească puţin după drumul făcut, pentru ca, după o noapte, să ne spună amănunţit noutăţile aduse şi pentru ce a fost chemat la Bucureşti.

A doua zi, când bolnavii au început cura sanatorială, cei mai nerăbdători au venit şi s-au apropiat de el, ca să audă ştirile. Eram în apropiere şi mă prefăceam că dorm, cu un prosop pe faţă, pus în aşa fel ca să-l pot urmări pe Bădia Erhan. Se adunaseră în jurul lui mai mulţi, printre care şi Costică Smeu. Eram atent la ce se discută, când îl aud pe Bădia Erhan că spune provocator:

—Băiatul meu se aşteaptă invitat? M-am făcut că nu aud, deoarece ne plăcea să ne necăjim reciproc. Văzând că nu mă mişc, îi spuse ceva încet lui Costică Smeu, stârnind râsul celor din jur, şi-l trimise la mine. Ajuns la patul meu, Costică Smeu mă scutură uşor şi mă rugă să nu mă supăr pe el, deoarece el nu face decât să-mi reproducă ceea ce l-a învăţat Bădia Erhan.

Mă aşteptam la o nouă şotie a bătrânului vulpoi, deoarece vedeam cum toţi mă urmăreau râzând, fiindu-le cunoscute glumele şi păcălelile dintre noi. Şi aşa, Costică Smeu mi-a comunicat de la Bădia Erhan că aşteaptă până vine şi „ghiţelul lui" să asculte ce are să ne povestească. M-am sculat din pat, făcând-o pe somnorosul şi, când am ajuns, îmi spune:

—Ai venit, ghiţălule?

—Iacă, tată, am venit, îi răspund eu cu un ton de supuşenie. Acest răspuns, poate neaşteptat, a produs un hohot de râsete, care l-a descumpănit pe Bădia Erhan.

—Nu v-am spus eu, că nu mi-e ruşine cu copchilul meu! a zis Bădia Erhan cu mulţumire.

Atmosferă era plăcută şi, după aceste glume, vom asculta, cu mult interes, povestirile lui Bădia Erhan. Dacă noutăţile aduse de el din călătorie n-au fost deosebite faţă de cele de altădată, felul în care s-a făcut anchetarea lui a fost nou pentru noi. Astfel, el ne povesti că, după ce a fost dus la biroul de anchetă, a fost lăsat singur vreo jumătate de oră, metodă folosită de anchetatori pentru a produce îngrijorare, teamă şi nelinişte în mintea celui anchetat, pentru ca în cele din urmă să-şi facă apariţia un tânăr cu înfăţişare atletică, îmbrăcat numai într-o cămaşă cu mânecile suflecate, mângâindu-şi mereu muşchii de la mâini, ca şi cum s-ar fi pregătit pentru un meci de box.

După un timp, suficient pentru a-i fi fost observată întreaga musculatură, se opreşte în faţa lui Sebastian Erhan, lăsând impresia că-l studiază, apoi îi spune în batjocură:

—Moşule, ai belit ţapu'!

Bădia Erhan nu se lasă păcălit şi reacţionează ca şi cum s-ar fi aflat în faţa unei mari primejdii, văicărindu-se:

—Zău, domnu' şăf, eu n-am belit niciodată un ţap ...

—Lasă, lasă, ştim noi, l-ai belit şi încă pe cel mare ...

—Vă spun drept, pe cinstea mea de om bătrân, eu am belit berbeci, oi, capre, cârlani, dar ţap n-am belit niciodată în viaţa mea.

—Lasă, lasă, ştim noi, că nu suntem atât de proşti ...

—Domnu' şăf, vă spun drept, cu mâna pe inimă, că am belit berbeci, cârlani, oi, capre, ghiţei, dar ţapi nu, că nici nu mă primea muierea cu ţap în ogradă.

—Lasă, lasă, ştim noi ...

—Domnu' şăf, vă spun drept că muierea mea spunea să

nu mă prindă cu ţap în ogradă, că pute a pârci ...

—Lasă, lasă, că ştim noi, a continuat anchetatorul, privindu-l descumpănit.

—Da, da, domnu' şăf, ţapu' pute tare a pârci şi-ţi împute toată ograda, dar eu nu am avut aşa ceva, continuă să spună Bădia Erhan.

Apoi ne mai povesteşte Bădia Erhan că, mai privindu-l câteva clipe şi văzând anchetatorul cu cine are de lucru şi temându-se să nu-i ajungă la nas mirosul de pârci, îl trimite la cameră, pentru a fi expediat iarăşi la Periprava. Şi Bădia Erhan îşi încheie povestirea:

—Văzând anchetatorul cu ce tontălău are de furcă, m-a trimis la cameră şi cred că nu putea să-şi dea seama cum de am mai ajuns şi eu în Germania şi cum au mai stricat şi o paraşută pentru un asemenea prostănac.

Astfel a decurs şi s-a sfârşit ancheta lui Sebastian Erhan, pe care nu o pot uita şi din care se vede inteligenţa, curajul şi talentul de a juca teatru la nevoie ale acestui ţăran bucovinean, pe care bătaia, teroarea sau frica nu l-au încovoiat niciodată; el a rămas drept şi falnic, asemenea brazilor în preajma cărora se născuse şi crescuse.

Celor ce lucrau începuse să li se dea o carte poştală pe lună, ca să scrie acasă şi să primească un pachet cu alimente. Doream să merg şi eu la grădină o lună de zile ca să primesc o carte poştală, dar riscul era mare, deoarece, odată ieşit la lucru, nu mai erai crezut că eşti bolnav, punând astfel pe doctorii deţinuţi într-o situaţie grea, întrucât puteau să fie acuzaţi de favoritism. Se crea de asemenea un precedent, care ar fi putut face să se pretindă şi celorlalţi bolnavi acelaşi lucru. Totuşi obţinerea unei cărţi poştale mă obseda permanent.

Dacă memoria nu mă înşeală, C. Pivnicieru, auzind că cei de la şantierul de construcţii se plâng că nu au bidinele, a vorbit cu inginerul Slătineanu, şeful şantierului, şi el deţinut, spunându-i că, dacă mi-ar da nişte bidinele vechi şi păr de la

cozile cailor care erau sacrificaţi, eu aş putea să le fac bidinelele necesare, dar să le lucrez în cadrul infirmeriei şi pentru aceasta să se obţină o carte poştală şi pentru mine. Ing. Slătineanu a fost de acord şi i-a făcut propunerea miliţianului conducător de şantier, care a acceptat şi el. Mi s-au adus cele necesare confecţionării bidinelelor şi astfel, prin bunăvoinţa altora, am obţinut şi eu o carte poştală.

Confecţionarea bidinelelor nu era o muncă grea, nu se pretindea să fie frumoase, ci doar rezistente, ca să se poată face treabă cu ele, ceea ce am reuşit din plin. Nu mai meşterisem niciodată bidinele, dar nevoia m-a învăţat să fac în puşcărie periuţe de dinţi, care erau mult mai pretenţioase şi le făceam foarte bine. Pentru bidinelele confecţionate am fost pontat o lună de zile, primind astfel cartea poştală dorită.

Eram mulţumit că am reuşit să trimit o carte poştală la părinţi, (soţia nu ştiam unde este), cerându-le numai un rând de schimburi şi un kilogram de zahăr, pentru a mă convinge că au primit scrisoarea. Îmi amintesc şi astăzi cum, în noaptea de 29-30 iunie, am visat-o pe mama, pe care nu o visasem niciodată de la a doua arestare. Înainte de amiază, aud cum sunt chemaţi cei care au primit pachete, iar spre sfârşitul listei aud şi numele meu. Bucuria a fost mare, fiindcă am aflat astfel că scrisoarea a ajuns acasă. Pachetul era expediat de mama, iar din conţinutul lui se putea vedea că au contribuit la el toţi din familie. Mi-au trimis de toate, punându-mi şi fotografiile tuturor şi am avut noroc de un miliţian cumsecade, care mi-a dat voie să văd toate fotografiile, punându-le apoi la bagaj.

Cu toate că nu am mai scris nici o scrisoare, până în luna octombrie, la fiecare sfârşit de lună o visam pe mama şi, în aceeaşi zi, primeam pachet. Probabil că gardianul însărcinat cu distribuirea coletelor nu mai verifica cine a scris acasă şi are drept la pachet, împărţindu-le pe toate.

În luna când nu am mai visat-o pe mama, nu am mai primit nici pachet. Interesant este faptul că, după ce m-am

eliberat, mama mi-a spus că mi-a mai trimis încă de trei ori pachet, care i-a fost returnat de fiecare dată cu menţiunea „Circulaţie întreruptă pe Dunăre".

Venirea la conducerea lagărului a maiorului Ioaniţescu în locul lui Fecioru nu a adus nimic nou, în afară de brutalităţile personale ale noului comandant. Îmi amintesc că, în prima zi când a venit la Periprava, a luat parte la numărătoarea de seară a deţinuţilor. Trecând prin faţa frontului în care eram, probabil amintindu-şi de figura mea, s-a întors şi, arătându-mă cu degetul, m-a întrebat:

—De unde te cunosc? I-am răspuns că probabil de la Aiud, din 1957.

M-a privit cu ură şi după ce mi-a adresat o înjurătură caracteristică celor din Ministerul de Interne, a plecat, amenin-ţându-mă că urmează să ne mai întâlnim. M-a recunoscut de când m-a băgat în „cămaşa de forţă" la Aiud, dar a uitat să mă mai întâlnească. Tot în acest timp, a venit ca şef de secţie la inapţi şi infirmerie gardianul Bonciulică, pe care îl ştiam de la Aiud, unde era considerat ca unul dintre cei mai răi gardieni. Acum nu mai brusca pe nimeni, nu mai bătea, nu mai înjura şi se comporta aşa cum ar fi trebuit să-şi facă datoria un gardian.

Noi, bolnavii şi inapţii eram izolaţi de restul deţinuţilor în două barăci, despărţiţi de ei printr-un gard de sârmă ghimpată, iar contactul cu cei ce lucrau avea loc numai când îşi făceau drum la infirmerie. Atunci ne mai întâlneam cu ei şi eram puşi la curent cu ultimele noutăţi.

Poarta de la gardul de sârmă ce înconjura infirmeria era încuiată cu un lacăt a cărui cheie o purta şeful de secţie şi numai când rămânea neîncuiată mai reuşeam şi noi să ne furişăm pe la celelalte barăci, spre a mai afla câte ceva. O dată, văzând că Bonciulică pleacă spre poarta închisorii fără a încuia lacătul, am ieşit în urma lui şi m-am dus la o baracă unde locuiau cei ce lucrau la grădină.

Era o distanţă de aproximativ 2-300 m şi am mai

întârziat, stând de vorbă cu cei cunoscuţi. La întoarcere, l-am văzut pe Bonciulică la poarta secţiei, cum se uită la mine. Mă cunoştea de la Aiud şi văzându-mă că îmi continui drumul spre infirmerie, a descuiat lacătul şi, lăsând poarta deschisă, a plecat şi a intrat în baraca inapţilor. În felul acesta mi-a dat posibilitatea de a merge la cameră, lăsând totodată impresia că nu ştie nimic. După această întâmplare, când era Bonciulică de serviciu, plecam fără grijă prin colonie, fiecare dintre noi prefăcându-ne că nu ştim nimic unul de celălalt. Mi se părea, câteodată, ciudată comportarea lui şi nu mi-am putut da seama de marea schimbare produsă în comportamentul acestui om. Am auzit mai târziu că s-ar fi căsătorit în Periprava şi că soţia ar fi avut o influenţă mare asupra lui.

Tot în acest timp, am auzit că a venit un lot de la Aiud, printre care ar fi fost şi fraţii Perceli sau I. Comănici, nu-mi mai amintesc cine din ei, dar pe care nu-i mai întâlnisem de mult timp şi cu care fusesem colegi de clasă la liceu. Văzând poarta neîncuiată şi gardianul plecat, m-am dus în cealaltă parte a coloniei, unde erau ţinuţi în carantină noii veniţi. Nu ştiam precis baraca în care sunt, încât am început să merg pe la geamuri şi să fluier încet.

Nu am reuşit să-i găsesc, în schimb am fost auzit de şeful secţiei respective, care m-a luat şi m-a băgat la izolare, într-o cameră mică. Eram numai în cămaşă şi, spre seară, începusem să simt răcoarea. Când s-a făcut numărătoarea, ofiţerul de serviciu l-a întrebat pe gardian cauza pentru care sunt acolo, plecând apoi mai departe.

Înainte de a suna stingerea, spre mirarea mea, a venit acelaşi gardian şi, scoţându-mă de acolo, m-a condus până la infirmerie, fără să-mi spună ceva.

Se putea observa că, totuşi, în comportamentul unor gardieni s-a produs o oarecare schimbare, dar nu înţelegeam de ce alţii se comportau la fel de brutal faţă de cei care lucrau sau faţă de deţinuţii duşi spre punctele de lucru. Nu mai eram

pedepsiţi nici când găseau asupra noastră piese de şah din pâine sau săpun.

În toamna anului 1963 sau primăvara lui 1964 s-a încercat un fel de reeducare, care s-a limitat la o recenzie a unei cărţi, făcută de Horia Cosmovici; a fost scoasă afară toată lumea pentru a o audia. Întreaga acţiune de reeducare s-a oprit la această recenzie, deoarece nu s-a mai oferit nimeni să mai recenzeze vreo carte, pentru că gestul lui Horia Cosmovici a fost dezavuat de marea masă a deţinuţilor, cu toate că alesese o carte care nu avea nimic politic în conţinutul ei.

Concomitent cu această tentativă nereuşită de reeducare, ni s-a acordat o mai mare libertate: puteam să stăm în curte aproape cât dorim şi chiar aveam îngăduinţa tacită de a circula prin curte sau a merge pe la alte barăci. Această libertate de a sta afară avea drept scop să facă să dispară de pe feţele noastre paloarea cauzată de statul în camere.

Cu aproximativ o lună înainte de a fi eliberaţi, am asistat la o întâmplare pe care nu o voi uita niciodată.

Într-o zi, unul din cei care lucrau la grădină, nu ştiu prin ce împrejurare, a făcut rost de o minge, cu care se juca volei, după ce lumea venea de la lucru. Gardianul nefiind la poartă, care era deschisă, am ieşit şi eu din curtea infirmeriei şi m-am dus la locul unde se juca volei.

Acolo i-am întâlnit pe C. Pivniceru, Aristide Lefa, dr. Jula, Atanasie Berzescu. Stăteam cu toţii grămadă şi priveam cum se joacă, dar la o lovire greşită a mingii, aceasta a venit spre noi. Dr. Jula se duce după minge şi le-o înapoiază, apoi se întoarce şi se aşează „pe vine" în faţa mea, pentru a urmări jocul în continuare. Nu se aşezase bine în poziţia dorită, că-l simt cum se lasă pe picioarele mele. Uitându-mă la el, i-am zărit pe buze salivă şi atunci am strigat la Aristide Lefa, care era student în anul V la medicină: „Aristică, ce are doctorul nostru?" Toţi cei din jur

s-au repezit la el, dar nu au putut decât să constate că el murise. Inima încetase să-i mai bată, ajutându-l astfel să scape de gardul de sârmă ghimpată care ne înconjura. Împrejurarea însă ar fi putut fi considerată ca un fapt divers, dacă nu s-ar fi auzit după aceea următoarea poveste: în dimineaţa acelei zile, un bolnav din cameră, un tânăr ce avea o trăire şi un comportament ireproşabil, Mitică Neagu mi se pare, îl cheamă la el pe doctorul Jula şi-l roagă să nu se ducă în acea zi la grădină. Surprins, doctorul l-a întrebat care este cauza rugăminţii şi dacă se simte rău. Bolnavul, la insistenţele dr. Jula, s-a văzut nevoit să-i spună motivul care-l determinase să-i spună ceea ce-i spusese. Şi anume, i-a povestit că, în acea noapte, a visat că dr. Jula va muri, că este mai bine să rămână în colonie şi să nu se ducă la grădină, pentru ca nu cumva să i se întâmple ceva sau să fie împuşcat de escortă. Zâmbind, dr. Jula i-a răspuns: „Fii liniştit, nu mor caii când vor câinii!..." Totuşi dr. Jula nu s-a dus la lucru în acea zi; mai târziu însă s-a văzut că visul s-a adeverit.

Nimeni nu se aştepta la o eliberare apropiată, aşa că am rămas surprinşi când, în dimineaţa zilei de 6 mai 1964, a apărut un avion ce transporta mai mulţi ofiţeri de la Bucureşti, care au oprit scoaterea oamenilor la lucru. La puţin timp după numărătoarea de dimineaţă, au început să fie chemaţi oamenii la un maior. Am observat totodată că bagajele deţinuţilor sunt aduse de la magazie în colonie. Prin chemarea la ofiţerul respectiv, probabil, se încerca recrutarea unor informatori, iar pentru a nu da de bănuit, era interogată toată lumea. Îmi amintesc că ofiţerul mi-a pus întrebarea: „Dacă ai vedea că cineva vrea să arunce un pod în aer, ce ai face?" I-am răspuns că nu ştiu cum aş reacţiona şi l-am întrebat: el ce mă sfătuieşte? Satisfăcut de întrebarea mea, ofiţerul mi-a spus că ar trebui să anunţ Securitatea. L-am întrebat din nou, zâmbind: „Dar cel ce vrea să distrugă podul va aştepta până să ajung eu la Securitate?", apoi luând o atitudine serioasă, i-am spus că sfatul lui ar fi singurul lucru

la care nu m-aş fi gândit.

Întrucât discuţia devenise inutilă pentru ambele părţi, mi-a mai zis că doreşte să-i dau o declaraţie în care să scriu că, dacă voi fi pus în libertate, mă voi încadra în câmpul muncii, explicându-mi că aşa i se cere şi lui. Am refuzat să dau declaraţia cerută, pe motivul că eram bolnav şi nu ştiam dacă sănătatea avea să-mi permită să muncesc. În cele din urmă s-a ajuns la un compromis, prin care am admis că, atunci când sănătatea îmi va permite să muncesc, mă voi încadra în câmpul muncii, pentru a mă întreţine singur.

La scurt timp după această discuţie, am fost anunţaţi să ne facem bagajul; am fost apoi duşi într-o baracă nelocuită, unde am predat hainele de puşcăriaş şi tot ce aveam asupra noastră, primind în loc hainele personale, cu miros de naftalină şi mucegai, dar şi cu un iz de libertate.

Aşa se încheie o perioadă din viaţa mea, mai precis dintre 15 mai 1948 şi 6 mai 1964.

După amiază am fost îmbarcaţi pe un bac, cu care aveam să ajungem la Galaţi după miezul nopţii, când portul şi străzile erau pustii, pentru a nu fi văzuţi de nimeni în drum spre gară.

Având rude în Galaţi, am ieşit din grupul ce se îndrepta spre gară, apoi, după ce s-a luminat de ziuă, le-am făcut o vizită; prilej de mare bucurie pentru toţi.

Seara, îmbrăcat în alte haine, curate, am fost condus la gară, plecând spre Piatra Neamţ, unde mă aştepta o parte din familie, care fusese anunţată din Galaţi de nepoţii mei.

După ce am părăsit gara din Piatra Neamţ, sora mea mai mare, Ana, deşi văduvă şi mamă a doi copii, trăind dintr-un singur salariu de 600 de lei, m-a dus într-un magazin, spunându-mi să-mi aleg un costum de haine. Mi l-a plătit apoi ea, din micile ei economii, făcându-mă să simt din nou dragostea ei de soră.

Cu toate acestea însă, şi eliberarea de atunci, ca şi cea din 1957, nu mi-a oferit bucuria pe care mi-o imaginasem în

visurile mele din închisoare. Eram sigur că pseudolibertatea în care intram avea să-mi ofere multe deziluzii şi poate aveam să regret multe, tânjind după liniştea sufletească din unele perioade ale puşcăriei.

Se poate observa cu uşurinţă cum suferinţa celor câteva sute de mii de oameni care s-au opus comunismului până în 1989, nu numai că nu a adus nici o îmbunătăţire în viaţa de zi cu zi a populaţiei, dimpotrivă, a adus doar lacrimi şi blesteme. În schimb, odată cu venirea în fruntea ţării a vicleanului comunist Ion Iliescu, s-a creat în numele unei democraţii originale, o clasă privilegiată şi îmbogăţită cu bani din avutul obştesc de care se foloseşte în interes propriu sau pentru dezinformarea populaţiei. Îmi amintesc de o discuţie avută cu un important membru de partid, din care redau un scurt fragment. Întâlnindu-se odată în Bucureşti cu un alt comunist cu care fusese pe aceeaşi treaptă în ierarhia partidului, acesta îl întreabă „cum îi merg afacerile", întrebare la care povestitorul îi răspunde că el nu are nici o afacere deoarece el nu are banii necesari. Surprins, fostul său tovarăş îl întreabă mirat: „dar cum, tu nu ai primit bani pentru aşa ceva?" Din această scurtă discuţie putem vedea cum au apărut noii îmbogăţiţi şi cum au dispărut sume uriaşe de bani din avutul obştesc dar şi contribuţia lui Ion Iliescu şi a celor din jurul său la dezastrul în care a ajuns România. Or, acest om pervers care a jucat un rol important în distrugerea economică a ţării, dar în folosul fostei nomenclaturi comuniste, autorul moral de moartea a sute de oameni nevinovaţi din timpul aşa-zisei revoluţii din decembrie 1989, transformată în lovitură de stat, de minţirea populaţiei prin intermediul televiziunii cu apariţia a diverse pericole din partea unor forţe străine, a făcut ca numărul victimelor să crească, culminând cu tragicul eveniment de la Otopeni. Ion Iliescu era conştient că în urma apelurilor sale de a ieşi lumea în stradă pentru a apăra revoluţia împotriva unor pericole născocite de el, vor ieşi tocmai cei ce erau împotriva

comunismului, prilej pentru bolşevicul Iliescu de a mai scăpa de o parte din cei ce doreau o schimbare radicală prin îndepărtarea de la conducerea ţării a tuturor comuniştilor. Astfel s-a ajuns ca să mai fie ucişi sute de oameni nevinovaţi. Dovedindu-şi caracterul de om răzbunător şi lipsit de orice scrupule, el se face vinovat de moartea lui Nicolae Ceauşescu, fără ca acesta să fi avut în prealabil parte de un proces corect, de morţii din timpul mineriadelor sau din timpul protestelor studenţeşti din Piaţa Universităţii din iunie 1990. Dar acest om în loc să fie tras la răspundere pentru faptele săvârşite, se bucură de o libertate deplină, permiţându-i-se să se amestece în viaţa politică a ţării, reuşind astfel să-şi impună în diverse funcţii ale statului oameni crescuţi, educaţi şi rămaşi credincioşi partidului comunist, pe care îi manevrează după bunul său plac sau cum i se cere de forţele oculte care îl susţin şi cărora le-a rămas credincios. Astfel s-a ajuns ca în fruntea foştilor deţinuţi politici să ajungă un impostor, slugă credincioasă a securităţii şi a partidului comunist, Constantin St. Dumitrescu, cunoscut sub numele de Ticu Dumitrescu, în fruntea Consiliului Naţional pentru Studierea Arhivelor Securităţii să fie numit Gheorghe Onişoru încadrat îndeaproape de foşti comunişti, Institutul Naţional de Studiu Contra Totalitarismului să fie dat pe mâna lui Răzvan Theodorescu şi a lui Radu Ciuceanu, oameni de mare încredere ai lui Ion Iliescu, iar Lucia Hossu Longin să facă acel „Memorial al Durerii", având grijă să nu acuze prea mult partidul comunist, aruncând vina doar pe câteva persoane căzute în dizgraţie, fiind cenzurată îndeaproape de Constantin Ticu Dumitrescu. În susţinerea acestor afirmaţii vin cu următoarea precizare: în toamna anului 1990, în judeţul Neamţ au fost descoperite gropile comune de la dealul Mărului în apropierea oraşului Roman şi de la Dealul Balaurului în apropiere de Piatra-Neamţ. S-a filmat de la începerea săpăturilor şi până la scoaterea oaselor la suprafaţă şi aşezarea lor pe marginea gropii, iar o copie

după acest film i-a fost dată lui Ticu Dumitrescu, neştiindu-se pe atunci că acesta era omul securităţii. În urma unor presiuni făcute asupra lui Ticu Dumitrescu de a preda caseta cu filmul la televiziune, acesta i-a înmânat o copie după film d-nei Lucia Hossu Longin. Or, din acest film nu a apărut nici o secvenţă cât de scurtă pe nici un post de televiziune sau în vreun serial din *Memorialul Durerii*. Într-o discuţie avută odată cu Ion Ioanid care era informat de soarta acestui film, mi-a spus că a întrebat-o pe d-na Lucia Hossu Login de ce nu a prezentat acest film şi că a primit următorul răspuns: „Constantin Ticu Dumitrescu nu este de acord, motivând că nu este încă timpul de a-l prezenta". La realizarea acestui film, toţi cei ce am luat parte la acele săpături am dat dovadă de naivitate şi lipsă de experienţă, nesesizând că securitatea şi-a trimis printre noi oamenii ei, care au filmat pentru ca apoi să şteargă multe secvenţe din film care au dispărut la fel făcând şi Ticu Dumitrescu. Dacă în ultimul timp comuniştii sunt nevoiţi să se retragă (în mod oficial) din fruntea vieţii politice fiind compromişi prin teroarea, fărădelegile şi crimele comise, locul lor a fost luat de masonerie care încearcă din răsputeri să distrugă orice sentiment naţional şi să ne rupă de trecutul nostru istoric. Masoneria devenind astăzi asemenea partidului comunist de odinioară o cale sigură şi o rampă de lansare pentru cei dornici de a parveni. Dacă foştii deţinuţi politici au reuşit prin mijloace proprii să ridice un monument în amintirea şi cinstirea tuturor celor ce au murit în închisoarea din Aiud, iar stareţul de la Mănăstirea Petru-Vodă, Părintele Arhimandrit Iustin Pârvu a hotărât să ridice o mănăstire lângă aceste morminte, s-au găsit nişte indivizi a căror bună-credinţă mi se pare a fi îndoielnică, să vină cu propunerea ca în locul mănăstirii să se facă un centru cultural, de parcă de aşa ceva ar avea nevoie rămăşiţele pământeşti ale celor aruncaţi în aceste gropi ca: Mircea Vulcănescu, George Manu, Traian Brăileanu, Constantin Gane, Liviu Galaction Munteanu etc. şi nu de slava lui

Dumnezeu. Din nefericire, cei ce au ajuns astăzi în fruntea ţării fac tot ce pot pentru a minimaliza cauza şi importanţa acestor morminte, ignorând jertfa lor, spre deosebire de Ştefan cel Mare, care a hotărât să se adune toate oasele celor morţi în urma luptei de la Valea Albă (Războieni) ca peste această grămadă de oase să se ridice frumoasa mănăstire de la Războieni. Dacă mănăstirea ce urmează a fi ridicată la Aiud este închinată lui Dumnezeu şi nu i se poate schimba destinaţia, centrul cultural depinde de cei ce ajung la putere spre a conduce ţara şi care îi pot schimba destinaţia aşa cum doresc, cum ar fi: centru anticreştin, antinaţional, pro-globalizare, pro-mondialism, cursă în care bănuiesc că a căzut şi Dan Puric, pentru care am avut un respect deosebit. Sper că Dumnezeu îl va ajuta pe părintele Iustin Pârvu să-şi ducă la îndeplinire dorinţa sa de a construi această mănăstire, spre bucuria celor ce sunt alături de el şi liniştea celor ce au putrezit în acele gropi fără de cruce. Regretabil este faptul că de suferinţele celor ce au umplut închisorile şi lagărele în timpul regimului comunist din România, vor să profite atât unele persoane fizice, cât şi partide politice sau asociaţii apărute peste noapte. Exemplul cel mai convingător este Memorialul de la Sighet. De ce s-a ales Sighetul şi nu Jilava pe unde au trecut marea majoritate a foştilor deţinuţi politici, din toate categoriile sociale sau orientări politico-sociale? S-a ales o închisoare mică, în locul uneia ca Jilava, Aiud, Gherla, Suceava sau Piteşti, unde au avut loc evenimente aproape de neimaginat. S-a optat pentru Sighet deoarece în acele vremuri Partidul Naţional Ţărănesc se bucura de o oarecare simpatie în rândul populaţiei, datorită venirii în ţară a lui Ion Raţiu, încercându-se în acelaşi timp a se reaminti de trecutul politic al lui Iuliu Maniu, mort în această închisoare şi de aureola creată în jurul său. Aureolă falsă, deoarece pentru naivitatea sa în viaţa politică, pentru încrederea sa nelimitată în cei care au folosit România ca pe o monedă de schimb în interesele lor şi pentru marile greşeli din ultimii ani, a primit cruda dar

cuvenita răsplată a istoriei. Tot prin acest Memorial de la Sighet se dă satisfacţie preoţilor greco-catolici pentru suferinţele îndurate. Ţin să subliniez că am avut şi am tot respectul pentru dârzenia cu care şi-au apărat preoţii greco-catolici biserica lor, dar nu înţeleg de ce despre preoţii ortodocşi nu se vorbeşte nimic. După părerea mea, dacă regimul comunist îi lăsa în pace şi nu încerca să-i readucă în mod forţat la Biserica Ortodoxă din care s-au desprins, nu ajungea poate nici unul dintre episcopii greco-catolici la închisoare, ei apărându-şi doar biserica greco-catolică susţinuţi de papa de la Roma, în timp ce preoţii ortodocşi au ajuns în închisoare apărându-şi atât biserica ortodoxă cât şi neamul ameninţat de bolşevismul rusesc. Surprinzător, d-na Ana Blandiana, fiică de preot ortodox, nu sesizează acest lucru sau se dezice de ortodoxie? Nu o acuz deoarece este dreptul ei de a se alătura unei acţiuni de care se simte atrasă, dar mă miră faptul că despre Gh. I. Brăteanu care, atât ca om politic cât şi ca om de cultură, se situează mult deasupra lui Iuliu Maniu se vorbeşte foarte puţin, deşi a murit în aceeaşi închisoare şi în aceleaşi condiţii. Despre împotrivirea Bisericii Ortodoxe Române faţă de instalarea comunismului în ţară se vorbeşte foarte puţin, deoarece desfăşurarea evenimentelor din acele vremuri a rămas necunoscută de marea masă a populaţiei până în zilele noastre. Această prigoană a început mai întâi prin suprimarea sau îndepărtarea din fruntea bisericii a tuturor ierarhilor, monahilor sau a preoţilor care se opuneau comunismului. Astfel, patriarhul Nicodim Munteanu pentru că s-a opus invitaţiei făcute de Alexei I, patriarhul Moscovei de a merge la Moscova împreună cu şefii celorlalte Biserici Ortodoxe pentru rezolvarea unor probleme ecumenice bisericeşti, patriarhul Nicodim a intervenit prompt şi energic întrebând: „dar de ce la Moscova”? Emil Bodnăraş, fiind prezent la această întâlnire, înfuriat de intervenţia promptă şi curajoasă a Patriarhului, îşi pierde calmul deconspirându-şi prezenţa,

intervine amenințându-l: „lasă, Înal Prea Sfințite, nu te teme, căci nu mai ajungi să participi la acest sinod, indiferent unde se va ține el". După câteva luni, la 28 februarie 1948, patriarhul Nicodim va muri în mod misterios. În același timp și tot de o moarte misterioasă a avut parte și fostul Mitropolit al Moldovei Irineu Mihălcescu. Surprinzător, dar tot în acest timp, episcopul de Huși, Grigore Leu, pentru că a avut curajul să protesteze împotriva desființării Episcopiei Hușilor, a subordonării Bisericii diasporei române Patriarhiei de la Moscova sau de a transforma Patriarhia Bisericii Ortodoxe Române în Sovrompatriarhie, a fost invitat la Guvern pentru o discuție referitoare la protestele sale. În urma discuțiilor purtate cu Petru Groza, a urmat o masă protocolară în urma căreia episcopul Grigore Leu și-a dat seama că a fost otrăvit, simțindu-se rău, murind în scurt timp. Așa a dispărut elita conducătoare a Bisericii Ortodoxe Române, unii fiind uciși, alții ajunși în închisoare ca: pr. Sofian Boghiu, pr. Dumitru Stăniloaie, pr. Daniel Sandu Tudor, Ion Iovan, pr. Filaret Gămălău, Benedict Ghiuș, unii trimiși cu domiciliu obligatoriu în diverse localități de unde nu s-au mai întors. Astfel s-a întâmplat cu episcopul de Caransebeș, Veniamin Nistor, trimis la Alba Iulia cu domiciliu obligatoriu, unde a și murit. Dar cei mai mulți au fost trimiși în mod forțat la diferite mănăstiri sau schituri pentru a li se pierde urma, în locul lor fiind aduși oameni pregătiți de partidul comunist sau propuși de securitate, unii din ei ocupând și în prezent funcții importante în ierarhia Bisericii Ortodoxe române, fapt confirmat în urma tragicului incident de la Mănăstirea Tanacu. Cu această ocazie s-a putut vedea clar cum o parte din așa-zișii slujitori ai bisericii și-au dat mâna cu cei de la TVR, rămași credincioși educației comuniste și sprijiniți de masoneria anticreștină, reușind prin minciuni și dezinformare să instige o parte din opinia publică împotriva preotului și a maicilor de la Mănăstirea Tanacu.

Din partea TVR, un rol important în incitarea opiniei

publice împotriva preotului Daniel Corogeanu și a celor patru măicuțe a avut-o dl. Mihai Tatulici care, în loc să se limiteze la rolul de moderator, dorind probabil să demonstreze că a rămas credincios educației primite în perioada comunistă, s-a implicat într-un scandal tragic ce nu intra în competența sa. Dumnealui înainte de toate avea obligația să se informeze ce înseamnă exorcizare, cum și de când a apărut, precum și când i se poate acorda calitatea de maică unei femei. Aceste date puteau fi obținute cu ușurință de la niște preoți care cu adevărat sunt în slujba bisericii și nu de la unii ierarhi ajunși în funcții înalte, dar nemeritate, în perioada comunistă sau neocomunistă, care au uitat sau nu știu că în Sfânta Evanghelie după Matei, cap. 10 vers. 8 Iisus le spune ucenicilor: „Tămăduiți pe cei neputincioși, înviați pe cei morți, curățați pe cei leproși, pe demoni scoateți-i, în dar ați luat, în dar să dați". Tot în Sfânta Evanghelie după Matei, cap. 8 vers. 28-34, ne spune cum Iisus a scos diavolii din doi demonizați, iar pe diavoli i-a lăsat să intre în turma de porci din apropiere, care s-au aruncat apoi în mare și au pierit în apă. Mă întreb, acei preoți care l-au acuzat pe pr. Daniel Corogeanu de oficierea slujbei de exorcizare, cum au explicat ei enoriașilor Sfânta Evangheliei din a cincia duminică după Rusalii, când tocmai de vindecarea celor doi demonizați din ținutul Gadavici este vorba? Sunt ei oare cu adevărat în slujba bisericii?

Irina Cornici era doar o tolerată în mănăstire, pe care maicile împreună cu preotul Daniel Corogeanu voiau să o ajute să se vindece, pentru ca apoi să fie primită în cinul monahal. În privința slujbelor de exorcizare, îi pot spune domnului Tatulici că am avut ocazia să asist la o asemenea slujbă la o mănăstire din Moldova și să văd cum se comportă o ființă demonizată. Și în acel caz a fost vorba de o tânără soră de la o mănăstire, care în timpul crizelor avea o putere extraordinară. Deși era așezată jos pe covoare, patru călugări abia reușeau să-i imobilizeze mâinile și picioarele, iar al

cincilea cu greu reuşea să o împiedice să nu se izbească cu capul de mozaicul de sub covoare. Dacă mai avea din când în când şi o perioadă de linişte, stând cuminte pe covoare, nu acelaşi lucru se întâmpla când i se citeau Moliftele Sfântului Vasile cel Mare şi când auzea pronunţându-se cuvintele: „Dumnezeu, Iisus" sau când se făcea semnul Sfintei Cruci asupra ei. Atunci începea să ţipe, să se zbată şi să înjure pe Dumnezeu, pe Iisus Hristos, folosind înjurături dintre cele mai abjecte, întrucât nu-mi amintesc să mai fi auzit vreodată asemenea expresii atât de murdare. Dacă cinci călugări puternici abia reuşeau să o imobilizeze, cum ar fi putut cele patru măicuţe să o protejeze în mod permanent pe Irina Cornici să nu se accidenteze. În această situaţie maicile au încercat să o imobilizeze aşa cum se procedează şi în spitalele de psihiatrie, cu gândul de a o proteja şi nu de a-i face rău aşa cum afirmă unii pretinşi ziarişti, mediocri şi de rea-credinţă. Spre exemplu, domnul Tatulici dându-şi pe faţă ipocrizia, caută să lase impresia că i se rupe inima şi i se usucă ochii datorită lacrimilor vărsate de mila măicuţei Irina, instigând lumea împotriva preotului Corogeanu şi a maicilor care şi-au făcut doar datoria, procedând după tipicul Sfintei Pravile Bisericeşti cu speranţa că o vor salva. Or, ziariştii de azi considerându-se atotştiutori, îşi permit să dea adevărate verdicte în urma tragicului incident, făcând afirmaţii ca: Mănăstirea diavolului, preotul diavolului, dar nimeni nu a protestat atunci când pr. Gh. Sofian afirmă: „Călugărul care a făcut asemenea grozăvii ar trebui să fie jupuit de viu", afirmaţia făcută de acest preot depăşind cu mult „legea talionului", fiind aprobată în mod tacit, nu numai de ziariştii implicaţi în acest scandal dar şi de unele feţe bisericeşti, prefăcându-se a nu fi auzit. Îmi amintesc cum domnul Tatulici voia să arate prin intermediul televiziunii cât de mult îl durea sufletul ca urmare a torturilor şi înfometării măicuţei Irina de către călugărul criminal şi a maicilor care o torturau, el pronunţând mereu „măicuţa Irina", dar de ce nu îi folosea

numele de maică şi nu cel de botez? Probabil ştia şi el că nu este maică, dar scopul său era de a compromite mănăstirea şi slujitorii ei, pentru a fi desfiinţată. Afirmaţiile făcute prin presă sau prin unele posturi de televiziune că sărmana Irina a fost crucificată au fost făcute de nişte minţi rău-voitoare sau incapabile de a face o deosebire între încercarea de a face un bine sau a proteja o fiinţă bolnavă şi cea de a-i face un rău. Adevăratul scop fiind însă acela de a lovi în Biserica Ortodoxă şi a o compromite. Îndrăznesc să afirm că tocmai acei ziarişti în frunte cu domnul Tatulici sunt în slujba diavolului şi nu preotul Corogeanu şi maicile de la Mănăstirea Tanacu. Dar aceşti falşi apologeţi ai umanitarismului nu au scos o vorbă despre cei ce au stat ani de zile în lanţuri, în frig, dezbrăcaţi şi înfometaţi în celule speciale pentru exterminare, datorită faptului că s-au pus în slujba lui Dumnezeu şi a neamului din care s-au născut. Domnul Tatulici cred că trăieşte din plin satisfacţia că a reuşit să bage în puşcărie nişte fiinţe nevinovate, care au sărit în ajutorul unei tinere care-i implora să o scoată din mâinile diavolului.

Poate de asemenea să fie satisfăcut şi de faptul că a avut o contribuţie determinantă în derularea unui proces cum numai Nicolae Ceauşescu a mai avut parte. Implicarea domnului Tatulici în tragicul incident de la Mănăstirea Tanacu se poate asemui cu implicarea dumnealui în jocul piramidal de la Cluj, „Caritasul" lui Stoica, unde oamenii naivi au fost înşelaţi pierzându-şi economiile, iar alţii au rămas pe drumuri, punându-şi casele garanţii pentru nişte împrumuturi prin care sperau să se îmbogăţească. Urmare a propagandei făcute de domnul Tatulici şi de televiziune, numărul celor înşelaţi a fost în jur de 400.000 de oameni. În cazul Tanacu, principala victimă este Biserica Ortodoxă, învinuită şi acuzată de toţi duşmanii, dar şi o parte din rândul credincioşilor smintiţi de minciunile şi ipocrizia aceluiaşi domn Tatulici. Dar, atenţie domnule Tatulici, Dumnezeu

vede tot şi nu uită nimic!

Cred că nu greşesc afirmând că viaţa dar mai ales atmosfera în care se trăieşte în România de astăzi este asemănătoare vieţii de mahala, dacă nu şi mai dezgustătoare, datorită clasei politice, presei şi televiziunii. Nu am nici un fel se simpatie sau admiraţie faţă de vreun politician, dar mă revoltă faptul când unii parveniţi, descalificaţi din punct de vedere moral sau intelectual sau a unor ziarişti impertinenţi care nu fac nici o deosebire între cei aleşi să ne reprezinte ţara şi nişte bişniţari. Ori, apariţia la televiziune a unor semidocţi mai mult sau mai puţin tineri care se exprimă în mod dispreţuitor: Băsescu, Diaconescu, Boc etc., în loc de cum s-ar cuveni cu cei ce ne reprezintă ţara: domnul preşedinte Băsescu, domnul ministru Diaconescu sau domnul prim-ministru Boc. Exprimându-ne în mod dispreţuitor faţă de ei, ne dispreţuim ţara, ne dispreţuim pe noi înşine care i-am ales, dovedind o totală lipsă de respect şi de bun simţ. Ziariştii mai în vârstă care pe timpul lui Ceauşescu erau în stare să-i sărute tălpile lui şi soţiei sale, astăzi îşi permit să fie ireverenţioşi cu cei din fruntea ţării, dând dovadă de lipsă de caracter, de cultură şi în mod special de o proastă educaţie. Pentru a nu se lăsa mai prejos, politicienii se ceartă între ei ca la uşa cortului, dezvăluindu-şi patimile, obedienţa faţă de şefii din interior sau exterior, dezinteresul de soarta ţării, incapacitatea de a se purta o discuţie civilizată, respectându-se între ei, dar nu scot un cuvânt despre supuşenia totală faţă de muribunda Uniune Europeană condusă de masonerie şi care caută şi în ultimele clipe să profite cât mai mult de starea de sărăcie şi umilinţa în care am fost aduşi. Nemaiavând aproape nimic de jefuit, caută acum să atragă tineretul pentru a-l folosi într-o nouă formă de sclavagism, fiind folosit la muncile cele mai grele şi mai prost plătite. Atragerea tineretului în spaţiul Uniunii Europene dar mai ales încurajarea acestui exod de către clasa politică sub pretextul că se aduce valută în ţară, reprezintă nu numai o eroare, ci un

grav pericol care duce la subminarea din temelie a statului român, deoarece mulţi aducându-şi familia lângă ei, nu se mai întorc în ţară, dar şi pentru faptul că prin plecarea lor în afara graniţelor, România duce lipsă de braţe de muncă, fiind nevoită să importe mână de lucru din toate colţurile lumii majoritatea stabilindu-se definitiv aici, încât dacă nu se iau măsuri urgente pentru stoparea acestei migraţii, românii vor rămâne minoritari în propria lor ţară. Astfel se va ajunge la desfiinţarea Statului Naţional Român, ceea ce se urmăreşte prin globalizare sau Noua Ordine Mondială, creaţie a forţelor masonice care vor să conducă omenirea.

De un total servilism faţă de masonerie a dat dovadă guvernul liberal condus de Călin Popescu Tăriceanu, care nu mişca un pai în această ţară fără acordul centrului masonic de la Bruxelles. În această perioadă ţara a fost complet subjugată de Uniunea Europeană din punct de vedere economic, devenind lada de gunoi a Europei. Ceea ce este mai grav e nepăsarea totală a celor din fruntea ţării care au îngăduit să se importe din Apus tot ce este rău şi foarte puţin din ceea ce este bun. Dacă din punct de vedere economic prin muncă şi cinste ne-am putea reface în câţiva ani, din punct de vedere moral şi spiritual situaţia este mult mai gravă, deoarece când masoneria vrea să distrugă o naţiune, caută să-i distrugă întâi temelia, în cazul de faţă familia, bucurându-se deocamdată de un mare succes, cu marele concurs al televiziunii şi presei, în special al celei pornografice, dar şi al clasei politice care rămâne nepăsătoare, preocupată de afacerile lor pentru a se îmbogăţi. Destrămarea familiei se face atât din cauza sărăciei în care am fost aduşi, obligând pe unul din soţi să-şi părăsească familia în căutarea unui loc de muncă pe alte meleaguri dar şi datorită moravurilor decadente aduse din Apus, destinate în special tineretului, cum ar fi: căsătoria de probă, legalizarea prostituţiei, propaganda începută încă din timpul regimului comunist că nu este o ruşine să dai naştere unui copil în afara unei căsătorii, educaţia sexuală din şcoli,

care nu face decât să trezească curiozitate în rândul copiilor, precum şi prezentarea în presă sau televiziune a tot felul de destrăbălări, perversiuni sau monstruozităţi care au efect deosebit de dăunător asupra copiilor dar şi asupra acelor tineri care nu au avut parte de educaţie sănătoasă în sânul familiei, fiind lăsaţi să şi-o facă în mijlocul străzii.

Politicienii de azi, pentru a distrage atenţia populaţiei de la ceea ce fac împotriva interesului naţional, folosesc metode masonice, acordând tot felul de titluri, diplome, decoraţii, diverse distincţii sau onoruri a căror valoare fiind doar nişte satisfacţii iluzorii pentru cei ce vor să iasă din mediocritate. Privatizarea pentru politicienii noştri nu este decât un mijloc de a se îmbogăţi ei, iar vinderea tuturor întreprinderilor pe care le mai deţinea statul unor investitori străini şi nu unor autohtoni, a dus la pierderea totală a independenţei economice a ţării. Nu sunt economist dar totuşi mă întreb: de ce au fost vândute toate băncile străinilor? Le-au cumpărat de dragul românilor sau de dragul dobânzilor ce le încasează şi care ajung în seifurile băncilor din afară, în special din Apus? Apusul ne-a sărăcit pentru ca noi să trăim din împrumuturi pe termene din ce în ce mai lungi, să muncim din greu pentru a plăti dobânzile, iar ei să trândăvească în fotolii şi să se îmbogăţească din dobânzile încasate de la cei necăjiţi şi disprețuiţi. Or, dobânzile nu sunt decât o parte din transpiraţia celor ce muncesc, iar în loc să rămână în ţara pentru care se ostenesc, iau drumul către băncile străine.

Se vor găsi mulţi să mă contrazică, susţinând că ele vor fi plătite de cine le-a contractat, adică de stat, eu însă susţin că şi în bucăţica de pâine pe care o mănâncă cel flămând sau în pastila de algocalmin pe care o ia un bolnav se regăseşte şi o infimă parte din valoarea acestor dobânzi ce trebuie plătite. Se va mai spune că am fost obligaţi să facem aceste împrumuturi deoarece suntem prea săraci, dar cine ne-a sărăcit dacă nu tocmai acei ce fac aceste împrumuturi? Cum se explică faptul că s-au înmulţit băncile prin toate oraşele

„mai ceva ca ciupercile", iar marea lor majoritate fiind sucursale ale unor bănci străine? Ce-i atrage oare, sărăcia noastră sau dobânda? Dacă domnului Călin Popescu Tăriceanu i se poate reproşa obedienţa totală faţă de forţele masonice din apus şi dezinteresul faţă de marea majoritate a populaţiei şi nepăsarea faţă de soarta ţării, nu acelaşi lucru s-ar putea spune despre fraţii masoni sau membrii Partidului Liberal. A reuşit să-şi pună oameni devotaţi în Consiliul Naţional pentru Studierea Arhivelor Securităţii, să-şi atragă în partid sau în preajma sa câţiva istorici tineri pentru a-şi crea o imagine favorabilă, tineri care dacă nu se vor reîntoarce acolo unde le este locul vor dispărea în anonimat. Cu ajutorul acestora a încercat compromiterea d-nei Mona Muscă, pentru a scoate din culpă delatori ordinari, masoni şi membri de frunte ai Partidului Liberal ca: Mircea ionescu Quintus, Stolnici Bălăceanu, Amedeo Lăzărescu. Numirea în C.N.S.A.S. a unor foşti membri ai partidului comunist nu este numai revoltătoare, dar justifică pe deplin hotărârile date. Oare domnul Mircea Dinescu, dacă mai are conştiinţă, este satisfăcut de hotărârile date privind colaborarea doamnei Mona Muscă cu securitatea în timp ce se afla în mijlocul unui adevărat centru de spionaj comunist, unde printre studenţi erau infiltraţi spioni din toate ţările comuniste spionându-se reciproc: studenţi comunişti din U.R.S.S., China, Coreea, Vietnam, Angola, Iugoslavia, Ungaria etc. unde se discutau probleme care interesau direct şi statul român. Aşadar se poate compara angajamentul unei tinere (puţin naivă la anii ei) respectiv doamna Mona Muscă pus în slujba ţării, cu angajamentele făcute de Amedeo Lăzărescu, Constantin Bălăceanu Stolnici sau Ionescu Quintus de a pârî pe prieteni sau foşti camarazi de suferinţa în închisori şi să accepţi să fii plătit pentru asemenea mârşăvie. Nu mă îndoiesc de faptul că dacă s-ar cere C.N.S.A.S.-ului să se pronunţe în privinţa lui Alex. Drăghici, Alex. Nicolski sau Ion Iliescu dacă au colaborat cu securitatea, s-ar da acelaşi răspuns, la fel cu cel

dat lui Dan Voiculescu, „nu a colaborat", fapt îndreptăţit deoarece Nicolae Ceauşescu a interzis ca membrii de partid să-şi ia angajamente faţă de securitate, ei deşertându-şi guşa în timpul şedinţelor de partid sau informând securitatea în mod voluntar. Ori tovarăşii la nevoie se cunosc şi aşa au ajuns în acest consiliu, fiind plătiţi la fel ca miniştrii.

Nu trebuie să ne mire faptul că România se află în faţa unor dezastre: economic, politic, spiritual şi moral, atât timp cât factorii de decizie din economie, educaţie, politică, cultură sunt oameni rămaşi credincioşi educaţiei comuniste sau masoni care au acelaşi mod de gândire, aceleaşi scopuri: globalizarea, Noua Ordine Mondială, Guvern Mondial.

Este revoltător când vezi cum instituţii care au menirea de a supraveghea liniştea şi ordinea în viaţa de zi cu zi a societăţii, pentru care primesc salarii de 3-4 ori mai mari ca al unui profesor sau muncitor, au ajuns cele mai corupte şi mai disprețuite instituţii ale statului, guvernul dovedindu-se incompetent de a stopa corupţia, făcându-se vinovat de dezordinea în care ne aflăm. Mă refer la Ministerul Justiţiei şi Ministerul de Interne. Mi-a fost dat să văd şi să aud cum poliţiştii manifestau în stradă cerând majorarea salariilor, plângându-se că nu au cu ce-şi hrăni copiii, fără să se ruşineze de cei din jur, care au salarii sau pensii de 3-4 ori mai mici.

Însă de o totală neruşinare dau dovadă marea majoritate a celor din Ministerul de Justiţie, unde este şi cea mai mare corupţie. Clasa politică din trecut, pentru a le câştiga simpatia, a-i îmblânzi şi a-i atrage de partea sa, cu scopul de a le trece cu vederea escrocheriile, le-a acordat salarii foarte mari, tot felul de sporuri sau gratificaţii, multe dintre ele neputând fi onorate nefiind justificate sau chiar din lipsă de bani. Simţind slăbiciunile guvernanţilor şi dând dovadă de o rapacitate ieşită din comun, unii judecători dau Ministerul de Finanţe în judecată pentru că nu li s-au acordat tot ceea ce li s-a promis, tot judecătorii judecă şi dau hotărârea irevocabilă,

obligând statul, respectiv Ministerul de Finanţe să le achite toate promisiunile legale sau ilegale, făcute de fostele guverne iresponsabile. În concluzie, judecătorii dau statul în judecată, judecătorii judecă procesul, judecătorii dau hotărârea, judecătorii încasează banii. Acest exemplu demonstrează incapacitatea sau dezinteresul celor ce guvernează în prezent ţara, de a face o reformă radicală şi absolut necesară în justiţie. Magistraţii din România bucurându-se de slăbiciunea guvernanţilor şi de faptul că se bucură de inamovibilitate îşi permit să facă greve, să-şi facă singuri dreptate, să-şi stabilească pensii prin legi făcute sau importate special pentru ei, sfidând cu neruşinare alte categorii sociale. Starea deplorabilă în care se află puterea judecătorească în prezent este o urmare a regimului comunist care a încadrat în aceste funcţii oameni total nepregătiţi pentru această muncă, abia ieşiţi din facultăţi, care nu făceau decât să judece şi să dea sentinţe la comanda partidului sau a securităţii, dintre care mulţi se află şi astăzi în funcţii înalte în magistratură. În prezent pe lângă factorul politic care încă mai continuă să influenţeze hotărârile judecătoreşti, a apărut altul cu rezultate mai eficiente, care s-a generalizat şi anume „mita", ajungându-se ca dreptatea să devină o marfă ce se poate cumpăra de către cei ce dispun de bani, adică de hoţi şi escroci. Despre moralitatea celor din Ministerul de Justiţie este suficient de reamintit cazul celui ce şi-a făcut o pensie de 350 milioane lei, incluzându-şi în salariu din ziua respectivă suma de 400 milioane de lei, bani recuperaţi prin hotărâre judecătorească pentru unele drepturi neacordate cu luni sau ani în urmă, banii respectivi neavând nici o legătură cu salariul cuvenit pentru munca depusă în ziua pensionării şi pentru care nu s-au plătit cotizaţii la C.A.S.

De neiertat este faptul că magistraţii în loc să condamne această escrocherie, încearcă să convingă opinia publică că este legală. Astfel s-a ajuns ca justiţia şi politica să fie considerate ca instituţiile cele mai corupte, pierzându-şi

prestigiul de care se bucurau odinioară.

Parlamentul României, pentru a nu se lăsa mai prejos, demonstrând totala sa nepăsare faţă de sărăcia în care a fost adusă ţara şi poporul român a adoptat legea 221 din 02.06.2009 privind condamnările cu caracter politic şi măsurile administrative asimilate acestora, pronunţate în perioada 6 martie 1945 – 22 decembrie 1989. În realitate, prin această lege se dă posibilitatea transfugilor, escrocilor şi unor foşti deţinuţi de drept comun să jefuiască această ţară şi să-şi facă politicienii popularitate înainte de alegeri. Personal consider că drepturile acordate prin dec. lege 118/1990 persoanelor persecutate din motive politice sunt suficiente, cu atât mai mult cu cât dragostea faţă de ţară şi neam, de Dumnezeu sau Biserica în care te-ai născut şi trăit nu sunt negociabile, deoarece ele *se simt, se trăiesc*. Corneliu Z, Codreanu spunea: „legionarii nu cer nimic de la patrie pentru ei, dimpotrivă, ei dau: dăm suflet, dăm muncă, dăm suferinţă, dăm tot ce avem". un exemplu edificator în acest sens îl găsim în „Testamentul lui Ion Moţa" care scrie: „Eu aşa am înţeles datoria vieţii mele, am iubit pe Cristos şi am mers fericit la moarte pentru El", iar în loc de răsplată, îi cere lui Corneliu Z. Codreanu: „Şi să faci măi Corneliu o ţară frumoasă ca un soare şi puternică şi ascultătoare de Dumnezeu". Ce caracter politic aveau cei încadraţi în dec. nr. 163/1950 care deţineau sau vindeau arme sau muniţie? Nu erau asemenea bişniţarilor de azi? Dacă aceste arme sau muniţii ar fi fost date în mod gratuit unor partizani din munţi, atunci pe bună dreptate avea caracter politic, dar din moment ce erau vândute unor răufăcători sau oameni aflaţi în situaţii deosebit de grele, aceşti oameni nu pot fi consideraţi decât nişte speculanţi ordinari, pe care puterea de azi vrea să-i răsplătească. De această lege vor beneficia toţi transfugii, frontieriştii care au încercat să fugă din ţară pentru a nu răspunde de fapte comise ce se încadrau la condamnări de drept comun, iar parlamentarii noştri vor să le dea coloratură

politică pentru a-şi câştiga popularitate şi susţinători. Să nu ne mirăm când toţi cei din afara graniţelor vor primi tot ce vor solicita, indiferent dacă cererile sunt justificate sau nu, iar cei din ţară vor trăi sperând. După părerea mea, această lege nu era necesară, nu foloseşte ţării, ci doar clasei politice dispusă să facă orice de dragul Uniunii Europene şi a celor ce vor distrugerea României. Vor fi şi foşti deţinuţi politici care vor căuta să profite de această lege, însă dintre aceştia marea majoritate au ajuns în închisori fără să fi avut un ideal, fiind victime ale teribilismului, ale naivităţii sau spiritului de aventură. Nu încerc să apăr sau să laud pe legionari sau să susţin că ei au rămas integri, au fost şi în rândul lor ca şi în celelalte grupări căderi, reveniri, iarăşi căderi, rezistând fiecare după puterile lor, iar dacă prăbuşirile au fost mult mai puţine în rândurile lor, se justifică prin faptul că ei au fost oarecum pregătiţi pentru astfel de situaţii, urmare a prigoanelor anterioare. Supărător este faptul că unii din foştii deţinuţi politici, dorind să se evidenţieze, furnizează populaţiei unele date eronate, auzite din gura altora şi neverificate, exagerări personale sau chiar fabulaţii. De un asemenea caz am avut şi eu o surpriză, când un prieten mă anunţă că am apărut pe internet ca informator al lui E. Ţurcanu şi că la Gherla am lucrat pentru Ţurcanu. Fiind curios să văd ce apare pe internet, l-am rugat să-mi scoată o copie după articolul respectiv. În felul acesta am aflat că informaţia respectivă aparţine ziarului *Cotidianul*, iar autorul informaţiei fiind d-nul Cristian Pătrăşconiu. Rugându-l să-mi dea sursa de unde a obţinut informaţiile apărute pe internet, a refuzat la început, dar după ce l-am avertizat că dacă nu doreşte să rezolvăm acest caz pe cale amiabilă, mă simt obligat a-l da în judecată şi voi cere despăgubiri morale. În urma acestei discuţii, pentru a pune capăt acestui neplăcut incident mi-a spus că a extras aceste date din cartea d-lui Cicerone Ioniţoiu, „Victimele terorii comuniste" dicţionar P.Q. În această situaţie, am cumpărat cartea respectivă în care

am găsit date despre subsemnatul în paginile 328-330. Din datele transmise domnului Cicerone Ioniţoiu se vede clar că respectiva persoană era mai puţin preocupată de adevăr, dând dovadă de amatorism. Se observă clar că doar a frunzărit cartea mea „Coborârea în iad" deoarece face afirmaţii ce nu se găsesc în carte precum: arestat după o întrunire a membrilor „Frăţiilor de Cruce" din Bacău, Piatra-Neamţ şi Roman, care discutaseră despre depozitul de arme de la Solonţ, jud. Bacău. Nimic adevărat, deoarece cei ce am construit acest adăpost şi am ascuns o parte din armament în el am hotărât să ţinem secretă existenţa lui. La fel nu sunt adevărate afirmaţiile că am fost denunţat de Ion Lunguleac, că am fost anchetat şi torturat de comisarul Voicescu, ori acesta a anchetat numai pe cei din judeţul Bacău, că anchetatorii de la Suceava mi-au fracturat maxilarul, aceasta petrecându-se la Piteşti. Mai gravă este afirmaţia că la Gherla mi s-a cerut de către E. Ţurcanu să strâng informaţii din fabrică şi să le dau lui Gh. Calciu, dar a uitat că eu în cartea mea am precizat că nu am dat nici o informaţie. Nu pot să înţeleg pe acest om când afirmă că la Tg. Ocna am aflat că sunt bolnav de T.B.C. osos, când această boală mi-a apărut cu un an şi jumătate înainte de a fi trimis la Tg. Ocna, sau că am fost trimis de la Noua Culme la Periprava pentru a fi trimis la tăiat stuf.

Am arătat doar câteva din aceste neadevăruri pentru a se vedea cum unele persoane care vrând să se evidenţieze au transmis date eronate d-lui Cicerone Ioniţoiu, făcând ca valoarea acestor cărţi să fie mult diminuată, deoarece autorul nu a avut cum să verifice datele primite. După ce am văzut ce se scrie despre mine în cartea d-lui Ioniţoiu, i-am dat telefon la Paris pentru a-mi spune cine i-a furnizat datele respective, povestindu-i că pe baza acestui text, am apărut pe internet ca informator al lui Ţurcanu. Revăzând textul din cartea sa şi comparându-l cu memoriile mele, i-a scris o scrisoare d-lui Cristian Pătrăşconiu de la ziarul *Cotidianul*, cerându-i să

modifice textul de pe internet deoarece afirmaţia făcută că am fost informator al lui Ţurcanu este greşită, ceea ce s-a şi făcut.

Spre curiozitatea cititorului redau textul apărut pe internet a celor două variante:

a) Printat la data de 25 noiembrie 2006

Popa Neculai, Legionar Piatra Neamţ

Student la Facultatea de Drept din Iaşi (alături de E. Ţurcanu). Arestat în 1948. Anchetat şi torturat la Suceava. Condamnat în 1949. Detenţie la: Suceava, Piteşti (supus sistematic „reeducării" prin tortură de către „reeducaţii" aflaţi sub conducerea fostului coleg de facultate lui Ţurcanu şi devenind, grav bolnav, informator al lui Ţurcanu), Gherla (a lucrat pentru Ţurcanu), Târgu Ocna şi Aiud. Eliberat în 1957. Rearestat în 1958 şi condamnat la 3 ani de muncă silnică şi închis la „Noua Culme" şi la Periprava. La expirarea pedepsei a mai primit o condamnare de încă 3 ani. Eliberat de la Galaţi (1964).

b) Printat 30.11.2006

Popa Neculai. Legionar Piatra-Neamţ

Student la Facultatea de Drept din Iaşi (alături de E. Ţurcanu). Arestat în 1948. Anchetat şi torturat la Suceava. Condamnat în 1949. Detenţie la: Suceava, Piteşti (supus sistematic „reeducării" prin tortură de către „reeducaţii" aflaţi sub conducerea fostului coleg de facultate lui E. Ţurcanu), Gherla, Tg. Ocna şi Aiud. Eliberat în 1957. Rearestat în 1958 şi condamnat la 3 ani de muncă silnică şi închis la „Noua Culme" şi la Periprava. La expirarea pedepsei a mai primit o condamnare de încă 3 ani. Eliberat de la Galaţi (1964).

În ambele texte se afirmă „condamnat la trei ani de muncă silnică", afirmaţie greşită deoarece condamnările cu muncă silnică se dau numai la pedepse de minim cinci ani şi de către justiţie, iar eu am fost arestat şi internat în lagăr de M.A.I. pe baza mandatelor 10031/1958 şi apoi 10094/1961 şi

pus în libertate de către For. 830 Periprava ord. 5021/64 ce aparţinea tot de M.A.I. şi nu de la Galaţi.

Dacă afirmaţiile greşite apărute privind pe subsemnatul pot fi considerate minore sau fără importanţă, nu acelaşi lucru se poate spune despre acei care incriminează persoane singulare sau grupuri de persoane, nu de dragul adevărului ci din dorinţa de a se afirma. Nu ştiu câtă dreptate am, dar sunt gândurile unui om care face parte dintr-o generaţie aproape dispărută, martirizată pentru că şi-a iubit ţara, ridicându-se împotriva nedreptăţilor şi a politicienilor vânzători de neam şi ţară. În mijlocul acestei generaţii a crescut, s-a educat şi i-a rămas credincios, având la bază morala creştină pe care caută să o respecte, să o apere şi să o recomande şi celor ce orbecăie în întuneric. Este greu pentru un om crescut în sânul Bisericii Creştine să se împace azi cu propaganda materialistă care urmăreşte robotizarea şi animalizarea omului. Omenirea fiind în prezent roaba vieţii materiale, care îi conferă doar satisfacţii de scurtă durată, în detrimentul celei spirituale, care-i aduce linişte permanentă.

În tinereţea noastră visam o ţară nouă, un român nou, harnic, cinstit, iubitor de ţară, de familie, fiind hotărâţi să facem orice sacrificiu pentru a ne atinge scopurile puse în slujba patriei, al neamului, dar n-am fost înţeleşi. În loc să fim sprijiniţi sau încurajaţi, ne-am trezit batjocoriţi, umiliţi, puşi în lanţuri, dar am rămas credincioşi crezului nostru. Au venit vremuri mai grele, când trupurile ne-au fost întemniţate, înfometate, puse în lanţuri, dar sufletele au rămas aceleaşi, nădăjduind în ajutorul lui Dumnezeu.

Astăzi trăim drama acestui popor, resemnaţi că nu purtăm vreo vină, dar cu încredere într-un viitor mai bun, dar care depinde şi de noi.

Unde sunt cei care nu mai sunt?

Întrebat-am vântul, zburătorul
Bidiviu pe care aleargă norul
Către albastre margini de pământ
Unde sunt cei care nu mai sunt?
Unde sunt cei care nu mai sunt?

Zis-a vântul: aripile lor
Mă doboară nevăzute-n zbor
Întrebat-am luminata ciocârlie
Candela ce leagănă-n tărie
untdelemnul cântecului sfânt
Unde sunt cei care nu mai sunt?
Unde sunt cei care nu mai sunt?

Zis-a ciocârlia: s-au ascuns
În lumina celui nepătruns
Întrebat-am bufniţa cu ochiul sferic
Oarba care vede-n întuneric
Tainele necuprinse de cuvânt
Unde sunt cei care nu mai sunt?
Unde sunt cei care nu mai sunt?

Zis-a bufniţa: Când va cădea
Marele-ntuneric, vei vedea.

Versuri de Nichifor Crainic

CUPRINS

PREFAȚĂ 5

REZISTENȚA ANTICOMUNISTĂ 9

ARESTAREA. ÎNCHISOAREA SUCEAVA 35

ÎNCHISOAREA PITEȘTI – REEDUCAREA 57

GHERLA 131

TÂRGU OCNA 165

AIUD 175

DOMICILIU OBLIGATORIU 189

COLONIA CULMEA (NOUA CULME) 203

PERIPRAVA 217

TIPO Caromi BOTOȘANI

Botoșani, str. Constantin Gane nr. 16,
Cod 710147
Tel./fax: 0231/585050 ▪ Mobil: 0729.585050

Noiembrie 1940 când am fost încadrat în F.d.c (ca frățior de cruce)

1946-1947
Student la Iași
Activitate în cadrul Regionalei F.d.c. Iași

Neculai Popa s-a născut în luna martie a anului 1925 în comuna Dragomireşti-Neamț, din părinți țărani mijlocaşi.

Era student la drept în anul II când a fost arestat, în 15 mai 1948. Au urmat ani grei de puşcărie şi martiriul „reeducării", pentru vina de a fi pus mai presus de orice dragostea de țară şi ura pentru doctrina străină comunistă. Dar, aşa cum spune el însuşi, „Dumnezeu a vrut să trăiască" şi Neculai Popa a învins chinurile, boala grea, închisorile şi lagărele şi a supraviețuit pentru a deveni una dintre puținele victime ale terorii comuniste care a avut curajul să-şi aştearnă în scris amintirile. Le-a dedicat tuturor celor căzuți în lupta împotriva comunismului. Pentru ca nedreptatea şi tortura să nu fie uitate. Pentru ca cei care le-au comis să nu le poată nega, să nu le poată ascunde. Pentru ca cei care au suferit să rămână în amintirea noastră.